scéna

ateská

amat

5 | 2007 ročník 53.
dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu

77. Jiráskův Hronov mezi proudy

Šumperské názvosloví | Korejská rychlovka
Martinská scénická žatva | Účetnictví o. s.
Josef Tejkl: Bílí andělé pijí tesavelu

Cesty amatérského divadla

Fórum

Dopis Vladimíru Hulcovi | Jan Šotkovský 3

Téma

Hr–on–off | Vrať se do hrobu! | Jana Soprová 5

Ze života souborů

Nejubilující jubilanti ve Zbraslavi | Jiří Valenta 5

Jedna noc na Karlštejně a tři divadla v Hluboké nad Vltavou
Rozhovor Milana Strotzera s Gerhardem Vocilkou 6

Osobnosti amatérského divadla

Jan na dlani (k šedesátinám Jana Roubala)
Miloslav Maršálek 8

Přetlaky René Levínského | Vladimír Hulec 9

Jiráskův Hronov

Faktografie 77. Jiráskova Hronova
Milan Strotzer 11

77. Jiráskův Hronov mezi proudy | Jan Císař 22

Z hronovských recenzí | Jan Císař, Michal Hecht, Radmila Hrdinová, Vladimír Hulec, Petr Christov, Majka Kotisová, Jana Soprová, Vladimír Štefko, Ján Zavarský, František Zborník, Alena Zemančíková 30

Přijeli jsme, viděli jsme, zvítězili...?! | Klub (nejen) mladých divadelníků očima (nejen) mladých divadelníků | Seminaristy zpovídali
Pavlína Schejbalová a Radim Wolák 42

Tolik seminářů jako na Hronově nikde nemají
Rozhovor Zuzany Vojtíškové s Lenkou Lázňovskou 49

Amatérské divadlo je divadlem větších možností
Rozhovor Vladimíra Hulce s profesorem Vladimírem Štefkem 51

Divadelní přehlídky a dílny

Z širší palety divadelních přehlídek a dílen

Šumperské názvosloví | Kišišpa Kateřina Crhová 58

Nafouklé bubliny dneska skvěle fungují
O divadle, baroku a festivalu Theatrum Kuks
Rozhovor Davida Slížka s Petrem Haškem 60

Hra a dění na HRAnDĚNÍ už popáté
Rozhovor Vladimíra Fekara s Jakubem Michálkem 61

Letní divadelní workshop Slezskoostravský hrad 2007 | Saša Rychecký 62

V klubu se polemizuje, v klubu se lidé hádají, žijí, odpočívají aneb Činoherní klub uvádí
Rozhovor Simony Bezoušková s Radvanem Páclem 63

Kukátko do světa

Korejská rychlovka De Facto Mimo | Martin Kolář 65

Martinská Scénická žatva mezi paprsky Slunce a kapkami deště | František Zborník 67

O evropské kultuře aneb Jak jsme ukradli ledničku aneb Dialog na evropské scéně
Miroslav Elgr 70

Postgraduální sloupky

Paměť divadla IV | Jan Císař 71

Servis a informace

Dramaturgický pozorník

Rady nerady pro divadelně nezasvěcené (-náctileté) | Čapkova Válka s mloky v dramatizaci Ivany Sobkové | Eva Machková 72

August Strindberg: Pelikán
Milan Strotzer RP15

Woody Allen: Old Saybrook | Riverside Drive
Pavlína Schejbalová RP19

Poradna

Občanská sdružení v amatérském divadle, V. část
Jednoduché nebo podvojné účetnictví?
Milan Strotzer 73

Zprávičky 74

Kalendář | říjen–prosinec 2007 75

Repertoárová příloha AS

Divadelní hry prověřené jevištěm | Milan Strotzer RP 1

Dramaturgický pendant ke hře Josefa Tejkla Bílí andělé pijí tesavelu | Jan Císař RP 2

BÍLÍ ANDĚLÉ PIJÍ TESAVELU
Josef Tejkl RP 2

amatérskáscéna

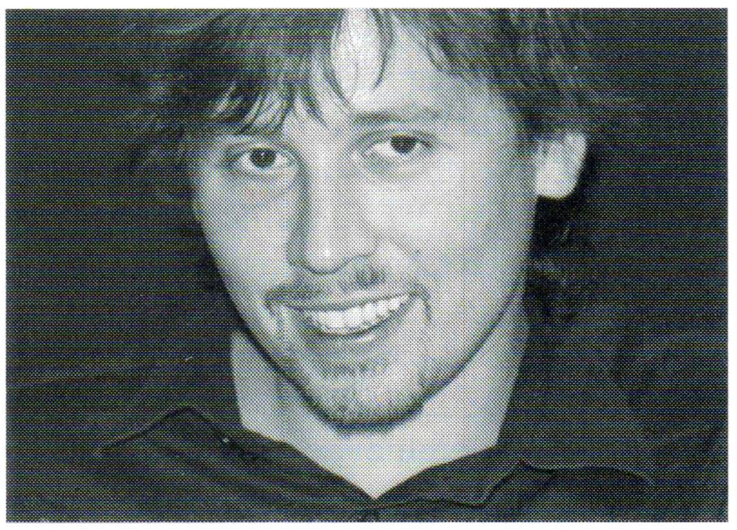
AMATÉRSKÁ SCÉNA
Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu
Ročník 44. (Ochotnické divadlo 53.) I Číslo **5 / 2007**
Vydává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
Blanická 4, 120 21 Praha 2
Vedoucí redaktor: PhDr. Milan Strotzer
Redakce: Simona Bezoušková, Mgr. Marie Poesová, Mgr. Pavlína Schejbalová
Redakční rada: prof. PhDr. Jan Císař, CSc. (předseda), MgA. Kateřina Baranowska, Mgr. Radmila Hrdinová, Mgr. Milan Schejbal, David Slížek, MgA. Jan Šotkovský, PhDr. Vítězslava Šrámková, Zuzana Vojtíšková a Ing. Jaroslav Vondruška
Grafika časopisu: Luboš Tobola
Grafická úprava čísla: Milan Strotzer I **Sazba:** Simona Bezoušková
Adresa redakce: NIPOS-ARTAMA, P. O. BOX 12 / Blanická 4, 120 21 Praha 2
Tel.: 221 507 956–7, **fax:** 221 507 955, **e-mail:** mistr@nipos-mk.cz
Tiskne: Kulturní agentura IKARUS firmy Josef Havelka JH&C Mělník
Rozšiřuje: A.L.L. Production, s. r. o., P. O. BOX 732, 111 21 Praha 1
e-mail: predplatne@predplatne.cz
tel.: Callcentrum 234 092 851 / **fax:** 234 092 813
Objednávky přijímá redakce a distributor (http://www.predplatne.cz)
Cena ročního předplatného 240,- Kč
Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací
Redakční uzávěrka tohoto čísla byla 27. 9. 2007
Příští číslo vyjde 13. 12. 2007

© NIPOS PRAHA 2007
ISSN 0002 – 6786 / Registrační číslo: MK CR E 4608

Foto na titulní straně: Malá scéna Zlín / Werner Schwab: Lidumor aneb Má játra beze smyslu. Inscenace náležela k nejzajímavějším příspěvkům hlavního programu 77. Jiráskova Hronova. Viz článek prof. Císaře, rozhovor s prof. Štefkem a Z hronovských recenzí uvnitř tohoto čísla AS. Foto: Ivo Mičkal.

Foto na zadní straně obálky: DIVADLO (bez záruky) PRAHA / Christov Bojčev: Titanic Orchestra. Hra uvedená souborem v české premiéře patřila k zajímavým inscenacím hlavního programu 77. Jiráskova Hronova. Foto: Ivo Mičkal.

cesty amatérského divadla

MgA. Jan Šotkovský. Foto z JH 2007: I. Mičkal.

Dopis Vladimíru Hulcovi

Milý Vladimíre Hulče,

na počátku vzniku tohoto dopisu stál pocit, který bych si dovolil nazvat běžným popuzením. Popuzením z toho, že v hronovském Zpravodaji tak dlouho dostává tolik prostoru tak vyhraněný publicista, jakým jste Vy, publicista s (nezlobte se) dosti omezenou zásobou názorů, témat a postojů, které po mém soudu opakuje již ze setrvačnosti (viz prostor, který každý rok věnujete tématu proměny Hronova ve festival „avignonského typu"). Že jeho hlásání otevřenosti a tolerance přestává ve chvíli, kdy se nejedná o obhajobu divadla „jeho srdce". Pak jsem postupně zjišťoval, že tento pocit není jen mým. A když mě úvahy dovedly až k tématům, která přesahují rámec letošního Zpravodaje, rozhodl jsem se Vám napsat touto formou.

Nepochybuji o tom, že jistá míra popuzení Vašich čtenářů Vás těší. Uspokojivost a osvobodivost pocitu, že člověk stojí jiráskovsky proti všem, jste konstatoval už před dvěma lety v sloupku, v němž jste razantně zkritizoval karolinskou inscenaci *Doma*. Dopřál jste si jej zřejmě plnými doušky i ve své recenzi na letošní inscenaci V.A.D. Kladno *Tajemný VAD v Karpatech*. Je to inscenace, na níž se jistě lze nebavit, možná i manifestačně netleskat, jak jste činil vy. Po mém soudu lze však jen stěží popřít, že forma této inscenace (vzájemné zrcadlení tvorby inscenace a její realizace, přímého vymýšlení inscenace i jejího předvádění zároveň, včetně promyšleného dávkování toho, jak se toto vymýšlení promítá do života vymýšlejících postav – je to srozumitelné, ne?:-)) má nespornou rafinovanost a divadelní inteligenci a rozhodně není náhodná ani primitivní. Napsat o ní, že *„text není nijak výrazně strukturovaný, (...) děj banálně přímočarý"* (Zpravodaj č. 4), to už je podle mě teatrologicky rána pod pás. Pokračovat *„Popisnost, doslovnost, monotónnost, slovní fádnost, výtvarná unylost a hudební kýčovitost, tak bych charakterizoval tuto „hru (...) a její inscenaci"* – takto si představuji klasický případ neargumentované kritické popravy – až k těm zbytečným, jen pro větší efekt přidaným štítivým uvozovkám.

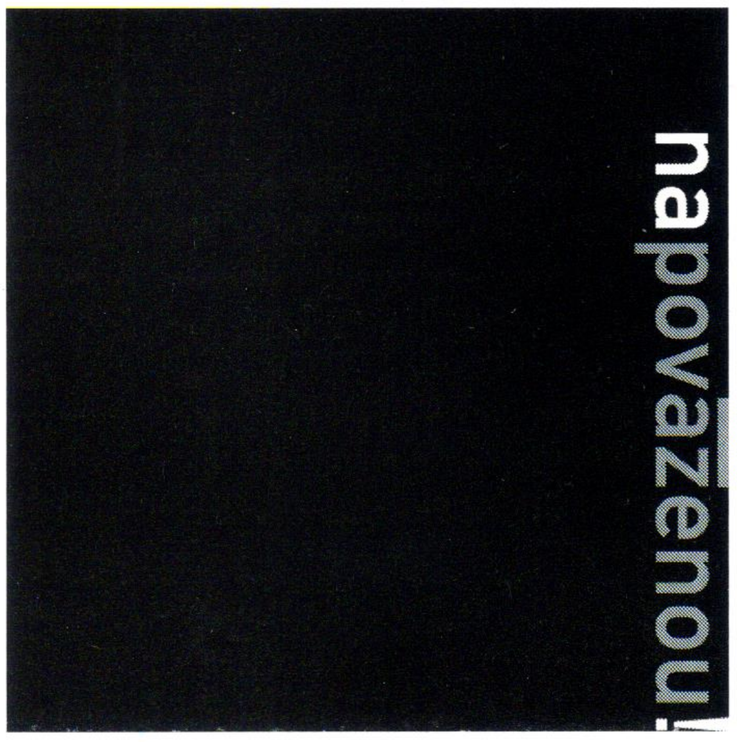
Nějak ovšem musíte zdůvodnit, čím to, že divácké přijetí této inscenace bylo přes všechny zmíněné zápory nadobyčej pozitivní. Vysvětlíte to jednoduše – je to podle Vás tím, že dílo, byť používá *„kódy a vazby, kterým rozumějí jen „zasvěcení"*, bylo z většiny právě „zasvěcenými" na Hronově navštíveno. Je to rétorický trik, který nelze vyvrátit, nádherně účinný – že se lidi bavili? a že moc? dyť to všichni jsou jejich známí a fanoušci, to je jasný!

Máte, Vladimíre, v repertoáru ale i jiný trik, jak vyložit to, že reakce publika jsou v přímém rozporu s vaším názorem. Spočívá v nasazení blahosklonného, pedagogicky laskavého tónu, s nímž tvrdíte: *„Je* (zlínská inscenace *Lidumor* – pozn. jš) *pro už poučeného, zkušenějšího diváka. Nehněvám se proto na ty, co odešli. Jen bych je prosil, aby hru ani inscenaci povrchně nezatracovali."* (Zpravodaj č. 8) Tvrdit, milý Vladimíre, že ti, kteří odešli, odešli proto, že jsou to nezkušení a nepoučení diváci (a vy to nepřímo tvrdíte), je káva dosti silná. Dožadovat se tolerance od publika poté, co jste čtyři dny předtím předvedl její nulovou míru k inscenaci V.A.D., je káva ještě silnější.

Jiráskův Hronov jsem vždycky vnímal jako žatvu toho nejlepšího, co se za rok v amatérském divadle urodilo (abych použil námi všemi oblíbenou zemědělskou terminologii). Myslím si, že toto jeho nastavení je šťastné a očekávané všemi, kteří na tuto přehlídku přijíždějí. Za léta se vyvinuly poměrně sofistikované nástroje, jak vybrat skutečně to nejlepší a zohlednit v tom pluralitu jak amatérského divadla, tak možných náhledů na ně. Že se to ne vždy daří, je způsobeno oním věčným „lidským faktorem".

Mám už ale jistou dobu nepříliš dobrý pocit, že mezi kritérii výběru zaujala přední místo takzvaná inspirativnost. (Vzpomínáte, jak si z toho předloni střílela hronovská KONTRAKCE? *„Když bude nejhůř, tak řeknu, že je to inspirativní, vole."*) To jest originalita dramaturgie, nezvyklost formy, experimentálnost usilování. Jsou to jistě divadelní kvality úctyhodné. Ale nejsou jediné. O málokteré inscenaci si troufnu říci, že je kvalitní. (Mohu si to sice troufnout o každé, máme přece všichni nárok na svůj názor, zajisté, ale pak riskuji, že mě mé okolí bude mít za nesoudného – v lepším případě.) Kdežto o čemkoli mohu prohlásit, že je to inspirativní. Vždycky to může někoho k něčemu inspirovat, není-liž pravda? Přeháním, zajisté, ale chci upozornit na to, jak je tato kategorie gumová, přizpůsobivá, na cokoli podle potřeby aplikovatelná

Dovolím si vsuvku a praktický příklad zároveň. *Lidumor* Malé scény Zlín a *1+1=3* SemTamFóru Slavičín jsou pozoruhodné inscenace zajímavých současných textů. Vyhrocená, fekální černá groteska na straně jedné, situační komedie na straně druhé.

Obě inscenace mají své nedostatky, samozřejmě. Tak, jak jsem je viděl na Divadelním Děčíně, pro mě byly víceméně rovnocenné – poměřuji-li každou kritérii jejího žánru. A jaký je výsledek programové rady JH, jíž jste členem? (Pro nezasvěcené jen dodávám, že tato ctihodná instituce sestavuje z doporučených inscenací z různých národních přehlídek pořadí, v jakém tyto mohou vstoupit do programu Jiráskova Hronova.) *Lidumor* na druhém místě, *1+1=3* na devatenáctém. Způsobilo tento propastný rozdíl v hlasování lidí, z nichž většina obě inscenace neviděla (což je, nepletu-li se, mezi členy programové rady i váš případ), něco jiného než neobvyklost dramaturgické volby? Provokativnost Schwaba versus omšelost Cooneyho? Že to zkrátka vypadá, že hronovská dramaturgie probíhá už teď pod heslem INSPIRATIVNOST NADE VŠE.

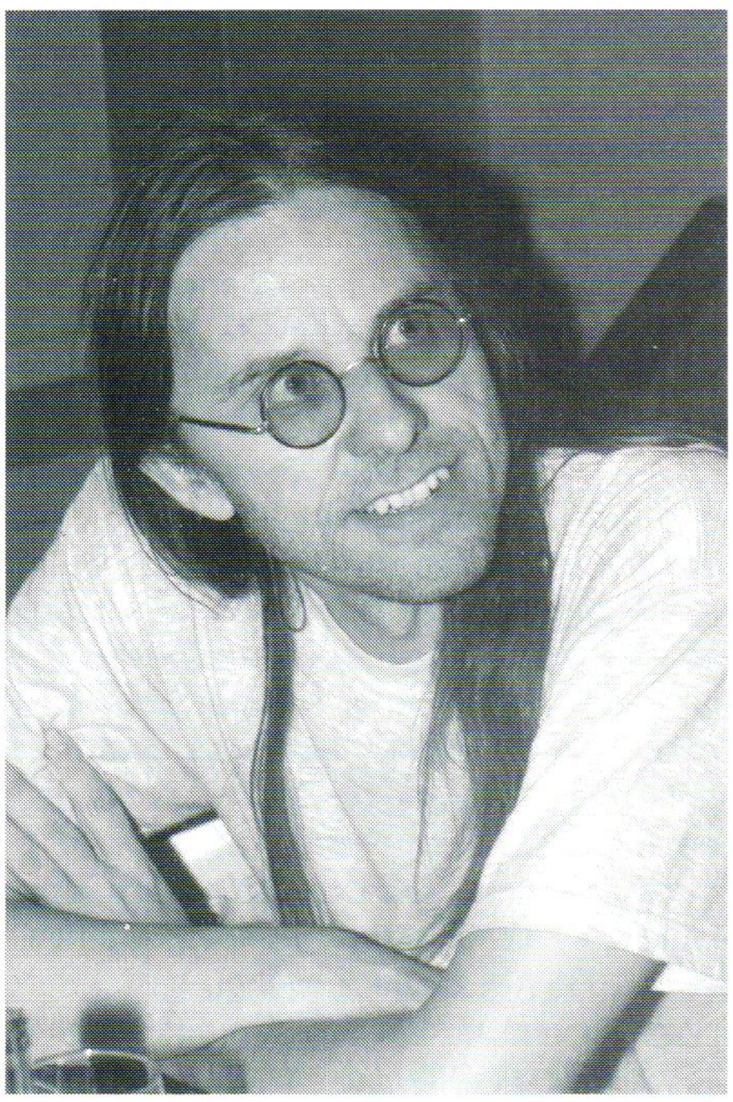
Přesto je zde ve vašich textech nesporná ambice zohlednit v hronovském výběru. inspirativnost, která je samozřejmě jednou z důležitých složek divadelní kvality, na úkor dovednosti (či dovedností) ještě více. To, co láká Vladimíra Zajíce (*„Hronov by možná měl prezentovat inscenace inspirativní, bez ohledu na to, zda prošly přehlídkami nebo nikoliv. Takže by to nebylo „nej", nýbrž plusy a minusy sezony, jinak řečeno pokusy, omyly i vítězství, neboť odtud inspirace pramení."* AS 3/2006), je zjevně i touhou Vaší. Píšete: *„Vzniká v sezoně řada dalších amatérských inscenací, jež se na přehlídky nehlásí nebo jimi do JH neprojdou, a přesto by zde (...) být měly. Pro témata, která otevírají, pro formu, kterou pou-*

žívají, pro divadelní myšlení, které nastolují, pro aktuálnost, kterou přinášejí, pro osobní postoj." (*Kde jsi, Offe?* Zpravodaj č. 4)

Z těchto ambicí vznikl předloni takzvaný HR-ON-OFF. Troufnu si říct, že se neosvědčil. Stěží také mohl. Přidat k dvacítce ON inscenací šest či sedm dalších, které se navíc většinou rovněž zúčastnily národních přehlídek a pouze nebyly vybrány jejich porotami či programovou radou, to vskutku představu nějaké zásadní alternativy nenaplňuje. Koneckonců, i letos jsem napočítal v doprovodném programu trojici inscenací, které se probojovaly na různé národní přehlídky. Že je to „*jakási divadelní Popelka*", jak tvrdíte Vy, s tím bych stěží souhlasil. Myslím, že ztrátou vágně definovaného OFFu Hronov získal. Třeba možnost k tomu, aby se doprovodný program obohacoval o inscenace, které se budou chtít Hronova svobodně účastnit a hrát pro zdejší publikum prostě z chuti se před ním prezentovat. Možnost, aby tak z doprovodného programu mohlo vzniknout cosi skutečně nezávislého a alternativního.

Vy však táhnete do boje ostrými zbraněmi. „*Zdálo se, že po čase by se mohl Off stát plnoprávnou součástí JH. Loni už skoro nikdo nevěděl, co je In a co je Off.* (Překvapuje mě, jak pro zapáleného alternativce může zrovna tohle být plus. – pozn. jš) *JH se tak stával nejen prvoligovou divadelní „žatvou", ale i fundovaným divadelním festivalem, který měl svá témata, provokoval k přemýšlení, nabízel možnosti, mapoval aktuální dění.* (Bez OFFu není JH fundovaným festivalem, nemá svá témata, neprovokuje k přemýšlení, nenabízí možnosti, nemapuje aktuální dění? – pozn. jš) *(...) Off , to je značka, totem nekomerčnosti, neukotvenosti, neústupnosti, provokativnosti, svobody a nezařaditelnosti.*" To je patos, který by slušel spíše seanci nějaké minoritní církve než novinovému sloupku, ne?

Abych se vyjádřil jasně a bez obalu. Myslím, že Vaše patetické volání po OFF programu je politická hra. Hra o to, jak získat podstatně větší dramturgický vliv na hronovský program, jak zabrat z programu hlavního, z toho *hronovského prime-timu*, co nejvíc prostoru pro divadlo vašeho srdce. Píšete o ambicích OFFu „*nechat zde zahrát Kámen v době, kdy ještě nemohl ani uvažovat o postupech*". Tuším, že v té době jste byl porotcem krajské i národní přehlídky v místě a divadelní oblasti, kde se Divadlo Kámen pohybuje. Rozumím tomu dobře, že o postupech nemohl uvažovat proto, že byste s tím postupem nesouhlasil? A že inscenaci, za kterou byste se nezaručil z hlediska divadelní kvality, byste na Hronově rád umístil pod vágní hlavičkou „inspirativnosti"?

Vladimír Hulec. Foto z JH 2004: Ivo Mičkal.

V.A.D. Kladno / Lupinec & Co. podle Julese Verna: Tajemný VAD v Karpatech. Foto: Ivo Mičkal.

Vladimíre, byť to tak možná z výše napsaných řádků nevypadá, ctím a respektuji práci, kterou jste vykonal pro českou alternativní (ať už to přibližné slovo znamená cokoli) divadelní scénu jako zasvěcený znalec, kritik, porotce, organizátor a kurátor. Obávám se pouze, že jste se léty sám kodifikoval v jejího hlavního a dominantního zástupce v řadách amatérských divadelníků. A že Vaše urputné advokátství v tomto směru nevedlo k hlubšímu porozumění pro produkty „písecké" u těch, kteří tuto scénu pravidelně nesledují. Spíše bych si troufl říci, že Váš konfrontační a vášní nepochybně sycený styl psaní prokázal leckterým těmto inscenacím medvědí službu. Propagační nadšení, s jakým píšete do hronovského Zpravodaje o inscenacích, jež jste přitom na Hronov spolunominoval či spoludoporučil (je to pro mě cosi, čeho bych se nikdy neodvážil, ale to je záležitost vkusu), nastavila očekávání, kterým tyto inscenace prostě nemohly dostát. O to výsměšněji s nimi byly poté poměřovány. (Přečtěte si zpětně svůj letošní sloupek o Harile *Shocking and fucking* a zkuste si ho poměřit s tím, co bylo na hronovském jevišti k vidění. Vím, jednotlivé představení se může nepovést. O to opatrněji bych před ním o dané insceanci psal.)

Léty působení v hronovském Zpravodaji jste si vybudoval pozici, která budí dojem Vaší nepostradatelnosti. Pozici zavedeného revolucionáře, institucionalizovaného provokatéra (trochu paradox, nemyslíte?). OFF, to je Hulec. Nekřičím, abyste ve Zpravodaji už nebyl, abyste už neporotoval. Jen si nejsem jist, zda je pro alternativní scénu dobré, že ji kriticky formuje a publicisticky reprezentuje tak dlouho tak vyhraněný osobní vkus a tak vyhraněná kritéria. A nejsem si jistý, zda je to dobré pro Zpravodaj.

Loni jste ve Zpravodaji kladl otázku, proč vozit na Hronov inscenace typu šumperského *Obrazu* nebo zlínské *Když tančila...*, když jde o texty bulvárního typu, které potřebují dokonalé technické provedení, které jsou jim schopni dát pouze profesionálové. Samozřejmě, že v 95 procentech případů máte pravdu, ale zbývá tu vždycky naděje pětiprocentní výjimky a i kdyby nezbývala, jde o jednu z tváří českého amatérského divadla, která není o nic horší ani lepší než tváře jiné. (Obdobně bych mohl argumentovat, proč vozit na Hronov autorské zábavné divadlo, které také v 95 procentech případů jen nepříliš zdařile kopíruje různé ikony české zábavy, byť „vlastními slovy") A je-li Hronov vskutku reprezentativní žatvou, měla by tam tato tvář (která, kdybychom počítali veškerou amatérskou produkci, v ní zřejmě silně dominuje) být zastoupena.

Váš vyhraněný postoj je v tuto chvíli pro mě postojem programového kritika, který by rád zformoval amatérské divadlo do podoby, v jaké je chce mít, místo toho aby se těšil z jeho pestrosti (i když té „své" barvy tam příliš nenachází). Přitom ovšem neustále veřejně deklaruje opak a okázale se dělí „*dnešní masovosit*" (*Co je už moc?* Zpravodaj č. 5).

Mám zkrátka – abych svůj dopis uzavřel – pocit, že vaše psaní získalo vzhledem k své původní ambici až sebeparodický nádech. Muž, který neustále ve svých článcích propaguje otevřenost, experimentálnost, novost a hledání, v nich zároveň tvrdí s až dogmatickou zarputilostí stále a do omrzení totéž, bez ohledu na kontext a realitu. S oblibou píše o potřebě plurality a tolerance, neustále však tvrdošíjně odsuzuje divadelní projevy, které jsou mu již z podstaty àpriori nesympatické. Dost možná, že tento neveselý obrázek v lecčems vystihuje úroveň veřejné diskuze v Čechách.

I tak Vám ovšem, milý Vladimíre, přeji hezké dny a jsem zvědav na Vaši případnou odpověď.

V Havířově 14. srpna 2007

Jan Šotkovský

Nejubilující jubilanti ve Zbraslavi

Jiří Valenta

Ze zbraslavského náměstí je to dnes do středu Prahy stejně daleko, jako to bylo před dvěma stoletími. Pravda, každou chvíli jste si tenkrát nemohli sednout do autobusu, který by vás, než se rozhlédnete, odvezl k metru a u každého domku také nestál nablýskaný auťák. Cesta podle Vltavy do středu pražského probouzejícího se kulturního dění trvala dvě hodiny.

Letos je to právě 160 let od chvíle, kdy se ve Zbraslavi pravidelně začalo hrát divadlo. (Ovšem to už od dvacátých let 19. století tam semtam sehráli divadlo studenti a dokonce i pražští ochotníci sem zavítali se svými představeními.) A hned na začátku svého pravidelného působení podníceného učitelem Františkem Hauserem sehráli v roce 1848 Tylovu Paní Marjánku,

Jan Kaška jako Kilián v Tylově Paní Marjánce, matce pluku v r. 1845. Autoportrét.

matku pluku, v níž hlavní role hráli autor a jeho žena a místní rodák Jan Kaška – Tylův dávný přítel od časů Kajetánského divadla. Však ke Kaškovi, znamenitému herci českého souboru Stavovského divadla i autoru první instruktážní příručky nazvané Divadelní ochotník (1845), se Zbraslavští dodnes hrdě hlásí a nazvali po něm i svoje rozkošné minidivadélko.

Jubileum zbraslavských ochotníků je letos dvojnásobné. Právě před 150 lety založili Sdružení divadelních ochotníků, z něhož se později vyvinul tradiční zbraslavský divadelní spolek Družstvo divadelních ochotníků Hálek. Pochopitelně, jak už to tenkrát bývalo, paralelně pracovaly ve městě další divadelní odbory a spolky. Celou tu záslužnou cestu dokumentovali v publikaci Osmdesát let českého ochotnického divadla ve Zbraslavi 1857-1937. (Zbraslav 1937, s. 32)

Tradici ochotnického divadla ve Zbraslavi (dnes součásti Prahy) rozvíjí od roku 1991 Zbraslavská kulturní společnost, jejíž součástí je čilý divadelní a ještě čilejší loutkářský soubor. Za deset let nastudovali 28 premiér v 266 představeních. V roce 2002 jim velká voda zatopila divadlo, jeho rekonstrukce trvala dva roky a dnes už zase slouží v plné kráse ochotníkům.

Zajel jsem si popovídat s organizátory divadelních aktivit o tom, jak se

Téma | Hr–on–off
Vrať se do hrobu!

Jana Soprová

V českém divadle se neustále licituje nad tím, které inscenace patří do IN a které do OFF. Přiznám se, není mi to jasné. V době, kdy se rozplývají veškerá pravidla, kdy už nic není tabu, je to čím dál tím více rozhodnutí většiny. To, co se v určitých okolnostech může zdát absolutně IN (nebo ON), v jiném prostředí ze zdá buď OUT či OFF.

Ale právě v souvislosti s tímto divadelním festivalem (Jiráskovým Hronovem – pozn. redakce) jsem si znovu uvědomila, jak klamavé mohou být věci. Ve včerejším čísle (Zpravodaje JH č. 6 – pozn. redakce) vzdával Vladimír Hulec hold mušketýrům, kteří si tvrdošíjně jdou svou cestou. Pro mě se dnes na pořad dne dostalo téma „mladí versus staří". Není už totiž dávno pravdou, že šokující představení by přinášela jen mladá generace. Mezi permanentními buřiči se stále objevují jména, jejichž nositelé už nemají –cet, ale –sát let. Být OFF tedy není zdaleka výsadou mladých. Jde spíše o osobnostní nasazení, o svérázný pohled na svět, touhu nejen objevovat, ale i přijímat s tolerancí vše nové. Pravda, s množstvím nakoukaného to není vždy snadné. Většina z toho, co se za OFF dneska pokládá, tady totiž už v různých obměnách bylo. A nově objevená OFF jsou velmi často jen jakousi inovovanou replikou téhož. Přídech OFF tomu pak dává nové publikum, které ještě nic takového nevidělo. Co je dnešní tzv. coolness? Sprostá slova, zvrácené představy a činy, nervy či duši drásající příběhy, násilnosti, úchylné sexuální choutky, nahota. Když ovšem zalistujete v historii – to vše už tu bylo, a to prakticky v každém jejím období. Zalistujte v antických či alžbětinských klasicích, a zjistíte, že žádná současná coolness dramatika na ně nemá.

Já bych ale v těchto řádcích chtěla připomenout jiné OFF, a to lidí, kteří se přesto, že už jejich věk dávno přesáhl onu koncovku –cet, neváhají odvážně se postavit po bok mladých a riskovat, že budou zhodnoceni onou okřídlenou hláškou „VRAŤ SE DO HROBU". Vzhledem k tomu, že už se mi začíná také stávat, že jsem při různých divadelních alternativních akcích neodvolatelně a bezkonkurenčně nejstarší, vím, o čem mluvím. Instinktivně se ale snažím udržet onu duševní otevřenost všemu novému a jsem ráda, když na cestě k stárnutí nachází příklady toho, že to jde. A aspoň na Hronově jich stále nacházím dost. Nedostižný profesor Císař letos – v roce svých 75. narozenin – svou účastí v Tajemném VADu v Karpatech dokázal nám všem, že alternativní může být člověk v jakémkoliv věku. Zatímco Hulec, oficiální zástupce OFF (patrně na věčné časy), se už nejen stává téměř konstitucionalizovanou ikonou divadelního establischmentu a kromě toho občas vykazuje známky nealternativního sentimentu (i když se mu pak stane, že jeho vážně míněná slova jsou brána jako provokace). Vše je tedy relativní. Takže všem starším a pokročilým, kteří jsou na Hronově, vzkazuji – nebojte se být OFF, nebojte se být sví. Ti mladí nás zase tak neřeší.

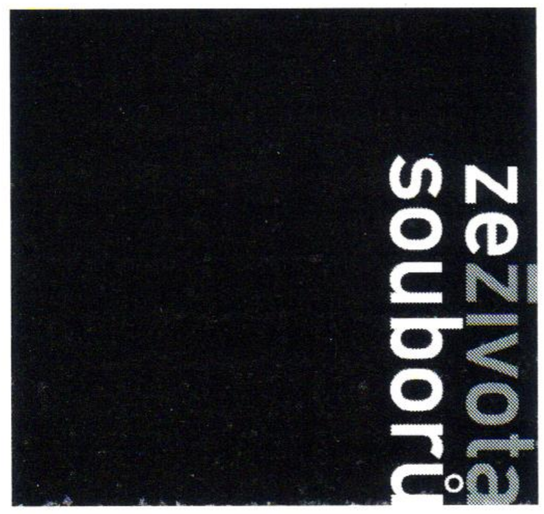
Převzato ze Zpravodaje JH 7/2007.

Divadlo Jana Kašky ve Zbraslavi. Foto: Databáze Českého amatérského divadla.

chystají všechna ta ochotnická jubilea oslavit. Ve foyeru divadla jsem našel pěknou výstavku z historie divadla, o Kaškovi se ledacos dověděl, s bilancí pravidelné práce ochotníků jsem se seznámil, s obdivem jsem sledoval pokornou službu divákům a zvláště dětem, ale oslavy žádné. A vlastně ani touha po vyniknutí v zápolení o účast na přehlídkách se v těch rozhovorech neobjevila.

Potkal jsem se se souborem „polem pracujícím" a v záplavě informací o tom, kam až to který amatérský soubor dotáhl v hierarchii přehlídek a hlubokých rozborů těch nejlepších, jsem najednou měl pocit dluhu.

Jedna noc na Karlštejně a tři divadla v Hluboké nad Vltavou

Rozhovor s hlubockým režisérem ***Gerhardem Vocilkou***
připravil ***Milan Strotzer***

Již třetím rokem se nádvoří zámku v Hluboké nad Vltavou proměnilo v období prázdnin na prostor příhodný pro konání divadelních představení. V roce 2005 zde Divadlo Hluboká nad Vltavou společně s agenturou VP production zahájilo 1. ročník Divadelního léta svým představením Goldoniho komedie Sluha dvou pánů. V roce následujícím soubor na nádvoří zámku uvádět inscenaci hry Jevana Brandona-Thomase Charleyova teta. Program Divadelního léta byl v témže roce rozšířen o další představení hostujících profesionálních umělců. Pro Divadelní léto 2007 Divadlo Hluboká nad Vltavou ve spolupráci s Tanečním divadlem Na tenkém ledě z Českých Budějovic připravilo inscenaci nového českého muzikálu Jedna noc na Karlštejně, který podle známé hry Jaroslava Vrchlického napsal Petr Markov a hudbu složil Zdeněk Barták.

Místní divadelní spolek nepatří k souborům, které bychom vídali na nejrůznějších divadelních přehlídkách. Není také souborem, který by počítal svou existenci na desítky let, působí v turisticky věhlasném místě v těsném sousedství jihočeské metropole od roku 2003. Hrát na půdě jednoho z našich nejnavštěvovanějších památkových objektů je příjemné, ale také zavazující. Dá se totiž očekávat, že publikum bude složeno v hojné míře z návštěvníků, kteří si zvolili malebné jižní Čechy jako místo své dovolené. U takové návštěvnické obce je třeba předpokládat jisté nároky, nejde o hraní pro sousedy. I z tohoto zorného úhlu jsem byl na hlubockou zámeckou produkci zvědavý. Navzdory zahlcení divadlem po právě absolvovaném Jiráskově Hronově jsem neváhal a navštívil představení Jedné noci na Karlštejně (24. 8. 2007). Splatil jsem si tím mj. dluh, neboť Hlubokou navštěvuji pravidelně po mnoho let, a soubor jsem znal pouze z plakátů na výlepových plochách.

Sluší se hned připojit, že přeplněné hlediště na zámeckém nádvoří, čítající odhadem 250 míst k sezení, mohlo být spokojeno. Místní soubor, posílený členkami Tanečního divadla Na tenkém ledě a hostujícími členy z jiných souborů (mj. např. divadelním matadorem Eduardem Váňou z Českých Budějovic), připravil divákům příjemný večer s divadlem, které hraje, zpívá a tančí. A propos, českobudějovické taneční divadlo je mezi tanečníky známé z nejedné úspěšné účasti na celostátních přehlídkách scénického tance, reprezentovalo české taneční umění i v zahraničí.

Inscenátoři se opřeli o komediálně laděný příběh o narušení císařského rozhodnutí – zákazu pobytu žen v nočních hodinách na hradě Karlštejně, přehledně jej zprostředkovali divákům, okořenili jej řadou tanečních a pěveckých čísel. Herecky se dařilo především Haně Vojtíškové v roli Aleny, ale také Luďkovi Šindelářovi v úloze cyperského krále Petra a Zdeňku Piklovi, představují-

Divadlo Hluboká / Zdeněk Barták, Petr Markov: Jedna noc na Karlštejně. Zleva Hana Vojtíšková (Alena), Jiří Hruška (Arnošt), Ivana Plachá (Eliška), Eduard Váňa (Ješek), Aleš Chrt (Karel IV.). Foto: Milan Strotzer.

cího Štěpána, vévodu Bavorského. Jeviště oživily početné choreografie Pavly Nýdlové. Podívanou umocňovala bohatá kostýmní výprava. Divácky bezesporu nejvděčnější byla dobře zvládnutá četná zpěvní čísla. Především je třeba jmenovat výjimečný pěvecký výkon Ivany Plaché, která ztvárnila císařovnu Elišku Pomořanskou. Duet (Pane můj) I. Plaché a Aleše Chrta coby Karla IV. patřil k vrcholům inscenace. Potvrzením poctivě odvedené divadelní práce byl dlouhotrvající potlesk publika, který si užili i přítomní autoři.

Po představení jsem se sešel s režisérem Gerhardem Vocilkou a choreografkou Pavlou Nýdlovou, abych se domluvil na rozhovoru o hlubockém divadelním dění. Na položené otázky odpověděl G. Vocilka.

Snažil jsem se získat informace o divadelní činnosti na Hluboké, ale dobral jsem jen velice kusých zpráv. Z nich je patrná čilá aktivita od sklonku 19. století do 20. let století následného, ale pak jakoby divadelní činnost ustala a byla vzkříšena až počátkem 90. let minulého století. Je tomu opravdu tak, nebo je to jen dojem z mého nedostatečného pátrání? Můžete mi bílá místa historie hlubockého divadla, zvící bezmála tři čtvrtě století, pomoci zaplnit?

Bohužel v tomhle vám nepomůžu. Nejsem Hlubočák. Pocházím ze Znojma.

Zdá se, že skutečná obroda souvislé divadelní činnosti na Hluboké nad Vltavou byla započata v roce 1991 vznikem souboru Kříž-žáci. Kdo stál u zrodu souboru, kde se hrálo a co?

U zrodu ochotnického spolku Kříž-žáci stáli Aleš Chrt, Zdeněk Pikl a Ladislav Kříž. Svá první představení hráli v Sokolovně a potom v novém kulturním centru Panorama. Na repertoáru souboru byly především komedie. Hrála se fraška Emila Artura Longena Dezertér z Olšan, Jiráskova Lucerna, Stroupežnického Naši furianti, Charleyova teta Jevana Brandona-Thomase, hry Antonína Procházky Vraždy a něžnosti a S tvojí dcerou ne, komedie Raye Cooneyho Rodina základ státu a další.

Váš nynější soubor nese název Divadlo Hluboká nad Vltavou. Došlo jen ke změně názvu, nebo jste zcela jiným souborem a Kříž-žáci existují dál?

Existují, ale jak už to někdy bývá, se Zdeňkem Piklem jsme se oddělili a založili Divadlo Hluboká. Nechtěli jsme budovat nový soubor, spíše vytvořit možnost svobodného oslovování herců na jednotlivé hry. A tak mezi naše kmenové protagonisty patří např. Aleš Chrt, Petra Karvánková aj. členové Kříž-žáků. Po úspěchu muzikálu Jedna noc na Karlštejně mají chuť někteří účinkující dál hrát, ale protože ani v jednom souboru není dostatek příležitostí, rozhodli se založit svoje divadlo s názvem Kulturní společnost Alta. Takže na Hluboké může divák letos v zimě vidět tři různá představení od tří místních souborů.

Má váš soubor nějaké specifické programové zaměření než to zcela základní, potěšit divadlem sebe a své diváky?

Samozřejmě, že hlavně chceme potěšit diváka. Ale troufneme si na intelektuálnější komedie, například na Tři muži na špatné adrese od Luigeho Lunariho nebo na hru Vstupte od Neila Simona.

V Místopisu českého amatérského divadla jsem se dozvěděl, že se v polovině 19. století na Hluboké provozovalo zámecké divadlo a také, že L. P. 1872 zřídili schwarzenberští úředníci na nádvoří knížecích sýpek letní zábavní místnost, v níž se mj. hrála divadelní představení, a to střídavě česká a německá. Je snad současné Divadelní léto v Hluboké nad Vltavou vědomým navázáním na tuto tradici nebo vzniklo na základě úplně jiných pohnutek?

Divadelní léto na tuto tradici určitě nenavazuje. Ale už v devadesátých letech hráli Kříž-žáci na zámku Šípkovou Růženku.

Z vašich velice pěkných propagačních materiálů jsem vyrozuměl, že existujete na bázi občanského sdružení. Vaše letošní zámecká produkce má v mnohém profesionální parametry. Jak se na tom podílí spolupořádající agentura VP production? Považujete se za amatérský (od slova amare = milovat) divadelní soubor, nebo je tomu jinak?

Jsme amatérský soubor. Naší snahou je odvést co nejlepší práci. Každý z herců a tanečníků má své civilní zaměstnání a divadlo dělají jako svého koníčka.

Divadelní léto je velká akce, která by se bez profesionální produkce neobešla. Proto Divadlo Hluboká spolupracuje s panem Zdeňkem Piklem (VP production), který v tomto ohledu odvádí skvělou práci.

Pane Vocilko, jak jste se dostal k divadelní režii, jaká je vaše profesní průprava? Co všechno máte jako režisér za sebou?

K divadelní režii jsem se dostal v roce 2002 u Kříž-žáků. Žádnou profesní průpravu bohužel nemám. Mojí první hrou byly Lunariho Tři muži na špatné adrese, inscenace měla padesát repríz. Následovaly hry Do pyžam od Marca Camolettiho, Goldoniho Sluha dvou pánů, Velká zebra aneb Jak že se to jmenujete autorů Jeana-Jacquese Bricaira a Maurice Lassayquese, Charleyova teta, Vstupte a muzikál Jedna noc na Karlštejně.

Nastudování hudebního divadla je chtě nechtě v nejednom ohledu mnohem náročnější než např. činoherní inscenace. Jak se to přihodilo, že jste zvolili Bartákův a Markovův muzikál?

To spíše zvolili autoři. Viděli naše představení a usoudili, že by se jejich muzikál vyjímal na nádvoří zámku Hluboká a že ho zvládneme.

Bez profesionální pomoci, nejméně v hudební a taneční složce, si nedovedu vznik fungujícího muzikálového divadla dost dobře představit. Byli autoři či jiní profesionální divadelníci nápomocni při zrodu vaší inscenace?

Samozřejmě. Taneční choreografie se skvěle ujala Pavla Nýdlová z taneční skupiny Na tenkém ledě. Herci trápili své hlasy u Petra Píši. Nahrání písniček si ohlídal sám pan autor Zdeněk Barták se synem Danielem ve studiu Sklep u Frankieho Žyrnova.

Divadlo Hluboká / Zdeněk Barták, Petr Markov: Jedna noc na Karlštejně. Zleva Luděk Šindelář (Petr), Zdeněk Pikl (Štěpán). Foto: Milan Strotzer.

Honza Zvánovec skvěle svítil a zvučil. Dále jsme spolupracovali se scénografem Mílou Kocmichem, který navrhl i kostýmy.

Na programu jsem napočítal patnáct produkcí Jedné noci na Karlštejně, které začaly 13. července a skončily 28. srpna. Na nádvoří zámku se nemají za deště kam schovat herci ani diváci. Přálo vám počasí a odehráli jste všechna představení?

Pršelo naštěstí jenom jednou. Musím, ale říct, že to bylo jedno z nejhezčích představení. Diváci totiž vydrželi sedět a sledovat představení až do konce, i když lilo jako z konve.

Na plakátech mne zaujala informace o vracení vstupného při zrušení představení, zejména pak dovětek o tom, že bude-li odehráno alespoň 30 minut, vstupné se nevrací. Došel ten dovětek realizace?

Myslím, že by museli padat trakaře a sami diváci by museli utéct, abychom tento dovětek použili.

„Po úspěchu muzikálu Jedna noc na Karlštejně mají chuť někteří účinkující dál hrát, ale protože ani v jednom souboru není dostatek příležitostí, rozhodli se založit svoje divadlo...“

Jaká byla průměrná, největší a nejmenší návštěva?

Nejmenší návštěva byla asi 190 diváků, největší 250, průměr bude tak 220 návštěvníků.

Na Divadelním létě 2007 se podílelo více subjektů, mj. Státní zámek a Město Hluboká nad Vltavou. Záštitu poskytli hejtman Jihočeského kraje RNDr. Jan Zahradník a starosta města a současně senátor Parlamentu ČR Ing. Tomáš Jirsa. Jako partnery uvádíte dvacet tři různých podniků a institucí. Jaký je jejich podíl na finančním zabezpečení celého projektu? Lze, připočtete-li výnosy ze vstupného a prodeje CD s nahrávkou muzikálu, dosíci vyrovnaného rozpočtu?

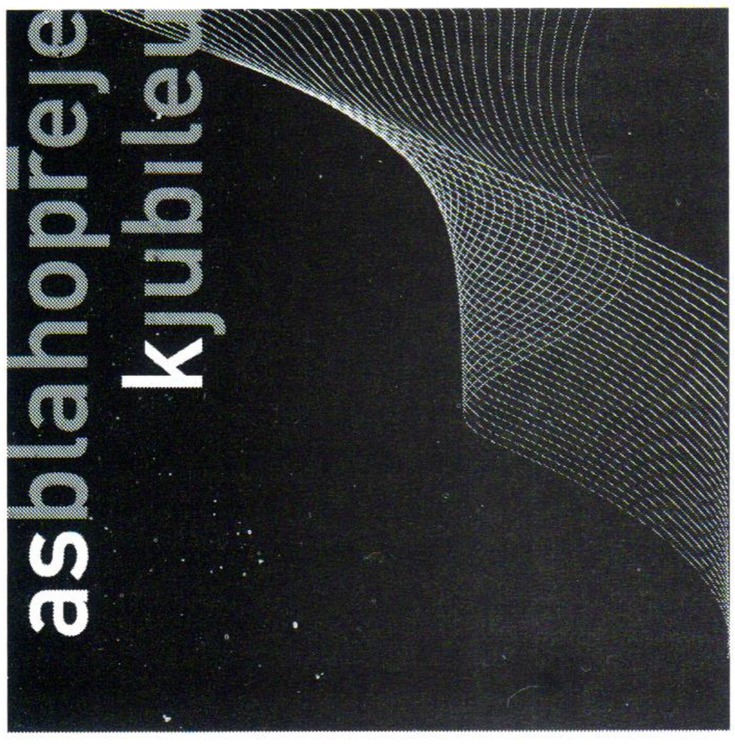
Pokud na představení přijde dostatečný počet diváků, lze říci, že rozpočet je vyrovnaný.

Budete v Divadelním létě pokračovat i napřesrok? Pokud ano, na co se máme těšit?

Divadelní léto bude samozřejmě pokračovat. Jak jsme sledovali zájem diváků, tak v příštím roce bude opět muzikál Jedna noc na Karlštejně.

Činnost vašeho souboru se ale nevyčerpává pouze hraním na zámeckém nádvoří v letním období. Co pro své diváky chystáte v nejbližší době a kam na vaše divadlo či další akce vámi pořádané mohou přijít?

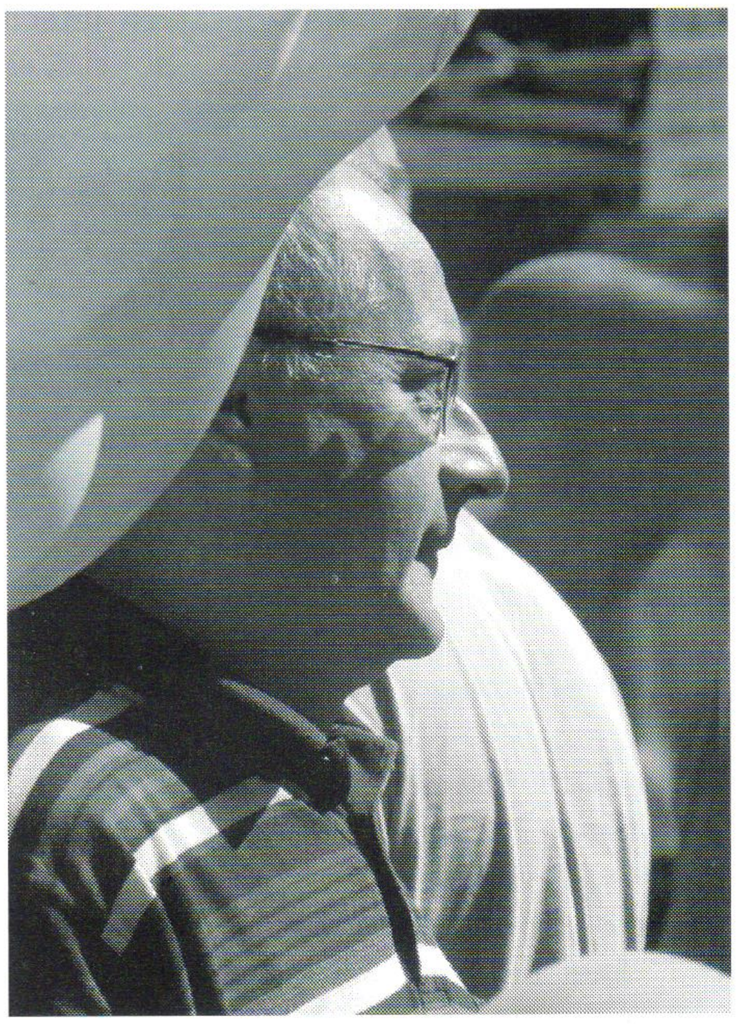
Naše divadlo se neomezuje jenom na zámek, takže v zimě bavíme lidi v Kulturním centru Panorama v Hluboké nad Vltavou. Hra Divadla Hluboká se teprve vybírá, Kulturní společnost Alta začíná připravovat lechtivou situační komedii Robina Hawdona Úžasná svatba. Další informace najdete na www.divadlohluboka.cz.

Jan na dlani
(K šedesátinám Jana Roubala)

Miloslav Maršálek

S Honzou to já mám tak: v polovině 70. let minulého století (to jsem byl ještě u amatérů v brněnském divadle X) jsem několikrát vyjel do Prostějova na představení tehdy čerstvě poloprofesionálního Hanáckého divadla. Tam, v inscenacích Pramen či Markéta Lazarová, zůstával mi ještě skryt v davu sboristů. Už tehdy se nijak necpal do prvních řad a dával si pozor, aby náhodou nevyčníval. Později jsem

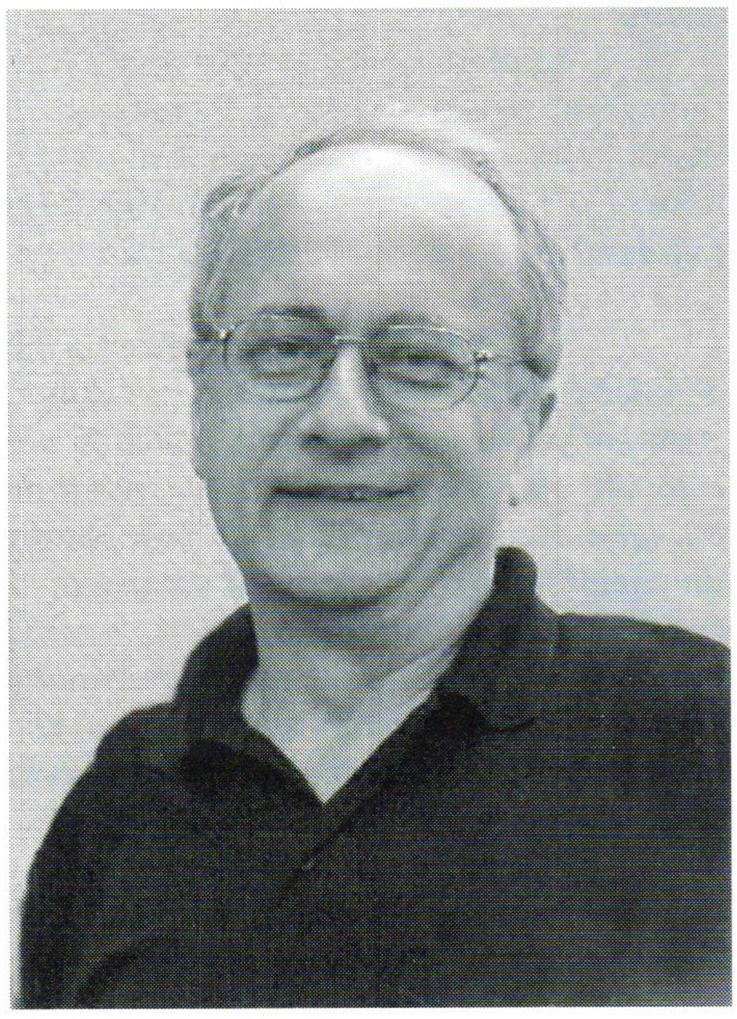

PhDr. Jan Roubal, Ph.D. Foto: Bob Pacholík.

si toto jevištní vystupování vyložil jako potřebu ošahat a vyzkoušet si herecko praxi a zároveň jako kamarádskou „výpomoc“ spolužákovi z filozofické fakulty v Olomouci Josefu Kovalčukovi, který byl dramaturgem Hanáckého divadla.

A asi ve stejném čase jsem na festivalech či přehlídkách divadel poezie začal potkávat DIVADLO NA DLANI, soubor Lidové školy umění v Prostějově. Jejich inscenace (Písně vrbového proutku, Možná že jo, možná že ne ..., Ortel/n) budily velkou pozornost, ale Honza pořád jakoby zůstával v pozadí. Pozornost na sebe spíše poutaly rozjívené herečky jeho souboru. V prostějovské lidušce nejen učil, ale v průběhu několika ročníků celostátní přehlídky Wolkerův Prostějov zde pořádal noční „Nášupy“, jakési partyzánské přehlídky toho, co nemohlo či nesmělo být uváděno v oficiálním programu WP (např. elitu tehdejší folkové scény – Hutka, Třešňák, Lutka). A Honza byl zase neokázale skryt kdesi v pozadí.

Když jsem se pak v roce 1977 sám stal poloprofesionálním hercem

PhDr. Jan Roubal, Ph.D. Foto: Bob Pacholík.

Hanáckého divadla, začali jsme se vídat častěji a já měl možnost poslouchat sice polohlasem, ale o to naléhavěji pronášené názory na vše, ale především na divadlo. Byl z nich cítit vždy respekt k myšlení a práci druhých. A pokora.

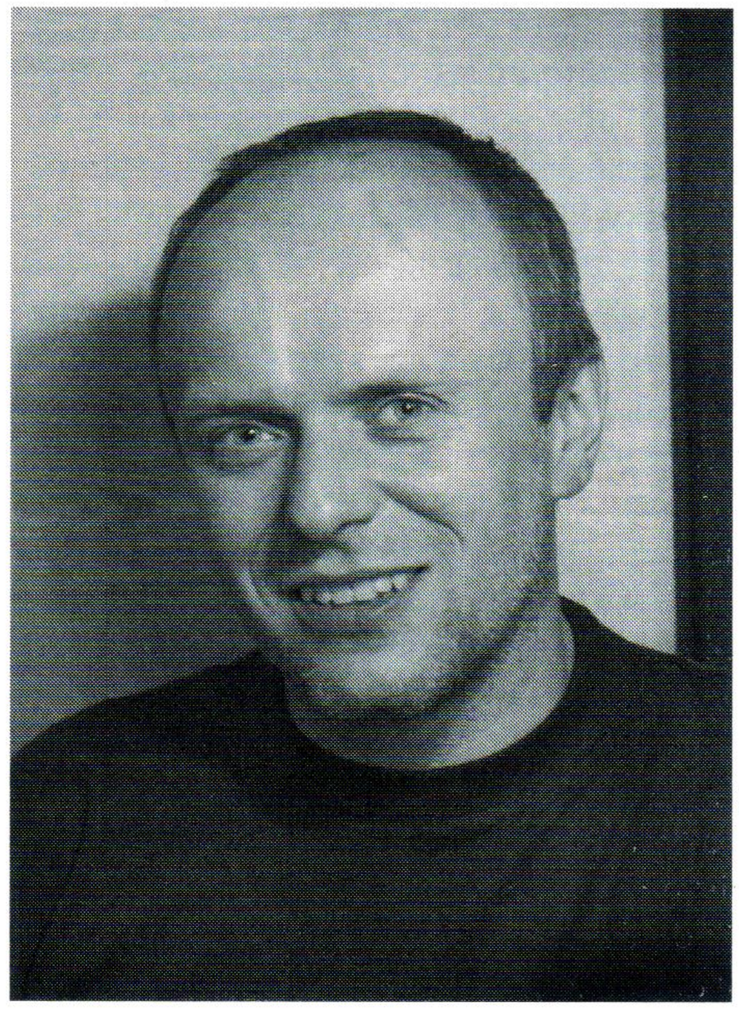
Kultivoval nejen ty děti v lidušce, ale aniž to měl jistě v úmyslu i mne. A protože kultivace je hojně zapotřebí, začal později jezdit kultivovat budoucí herce do Brna na JAMU a budoucí divadelní teoretiky do Olomouce na FF UP.

A tiše, ale úporně bádá o divadle. Už se tolik nevídáme, k mé lítosti a škodě. Kultivace mi třeba stále. Jenom o Velikonocích spolu obejdeme pár přátel (on s vařečkou, já s proutkem) a vždycky si slibujeme, že si spolu brzy zajdeme do hospody, že to je až hanba, jak málo o sebe dbáme, že je několik věcí, které jsme si chtěli...

Honzo! Tak ale doopravdy! Nejlíp už zítra, protože v dalších dnech s Tebou bude chtít do hospody kdekdo, neboť kdekdo je rád, že tady s námi jsi. A když to nebude zítra, já si rád počkám. Třeba i nějakých 60 let.

Přetlaky René Levínského

Rozhovor Vladimíra Hulce s René Levínským

René Levínský. Foto z JH 2007: Ivo Mičkal.

Jmenuje se René Levínský, je mu třicet sedm let a živí se matematikou. Přednášel na univerzitě ve Freiburgu, dnes pracuje na institutu Maxe Plancka v Jeně. Současně ale už od svých osmnácti hraje a režíruje se – původně královéhradeckým, dnes již středoevropským – souborem Nejhodnější medvídci, který spoluzakládal. A hlavně pro něj (a dnes už nejen pro něj) píše divadelní hry. Jedna z nich – Ještě žiju s věšákem, čepicí a plácačkou – byla tak úspěšná, že se hraje i na profesionálních jevištích a vznikl podle ní film.

Jako dramatik se ale podepisuje různě. Nejčastěji Samuel Königgratz, to když píše pro dospělé, nebo Šimon Olivětín, to když je jeho text zaměřen hlavně na dětského diváka. Nemíním zde rozebírat jeho tvorbu, ani se nebudu zabývat smyslem těchto pseudonymů. Trochu jsem se o to pokusil už několikrát, naposledy letos na Jiráskově Hronově, a jak to dopadlo, si můžete přečíst v tamním Zpravodaji č. 4. Rozhovor má název Harila je cudná hra a bavíme se v něm hlavně o jeho posledním inscenovaném textu – hře Harila. Ostatně přečíst jste si jej mohli v minulém čísle AS. A v interpretaci Nejhodnějších medvídků jste ho mohli vidět na letošním JH. Medvídci tam ale, jak asi víte, dopadli bídně. Po jevišti se ploužili jak mátohy, přeříkavali se, zapomínali text, nebylo jim rozumět. René se nakonec za jejich první vystoupení (druhé bylo o poznání lepší) na kritickém semináři den poté omluvil: „Jsou to debilové," řekl. „U Kroba na chalupě se den předtím na Zahradní slavnosti vožerou jak koně, a pak to takhle dopadne." Naštvanej ale jistě nebyl. Tak to s Nejhodnějšími medvídky je a tak fungují. Obětují divadlu strašně moc, jsou ochotni hrát v kdejaké hospodě nebo na vlastní náklady jet do Běloruska, aby podpořili tamní undergroundové divadelníky, současně si ale neberou servítky a život si užívají po svém. Syrově, drsně, opravdově. Jako rocková kapela. Kreativně a básnicky. Mají vyhraněné názory, je s nimi sranda a nejsou to blbci.

Takové bylo a je pro mne každé setkání s nimi i s René Levínským. Takový je i následující rozhovor, který vznikal až začátkem září, kdy se rozjitřené hronovské rány již dávno zacelily.

René, proč se vlastně zabýváš divadlem?

Na podzim 1988 jsem začal studovat matematickou fyziku na jaderný fakultě (FJFI ČVUT). V ročníku nás bylo tak sto, z toho dvě holky. Čili přetlaky. Najednou byli ze všech spolužáků horolezci, aby ze sebe tu energii nějak dostali. To mi nepřišlo jako řešení. Radši jsem se domluvil s dalšíma čtyřma nešikovnejma a založili jsme divadlo, Nejhodnější medvídky. Plán byl seznámit se se studentkama DAMU nebo JAMU, samozřejmě ne s herečkama, byli jsme realisti, říkali jsme si, scénografky, režisérky, to by snad možná mohlo klapnout. Pak jsme se ještě dozvěděli, že existuje i dramaturgie, sice jsme nevěděli, o co jde, ale znělo to též nadějně. Celej ten projekt skončil čtyřma svatbama, což si myslím, že na studenty ČVUT je celkem dobrý.

Proč ale píšeš? Nebylo by lepší hrát nebo režírovat?

Tak od začátku bylo jasný, že jako herci jsme úplně beznadějní, tím jsme opravdu okouzlit nemohli. Nejenže nikdo neumí hrát na žádnej nástroj, zpíváme strašidelně, náš problém spočívá v tom, že máme téměř všichni vadu řeči. Trochu přeháním, samohlásky umíme vyslovit moc hezky, ale souhlásku od nás neuslyšíš. Což přináší samozřejmě problémy se srozumitelností. Zpočátku jsme sice zkoušeli hrát cosi normálního, ale byl to naprostý debakl, byli jsme obviněni z prznění velikánů literatury, a to ještě ke všemu zcela oprávněně. Pokud jsme chtěli pokračovat, museli jsme začít psát vlastní věci a začít prznit sami sebe. Tak jsem během přednášek Matematická analýza I napsal hru Zima, a mohli jsme začít. Pak začali psát i další, David Doubek, Markéta Rybová, takže nakonec bylo vždycky co hrát.

Dobře, ale co z toho divadla máte? Prachy?

Jasně, to taky. Sype to, jak říkáš.

Tvé hry jsou velmi osobité, ale současně mi přijdou i velmi poučené. Je z nich patrné, že je píše sečtělý intelektuál.Co vlastně čteš? Co ze současné literatury tě ovlivňuje?

Moc toho nečtu. Teď nějaký povídky, aby to nebylo dlouhý, Gustawa Herling-Grudzińského. Vlastně čtu v poslední době jenom Poláky, Hannu Krall, Reich-Ranického, je mi to blízký, asi že jsem z Hradce.

Co tě formovalo v divadle?

V divadle jednoznačně Pitínského Matka s Ochotnickým kroužkem. To pro mne bylo absolutní zjevení, který už nikdy nic nepřekoná. Krásný bylo též, že jsem ji viděl šestkrát, v Hradci, Plzni, Brně, Praze, v Luži a na Hronově, přičemž jedno z těch představení bylo úplně příšerný, což mě tehdy naprosto fascinovalo, že tak skvělá inscenace může dopadnout najednou úplně nanic. Myslím, že to mě na divadle fascinuje dodnes nejvíc. Nejkrásnější je napětí, jestli to skončí úplně pitomě, nebo možná nádherně.

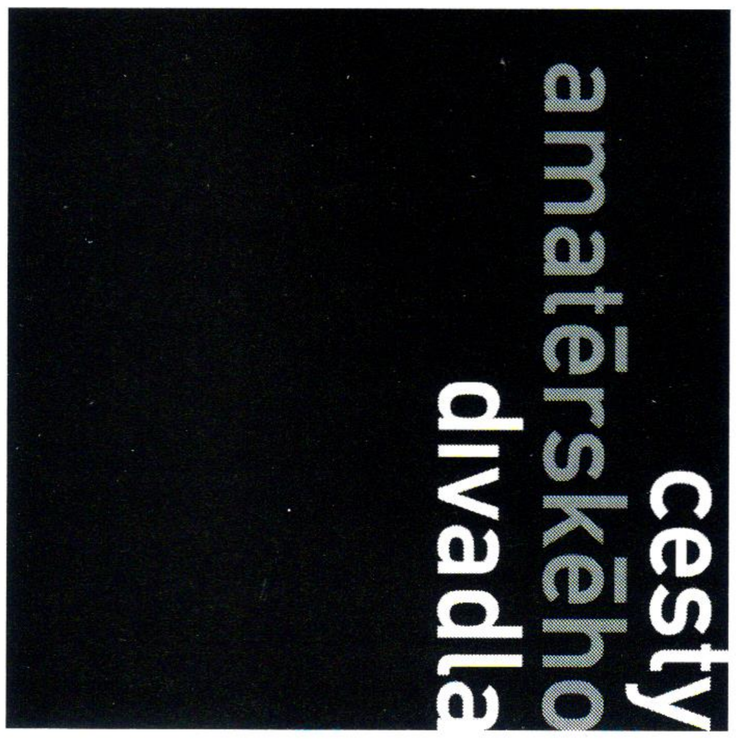
Pak Amerika a Silná v zoologii, to jsou představení, který jsem viděl v sedmnácti a vždycky na ně budu vzpomínat s nejvřelejší láskou. V osmnácti jsem se pak na Karavaně míru zamiloval do Licedějů Slávy Polunina. A v prváku do Jarmusche. Když jsem na filmáči na Felu viděl Podivnější nežli ráj, jak tam Eszter Ballint vyhazuje do popelnice šaty, co zrovna dostala od svýho bratrance Eddieho jako dárek, beze slov, tiše s cigárkem, to byla pro mne ta pravá krása. A pak Nebeského úchvatné období v Komedii – Sonáta duchů, Hamlet, Přízraky, Dcera vichřice, na to vzpomínám též často a s dojetím.

A co muzika?

Z tý na mě měli určitě největší vliv novobydžovský N.V.Ú. a všechny ty východočeský punkový kapely, který existovaly měsíc nanejvejš, aby si jejich členové jednou zahráli na koncertě, co byl oficiálně svatbou, a nakonec skončil policejním zásahem.

Letos jste hráli – a nebylo to poprvé – na Jiráskově Hronově. Jakej pocit z JH máš?

Tak hrát na Jiráskově Hronově je vždycky těžký. My se tím vždycky hrozně

trápíme, jestli tam máme jet, nebo ne. Je evidentní, proč jet: odehrajeme dvě představení pro vyprodaný Jiráskovo divadlo, to je údajně 800 lidí. Je jasný, že jde většinou o diváky, který by na nás nikdy nepřišli, a o to je to pro nás důležitější. Bohužel právě tuhle výjimečnost si pořadatelé velice dobře uvědomují a dávají každému nepokrytě najevo, že by jako měl v hlubokým poklonu děkovat, že si smí zahrát, a to zcela zadarmo, ani cesťák ti nezaplatí. To je prostě nechutný. Když na naše představení přijde 800 lidí a vstupný je 40 korun, tak jsme někde na 32 tisících, kdyby nešlo o dotovanej podnik, tak se spokojíme s polovinou, řekněme, že 16 tisíc za dvě představení a dopravu by bylo fér. Jenomže dotace festivalu od ministerstva, sponzorů, kraje a města Hronova je 1 429 000 Kč a k tomu 329 000 Kč od EU na doprovodnej program. Jistěže jistá část je určená na semináře, ale pokud vystupuje na Hronově dvacet pět divadel, tak na každý připadá řekněme 30-40 tisíc. Takže organizátoři za naše vystoupení zinkasují třicet tisíc na vstupným a čtyřicet na dotacích a nabídnou nám devět studenejch řízků a sedm noclehů. Není to normální vykořisťování? Proč máme něco takového podporovat? Hrát na Hronově je podle mne z morálního hlediska průšvih a jsme nejspíš špatná parta, když nám tak jde o těch osm stovek diváků. Slušná divadla jako DNO či Pachýř Pačejov se na to vykašlala rovnou. No nic, nakonec jsme vyhádali šest a půl tisíce, ale jak k tomu přijdou ty zakřiknutý soubory, který se nejsou schopný brát za svý práva?

Myslím, že pořadatelům křivdíš. Město festival dotuje hodně vysokou částkou a určitě se tam nikdo na úkor vystupujících souborů neobohacuje.

Samozřejmě že nemluvím o obohacování se, já mluvím o neschopnosti, a to zejména pracovníků Artamy, ne města. Podívej se, Nejhodnější medvídci si nikdy nevzali z veřejnejch zdrojů ani korunu. Hrajeme devatenáct let a po nikom nic nechcem, akorát vstupný od diváků, nebo aspoň jeho část. V červenci jsme pořádali festival na Souvrati, přijelo Rádio Ivo, Plzeňáci s Fucking generation, čtyři kapely, v životě by nás nenapadlo žádat o dotace! Proč by měl daňovej poplatník platit chlapíkům, který nesrozumitelně huhlaj o menstruaci goril? A přesto jsme ze vstupnýho zaplatili cesťáky a minimální honoráře. A nejde jen o nás. Neexistuje, aby tě někdo pozval na festival a řek ti, že ti nezaplatí ani cesťák. To je drzost zcela mimo mý chápání. Pokud si to hronovští organizátoři neuvědomují, pak je to velmi, velmi smutné. Dokud to ale zůstane nastavený tak, že divadelní soubory jsou v Hronově kvůli nim, a ne oni kvůli divadlům, tak se samozřejmě nic nezmění.

René Levínský/Samuel Königgratz/ Šimon Olivětín/Helmut Kuhl *(* 6. 8. 1970) – dramatik, herec, atomový fyzik. Vystudoval teoretickou fyziku na ČVUT v Praze. V současnosti je zástupcem vedoucího skupiny zabývající se teorií strategických interakcí na institutu Maxe Plancka v Jeně. Zabývá se teorií kooperativních a evolučních her a experimentální ekonomií. Je členem Game Theory Society*

a zakládajícím členem amatérského divadelního souboru Nejhodnější medvídci, s nímž je spjata jeho tvorba. Pod pseudonymem Samuel Königgratz píše pro dospělé, pod pseudonymem Šimon Olivětín píše pro děti.

***Hry**:*

Perníková chaloupka, 1993, premiéra 30.12.1993 Malé divadlo, České Budějovice (pod pseudonymem Šimon Olivětín)

Elena Štěpánová, 1993, premiéra 1994 Nejhodnější medvídci, Divadlo Jesličky, Hradec Králové (pod pseudonymem Simon Uli Vetin)

Přehrada, 1994, premiéra 28. 4.1995 Nejhodnější medvídci, Dejvické divadlo, Praha (pod pseudonymem René Lewinski)

Kašpárek, četník koločavský, 1997, premiéra 1997 Nejhodnější medvídci, Apart klub, Praha (společně s Davidem Doubkem a pod pseudonymem Matěj Bukovina a Šimon Olivětín)

Artikulátor, 1995, premiéra 15.12.1998 Nejhodnější medvídci, Divadlo Komedie, Praha (pod pseudonymem Arnalt Lionlőwe)

Marbuel a Kratinoha, 1997, premiéra 22.11. 2001 Naivní divadlo, Liberec (pod pseudonymem Šimon Olivětín)

Václav, řečený Bajaja,1999, premiéra 24. 6. 2000 DRAK, Hradec Králové (pod pseudonymem Šimon Olivětín)

Ještě žiju s věšákem, čepicí a plácačkou, 2000, premiéra 17. 1. 2001 Divadlo na tahu a Nejhodnější medvídci, Akropole, Praha (pod pseudonymem Samuel Kőniggratz)

Kocourkov sobě, 2003, premiéra 7. 5. 2004 Divadlo Alfa, Plzeň (pod pseudonymem Šimon Olivětín)

Harila, 2006, premiéra 30. 9. 2006 Nejhodnější medvídci a ve stejný den Divadlo v 7 a půl Brno (pod pseudonymem Helmut Kuhl)

K rozhovoru s René Levínským

Redakce AS požádala o stanovisko ke kritickým slovům na adresu Jiráskova Hronova (JH) předsedkyni festivalového výboru JH Mgr. Lenku Lázňovskou a ředitelku KIS Hronov paní Marcelu Kollertovou. Bylo to ve chvíli, kdy se již tvořila grafická podoba tohoto čísla. Obě dámy vyhověly našemu požadavku obratem, leč rozsah jejich příspěvků, které jsme nechtěli krátit, byl nad rámec místa, který jsme si rezervovali za rozhovorem. Nezbylo, než zde začít a pokračovat na vzdálenější stránce. Omlouváme se přispěvatelkám i čtenářům za v AS nezvyklé polcení. V pořadí první uvádíme příspěvek Lenky Lázňovské.

Vážený pane Levínský,

přiznám se, že jsem vlastně váhala, zda se mám k Vašim názorům vyjadřovat. Činím tak proto, abych některá fakta mohla říci především těm, které nazýváte bojácnými soubory, co se neumějí bránit před zlými pořadateli. Nikoliv z taktických důvodů se chci veřejně vyznat z toho, že Vaši dramatickou tvorbu pokládám za originální i když na rozdíl od Ochotnického kroužku jste nenašli také originální klíč k jejímu jevištnímu ztvárnění. To je jistě téma na zcela jinou diskuzi, než je tato.

Shrňme si fakta. Stěžujete si na to, že soubory na JH vystupují za nedůstojných podmínek i když pořadatelé (NIPOS-ARTAMA, který se stará o programovou složku a Město Hronov a jeho příspěvková organizace, které vládnou organizaci a také ekonomikou festivalu) dostávají státní dotace a rovněž nemálo vydělávají na vstupném. Vystupující soubory však z toho nic nemají (tedy přesněji řečeno devět studených řízků a sedm noclehů jako např. Medvídci). Soubory Dno a Pachýř už to dávno pochopily a na JH nejezdí. Patrně Vám nevadí, že si trochu účelově překrucujete fakta. Oba na JH velmi nedávno vystupovaly, DNO nevymáhalo honorář, bylo jen velmi nespokojené s technickými a prostorovými podmínkami, Pachýř slíbil, že nominaci z letošní Loutkářské Chrudimi uplatní příští rok.

Soubory nedostávají „cesťák". Cestovné podle platného zákona o cestovních náhradách se skládá z úhrady jízdného nebo náhrad za něj, diet nebo zabezpečení stravování a úhrady ubytování. Stejný zákon zakazuje platit cestovné někomu, kdo není s výplatcem v pracovněprávním vztahu. Proto je třeba uchýlit se k instituci jiné smlouvy mezi souborem a pořadatelem. To samozřejmě neplatí jen pro JH, nýbrž i pro jiné přehlídky. Nejhodnější Medvídci hráli letos rovněž na jiné celostátní přehlídce Šrámkův Písek. Přehlídka hospodaří se státní dotací 160 tis. Kč, musí tedy od účinkujících žádat drobný účastnický poplatek, neplatí stravování, hradí ubytování a příspěvek na dopravu (žádný automobil s amortizací).

Pokračování na str. 56–57.

FAKTOGRAFIE 77. JIRÁSKOVA HRONOVA 2.–11. SRPNA 2007

Milan Strotzer

77. Jiráskův Hronov (dále jen JH), festival amatérského divadla, byl koncipován jako celostátní mezidruhová přehlídka se zahraniční účastí. Uskutečnil se ve dnech 2.–11. 8. 2007. Z pověření a za finančního přispění Ministerstva kultury ČR jej pořádaly NIPOS-ARTAMA Praha a Město Hronov. Hlavním pořadatelem v místě bylo Kulturní a informační středisko v čele se svou ředitelkou Marcelou Kollertovou. Odborným garantem byl jako každoročně NIPOS-ARTAMA Praha. Vedoucí Artamy Mgr. Lenka Lázňovská je současně předsedkyní festivalového výboru, vrcholového orgánu JH. Spolupořadateli JH byly stejně jako v předchozích letech Amatérská divadelní asociace, Česká sekce UNIMA, České středisko AITA/IATA, Klub přátel umění v ČR, Krajský úřad Královéhradeckého kraje Hradec Králové, Občanské sdružení Kruh Hronov, Sdružení pro tvořivou dramatiku, Společnost Amatérské divadlo a svět, Svaz českých divadelních ochotníků a Volné sdružení východočeských divadelníků.

Každým rokem se šestapůltisícový Hronov rozrůstá o členy hrajících souborů, posluchače divadelních seminářů a dílen a další návštěvníky, milovníky divadla. V posledních letech do města přibudou po dobu festivalu řádově dva tisíce ctitelů múzy Thálie. Tento počet se ještě navýší v závěru festivalu o ty, kteří si nechtějí nechat ujít podívanou na velkolepý ohňostroj. Nebylo tomu jinak ani v roce 2007, jen skladba účastníků festivalu se trochu lišila. Aktivně a bezprostředně bylo do festivalového dění zapojeno **1102** osob, z toho **230** členů souborů hrajících v hlavním programu, **446** v doplňkovém programu, **371** účastníků seminářů a dílen vč. lektorů a organizátorů a **55** místních pracovníků a aktivistů. Počet dalších návštěvníků JH, které do Hronova přivedl zájem o divadlo, organizátoři odhadují na **800** osob, tj. o něco méně než v ročníku předchozím. Přehlídková představení však navštěvuje i publikum místní, které v této statistice podchyceno není. Prodej a výdej vstupenek na představení základního programu dosáhl počtu 15 520, což je o 2500 více než vloni. Toto navýšení sice nekoresponduje s odhadem počtu návštěvníků, ale je důvodné díky zvýšenému přílivu seminaristů, rozšíření množství míst v hledištích vlivem zmnožení představení s limitovaným menším počtem diváků, ale také pro rostoucí zájem o déletrvající pobyt na festivalu. Informační středisko JH zprostředkovalo 2647 noclehů, ne všichni návštěvníci Hronova ale využívají jeho ubytovacích služeb. Spočítat všechny festivalové návštěvníky je prakticky nemožné, nezbývá než se smířit s odhadem místních organizátorů.

„Celkem bylo v hlavním programu uvedeno 26 inscenací od 25 souborů v 80 představeních."

Hlavní program

Základním zdrojem výběru inscenací do programu Jiráskova Hronova 2007 byly, tak jako i v minulých letech, celostátní

Foto: Ivo Mičkal

„Aktivně a bezprostředně bylo do festivalového dění zapojeno 1102 osob, z toho 230 členů souborů hrajících v hlavním programu, 446 v doplňkovém programu, 371 účastníků seminářů a dílen vč. lektorů a organizátorů a 55 místních pracovníků a aktivistů."

Z vítání Malé scény Zlín
Foto: Ivo Mičkal

(národní) druhové přehlídky amatérského divadla. Většině z nich předcházely přehlídky krajské či oblastní. Jejich rozsah byl stejně mohutný jako v posledních letech.

Klíčové celostátní přehlídky měly podle propozic JH 2007 právo přímých nominací do programu JH, a to oproti předchozím létům vždy po jedné nominaci za ten který druh (či oblast) divadla. V praxi to znamenalo, že co celostátní přehlídka, to jedna nominace. Výjimku měla pouze celostátní přehlídka činoherního a hudebního divadla, mohla nominovat jednu inscenaci za činohru a jednu za hudební divadlo. Dále měly poroty přehlídek obligátní možnost doporučovat neomezený počet dalších inscenací, aniž by určovaly pořadí. Pro tvorbu programu JH 2007 byly klíčovými **Popelka Rakovník**, národní přehlídka amatérského činoherního divadla pro děti, **Otevřeno v Kolíně**, celostátní přehlídka pantomimy a pohybového divadla, **Náchodská prima sezóna**, celostátní přehlídka studentského divadla, **Divadelní Děčín & Divadelní Třebíč**, celostátní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla, **Šrámkův Písek**, celostátní přehlídka experimentujícího divadla, **Wolkrův Prostějov**, celostátní festival poezie, **Dětská scéna v Trutnově**, celostátní přehlídka dětského divadla a dětských recitátorů a **Loutkářská Chrudim**, celostátní přehlídka amatérského loutkářství.

Druhým zdrojem výběru byly návrhy uplatněné dalšími celostátními přehlídkami vymezenými propozicemi JH, které mohly doporučovat neomezený počet inscenací, a to opět bez určení pořadí. Pro 77. ročník JH k nim patřily **Krakonošův divadelní podzim**, národní přehlídka venkovských divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou, **Jednoaktovka**, národní přehlídka jednoaktových her v Holicích, Národní přehlídka **seniorského divadla** ve Znojmě, **Pohárek SČDO**, národní soutěž divadelních monologů a dialogů ve Velké Bystřici a **Divadlo jednoho herce**, národní přehlídka v Kaznějově.

Třetím, či přeněji třetím až sedmým zdrojem pro tvorbu programu JH byly návrhy – **nominace** zahraničních souborů a jejich inscenací, jimiž bylo pověřeno **České středisko AITA/IATA**. Dále **doporučení** střechových orgánů **zájmových divadelních organizací** zabývajících se amatérským divadlem s celostátní působností. Možnost uplatňovat doporučení měl rovněž NIPOS-ARTAMA. Zájmové divadelní organizace ani NIPOS-ARTAMA své pravomoci v roce 2007 nevyužily. I pro 77. ročník JH byl zdrojem programu **rezervoár na JH nerealizovaných inscenací v předchozím roce**. Tj. inscenací, které byly programovou radou či nominacemi v předešlém roce vybrány k účasti, ale z nějakých příčin se nemohly JH zúčastnit, respektive byly na takovém místě v pořadí, že se na ně nedostalo. Nově přitom bylo přijato ustanovení o tom, že nominace uplatněné v předchozím roce z Loutkářské Chrudimi zůstávají v platnosti. Dříve totiž byly pojímány pro další ročník pouze jako doporučení. Poslední programový zdroj umožňovalo nové ustanovení, a sice o právu programového ředitele JH nominovat do programu inscenaci hostujícího souboru s výjimečnou inscenací přinášející inspiraci, přičemž uplatnění takového návrhu nebylo vázáno na statut amatérského souboru.

Připojme hned konstatování, že tento zdroj využit nebyl, dílem proto, že souhra náhod a okolností neumožnila hostování oslovených souborů, dílem proto, že ustanovení vstoupilo v platnost s vydáním propozic JH 2007 v termínu, který neskýtal dostatečný předstih pro výběr a jednání se soubory. V době oslovení měly soubory buď domluvené zahraniční turné, či potřebovaly bezmála roční předstih k tomu, aby mohly pozvání přijmout (divadelní prázdniny!). Nutno však poznamenat, že jsme se při jednání setkávali s upřímnou snahou pozvání vyhovět. Osloveny byly v tomto pořadí: 1. Farma v jeskyni Viliama Dočolomanského s inscenací **Čekárna**, 2. Slovácké divadlo Uherské Hradiště s inscenací J.A. Pitínského **Divá Bára** (Píseň o Viktorce, Karla, Divá Bára) podle Boženy Němcové, 3. Divadlo v 7 a půl Brno s Pitínského inscenací hry H. Ibsena **Nora**, 4. Činoherní klub Praha s inscenací hry Martina McDonagha **Pan Polštář** v režii Ondřeje Sokola, 5. Dejvické divadlo Praha s inscenací **Spříznění volbou**, dramatizací románu J.W. Goetha (Karel Fr. Tománek) v režii J.A. Pitínského.

Návrhy z výše uvedených zdrojů se ocitly na stole programové rady JH 2007, která rozhodovala o jejich přijetí či nepřijetí a poté z přijatých inscenací sestavila pořadí, v jakém by měly vstoupit do programu JH.

Programová rada se sešla ke svému jednání na půdě NIPOS-ARTAMA dne 23. 6. 2007 ve složení: předseda Mgr. Milan Schejbal (zastupoval v programové radě Popelku Rakovník), členové MgA. Kateřina Baranowská (zastupovala Divadelní Děčín & Divadelní Třebíč), Simona Bezoušková (NP seniorského divadla Znojmo), Mgr. Jakub Hulák (Dětská scéna Trutnov), Vladimír Hulec (Šrámkův Písek), Marcela Kollertová (KIS Hronov), Mgr. Lenka Lázňovská (AITA/IATA a Otevřeno Kolín), PhDr. Milan Strotzer (NIPOS-ARTAMA), Ing. Dušan Zakopal (Jednoaktovka Holice, D1H Kaznějov a Pohárek SČDO) a Mgr. Alena Zemančíková (Wolkrův Prostějov). Z jednání se omluvili Mgr. Štěpán Filcík (Loutkářská Chrudim), prof. Mgr. František Laurin (KDP Vysoké n. J.) a Dominika Špalková (Náchodská prima sezóna).

Průvod v předvečer oficiálního zahájení festivalu. Foto: Ivo Mičkal.

V druhém kole svolal programový ředitel JH dr. Milan Strotzer na Loutkářské Chrudimi skupinu dostupných zasvěcených odborníků pro posouzení a vřazení návrhů z Loutkářské Chrudimi do pořadí určeného programovou radou JH tak, aby v závěru této v časové posloupnosti poslední celostátní postupové druhové přehlídky výběrové pro JH mohlo být bez prodlení s konečnou platností rozhodnuto o základním programu JH 2007. Chrudimského rozhodování se dne 6. 7. 2007 zúčastnili vedle dr. Strotzera Mgr. Alena Exnarová (DD&DT), Mgr. Jakub Hulák, Lenka Novotná (NPS) a Mgr. Karel Fr. Tománek (předseda chrudimské poroty), částečně Mgr. Štěpán Filcík.

Výsledkem obou jednání bylo toto pořadí inscenací, které po přijatých nominacích mohly vstoupit do programu JH:

1. V.A.D. Kladno / režie V.A.D. / ***Lupinec & Co. podle Julese Verna:*** **Tajemný VAD v Karpatech** (Divadelní Děčín & Divadelní Třebíč)
2. Malá scéna Zlín / režie Jan Leflík / ***Werner Schwab:*** **Lidumor aneb Má játra beze smyslu** (Divadelní Děčín & Divadelní Třebíč)
3. Soubor Evrybáby Plzeň / režie Roman Černík a Evrybáby / ***Evrybáby:*** **Osmá sedí u stolu, pojídá mou mrtvolu** (Šrámkův Písek)
4. Geisslers Hofcomoedianten / režie Petr Hašek / ***Heinrich Rademin:*** **Amor tyran** (KDP Vysoké n. Jiz.)
5. Divadlo Samé vody Černošice / ***Kolektiv souboru:*** **Čekání na Alberta** (Náchodská prima sezóna)
6. Divadlo DNO Hradec Králové / ***Kolektiv souboru:*** **LAPOhádky tedy Ledové techno** (Loutkářská Chrudim 2007; soubor nemohl z důvodů dovolených pozvání na JH přijmout)

Żiwy theater Bielawa, Polsko Ohňové divadlo Foto: I. Mičkal

7. Divadýlko na dlani Mladá Boleslav / režie Martin Hermann / ***Karel Steigerwald:*** **A tak tě prosím, kníže...** (Divadelní Děčín & Divadelní Třebíč)
8. DIVADLO (bez záruky) PRAHA / režie David Slížek / ***Christo Bojčev:*** **Titanic Orchestra** (Divadelní Děčín & Divadelní Třebíč)
9. Divadelní soubor Ty-já-tr Praha / režie Luděk Horký / ***Luděk Horký, Martin Písařík:*** **Pověsti pro štěstí** (Popelka Rakovník)
10. Antonín D.S. Praha / režie Martin J. Švejda / ***Martin J. Švejda:*** **Dítě! (hra ze života)** (Šrámkův Písek)
11. Loutkářský soubor Čmukaři Turnov / režie kolektiv souboru / ***Pavel Traub a Čmukaři:*** **Zvyřátka za to nemůžou** (Loutkářská Chrudim 2007)
12. Loutkářský soubor „C" Svitavy / režie Karel Šefrna a soubor / ***Daniil Charms:*** **Fialový vítr** (Loutkářská Chrudim 2007)
13. ZUŠ Veselí nad Moravou / vedoucí Vítězslava Trávníčková / ***Hana Doskočilová***: **Stínové divadlo pro krásnou Lin** (Dětská scéna Trutnov)
14. DS Žlutičan Žlutice / režie Jaromír Břehový / ***Jaromír Břehový:*** **Rejžák z Prahy** (KDP Vysoké n. Jiz.)
15. DS Cyranovy boty Brno / režie Věra Bělehrádková a Jitka Semotamová / ***Věra Bělehrádková a Jitka Semotamová:*** **Druhá strana dveří** (Otevřeno Kolín)
16. Rádobydivadlo Klapý / režie Ladislav Valeš / ***Liz Fullerová:*** **Liz a Betty** (Divadelní Děčín & Divadelní Třebíč)
17. DS Krvik Totr Praha / režie Petr Jediný Novotný a Tomáš Kout / ***Petr Jediný Novotný & Tomáš Kout:*** **Produkt** (Šrámkův Písek)
18. Studio Dům Brno, režie Eva Tálská / ***Eva Tálská a kolektiv souboru:*** **Sny** (Náchodská prima sezóna; zůstalo v pozici prvního náhradníka; z iniciativy souboru bylo představení uvedeno v doplňkovém programu)
19. SemTamFór Slavičín / režie Jan Julínek / ***Ray Cooney:*** **1 + 1 = 3 (jeden a jedna jsou tři)** (Divadelní Děčín & Divadelní Třebíč)
20. Voiceband.cz / režie Zdeněk Šturma / ***Christian Morgenstern:*** **Jsi proklat, majiteli** (Wolkrův Prostějov)
21. DS Zmatkaři Dobronín / režie Ladislav Valeš / ***Axel Hellstenius:*** **Elling a Kjell Bjarne aneb Chvála blázovství** (Divadelní Děčín & Divadelní Třebíč; zůstalo v pozici druhého náhradníka)
22. Loutkářský soubor Bublanina Vsetín / ***Kateřina Davidová:*** **Začarovaný les** (Loutkářská Chrudim 2007)
23. Divadelní studio D 3 Karlovy Vary / režie Anna Ratajská / ***Antonín Přidal:*** **Pěnkava s Loutnou** (Jednoaktovky Holice; zůstalo v pozici třetího náhradníka)
24. **VÍTĚZNÁ VYSTOUPENÍ Z POHÁRKU SČDO** (zůstala v pozici čtvrtého náhradníka)
    - Jana Trojanová z Chrudimi / ***Jean Cocteau:*** monolog Dívky ze hry **Přelud z Marseille**
    - Václav Vašák z Krupky / režie Jana Urbanová / ***Denis Leary:*** monolog Kuřáka ze hry **Cigára**
    - Ludmila Panenková, Pavel Panenka a L. Volfová ze souboru Karel Čapek z Děčína / ***Zdeněk Podskalský:*** dialog ze hry **Žena v trysku století**
25. SPODINA (Spolek divadelních nadšenců) Plzeň / režie Jiří Untermüller a Jakub Zidulka / ***Prosper Merimée:*** **Kočár nejsvětější svátosti** (Divadelní Děčín & Divadelní Třebíč; soubor nemohl pozvání na JH přijmout z důvodů dovolených)
26. Divadlo Esence Praha / režie Marie Kubrová / ***Carlo Gozzi:*** **Královna jelenem** (Divadelní Děčín & Divadelní Třebíč; zůstalo v pozici pátého a posledního náhradníka)

„Vloni zaznamenaný velice výrazný posun k nebývalé převaze původních her a vlastních dramatizací literárních předloh, jejichž autory byli členové souborů, byl charakteristický i pro 77. JH."

Nominovány a automaticky pozvány k účasti na JH 2007 byly tyto inscenace:

1. Divadlo mladých Záhřeb, Chorvatsko / režie Vlado Krusic / ***P. Charlton***: **Wolf Boy** (AITA/IATA)
2. Divadelní skupina Disk Trnava / režie Dušan Vicen / ***Dušan Vicen, Vlado Janček a kol. Disku***: **Geniální epocha podle Schulze** (AITA/IATA)
3. Divadlo Alexandra Gončaru-

ka Omsk, Rusko / režie Alexandr Gončaruk / ***Federico Garcia Lorca*: V zahradě jsou s láskou svou Don Perlimplin s Belisou** (AITA/IATA; soubor svou přislíbenou účast odvolal)

4. Studio Divadla Dagmar a Pedagogické školy Karlovy Vary / režie Hana Franková / ***Hana Franková na motivy knihy F. Cartera Škola Malého stromu:* Čerokí** (Popelka Rakovník)
5. Recitační skupina Tragaču, Tragaču při ZUŠ V. Ambrose Prostějov / režie Hana Kotyzová / ***Kolektiv souboru ze sbírky Láska a smrt uspořádaném F. Halasem a V. Holanem:* Tragaču, Tragaču** (Náchodská prima sezóna)
6. Rádobydivadlo Klapý / režie Jaroslav Kodeš / ***Peter Shaffer*: Eguus** (Divadelní Děčín & Divadelní Třebíč)
7. Nejhodnější medvídci / režie Akram Staněk / ***Helmut Kuhl:* Harila** (Šrámkův Písek)
8. Studio Divadla Dagmar a Pedagogické školy Karlovy Vary / režie Hana Franková / ***H. Franková na motivy F. Fenelonové*: Kdyby bylo nebe**
9. DS Tlupatlapa Svitavy / režie Jana Mandlová a soubor / ***Kolektiv souboru na hudbu Phillipa Glasse:* Potichu i naglass**

(Loutkářská Chrudim 2006; účast byla odvolána pro tragickou událost, která postihla dva členy souboru)

10. LS Věk Plzeň / ***Kolektiv souboru:* Fucking generation aneb Zbavme se svých patosů a hymen** (Loutkářská Chrudim 2007; soubor nemohl přijmout pozvání na JH pro plánovanou hospitalizaci jedné své členky)

Pro úplnost ještě přehled návrhů, které nebyly programovou radou přijaty, respektive nemohlo o nich být jednáno z důvodu oznámení souboru o tom, že případnému pozvání na JH nemůže vyhovět:

1. Divadlo Kufr Brno / ***Kolektiv souboru:* Tančíček Adušiadáši** (doporučení Otevřeno Kolín; zařazeno do doplňkového programu JH)
2. DS Spoušť Gymnázia J. Masaryka Jihlava / režie Jakub Škrdla / ***Kolektiv souboru:* Když pán pokouše svého psa** (doporučení Náchodské prima sezóny)
3. Loutkářský soubor Rámus Plzeň / režie Jakub Vašíček / ***Zdena a Jakub Vašíčkovi podle Jeana Geneta:* Balkon** (doporučení z Loutkářské Chrudimi 2006; inscenace již neexistuje)
4. LSD (Loutkové Sudoměřické divadlo) / režie Jan a Josef Brůčkovi / ***Jules Verne, Josef Brůček:* Pět neděl v balónu aneb Dva měsíce v Africe** (doporučení z Loutkářské Chrudimi 2006, inscenace již neexistuje)
5. Divadelný súbor G. Fejérpatay-Belopotockého pri DK Liptovský Mikuláš, Slovenská republika / režie Ján Kuráň / ***Nikolaj Koleda:* Murlin Murlo** (nominace AITA/IATA 2006; soubor byl v době konání JH účastníkem Světového festivalu amatérského divadla)
6. Umělecká skupina Oldstars Praha / režie Tomáš Staněk / ***Marius von Mayenburg:* Tvář v ohni** (doporučení Náchodské prima sezóny 2006)
7. DS Kocábka Chocerady / režie Jiří Cinkeis a Vladimír Šíma / ***Jiří Cinkeis a Vladimír Šíma:* Barevnej svět** (doporučení NP jednoaktovek Kaškova Zbraslav 2006)
8. Divadlo De Facto Mimo Jihlava / režie Petr Soumar / ***Ota Ornest podle Ivana Bunina:* Já měla hezkej život, pane** (doporučení NP divadla jednoho herce 2006)

Zbývá dodat, že AITA/IATA usilovala o silnější zastoupení zahraničních souborů. Podmínku kvality a inspirativnosti měla přitom za určující kritérium. Nominovala proto pouze tři z pěti možných. Bohužel maďarský soubor **Taneční divadlo Theatre Kompania z Budapešti** s inscenací **Romeo a Julie** přes původní příslib odvolal svou účast, stejně tak za něj doplněný soubor ruský s inscenací Lorcovy hry (viz výše).

Celková programová skladba vycházela z výše uvedených 46 návrhů a rozhodnutí o nich. Byla vymezena maximálně 24 inscenacemi (programovými bloky) základního programu a možností zařadit další inscenace do doplňkového programu. Ve skutečnosti bylo do hlavního programu zařazeno 26 inscenací. Ono navýšení spočívalo v realizaci programového bloku dvou kratších inscenač-

Divadelní soubor Jiráskova divadla v Hronově / William Shakespeare: Veselé paničky Windsorské. Foto: Ivo Mičkal.

ních útvarů (Druhá strana dveří a Jsi proklat, majiteli) v jednom představení a situaci, kterou přivodil stávající systém dvoukolové tvorby programu. Programovou skladbu nelze totiž tvořit až po ukončení Loutkářské Chrudimi (letos 6. července), ale základní programová struktura musí být vytvořena již dříve, a to nejméně s ohledem na nutnost kontaktovat soubory před dovolenými a na zajištění propagace festivalu alespoň neúplnou programovou nabídkou. Letos se stalo, že proti původním předpokladům byla doporučena z Loutkářské Chrudimi inscenace vyžadující hrací prostor Jiráskova divadla. Při tvorbě základní programové struktury vykazovalo Jiráskovo divadlo programový výpadek v závěru festivalu. Situace byla vyřešena pozváním souboru ze Slavičína (*Ray Cooney*: 1 + 1 = 3) , který sice volil jiný optimální hrací prostor (sál Josefa Čapka), ale Jiráskovo divadlo pro něj nebylo neschůdné. Chrudimské výsledky však situaci proměnily. Programový výpadek v závěru festivalu nastal pro změnu v sále Josefa Čapka a navíc v této spojitosti zůstal neobsazený hrací prostor v ZUŠ, který byl zřízen především pro komorní loutkářské inscenace. Ve chvíli, kdy většina souborů potvrdila hrací termíny, nebylo možné všechno smést

ze stolu a stavět programovou skladbu od základů. Řešením bylo přemístění slavičínské inscenace z Jiráskova divadla do sálu Josefa Čapka a zařazení loutkářského souboru do hracího prostoru ZUŠ (Bublanina Vsetín s inscenací Začarovaný les), byť jí byl překročen stanovený limit a nadto „předběhla" Studio Dům Brno s inscenací Sny. Předběhla v uvozovkách, neboť brněnské Studio Dům vymezilo svoji účast pouze dvěma dny (7. a 8. 8.) a k provedení inscenace potřebovalo větší prostor. Ostatně podobných časových omezení mají tvůrci programu každý rok více, než je zdrávo. Letos to bylo šestnáct souborů, které si kladly požadavky na to, kdy mají hrát. To se program tvoří opravdu těžce, tedy pokud chcete, aby nic nejlepšího nevypadlo, aby byla programová skladba pestrá a aby všichni, kdo chtějí, mohli vidět všechno.

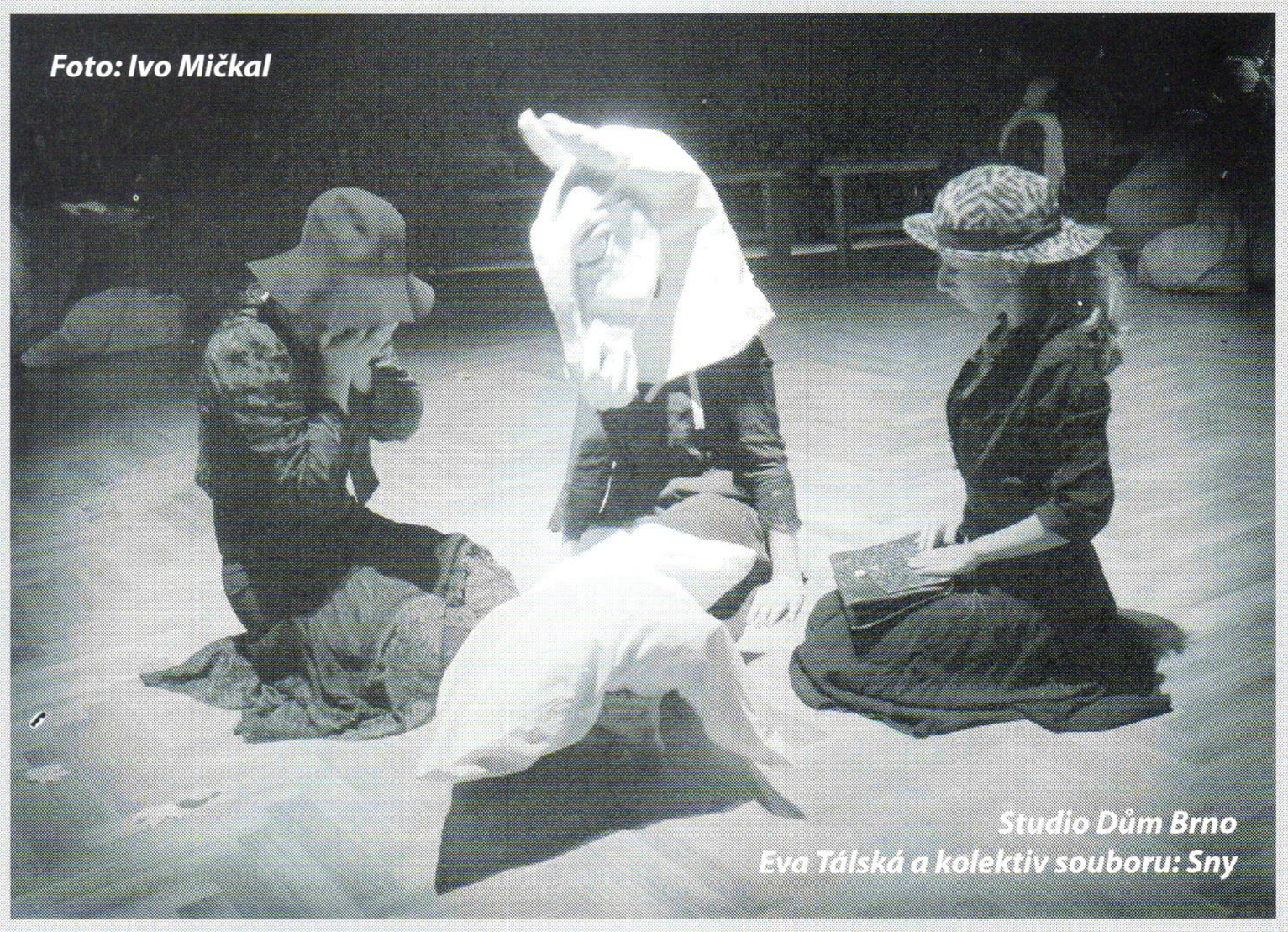
Aby bylo možné realizovat hlavní program v daném rozsahu, bylo zapotřebí získat další hrací prostor. To se díky KIS Hronov a jeho ředitelce Marcele Kollertové podařilo. K stávajícím hracím prostorům přibyl sál někdejšího hotelu Slavie, který jeho současný majitel v období od posledního JH částečně adaptoval na prodejní prostory. Protože nastal další příliv seminaristů, bylo nutné zmnožit

„...zájem o vzdělávací část JH letos opět kulminoval, a to více jak 20procentním nárůstem přihlášek. Přihlásil se rekordní počet 430 zájemců..."

V hlavním programu JH bylo uvedeno 26 inscenací, z toho:
Z hlediska druhového:
12 inscenací činoherního (hereckého) divadla;
4 inscenace loutkového divadla;
4 inscenace tzv. divadla poezie
2 inscenace kabaretního typu;
2 inscenace činoherního divadla pro děti;
1 inscenace pohybového divadla;
1 produkce divadla improvizace.

Z hlediska dramaturgického:
10 vlastních dramatizací literárních předloh, z toho 2 čerpající z poezie;
9 původních autorských her či scénářů;
2 hry ze současné anglické dramatiky;
1 hra ze současné české dramatiky
po jedné hře ze současné rakouské, bulharské a americké dramatiky;
1 hra (hauptakce) barokní dramatiky.

Z hlediska podílu komediálních a vážných žánrů byla dramaturgie hlavního programu v rovnováze.

Foto: Ivo Mičkal
Studio Dům Brno
Eva Tálská a kolektiv souboru: Sny

Celkem bylo v hlavním programu uvedeno 26 inscenací od 25 souborů (Rádobydivadlo Klapý přivezlo 2 inscenace) **v 80 představeních.** Pokud bychom připočetli divadelní produkce doplňkového programu (14 inscenací či produkcí od 14 souborů v 27 představeních) a představení dílen K(n)MD (7) – viz dále, došli bychom k celkové sumě **47 inscenací a produkcí od 45 divadelních kolektivů** (LS Bublanina Vsetín hrál v hlavním i doplňkovém programu) **ve 114 představeních**.

počet představení v prostorách s omezeným počtem diváků oproti Jiráskovu divadlu a sálu Josefa Čapka s plným obsazením (při hraní na kukátku). Takže se některé inscenace hrály dvakrát, některé třikrát, některé čtyřikrát, některé šestkrát a jedna dokonce dvanáctkrát. Proto přibyla další základní divácká řada. Možnost zhlédnout všechna představení byla zajištěna prostupnými diváckými řadami vstupenek A, B a C, přičemž každá z nich měla čtyři mutace (A1, A1+, A2, A2+ atd.).

Předurčený počet inscenací byl naplněn měrou vrchovatou. Navíc místní organizátoři v Hronově připravili další divadelní produkce v tzv. doplňkovém programu (viz dále). 77. ročník JH, vymezený jako mezidruhová přehlídka, přinesl pestrou paletu divadelních druhů, žánrů, stylů a poetik. Jeho účastníci měli možnost zhlédnout inscenace souborů dospělých a mládeže. Rozmanité bylo také složení souborů z hlediska demografického. Oproti minulému ročníku nechyběla v hlavním programu představení loutkového divadla, dětského divadelního kolektivu a činoherního divadla pro děti. Vloni zaznamenaný velice **výrazný posun k nebývalé převaze původních her a vlastních dramatizací literárních předloh**, jejichž autory byli členové souborů, **byl charakteristický i pro 77. JH**.

77. JH jako mezidruhová přehlídka byl především příležitostí k poučení a inspiraci, ale také k seznámení se se stavem českého amatérského divadla jako celku, přesněji s jeho „předvojem" označeným celostátními druhovými přehlídkami jako divadelní počiny reprezentující příslušný druh či oblast divadla v jejich kvalitě a směřování. Letošní ročník opětovně potvrdil správnost koncipování Jiráskova Hronova jako mezidruhové přehlídky. Zájem zúčastnit se této výjimečné divadelní přehlídky je neutuchající.

77. JH se svou programovou skladbou, odrážející realitu českého amatérského divadla, se svými bezmála 2000 převážně velice mladými divadelníky, v tom s **306 seminaristy Klubu (nejen) mladých divadelníků, 17 účastníky rozborového semináře SČDO, s průměrně 63 účastníky Problémového clubu (PC) a 40 účastníky Diskuzního klubu,** byl mezidruhovou přehlídkou nejen programově, ale také fakticky. Promítlo se to v setrvalém zájmu amatérských divadelníků, orientovaných na různé druhy a oblasti

„Ve finále bylo zapojeno v práci Klubu (nejen) mladých divadelníků 306 seminaristů v patnácti tematických seminářích a dílnách."

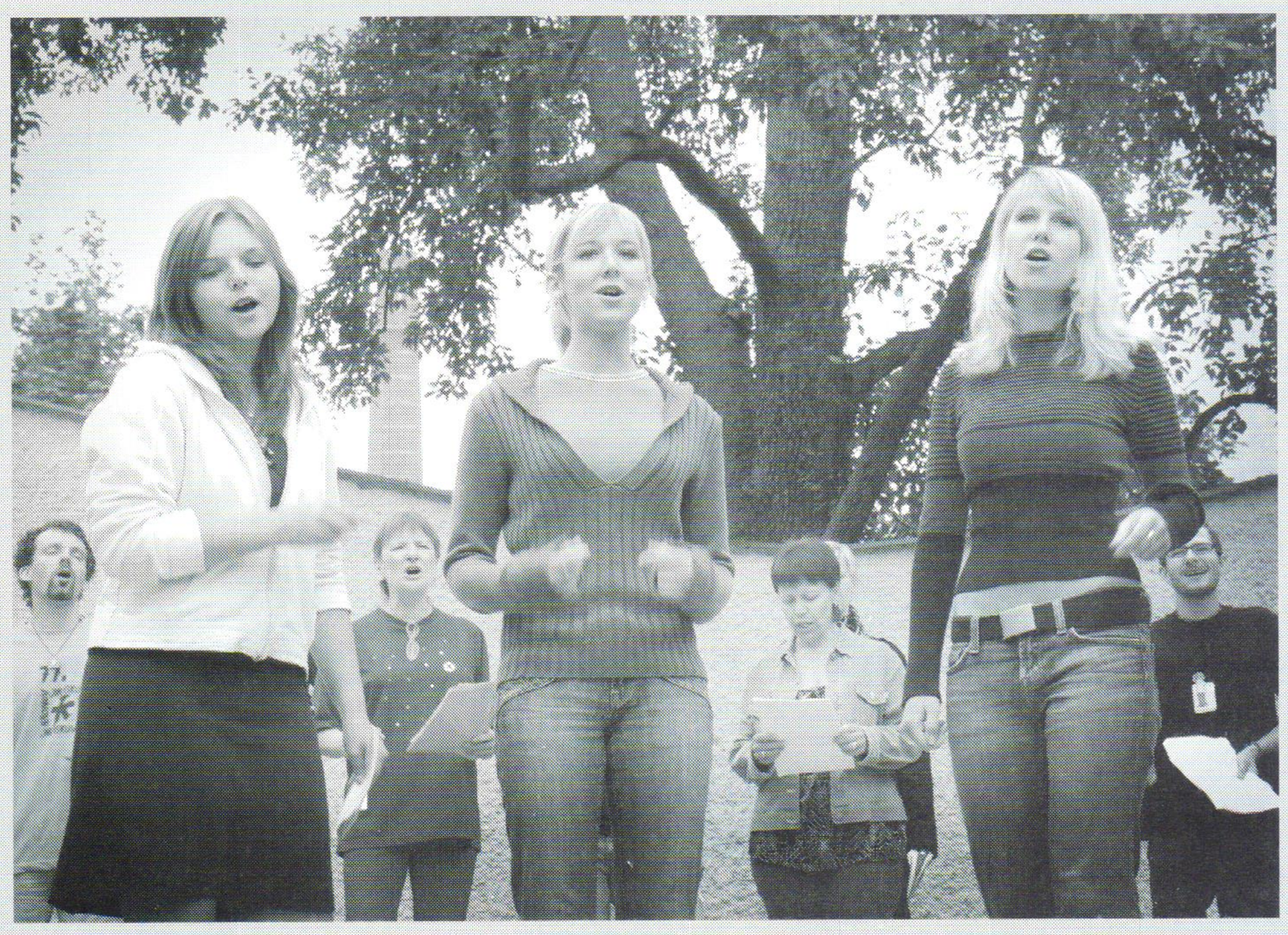
amatérského divadla, v značně zvýšeném zájmu o vzdělávací část JH (o více jak 20 %), ale také v širokém rozpětí dramaturgie festivalu, kterou obohatily v rámci doplňkového programu další divadelní produkce v parku A. Jiráska a dalších místech, ale také v rozšíření prezentace výsledků práce hronovských seminářů a dílen.

Inscenační výsledky, které letos na JH soubory předvedly, byly vesměs na velice dobré úrovni. Ani letošní ročník však nezaznamenal výjimečný inscenační počin srovnatelný např. s inscenacemi *Doma* či *Stuhl-Gang* z roku 2005. Nicméně, nejméně třetina inscenací hronovského hlavního programu vykazovala výjimečné kvality a prokázala i z hlediska kontextu přesahujícího jednu divadelní sezonu vysokou úroveň divadelní invence a tvořivosti českého amatérského divadla. Mezi prvními je třeba jmenovat soubor V.A.D. Kladno a jeho **Tajemný VAD v Karpatech**, soubor Tragaču, Tragaču ZUŠ V. Ambrose z Prostějova s inscenací lidové poezie **Tragaču, Tragaču**, Rádobydivadlo Klapý s inscenací Shafferovy hry **Equus**, Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary s inscenací **Čerokí**, soubor Antonín D.S. Praha s původní hrou **Dítě!**, pražský soubor Krvik totr s kabaretem **Produkt**, soubor Disk z Trnavy a jeho inscenaci **Geniální epocha podle Schulze**, Divadlo (bez záruky) Praha s inscenací **Titanic Orchestra** a Malou scénu Zlín se Schwabovým **Lidumorem**.

Vedle výše uvedených inscenací by bylo možné jmenovat i všechny ostatní. Všechny byly z různých pohledů cennými příspěvky do programu JH nebo do diskuze o současném hledání smyslu amatérské divadelní činnosti. Týká se to podle mého soudu i inscenace, která vinou hronovského provedení propadla, a sice hry Harila souboru Nejhodnější medvídci, díky výjimečným kvalitám textové předlohy.

Setrvale značný zájem o tuto vzdělávací část JH letos opět kulminoval, a to více jak 20procentním nárůstem přihlášek. **Přihlásil se rekordní počet 430 zájemců**, kteří se hlásili do 16 různých tematických seminářů, z nichž jeden musel být krátce před zahájením JH odvolán (UFO = Unikátní Francouzská Inspirace – seminář pouličního divadla), a navíc jako kmenoví posluchači tzv. Problémového clubu. Organizátoři JH museli počet zájemců limitovat 390 osobami, což bylo za stávajících podmínek a současném programovém modelu festivalu maximum z hlediska ubytovacích možností, prostor pro práci seminářů a dílen, ale zejména z hlediska míst v hledištích. Čtyřiceti nejpozději přihlášeným zájemcům proto již nemohlo být vyhověno. Pořadatelé JH přitom kalkulovali s pětinovým úbytkem těch, kdo nakonec do Hronova pro nemoc, služební povinnosti atd. nedorazí. De facto tudíž počítali s maximem 335 seminaristů.

Ve finále bylo zapojeno v práci Klubu (nejen) mladých divadelníků **306 seminaristů v patnácti tematických seminářích a dílnách**. Největší zájem byl o seminář K (jako Komunikace) Daniely Fischerové. Hlásilo se do něj na preferenčním místě nejméně 64 seminaristů (poslední došlé přihlášky již nebyly evidovány), což je tak na tři samostatné semináře.

Předváděčka semináře N (jako Nestyďte se nestydět) Jany Koubkové. Foto: Ivo Mičkal.

Jiráskův Hronov jako vzdělávací instituce

Klub (nejen) mladých divadelníků

Klub (nejen) mladých divadelníků, vzdělávací instituce JH, po léta účinně rozmnožující řady poučených divadelníků–juniorů, byl i tentokráte otevřen všem bez ohledu na věk.

„Ke dni zahájení Klubu (nejen) mladých divadelníků (2. 8.) byl stav přihlášených přijatých zájemců 339 osob, tj. po včasném odhlášení těch, kdo museli své přihlášky z nejrůznějších důvodů zrušit. Z nich bylo 210 nejpočetnější věkovou skupinou od 17 do 25 let (cca 62 %) /.../ Rozpětí mezi nejmladším a nejstarším seminaristou bylo 51 let. /.../ Vůbec poprvé se do Klubu (nejen) mladých divadelníků JH přihlásilo 145 posluchačů (43 %), opakovaně 194 (57 %).“

Ke dni zahájení Klubu (nejen) mladých divadelníků (2. 8.) byl stav přihlášených přijatých zájemců 339 osob, tj. po včasném odhlášení těch, kdo museli své přihlášky z nejrůznějších důvodů zrušit. Z nich bylo 210 nejpočetnější věkovou skupinou od 17 do 25 let (cca 62 %), 63 seminaristů (cca 18,6 %) bylo ve věku od 26 do 35 let, 46 (cca 13,6 %) seminaristů starších 36 let, a to takřka v celém spektru let narození až po ročník 1941, procentuálně nejmenší část tvořili účastníci pod 18 let věku, jichž bylo 19 (5,6 %). Rozpětí mezi nejmladším a nejstarším seminaristou bylo 51 let. Poměr mužů a žen byl obligátní, zhruba 1:2, přesněji cca 38 % mužů a 62 % žen. Vůbec poprvé se do Klubu (nejen) mladých divadelníků JH přihlásilo 145 posluchačů (43 %), opakovaně 194 (57 %). K pravidelným návštěvám Problémového clubu se přihlásilo 130 zájemců (cca 38 %).

K(n)MD byl realizován v 15 tematických seminářích a dílnách, šestnáctou volbu představovala možnost být kmenovým posluchačem Problémového clubu.

Mezi opakované semináře a dílny patřily tyto:

1. **A (jako Autorské právo) – Autorské právo v amatérském divadle**, který byl jediným seminářem umožňujícím krátkodobější pobyt na JH (5 dnů). Vedení semináře se ujal ***Mgr. Lukáš Matásek***, vedoucí divadelního oddělení DILIA.
2. **ABC (jako Abeceda) – Divadelní abeceda** s lektorem ***Václavem Špiritem***. Seminář byl určený především začínajícím divadelníkům.
3. **DRH (jako Dramaturgie – Režie – Herectví) –** dramaturgicko-režijně-herecký seminář **Od slova k jevištnímu tvaru** lektorů ***Marie Kotisové*** *a* ***Mgr. Vladimíra Zajíce***.
4. **I (jako Iniciace mluvy) – Učme se mluvit** s lektorem ***Mgr. Jaroslavem Kodešem***.
5. **J (jako Jevištní řeč)** s lektorkou ***Mgr. Reginou Szymikovou***.
6. **K (jako Komunikace) – Nonverbální komunikace** s lektorkou ***Danielou Fischerovou***.
7. **KPR (jako Kurz praktické režie) –** pokračování dlouhodobého vzdělávacího projektu (8. řádné soustředění) s lektory ***Mgr. Milanem Schejbalem*** *a* ***Mgr. Pavlínou Schejbalovou***, věnované tentokrát práci na divadelní inscenaci.

Ze závěrečné performance dílny Site specific Tomáše Žižky. Foto: Ivo Mičkal.

8. **O (jako Odjinud) – Odjinud nejen o zpěvu a pohybu**. Seminář se opakoval po roční pauze s lektorkou čínského původu, zpěvačkou, performerkou a divadelní pedagožkou ***Feng-yün Song***.
9. **P (jako Prostor) – Site specific – Souhra s příběhem prostoru** s lektorem ***Mgr. Tomášem Žižkou***.

Zcela nově byly koncipovány tyto semináře a dílny:

10. **G (jako Genesis) –** seminář věnovaný nonverbálnímu divadlu, jehož lektorkou měla být *prof. Mgr. Zoja Mikotová*, která však svou účast těsně před JH musela odvolat ze zdravotních důvodů. Na místě ji ve vedení semináře nahradila ***Mgr. Eva Ochrymčuková*** ke spokojenosti všech zúčastněných.
11. **H (jako Herecký trénink) – Od imaginárních stimulací k autentickým reakcím**. Dílna byla připravena s chorvatskou lektorkou *Simonou Dimitrov-Palatinuš*, která se však z vedení dílny omluvila a doporučila za sebe svého krajana ***Filipa Krenuse***.
12. **L (jako Legenda) – Non-verbal workshop** s lektorem ***Michalem Hechtem*** a asistentkou ***Mgr. Štěpánkou Elgrovou*** byl koncipován jako první část mezinárodního anglicko-česko-irského projektu, dílny nonverbálního divadla, který by měl mít své pokračování s jinými lektory v Anglii a Irsku.
13. **M (jako Maska) – Odkrývání skrytého**. Dílnu věnovanou tvorbě masky a principům jejího divadelního užití vedl ***Mgr. Karel Vostárek***.
14. **N (jako Nestyďte se nestydět) –** dílna vedená zpěvačkou ***Janou Koubkovou*** byla setkáním s hudbou, zpěvem, poezií a jejich existencí na jevišti.
15. **S (jako Scénografie) – Scénografie prakticky**, seminář vedený lektorem ***Mgr. Pavlem Purkrábkem***.

„Vedle základního programu vystoupilo v doplňkovém programu JH bezmála 50 divadelních, hudebních a dalších kolektivů. /.../ Návštěvníci 77. JH měli možnost zhlédnout v doplňkovém programu 27 divadelních představení a vystoupení (14 programů od 14 souborů).“

Problémový club

Vzdělávací příležitostí nad rámec základních tematicky zaměřených seminářů a dílen, konaných v dopoledních hodinách, byl pro návštěvníky JH odpolední Problémový club (PC). PC byl nadstavbovou vzdělávací institucí Jiráskova Hronova, jakousi jeho „vysokou školou“. Měl především poznávací a inspirativní charakter. Byl realizován formou rozpravy – disputace pětičlenného lektorského týmu, složeného z předních odborníků, do níž mohli vstupovat účastníci z pléna. Odrazovým můstkem k rozpravě – disputaci byly inscenace uvedené v hlavním programu. V PC nešlo o kritické hodnocení a analýzu inscenací, ani o diskuzi k nim. Materie divadelních inscenací tu byla především zdrojem impulzů k nastolení problémů a témat k rozpravě – disputaci, respektive byla využívána jako konkrétní příklad a pomůcka k ozřejmění divadelních zákonitostí a k pojmenování jevových stránek amatérské divadelní tvorby.

Problémový club byl volně přístupným oficiálním fórem JH. Probíhal vždy v odpoledních hodinách (14.00–16.00) od neděle 5. 8. do soboty 11. 8. 2007 včetně. Zájem hronovského auditoria o PC byl poměrně velký, byť počet účastníků nedosahoval rekordních návštěv v předchozích letech. Po sedm dní se jej průměrně zúčastňovalo **63 posluchačů**. Největší účast 85 přítomných zaznamenali v PC v neděli 5. 8.

Vedoucím lektorem PC byl ***prof. PhDr. Jan Císař, Csc.***, divadelní vědec a pedagog, vedoucí katedry teorie a kritiky DAMU Praha. Lektory byli ***Mgr. Petr Christov, Ph.D.***, vedoucí katedry divadelní vědy FF UK v Praze, ***prof. PhDr. Vladimír Štefko, CSc.,*** divadelní kritik, pedagog a publicista, v současnosti pedagog katedry divadelní vědy VŠMU v Bratislavě a redaktor časopisu Javisko a ***prof. Mgr. Ján Zavarský***, scénograf, umělecký vedoucí Divadla Jána Palárika v Trnavě a vedoucí ateliéru scénografie na JAMU v Brně a ***Mgr. Alena Zemančíková***, dramaturgyně literárně-dramatického vysílání Českého rozhlasu 3-Vltava. Lektorský tým PC měl svého moderátora, kterým byl ***PaedDr. František Zborník***, ředitel NIPOS. Organizační asistentkou PC byla ***Miroslava Císařová***.

Diskuzní klub

Příležitostí pro všechny účastníky JH nad rámec základních seminářů a dílen byl obnovený Diskuzní klub, umožňující spontánní výměnu názorů na představení. Konal se od soboty 4. 8. do pátku 10. 8. včetně, vždy v nočních hodinách po skončení představení hlavního programu. Organizační a odborné zázemí v Diskuzním klubu zajišťovali chvályhodně ***MgA. Jan Šotkovský***, dramaturg Městského divadla v Brně, a ***Jitka Páleníková***, studentka JAMU v Brně. Navzdory pozdním hodinám se obnovení Diskuzního klubu ukázalo jako žádoucí a přínosné. Průměrně se jej zúčastňovalo po sedm dnů 40 zájemců. Ve středu 8. 8. byla zaznamenána rekordní návštěva 75 osob.

Rozborový seminář Klubu režisérů SČDO

Rozborový seminář organizovaný již tradičně Klubem režisérů SČDO, jehož lektorem byl ***Mgr. Rudolf Felzmann*** a „třídním" ***JUDr. Jaromír Kejzlar***, byl přístupný všem účastníkům JH. Navštěvovali jej také zástupci souborů, jejichž inscenace byly předmětem rozboru. Úvodní slovo rozpravy k té které inscenaci měli na starosti členové Klubu režisérů SČDO. I v tomto semináři byla účast proměnlivá, průměrně oscilovala kolem sedmnácti stálých posluchačů a pěti členů hrajících souborů.

S výjimkou samostatně organizovaného rozborového semináře byl hlavním organizátorem vzdělávací části JH ***PhDr. Milan Strotzer***. Jeho organizačními spolupracovníky byli ***Mgr. Marie Poesová***, organizační vedoucí K(n)MD, ***Dana Strejcovská a Eva Kodešová***, Kurz praktické režie měla v průběhu JH na starosti ***Simona Bezoušková***, s organizační prací související s prezencí seminaristů vypomohli ***Mgr. Jaroslav Kodeš, Alena Mutinská, Mgr. Kristýna Poesová*** *a* ***Jan Strejcovský***.

77. JH potvrdil správnost mnohaletého usilování o to, aby se hronovský festival stal vyhledávanou, tematicky rozrůzněnou a užitými formami diferencovanou a účinnou vzdělávací institucí. Svědčí o tom nejen rozmanitá skladba seminářů, dílen a dalších vzdělávacích příležitostí a jejich lektorské obsazení, ale i počty seminaristů a jejich pozitivní reakce. V této souvislosti nelze také pominout recenzní rubriku Zpravodaje JH, v níž byla každé inscenaci základního programu věnována pozornost vždy dvěma odborníky z řad lektorů JH, redaktorem Zpravodaje JH ***Vladimírem Hulcem*** a samostatnou recenzentkou ***Mgr. Radmilou Hrdinovou***.

Pohled na soustředěné posluchače Problémového clubu 77. Jiráskova Hronova. Foto: Ivo Mičkal.

Doplňkový program

Vedle základního programu, vystoupilo v doplňkovém programu JH bezmála 50 divadelních, hudebních a dalších kolektivů. Většina jejich vystoupení se udála v parku Aloise Jiráska, v čajovně, na náměstí ČSA a v dalších venkovních prostorách. Návštěvníci 77. JH měli možnost zhlédnout v doplňkovém programu **27 divadelních představení a vystoupení** (14 programů od 14 souborů). Vpředvečer oficiálního zahájení JH uvedl Divadelní soubor Jiráskova divadla v Hronově na své mateřské scéně inscenaci hry Williama Shakespeara **Veselé paničky Windsorské aneb Na každého někdy dojde** a Živy theater z polské Bielawy své **Ohňové divadlo** v parku A. Jiráska. V průběhu festivalu následovaly další produkce. Loutkářský soubor Bublanina ze Vsetína uvedl **Pohádky** pro předškolní děti v čajovně, tamtéž Jarka Holasová sehrála několik představení pohádky **O slepičce** a **O vlkovi**. Čajovna hostila Hanu Voříškovou s **Oříškovou chaloupkou,** pražský soubor Vosto5 s inscenací **STAND´ARTní kabaret**, Karla Kašpara s **Pohádkovým domem Mr. Carla**, ale i **Pohádkovou směs** hranou rodiči dětem. V parku A. Jiráska uvedl soubor KLAS z Klášterce nad Ohří hru Pavla Fialy **Bistro aneb Nesmrtelní**, Malé divadlo Praha sehrálo v parku pohádku **O Růžence** a **O kohoutkovi a slepičce**, představil se zde i Divadelní soubor při MKS v Červeném Kostelci v inscenaci **Nejstarší řemeslo**. Před divadlem se uskutečnily produkce scénicko-historického šermu Divadla bez střechy z Ostravy nazvané **Dědictví** a Divadlo KUFR z Brna zde sehrálo svá nonverbální představení **Tančíček Adušiadáši**. Ve stejném prostoru obstaralo sérii pouličních vystoupení **Panoptikum Maxe Fische**. V nočních hodinách uvedlo v sále Josefa Čapka Studio Dům z Brna svou inscenaci **Sny**. V parku A. Jiráska vystoupili i žáci místní ZUŠ v představení **Romeo a Julie v proměnách času**. Tamtéž uvedl DS Scéna z Kralup nad Vltavou svou inscenaci **Naseto?!**

Mezi divadelní produkce této části lze započíst i **předváděčky sedmi hronovských dílen a seminářů**. Tomáš Žižka se svými svěřenci z dílny Site specific uskutečnil v hronovských ulicích, na náměstí a u rodného domku A. Jiráska performanci poukazující na slavné místní rodáky, především Josefa Čapka, a disproporce ve velebení jejich památky ve vztahu k hodnotovosti jejich díla. Zcela výmluvně zapůsobily mj. naddimenzované známé Čapkovy kresby pejska a kočičky, spuštěné z římsy Jiráskova divadla. Ukázku své práce připravili se svými lektory posluchači dílny Nestyďte se nestydět Jany Koubkové, dílny M (jako Maska) Karla Vostárka, Non-verbal-workshopu Michala Hechta, semináře G (jako Genesis) vedeného Evou Ochrymčukovou, semináře DRH (jako Dramaturgie – Režie – Herecví) Vladimíra Zajíce a Majky Kotisové a dílny O (jako Odjinud) vedené paní Feng-yün Song.

Za součást doplňkového programu JH lze považovat i dvě schůzky uskutečněné plánovaně v průběhu festivalu. Jednou z nich bylo setkání zástupců občanských sdružení, věnujících se s celostátní působností amatérskému divadlu, sdružených v Matici divadelních ochotníků, Divadelního ústavu a NIPOS Praha. Druhou bylo jednání Českého střediska AITA/IATA.

Hronovský program obohatily též čtyři výstavy. Ve výstavní hale Jiráskova divadla výstava s názvem **Divadelní postavy – výstava obrazů z paličkované krajky**. V Galerii u Šafářů v ulici K Milířům výstava obrazů náchodských výtvarníků. Ve foyeru sálu

Josefa Čapka byla instalována výstava **Kladské pomezí bez hranic**. Ve foyeru Jiráskova divadla mohli návštěvníci zhlédnout výstavku představující amatérské divadelníky – **nositele vyznamenání Zlatý odznak J.K. Tyla** a v informačním středisku JH **výstavu fotografií Ivo Mičkala** připomínající minulý ročník festivalu.

Rituály – celebrity – ocenění

Tak jako v letech předchozích, stala se i na 77. JH zahajovací schůzka Klubu (nejen) mladých divadelníků ve čtvrtek večer před započetím vlastní přehlídky prvním rituálem – aktem zahájení JH jako vzdělávací instituce. Tentokrát se pro množství seminaristů přesunula z foyeru do sálu Josefa Čapka. Nechyběly ani další hronovské rituály: vítání souborů na schodech Jiráskova divadla a především oficiální zahájení a zakončení festivalu se závěrečným ohňostrojem.

Oficiálního zahájení 77. JH se zhostila starostka města Hronova Hana Nedvědová. Z pověření ministra kultury se jej za MK zúčastnil jeho 1. náměstek František Mikeš. Při zahájení

Snímek z pohodového Diskuzního klubu. Zleva Jan Julínek, Jan Šotkovský, Jakub Schejbal. Foto: Ivo Mičkal.

nechyběli ani tentokrát členové hronovského souboru, kteří programově narušili oficiality a přispěli svým vystoupením, těžícím z Shakespearových Veselých paniček Windsorských, k oživení ceremoniálu. Slavnostního zahájení se zúčastnila celá řada dalších významných hostů: senátor *Ing. Petr Pakosta,* ředitelka odboru regionální a národnostní kultury MK *PhDr. Zuzana Malcová*, ředitel sekretariátu ministra kultury *Milan Kupka*, člen rady Královéhradeckého kraje *Zdeněk Kraus,* vedoucí odboru kultury Krajského úřadu v Hradci Králové *Ing. Pavel Mertlík,* ředitel NIPOS v Praze *PaedDr. František Zborník* aj.

Každoročně přivítá JH i hosty ze zahraniční. Z těch, které v Hronově vídáme pravidelně, to byli *Franz-Josef Witting*, viceprezident Německého spolkového svazu amatérského divadla (BDAT) a umělecký ředitel prestižní přehlídky v Paderbornu a *Jozef Krasula*, prezident Slovenského střediska AITA/IATA. Z Austrálie přijel *Christjohn Hancock*, režisér souboru s nejdelší kontinuálně trvající tradicí v Austrálii, který se v Hronově představil s inscenací Klicperovy Veselohry na mostě v 90. letech. Mezi hosty je třeba počítat i zahraniční lektory *prof. PhDr. Vladimíra Štefka, CSc.* a *prof. Mgr. Jána Zavarského* ze Slovenska, režiséra a pedagoga *Filipa Krenuse* z Chorvatska, *Václava Špirita* z Německa a svým způsobem i lektorku K(n)MD paní Feng-yün Song. Dalšími zahraničními účastníky byli vedle členů hrajících souborů z Polska, Chorvatska a Slovenska také seminaristé z Anglie, Irska, USA a Slovenska.

Společenské milieu podpořila i přítomnost tuzemských divadelních osobností nad rámec lektorského týmu JH, jako např. režisérů *Andreje Kroba, Pavla Fialy, prof. Mgr. Františka Laurina,* dramatika *Reného Levínského* či herce *Jaroslava Duška*.

Akcí společenského charakteru bylo předání Zlatého odznaku J.K. Tyla *Josefu Bartákovi, Haně Šikové a Jiřímu Valentovi* před večerním představením v Jiráskově divadle v den oficiálního zahájení JH. Společenskou událostí byl i křest užitečné publikace autorů *Pavla Hurycha, Jaroslava Vondrušky ml.* a *Rudolfa Felzmanna* Světlo a zvuk v rukou tvůrců divadelního představení. Uskutečnilo se v sále Slavie v pondělí 6. 8. před večerním představením Liz a Betty.

I letos se v neděli 5. 8. uskutečnil tzv. Vavřinecký den na oslavu patrona kuchařů, pekařů a pivovarníků. Začal průvodem od hotelové školy, pokračoval programem a skončil zábavou v parku A. Jiráska.

Byť nebyl osobně přítomen Z.A. Tichý, iniciátor a osnovatel udělování neoficiální, dílem recesní a dílem vážně míněné ceny ***Zlatý Alois***, byla cena díky iniciativě Vladimíra Hulce udělena. Zdá se, že i tentokrát spíše vážně než nevážně. Získal ji soubor V.A.D. Kladno za svou inscenaci Tajemný VAD v Karpatech.

Propagace a Zpravodaj JH

Výtvarné řešení propagace JH (plakáty, programová brožura v nákladu 720 ks, velkoplošná propagace ve městě, upomínkové předměty atd.), bylo i v roce 2007 dílem renomovaného brněnského výtvarníka *Rostislava Pospíšila.* Bylo tentokrát více méně barevnou obměnou loňského řešení. Z jednotného výtvarného pojetí se letos vymkl pouze festivalový deník.

Přehlídkové dění mapoval, jako každoročně, Zpravodaj JH (náklad s výjimkou prvního čísla byl 400 ks, celkem bylo vytištěno 3500 exemplářů). Jeho devět čísel připravovala redakce v téměř stejném složení jako vloni. Vedoucí redaktorkou byla *Zuzana Vojtíšková*, jejími členy *Michal Drtina, Mgr. Štěpán Filcík, Mgr. Jakub Hulák, Vladimír Hulec, Lenka Novotná, Mgr. Jana Soprová* a fotograf *Ivo Mičkal.* Zpravodaj měl velice dobrou úroveň. Lze jej opět označit za jeden z nejzdařilejších, jaký kdy JH měl. Po letech se konečně podařilo zprostředkovat aktuálně Zpravodaj JH i těm, co v Hronově být nemohli, a sice na internetových stránkách www.hronov.cz.

V den oficiálního zahájení festivalu (sobota 4. 8.) se uskutečnila tisková konference JH. Zúčastnil se jí *František Mikeš*, 1. náměstek ministra kultury, *Hana Nedvědová,* starostka Hronova, *Mgr. Lenka Lázňovská*, vedoucí NIPOS-ARTAMA a předsedkyně festivalového výboru JH, *PhDr. Milan Strotzer,* programový ředitel JH,

Dílem recesní a dílem vážně míněná cena Zlatý Alois byla udělena V.A.D. Kladno za inscenaci Tajemný VAD v Karpatech.

Marcela Kollertová, ředitelka KIS Hronov a jako přísedící zástupci MK ČR a Královéhradeckého kraje a organizátoři JH. Tiskovou konferenci moderovala *Simona Bezoušková*, tisková mluvčí JH. Účast žurnalistů sice nepatřila na JH k největším, nicméně ve výsledku byla pozornost médií překvapivě četná. Zásluhu na tom má především tisková mluvčí JH. Lze si jenom opakovaně přát, aby pozornost sdělovacích prostředků, byť je daleko větší, než bývá obvyklé u jiných akcí neprofesionálního umění, překročila stávající rozměr.

Plusy a minusy organizace festivalu

V průběhu JH se každodenně scházel k řešení aktuálních problémů organizační štáb. Na začátku a na konci přehlídky se sešel festivalový výbor JH. Každá akce takového rozsahu, jaký JH má, se neobejde bez problémů a jejich řešení. Neobešel se bez nich ani 77. JH. Mnohé z nich se podařilo zvládnout v průběhu festivalu, některé zůstaly k řešení při přípravě dalšího ročníku. Mezi klíčové patří opakovaně zvuková izolace foyeru od sálu Josefa Čapka, zlepšení poskytovaných služeb a technické vybavenosti.

Připomínkami a návrhy na zlepšení podmínek pro soubory (především úhradou náhrad na dopravu), seminaristy a další návštěvníky JH se zabývali organizátoři na závěrečných jednáních organizačního štábu a festivalového výboru JH, zabývali se jimi na svém jednání členové odborné rady NIPOS pro amatérské činoherní divadlo, řada připomínek byla zachycena ve vyžádaných reflexích posluchačů K(n)MD. Nelze však pominout, že se organizátorům dostalo četných projevů uznání za schopnost zorganizovat tak rozsáhlý festival, který má mezi jinými nesouměřitelný počet účastníků, včetně počtu seminaristů a vystupujících souborů, a to nejen divadelních. Přes zachycené výtky a připomínky a navzdory tomu, že programová struktura festivalu nabyla v roce 2007 na komplikovanosti, lze konstatovat, že 77. JH byl organizačně zvládnutý na velice solidní úrovni.

Jiřího Anderleho začteného do Zpravodaje JH a závěrečný hronovský ohňostroj zachytil Ivo Mičkal.

Na závěr ještě několik čísel. Náklady na JH se i v roce 2007 pohybovaly v částce překračující 2 mil. Kč. Tuto sumu se podařilo zajistit za pomoci finančního příspěvku Ministerstva kultury ČR ve výši 600 tis. Kč (v tom je vlastní příspěvek pro JH ve výši 570 tis. Kč a podpora vzdělávacího projektu uskutečněného v rámci festivalu), příspěvku Královéhradeckého kraje v částce 150 tis. Kč, Město Hronov investovalo do festivalu 190 tis. Kč (z toho cca 80 tis. Kč formou nepeněžního plnění), doprovodný program by měl být podpořen přislíbenou částkou 329 tis. Kč ze zdrojů EU v rámci Iniciativy INTERREG IIIA prostřednictvím Euroregionu Glacensis na realizaci projektu Jiráskův Hronov 2007 – česko-polské dny divadla, 584 tis. Kč přinesly dotace sponzorů, zbývající náklady pokryly vlastní příjmy festivalu (vstupenky, účastnické poplatky seminaristů K(n)MD, prodej tiskovin a propagačních materiálů apod.).

HLAVNÍ PROGRAM
77. JIRÁSKOVA HRONOVA 2007

DEN	SOUBOR - AUTOR – HRA
Pá. 3. 8.	Divadelní soubor Jiráskova divadla v Hronově ***William Shakespeare:* Veselé paničky Windsorské** DOPLŇKOVÝ PROGRAM
So. 4. 8.	Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary ***H. Franková na motivy knihy F. Cartera*** ***Škola malého stromu:* Čerokí**
	Antonín D.S. Praha ***Martin J. Švejda:* Dítě! (Hra ze života)**
	LS Bublanina Vsetín ***Kateřina Davidová:* Začarovaný les**
	DS Krvik Totr Praha ***Petr Jediný Novotný&Tomáš Kout:* Produkt**
	Divadlo Samé vody Černošice ***Kolektiv souboru:* Čekání na Alberta**
Ne. 5. 8.	Rádobydivadlo Klapý ***Liz Fullerová:* Liz a Betty**
	LS Bublanina Vsetín ***Kateřina Davidová:* Začarovaný les**
	V.A.D. Kladno ***Lupinec & Co. podle Julese Verna:*** **Tajemný VAD v Karpatech**
	Nejhodnější medvídci ***Helmut Kuhl:* Harila**
Po. 6. 8.	LS Čmukaři Turnov ***Pavel Traub:* Zvyřátka za to nemůžou**
	Rádobydivadlo Klapý ***Liz Fullerová:* Liz a Betty**
	Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary ***H. Franková na motivy F. Fenelonové*:** **Kdyby bylo nebe**
	DS Žlutičan Žlutice ***Jaromír Břehový:* Rejžák z Prahy**
Út. 7. 8	LS Čmukaři Turnov ***Pavel Traub:* Zvyřátka za to nemůžou**
	Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary ***H. Franková na motivy F. Fenelonové*:** **Kdyby bylo nebe**
	Soubor Evrybáby Plzeň ***Evrybáby:* Osmá sedí u stolu, pojídá mou mrtvolu**
	Divadlo mladých Záhřeb, Chorvatsko ***P. Charlton*: Vlčí chlapec**
	Rádobydivadlo Klapý **Peter Shaffer: Equus**
St. 8. 8.	ZUŠ Veselí nad Moravou ***Hana Doskočilová*:** **Stínové divadlo pro krásnou Lin**
	Rádobydivadlo Klapý ***Peter Shaffer:* Eguus**
	Soubor Evrybáby Plzeň ***Evrybáby:* Osmá sedí u stolu, pojídá mou mrtvolu**
	DS Cyranovy boty Brno ***Věra Bělehrádková a Jitka Semotamová:*** **Druhá strana dveří**
	Voiceband.cz ***Christian Morgenstern*: Jsi proklat, majiteli**
Čt. 9. 8.	ZUŠ Veselí nad Moravou ***Hana Doskočilová*:** **Stínové divadlo pro krásnou Lin**
	Divadelní soubor Ty-já-tr Praha ***Luděk Horký, Martin Písařík:* Pověsti pro štěstí**
	Malá scéna Zlín ***Werner Schwab:*** **Lidumor aneb Má játra beze smyslu**
	Divadýlko na dlani Mladá Boleslav ***Karel Steigerwald:* A tak tě prosím, kníže...**
	Recitační skupina Tragaču, Tragaču ZUŠ Prostějov ***Kolektiv souboru ze sbírky Láska a smrt uspoř.*** ***F. Halasem a V. Holanem:* Tragaču, Tragaču**
Pá. 10. 8.	ZUŠ Veselí nad Moravou ***Hana Doskočilová:*** **Stínové divadlo pro krásnou Lin**
	Geisslers Hofcomoedianten Kuks ***Heinrich Rademin:* Amor tyran**
	Divadýlko na dlani Mladá Boleslav ***Karel Steigerwald:* A tak tě prosím, kníže...**
	DIVADLO (bez záruky) PRAHA ***Christo Bojčev:* Titanic Orchestra**
	Divadelní skupina Disk Trnava ***Dušan Vicen, Vlado Janček a kolektiv Disku*: Geniální epocha podle Schulze**
So. 11. 8.	Geisslers Hofcomoedianten Kuks ***Heinrich Rademin:* Amor tyran**
	SemTamFór Slavičín ***Ray Cooney:* 1 + 1 = 3 (jeden a jedna jsou tři)**
	LS „C" Svitavy ***Daniil Charms:* Fialový vítr**

Divadlo Kufr Brno: Tančíček Adušiadáši.
Foto: Ivo Mičkal.

77. Jiráskův Hronov mezi proudy

Jan Císař

Novinová ohlédnutí za 77. Jiráskovým Hronovem se shodla na tom, že byl bez výkyvů; neměl ani vysloveně vyčnívající vrcholy, ani hluboké propady. Z toho vyplýval v těchto ohlédnutích názor, že se nedá na základě představení hraných na 77. JH usuzovat na další cesty českého amatérského divadla, na jeho budoucí směřování. Proto se také pro 77. JH objevilo označení setkání, které naznačovalo, že nebyl obrazem vydávajícím přesvědčivé svědectví o výrazných tendencích a trendech našeho amatérského divadla. Myslím si, že přece jenom jisté směřování je možné vysledovat. Byť není čitelné a zřetelné jako linie s vyhraněnými obrysy, ale jako široce rozprostraněný a prakticky ničím neohraničený pohyb mezi nejrůznějšími možnostmi, jež ke scénování současné divadlo nabízí.

Bez konvencí

První názorný důkaz tohoto pohybu v prostoru „mezi proudy" poskytl fakt, že ze 26 scénických tvarů, které jsme mohli na 77. JH vidět, jich 13 – tedy polovina – neusilovalo o celovečerní představení a navíc: velmi těžko se dá většina z nich bez problémů a rozpaků zařadit do konvencí nějakého divadelního druhu či žánru. Nejspíše a nejvíce to šlo u produkcí, které se otevřeně hlásily ke svému kabaretnímu původu. Krvik Totr Praha nazval svůj Produkt „autorským kabaretem" a vystoupení Antonín D.S. Praha bylo v propagačních materiálech JH označeno za „autorskou hru kabaret". A abychom nebyli na omylu, tak ještě s dovětkem, že je to „autoreflexe současného manželství". Leč sám oficiální název tohoto autorského kabaretu už přece jen poněkud mate: Dítě (Hra ze života). Tím má být zřejmě řečeno, že ta klasická kabaretní montáž nejrůznějších samostatných čísel – s Ejzenštejnem by se dalo i říci „montáž atrakcí", s níž přednostně a primárně pracuje Krvik Totr – už má další jiný smysl. Je prostředkem jak divadelně stvořit podobu životní reality „městských intelektuálů hledajících nový model rodinného života" – jak napsala Alena Zemančíková v recenzi (Zpravodaj 77. JH, č. 3, s. 7). Jistě – je to také kabaret, jehož každá část je samostatným číslem; hledá vlastní pointu, vlastní pohled, jenž je často sarkasmem v řádu černého humoru, nevzdává se příležitosti rozesmát. Ale je to především celek, „jehož truchlivost" – abych ještě jednou citoval Alenu Zemančíkovou – „... je v tom, že takhle nějak žijeme". Proto to představení jako kabaret pro diváky tak docela nefunguje; pravdu měli ti, kdo si v ohlasech otištěných ve Zpravodaji stěžovali, že ke konci se komediálnost zadrhla.

Pro mne to ovšem je hlavní kvalita tohoto představení, jež konfrontací částí a celku – nebo také kabaretu a hry ze života – činí z autentického prožitku skutečnosti divadelní montáží intelektuální konstrukci otevírající současné, velmi podstatné téma. Tohle „mezi" odmítající konvence druhů a žánrů se v představeních podobného typu uplatňovalo prakticky vždycky. Šel jsem např. na představení, které se jmenuje Kdyby bylo nebe a věděl jsem jenom, že je hraje Studio Divadla Dagmar a Pedagogické školy z Karlových Var. Viděl jsem představení o ženském orchestru z koncentráku Osvětim-Birkenau, které pracovalo s nevyvinutým základem dramatických situací, s „recitativní deklamací textů v jedné intonační rovině" – Radmila Hrdinová v recenzi (Zpravodaj JH, č. 6., s. 7) – a s nahranou hudbou velkého symfonického orchestru, která posilovala pocit smutku. Ale především: s pohybovými kreacemi, které sice občas vytvářely kolektivní stylizovaná seskupení bez přímého vztahu k vnitřní motivaci, ale většinou silně emotivně působícími svou obrazností a vzpínajícími se téměř k apokalyptickému závěru hodnému tohoto velkého a stále vzrušujícího tématu. Pro mne hlavní kritérium zkoumání tohoto scénického tvaru mohlo a muselo vycházet z této expresivní, choreograficky zvládnuté stránky představení. Leč – toto představení bylo nominováno z Wolkrova Prostějova a vzniklo ve spolupráci s katedrou výchovné dramatiky DAMU Praha a ZŠ a ZUŠ Šmeralova Karlovy Vary. A už tu bylo – tentokrát dvojnásobné – „mezi". Přišlo-li představení z Wolkrova Prostějova, pak se nutně dostává do popředí otázka, jak byl do divadla převeden text knihy Fanii Fénelonové Dívčí orchestr, jenž toto představení inicioval, jak se tu pracuje se slovem jako se základním materiálem literatury. Tato práce tu však byla vskutku výrazně slabší a už vůbec netvořila hlavní výrazový prostředek utvářející smysl scénického tvaru.

Nikoliv představení, ale výzva

Na konec se však pro mne stala nejdůležitějším kritériem otázka, již ve své recenzi položil Ján Zavarský: „Dramatická výchova či výchovná dramatika?" Jsem už delší dobu přesvědčen, že kolektivy ZUŠ a divadelní soubory, jež z nich pocházejí a vstřebaly do sebe postupy dramatické výchovy, ovlivňují stále

„důkaz /.../ pohybu v prostoru „mezi proudy" poskytl fakt, že ze 26 scénických tvarů /.../ jich 13 – tedy polovina – neusilovalo o celovečerní představení a navíc: velmi těžko se dá většina z nich bez problémů a rozpaků zařadit do konvencí nějakého divadelního druhu či žánru."

DS Krvik Totr Praha Petr Jediný Novotný &Tomáš Kout: Produkt Foto: Ivo Mičkal

Antonín D.S. Praha / Martin J. Švejda: Dítě! (hra ze života). Foto: Ivo Mičkal.

Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary / H. Franková na motivy Fanii Fénelonové: Kdyby bylo nebe. Foto: Ivo Mičkal.

silněji nemalou část podoby českého amatérského divadla; neboť velké množství mladých lidí se seznamuje s divadlem jejím prostřednictvím. Výchovná dramatika se od divadla liší principiálně tím, že jejím nejdůležitějším a hlavním cílem není realizovat představení – komunikaci s divákem, ale pomocí divadelních prvků rozvíjet a kultivovat dispozice a vlastnosti účastníků cvičeními dramatické výchovy. Toto vědomí zůstává ve všech scénických tvarech, jež vyrůstají z tohoto podhoubí, trvale uloženo; je to zřetelný rys, jenž při vší rozdílnosti scénických postupů tohoto původu zůstává společný. Při nejmenším v tom, že zvolený námět a v něm obsažené problémy jsou na místě prvém vždycky výzvou k hledání a vyjevení osobního uchopení. Což se samozřejmě projeví i v samotném základním systému scénického tvaru. Inscenátoři scénické koláže Kdyby bylo nebe šli v tomto směru důsledně, neboť – jak také píše Zavarský ve své recenzi – divadelním prostorem stvořili „jednotnú komunitu účinkujících a obecenstva. Prinutili diváka stať sa pozorovatelom i spoluúčastníkom, ľudskou bytosťou, ktorá se stává nechceným svedkom a tak trochu i viníkom." Byl to pokus divadlem a skrze divadlo kolektivně a společně prožít emotivně útočnou a drásavou situaci, kterou osudy členek dívčího koncentráčnického orchestru nabízejí. Napsala-li Radmila Hrdinová úvodem, že psát recenzi na toto představení „je věc citlivá a ošidná", vyjádřila tím kromě jiného i to, že skutečně není takříkajíc „ryzí představení", které se dá analyzovat a vykládat jenom z uspořádání své struktury. Funguje tu jako rozhodující jednotící prvek ona výzva k prožitku té drásavé životní situace, která v mnohém spočívá i na prvcích nezáměrných, což v tomto případě je třeba i odvaha a snaha skupiny mladých dívek poprat se s tímto tak bolestným složitým tématem.

Přímo exemplární příklad tohoto principu pak na 77. JH nabídlo jiné představení téhož karlovarského kolektivu – Čerokí – vzniklé rovněž pod vedením (scénář a režie) Hany Frankové, které vycházelo z knihy F. Cartera Škola Malého stromu. Princip divadelního prostoru – v zásadě aréna – vytvářel opět jakési společenství, v němž se dokonce diváci mohli stát herci a herci diváky. A tak opět společně prožívali situace příběhu malého indiánského chlapce, jenž v sobě obsahuje jakousi archetypálnost bytí jako souznění člověka s přírodou a věrnost určitým etickým principům. Sdělen je opět skrze silný citový atak vyzývající k prožitku trpké konfrontace nezralého človíčka s pro něho nepochopitelnými zásadami a konvencemi jiné civilizace. Tato emocionalita se potom snadno stala černobíle prezentovanou sentimentalitou ve scénách ze sirotčince. To ovšem nic nemění na tom, že i tak zazněl zřetelně a pro většinu diváků i silně příběh. Už proto, že byl doslova verbálně vyprávěn a jen velmi opatrně doprovázen některými nonverbálními akcemi, které měly demonstrovat význam vyprávěného. Hlavní role v tomto směru připadla loutce-marionetě indiánského chlapce, což byla materiálově i významově (znakově) volba znamenitá, jenže divadelně nevyužitá, protože zacházení s tímto znakem bylo bez řádu, bez pevné motivace; prostě vždycky tak, jak se to zrovna hodilo. Tak to bylo s celým scénickým tvarem, jenž byl kdesi na hranici divadla a takříkajíc mluvené slovesnosti. V tomto smyslu zafungovaly dokonale a skoro bych řekl brilantně všechny kořeny divadla rostoucího z půdy dramatické výchovy.

Divadlo výchovně-dramatické poetiky

Jestli některý scénický tvar přímo názorně ztělesňuje ono ‚mezi' 77. JH, pak je to Čerokí. Byl nominován z rakovnické Popelky, která – jak to formuluje dr. Milan Strotzer v článku Jak se rodil program 77. Jiráskova Hronova (Zpravodaj JH č.

„...ono základní ‚MEZI' 77. Jiráskova Hronova, by se dalo pojmenovat jako „MEZI" Lidumorem a Rejžákem z Prahy. Nebo také „MEZI" divadlem pozdní moderny a současným lidovým divadlem."

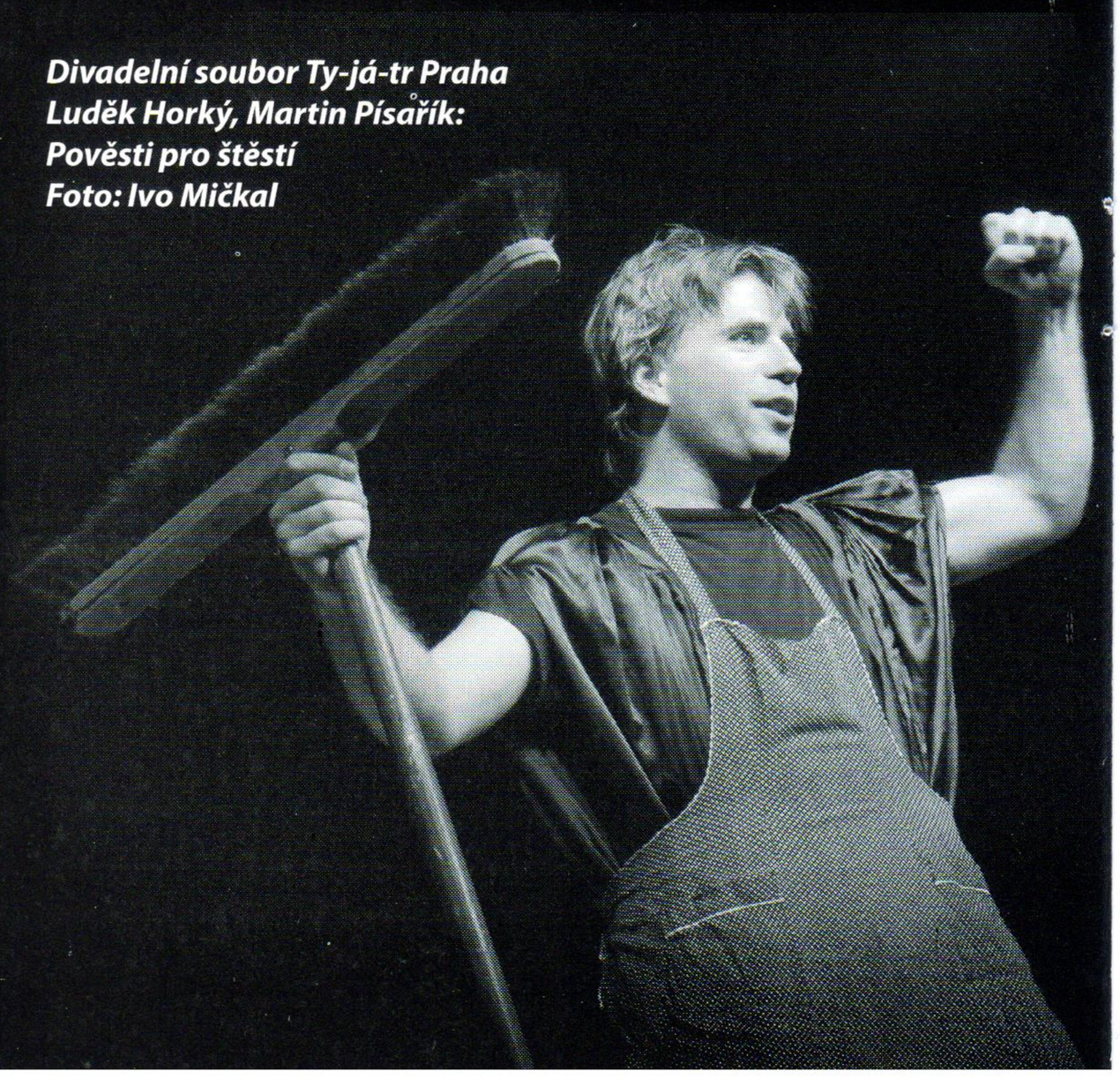
1, s. 2) – je přehlídkou amatérského činoherního divadla pro děti. Některé znaky činohry v něm jsou: mluva, přirozené tělo. Ale: evropská činohra vždycky svůj materiál transformovala ve znaky (ať už dějem jako zřetězením situací, dramatickými postavami) ponejvíce jednáním. O nic takového v představení Čerokí nejde. Naopak, některé výstupy ze sirotčince, v nichž se účinkující jednáním pokoušejí stvořit postavy v situacích, ukazují, k jak smutným koncům by tato cesta vedla. Takže činoherní divadlo pro děti, u něhož s činoherními měřítky lze obstát, to nebylo. Ján Zavarský dokonce napsal, že „o divadlo v pravom slova zmysle sa v tomto prípade nejednalo" (Zpravodaj JH č. 3, s. 4). Je to pro mne potvrzení, že ta různá „mezi proudy" na 77. JH Hronově přetvářejí, přeorávají, přesýpají a převracejí české amatérské divadlo zcela bez skrupulí. A zvláště vliv výchovně-dramatický, jenž bere ze současného divadla všechno, co se mu hodí k tomu, aby na jevišti stvořil prostor pro tu výzvu, která motivuje snahu udělat nějaký scénický tvar a až tolik se nezabývá zprávou pro diváka. Demonstrovaly to i Evrybáby z Plzně, soubor, jenž vznikl v roce 2004 na půdě Ateliéru dramatické výchovy katedry pedagogiky Západočeské univerzity v Plzni, s jejíž podporou i nadále pracuje – představením Osmá sedí u stolu, pojídá mou mrtvolu. Byl doporučen na JH z Wolkrova Prostějova i Šrámkova Písku, kde jsem byl v porotě jedním z těch, kdo toto doporučení přijali. Beru ŠP důsledně jako – opět cituji Milana Strotzera z jeho už vzpomínaného článku – „celostátní přehlídku experimentujícího divadla"; nejde mně tedy hlavně o výsledek, ale především o postupy a přístupy. Osmá u stolu se mně zdála experimentem s únosností principu montáže jako spojení mnoha nesourodých a různorodých prvků nesoucích stejně nesourodé a různorodé informace snažící se všechno sevřít základní výzvou: podat zprávu o ženském osudu.

Považuji totiž montáž za fundamentální princip drtivé většiny těch „mezi", o nichž je řeč; zejména potom proudu rostoucího z výchovné dramatiky. Montáž objevila už moderna, postmoderna ji posunula a obohatila o nové možnosti a v této době „pozdní moderny" (moderny po postmoderně) je tak říkajíc něčím, co je v jakékoliv podobě a dimenzi k dispozici všem, kdo chtějí vstoupit na jeviště a něco na něm po svém a ze sebe stvořit. Koneckonců: všech těch 13 necelovečerních představení bylo na nějaké podobě montáže postaveno; Evrybáby šly nejdále. Jak napsal František Zborník v recenzi jejich představení: „divadelní tvar byl komponován množinou nepříliš sourodých informací z různých zdrojů" (Zpravodaj č. 7, s. 7), takže divák si mohl vybrat, co chtěl, ale přitom mu posléze unikl smysl celku. A dokonce se v tom množství ztrácela i šance sdělit vlastní zkušenost účinkujících, vlastní prožitek ženského údělu. Výzva, která se až manifestačně tyčí za touto montáží, zabránila, aby představení vyznělo plně jako zpráva pro diváka. Vypadá to paradoxně, ale je to jen důsledek působení onoho rysu, jenž je podle mého společný pro všechny divadelní pokusy vyrůstající z půdy výchovné dramatiky. Představení Tragaču, Tragaču – tak se jmenuje i recitační skupina čtyř děvčat, která již drahná léta navštěvují literárně-dramatický obor ZUŠ v Prostějově, si na bázi montáže poradila s „ženským údělem" jinak; zřejmě nikoliv náhodou v jednom diváckém ohlasu (Zpravodaj č. 8, s. 8) bylo řečeno: „Vtipné. Bylo by zajímavé zkombinovat je s Evrybábami." Texty lidové slovesnosti, která byla inspirací i východiskem, na půdorysu lidové poezie minulosti umožnily předvést bezpečně, dravě, spontánně a přitom nenásilně a promyšleně pocity současné generace. Až k těm nabídkám na seznámení, které dívky nakonec jako inzeráty říkaly do hlediště, uvádějíce čísla mobilů. Přitom nešlo o nic násilného, protože ve scénickém tvaru trvale ve všech komponentech – kostýmem počínaje a zacházením s loutkou jako znakem světa mužů konče – existovala významově dvojí poloha: vědomí, že všechno, co dívky prožívají dnes, má své kořeny v minulosti. Na jevišti ovšem zazněl se zřetelným a nápaditým současným divadelním výrazem. Výchovně-dramatický proud českého amatérského divadla potvrdil svou sílu.

Tragaču, Tragaču byl doporučen z Náchodské prima sezóny, „což je celostátní přehlídka studentského divadla" – opět podle článku dr. Strotzera. Je to jen další důkaz, jak energicky a rázně proniká výchovně-dramatický proud českým amatérským divadlem a zejména pro mladou generaci spolutvoří vydatně její divadelní poetiku. Jenže je to ještě složitější. Existuje jistá část amatérských loutkářů, která se potkala s „výchovně-dramatickou poetikou" v čase, kdy padaly konvence tradičního loutkového divadla a kdy i loutkové divadlo pro děti

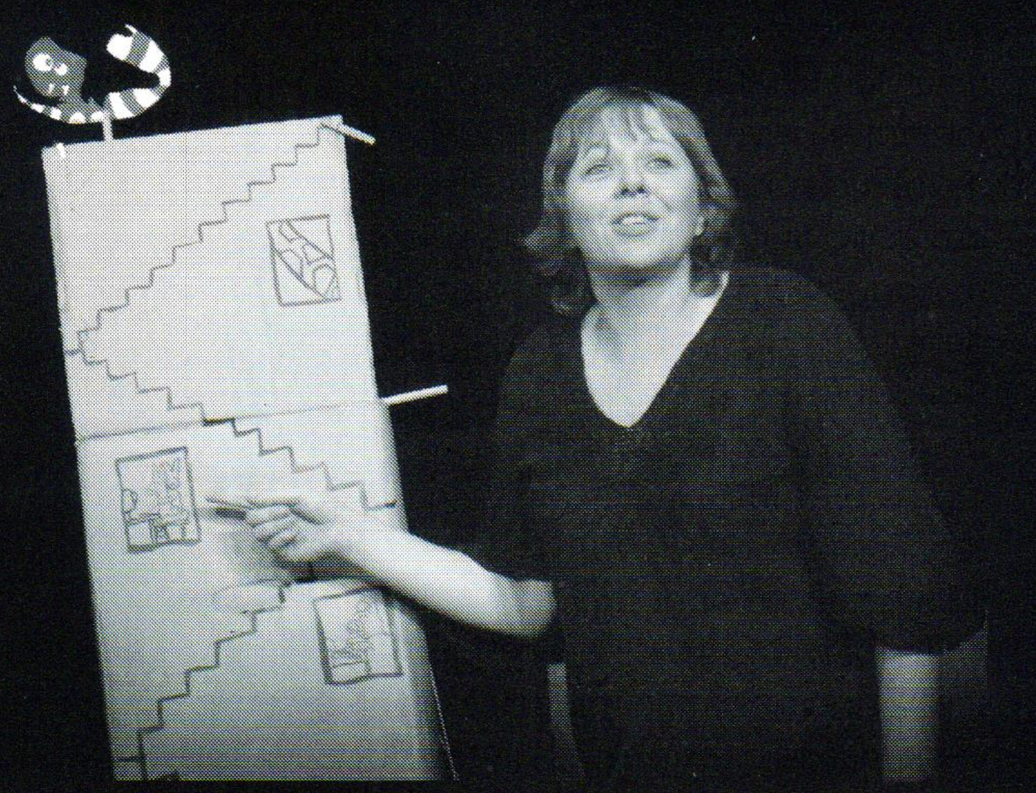
„...ta různá ‚mezi proudy' /.../ přetvářejí, přeorávají, přesýpají a převracejí české amatérské divadlo zcela bez skrupulí. A zvláště vliv výchovně-dramatický, jenž bere ze současného divadla všechno, co se mu hodí k tomu, aby na jevišti stvořil prostor pro tu výzvu, která motivuje snahu udělat nějaký scénický tvar a až tolik se nezabývá zprávou pro diváka."

Divadelní soubor Ty-já-tr Praha
Luděk Horký, Martin Písařík:
Pověsti pro štěstí
Foto: Ivo Mičkal

LS „C" Svitavy / Daniil Charms: Fialový vítr. Foto: Ivo Mičkal.

LS Čmukaři Turnov / Pavel Traub: Zvyřátka za to nemůžou. Foto: Ivo Mičkal.

vyrazilo na zbrusu nové dráhy. Znám tyto skupiny, většinou malé, někdy dokonce jen s jedním členem – už řadu let a vždycky k nim přistupuji opatrně a často se ocitám ve velkých rozpacích, neboť montážní princip jim bývá jen příležitostí splést a propojit dohromady kdeco, pokud se domnívají, že tak pobaví malého diváka. Základ tohoto montážního principu je stále ten, jenž před lety otevřel celému českému loutkovému divadlu zeširoka bránu k modernímu divadlu: propojení herectví vyjadřujícího se v tělesném materiálu – tehdy před lety se tomu říkalo „živý herec nebo živáček" – s herectvím loutky či předmětu. V tomto spojení se potom dá využít prakticky všechno, můžete vyprávět příběh, stejně jako realizovat množství nejrůznějších vtipů a k tomu prezentovat sebe sama jako všemocné tvůrce. Je to klasické „mezi", můžete se na to představení dívat z různých stran a téměř vždycky uvidíte něco jiného. Tohle přesně se stalo dvěma herečkám vsetínského souboru Bublanina s jejich Začarovaným lesem. Pro někoho báječně zábavné představení, Paráda!, jak se stručně, leč naprosto jasně vyjádřila v divácké anketě jedna z diváček. Anebo také snůška různých prvků a komponentů, z nichž nejvíce vyniká to, že se obě kuchařky a učitelky – jak se dámy-herečky samy charakterizují v programu – chtějí předvést, že jde o jejich exhibici. A příběh, který chtějí sdělit za tím mizí. Myslím si, že tato montáž nesla všechny rysy, které v loutkovém divadle pro děti kombinují „loutkářskou modernu", výchovně-dramatickou poetiku a autorské divadlo. Ať už máme k Bublanině jakékoliv stanovisko, faktem ovšem je, že uplatnění té montáže, o níž je řeč, přináší v celku divadla pro děti rozhodně lepší výsledky než tak říkajíc klasická tradiční inscenace realizující nějaký podprůměrný pohádkový text. Dokazuje to i činohra pro děti doporučená z Popelky Pověsti pro štěstí, kterou přivezl na JH DS Ty-já–tr z Prahy. Tenhle soubor, jak se píše v programu JH – vznikl rovněž na bázi dramatické výchovy a dnes její principy rozvíjí dál jako divadlo dospělých pro děti divadelně inteligentně, nápaditě, hravě, vtipně, zábavně, jak o tom svědčí ohlas jejich představení zpracovávajícího staré pověsti české na 77. JH.

LS Bublanina Vsetín / Kateřina Davidová: Začarovaný les. Foto: Ivo Mičkal.

Mezi dvěma základními proudy

Z těchto montážních principů vzešla však i tvorba dvou souborů, které nevzešly z půdy výchovné dramatiky a přitom se před lety podílely na vzniku a růstu slavné a oprávněné pověsti českého amatérského loutkového divadla a letos byly oba opět doporučeny na JH – LS Čmukaři z Turnova a svitavský soubor „C". Čmukaři rozehráli drobné, leč vesměs drsné a kruté bajky inspirované knihou Pavla Trauba o různých patologických jevech lidských, ne-li přímo společenských. A protože jsou to bajky, tak se to odporné lidské hemžení předvádí na různých zástupcích říše ptačí, hmyzí i zvířecí. Čmukařům, jejich jistému cynismu, černému humoru, který obsahuje podivuhodnou zázračnost rakvičkárny, kde maňásci rozesmávají tím, že někdo dostane po hlavě, tenhle typ divadla vyhovuje. Rozehrávají jednotlivé scénky pomocí nejrůznějších komponentů s ležérností, jednoduchostí a někdy až nedbalou nonšalancí – tak nedbalou, že občas divák neví, jestli něco je selháním nebo záměrným gagem. Smysl celku, jeho podobenství, je jasný, ale přece jen jako by chyběl pevnější spojovací článek, jako by jednotlivé části na sebe nenavazovaly. Nicméně i tak to bylo představení, které ukázalo možnosti a působivost montáže v době pozdní moderny. Což potvrdilo i svitavské „Céčko", soubor svým původem a nejhlubšími svými zdroji loutkářský, přesahující však inscenacemi už řadu let do jiných druhů divadla a potvrzující soustavně divadelní nosnost onoho „mezi". Proto naprosto přirozeně na 77. Jiráskově Hronově svitavská scénická adaptace absurdně

Malá scéna Zlín / Werner Schwab: Lidumor aneb Má játra beze smyslu. Foto: Ivo Mičkal.

Divadlo Samé vody Černošice / Kolektiv souboru: Čekání na Alberta. Foto: Ivo Mičkal.

Nejhodnější medvídci / Helmut Kuhl: Harila. Foto: Ivo Mičkal.

laděných Charmsových povídek hraná pod názvem Fialový vítr posílila ono základní „MEZI" 77. Jiráskova Hronova, které by se dalo pojmenovat jako „MEZI" Lidumorem a Rejžákem z Prahy. Nebo také „MEZI" divadlem pozdní moderny a současným lidovým divadlem.

Napsal jsem v AS 3/2007 článek, v němž jsem na základě představení přehlídek v Děčíně a Třebíči položil otázku, zda v jisté části našeho amatérského činoherního divadla nedochází k zásadní proměně uspořádání divadelního jazyka tohoto divadelního druhu. Nadále trvá to, čím jsem článek končil: že teprve budoucí vývoj potvrdí, zda je to proces trvalý a principiální. Po 77. JH si ovšem myslím, že ledacos z toho se čím dále tím více potvrzuje; že jeho poloha „mezi proudy" z různých hledisek nastolila naléhavě a zřetelně i tuto problematiku; v jistém směru dokonce zásadně. Věnoval-li jsem takovou pozornost žánrově a druhově nesnadno zařaditelným a určitelným produkcím, jež nechtěly být a ani nebyly celovečerním představením, zejména pak proudu výchovně-dramatickému, pronikajícímu do všech možných typů současného amatérského divadla, bylo to proto, abych podal důkaz šíře i hloubky tohoto chápání divadla, které konvenuje „tekuté modernitě", jak říká Zygmunt Baumann životnímu způsobu dneška a pozdní moderně jako jí odpovídající podobě umění. (Ostatně: prohlašuje-li Tomáš Žižka, scénograf spjatý celou svou bytostí a tvorbou s hledáním sociálního smyslu divadla v neobvyklých vazbách a rovinách, v rozhovoru pro hronovský Zpravodaj (č. 6., s. 2), že „nahlížet na kreativitu z pedagogického hlediska má možná nový náboj jako potřeba diváka opečovávat", pak se dostává k témuž úhlu pohledu. Z této půdy se zrodil také svitavský Fialový vítr, jenž ostatně už pojmenováním podoby svého tvaru mozaika = koláž, stvrzuje, že pokusit se postihnout složitost nějakého dnešního jevu nelze jednoduchou přímočarou lineární strukturou, která chronologicky a kauzálně řazenými událostmi realizuje to, co běžně nazýváme příběhem. Takto se ve scénickém tvaru svitavských rodí z Charmsovy literatury zcela samostatné, svébytné divadlo používající malé marionety, náznak kostýmu, předměty, světlo, zvuk a písně k tomu, aby se zrodila tíživá, smutná, nostalgická, melancholická atmosféra, pod níž se zdvihá obraz vyhnaného lidství. František Kaska napsal ve své recenzi v AS 4/2007, s. 56, že soubor „spíše rezignoval na výklad ... Ti vyvolení pak vnímali smutek z pomíjivosti věcí a z relativity našeho konání".

Tohle představení se skutečně nedá rozkrývat a analyzovat obvyklými postupy racionálně-logického rozboru pomocí pojmů a více porozumět – možná vůbec porozumět - mu mohou ti, kdo tento posun pochopí. To jsou ti Kaskovi „vyvolení". Opět se tu ozývá to nejzásadnější ‚mezi': pro jaké diváky hrát amatérské divadlo; a jak? Tohle téma se v představeních ozvalo na 77. JH explicitně třikrát. Poprvé s ním přišlo představení Tajemný VAD v Karpatech; známý kladenský soubor na něm dokonce postavil základ svého scénického tvaru: VAD jede do rumunských Karpat, aby se seznámil s prostředím, v němž se odehrává známý – i zfilmovaný – Verneův román Tajemný hrad v Karpatech, a získal tak inspiraci pro svou další divadelní práci. „Velmi špatně se píše o něčem, co je „zapouzdřeno" samo do sebe, co používá kódy a vazby, jimž rozumějí v podstatě jen „zasvěcení" a ostatní mohou jen odhalovat jejich překvapivost, pikantnost, humornost, nadsázku či razanci. Jsou-li ovšem vůbec jaké". Tohle napsal ve Zpravodaji JH č. 4.,s. 6. Vladimír Hulec. Kolem představení Malé scény Zlín, která scénovala text Wernera Schwaba Lidumor aneb Má játra beze smyslu, tuto myšlenku dále rozvíjel: „Je pro už poučené, zkušenější diváky. Nehněvám se proto na ty, kteří odešli. Jen bych je prosil, aby hru ani inscenaci povrchně nezatracovali...

Nejen sledovat a číst, ale ani inscenovat Wernera Schwaba totiž vůbec není jednoduché."

Neformuloval jsem náhodou to základní „Mezi" 77. JH jako rozpětí amatérského divadla ‚mezi' Lidumorem a Rejžákem z Prahy, protože Lidumor na 77. JH představoval nejvypjatější podobu činohry, ale vlastně i divadla pozdní moderny. Mohlo se vedle něho zařadit ještě představení další, české provenience, které by možná dokázalo vzbudit velkou pozornost a vyvolat velmi ostré a protikladné reakce. Bohužel: Nejhodnější medvídci při hronovském představení textu Helmuta Kuhla (další pseudonym René Levínského) Harila zcela odešli, nic nebylo slyšet ani vidět, scénické provedení textu se prostě nekonalo. Nicméně o textu platí to, co jsem o něm napsal v Dramaturgickém pendantu ke hře v AS 4/2007: Je to znakový konstrukt, jejž nelze posuzovat kritérii pravdivosti a vnímat na základě srovnávání se skutečností. Jediné, co můžeme jako jeho čtenáři a samozřejmě i diváci dělat, je zrekonstruovat jej v rovině svého mentálního obrazu a učinit jej tak součástí své zkušenosti se světem, v němž žijeme. V tomto smyslu pro mne funguje ona zapouzdřenost principů, postupů jistých scénických tvarů pozdně moderního divadla, k nimž se musí divák složitě dostávat, ne-li je dobývat. A připouštím, že se mu může snadno stát, že z tohoto důvodu budeme v amatérském divadle rozumět a přát především, a někdy pouze, některým poetikám, neboť divadelní fiktivní svět, jejž vytvoří, bude vyhovovat našim mentálním světům, a jiným rozumět ani v nejmenším nebudeme, protože nám vyhovovat nebudou. Což se zřejmě stalo Vladimíru Hulcovi s Tajemným VADem v Karpatech. Nespojil jsem jeho slova, kdy prosil o toleranci a snášenlivost k Lidumoru, i když jej nepochopíme s jeho úvodními řádky o Tajemnému VADu v Karpatech náhodou.

V obou případech se vyjevil složitý, zásadní a bolestivý problém: jak pronikat do těch zapouzdřených systémů. Hulec sám vysvětlil, proč jeho mentálnímu světu VAD nevyhovuje – byť jeho názor byl menšinový, jak ukázaly jednak divácké ohlasy ve Zpravodaji i fakt, že toto představení získalo Zlatého Aloise, což je jakési hlasování lektorů JH. V závěru své recenze totiž odmítl hereckou práci, která se tváří jako improvizace, a přitom je předem napsaná a nazkoušená a narežírovaná, jako „nepřijatelnou divadelní práci". V této souvislosti připomněl Láhor /Soundsystém s projektem 100 procent alibi jako totální improvizace. I 77. JH se setkal s takovým divadlem: Divadlo Samé vody z Černošic přijelo s totální improvizací – pojmenovanou Čekání na Alberta – čtyř performerů a jednoho klavíristy, což je záležitost snad nejtěžší, neboť pokusit se v tomto počtu o celistvý scénický tvar je jakýsi herecký výstup na osmitisícovku. Běžná praxe posuzovatelská nás nutí hledat právě ten celek včetně nějak uspořádaných motivů a témat – a to se za těchto podmínek málokdy povede. Anebo je možný přístup druhý: chápat takovou ukázku improvizace jako projev divadelní hry a hravosti, volnosti, ničím nesvázané čisté divadelní kreativity a schopností, které z neobvyklé strany nahmatávají a zkoušejí jinak uchopit herectví. Pro mne je tohle velice důležité, takže tomuto pohledu dávám přednost – i když vím, že pro většinu diváků je nepřijatelný. Což jen potvrzuje, že ta vrstevnatost a různorodost našeho amatérského divadla v čase „tekuté modernosti a pozdní moderny" je vskutku rozsáhlá. A že se naléhavě dotýká především diváka.

„...znakový konstrukt /.../ nelze posuzovat kritérii pravdivosti a vnímat na základě srovnávání se skutečností. Jediné, co můžeme jako jeho čtenáři a samozřejmě i diváci dělat, je zrekonstruovat jej v rovině svého mentálního obrazu a učinit jej tak součástí své zkušenosti se světem, v němž žijeme. V tomto smyslu pro mne funguje ona zapouzdřenost principů, postupů jistých scénických tvarů pozdně moderního divadla..."

V.A.D. Kladno
Tajemný VAD
v Karpatech
Foto: I. Mičkal

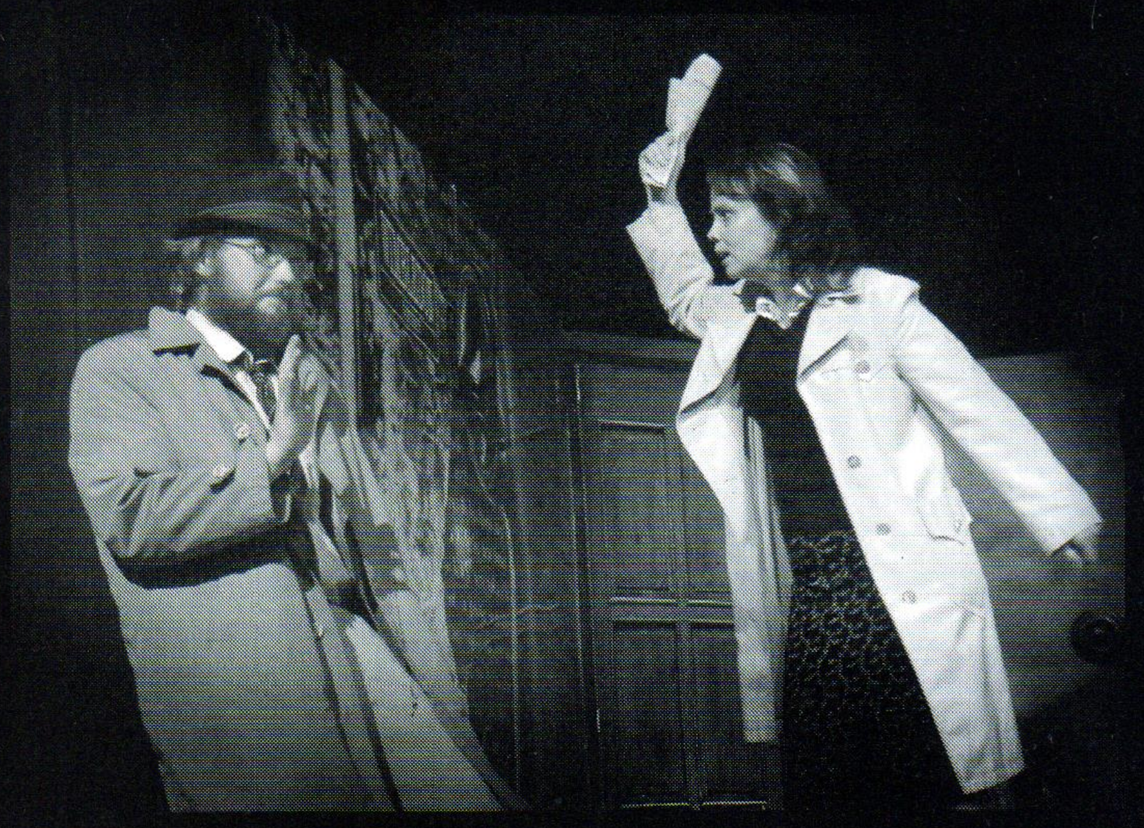
A co divák?

Jaromír Břehový takto vykládá vznik své hry Rejžák z Prahy: „Před lety jsem v hlavním městě zhlédl moderní adaptaci velkého starého klasika. Inscenace se mi nelíbila. Byla ponurá, všichni pořád křičeli, renesanční hrdina jezdil na motorové pile a jeho milenka, polonahá a celá fialová, stále mluvila z cesty. Jako venkovan jsem tomu nerozuměl a nebavilo mě to... cestou domů mě napadlo, co by tomu u nás v souboru řekli, kdybych jim takovou hrůzu naordinoval, a kam by mne asi vynesli naší místní divákové." (Program 77. JH s. 28) A tak napsal další hru pro svůj soubor ze Žlutic: O tom, jak do venkovského souboru

„A připouštím, že se může snadno stát, že /.../ budeme v amatérském divadle rozumět a přát především, a někdy pouze, některým poetikám, neboť divadelní fiktivní svět, jejž vytvoří, bude vyhovovat našim mentálním světům, a jiným rozumět ani v nejmenším nebudeme, protože nám vyhovovat nebudou."

DS Žlutičan Žlutice / Jaromír Břehový: Rejžák z Prahy. Foto: Ivo Mičkal.

SemTamFór Slavičín / Ray Cooney: 1 + 1 = 3 (jeden a jedna jsou tři). Foto: Ivo Mičkal.

Rádobydivadlo Klapý / Peter Shaffer: Equus. Foto: Ivo Mičkal.

přijde amatérský režisér z Prahy a přesvědčí jeho členy, že se divadlo musí dnes dělat jinak – řekněme „postmoderně" – přinese hru tohoto typu a tak ji také režíruje. Je to nakonec samozřejmě totální krach ve všech směrech. Příběh Rejžáka z Prahy odhalí tohoto režiséra jako podvodníka, který v Praze neuspěl, a tak si své komplexy léčí na venkově. Přiznám se, že tohle je pro mne druhořadé; mne na tom zajímá ten základní konflikt mezi divadlem „druhé moderny" a divadlem, jejž jsem nazval lidovým. Tenhle pojem samozřejmě známe; rezervujeme ho hlavně a skoro výlučně pro jistý historický jev, jenž se označuje jako vídeňské lidové divadlo. Jenže současné zkoumání zjišťuje čím dále tím více, že tento druh divadla existuje až do současnosti a je určován především očekáváním a přáním diváků, jejichž aktuálním konkrétním zájmům a potřebám se snaží vyhovět. V tomto duchu napsal

„Zdá se, že nejrůznější „mezi", jež se projevovala na 77. JH, budou naše amatérské divadlo přítomnosti nadále silně poznamenávat. A že se už jen krajně zřídka objeví představení, které dojde uznání u všech. Proto asi ten JH 2007 neměl nade všechno vyčnívající vrcholy. Ale ani propasti..."

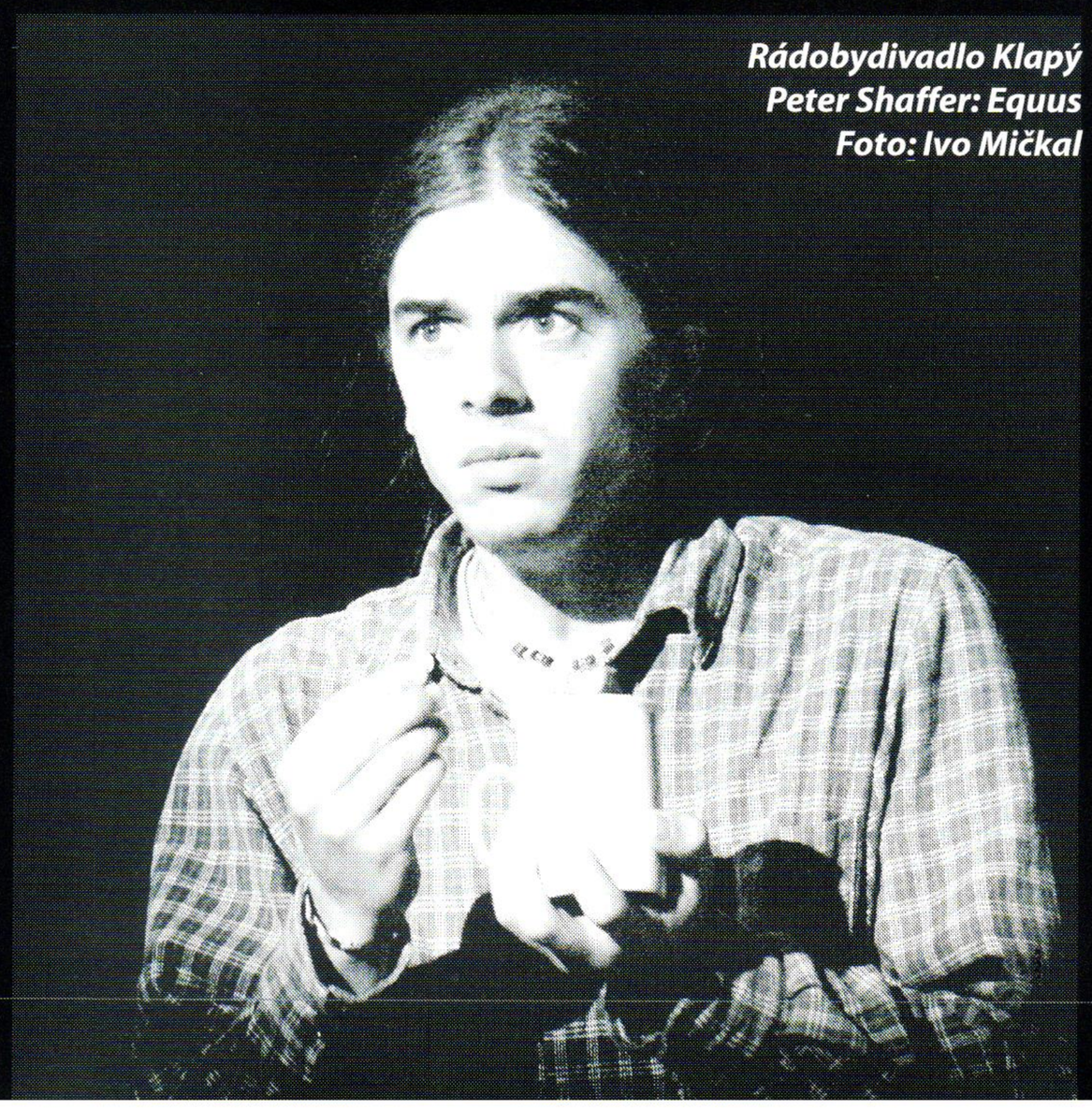
Břehový svou hru. Obhajuje divadlo, jež vyznává osvědčené a vyzkoušené divadelní konvence, které jsou přijatelné pro soubor a přístupné jeho schopnostem, ale hlavně přijatelné a přístupné pro vlastního diváka. Řekl to přesně Milan Schejbal v recenzi na hronovské představení této inscenace, když upozornil, že jde o divadlo „českého a moravského venkova", které „loví ve vodách nenáročných komedií a spíše než téma je pro ně důležitá schopnost souboru obsadit titul vlastními herci a nezklamat svého diváka, tj. prakticky souseda" (Zpravodaj JH, č. 5., s. 7). Tahle tendence samozřejmě není nová; projevuje se – jak rovněž píše Schejbal – „opatrnou" dramaturgií, což znamená nejen komediální zábavu, ale také spoléhání na osvědčené a vyzkoušené konvence, které formovaly evropské činoherní divadlo zhruba od osvícenství a na nichž po něm stavěly různé divadelní epochy jak ve svých vrcholech, tak v rovinách pokleslých až triviálních.

Dobře udělaná hra (pičce bien faite, well-made play) z těchto konvencí odvodila prvořadost perfektně vybudované zápletky, naprosto přehledné, čitelné a snadno registrovatelné propojení všech motivů a jejich vedení v racionálně postižitelné kontinuitě příčinné a časové posloupnosti. Vzniká tak pravděpodobnost jako iluze skutečnosti, jednání postav je životně věrohodné, byť je třeba zajímavé svou neobyčejností. V každém případě je ovšem logicky možné, protože je dáno onou logickou příčinnou a časovou postupností. Na 77. JH se představila jedna z těchto dnešních „dobře udělaných" komedií využívající řady technických principů, které si osvojily současné texty pro divadlo – 1+1=3 (Jeden a jedna jsou tři), jež zahrál soubor SemTamFór ze Slavičína, který lze zařadit do kategorie souborů venkovských. A vybral ji „s jediným cílem – pobavit" (Program 77. JH, s. 63). Myslím si, že nedodrželi přesně a důsledně základní a rozhodující konvence dobře udělané komedie, i když na druhé straně je třeba přiznat, že se snaží jít v herecko-režijním provedení nad ně, rozehrát situace i postavy v poloze, která divadelní dravostí (zejména nasazeným tempem) chce překonat onu pravděpodobnost. Je to takové „mezi" této inscenace, která ovšem v kontextu JH 2007 vydatně přispěla k tomu, že se rozevřelo ono principiální hlavní „mezi". Neboť je-li Břehového text svým způsobem lidovým divadlem, jež se snaží předvést a sdělit problémy jistého typu divadla

současnosti v konkrétních podmínkách jeho existence, pak slavičínské představení je dnešním bulvárním divadlem, jež usiluje pobavit s minimálními, pokud vůbec nějakými, intelektuálními nároky.

Možná by se ono základní „mezi" JH 2007 ještě více projevilo, kdybych je formulovali jako „mezi" 1+1=3 a Lidumorem. Ale považoval jsem za výraznější a přesnější uvést v tomto případě jako jeden z pólů Rejžák z Prahy, protože v něm se naprosto přesně formuluje toto generální téma. Dokonalou ukázkou kultivovaného divadla, které využívá řady osvědčených konvencí, aby uspokojilo široké vrstvy diváků, pak bylo představení Rádobydivadla Klapý. Tento soubor ovšem přijel do Hronova ještě s dalším představením, jež – dá-li se to tak nazvat – hájilo barvy současné činohry. Shafferův Equus byl kdysi oblíbeným textem, který prošel řadou profesionálních jevišť, byť k němu lze vznést řadu kritických připomínek. Režisér i tvůrce úpravy a scény Jaroslav Kodeš text ku prospěchu inscenace zkrátil, zkoncentroval a umístil do jednoho prostoru psychiatrické kliniky. Tím se nejenom zbavil nebezpečí pravděpodobné iluze, ale především si otevřel možnost, aby se plně soustředil na dvě postavy. Psychiatr Ladislav Valeše tu ve vzepjatém hereckém oblouku prožívá vnitřní drama, které v poslední a nejhlubší instanci je výrazem hrůzy z moci, jež si psychiatrie osvojila jako pán nad duší lidí. Díky Vítu Šťastnému, jehož Allan Strang se vyznačuje především ničím nezakrývanou otevřeností, která prostě přirozeně nehraná, ale přitom jevištně zvládnutá, otevírá sugestivní průhled do takové duše, jež se pro lékaře stane katalyzátorem jeho dramatu. Jako by tato postava zněla duchem veršů Jana Skácela: „Když stáhnou po smrti zajíčka,/ pověsí na trám kůži naruby obrácenou. Tím nahým a mokrým nahoru/... Ale to dovnitř/ zůstává teplé a hebké." Vladimír Štefko napsal v recenzi na tuto inscenaci, že „podstatný je (v ní) ‚záznam' krize civilizace"

„...ta různorodost přinášela vždycky pro jistou část diváků něco zajímavého. Budeme muset s touto různorodostí zacházet, pokaždé intenzivně pronikat k poetice scénického tvaru, snažit se o ní přemýšlet a pak teprve vynášet soudy."

Rádobydivadlo Klapý
Peter Shaffer: Equus
Foto: Ivo Mičkal

„...je nepochybně záslužná inspirativnost Hronova jako dnešní základ jeho koncepce. /.../ A není dobré mluvit o tom, že tohle je nebo není moje gusto, ale spíše přemýšlet, co to ‚MEZI' znamená, co přináší."

(Zpravodaj JH, č. 7, s. 5). Tento „záznam" existuje pro mne v rovině tohoto „skácelovského" obrazu jako dramatická situace komunikující o syrové krvavosti a obnaženosti bytí člověka, který v sobě nese přinejmenším alespoň touhu po tom „teplém a hebkém" uvnitř.

De gustibus non est disputandum aneb Proč asi nejsou vrcholy a propasti

Drama a dramatičnost byly po tisíciletí, od starého Řecka, určující a konstituující hodnotou velké části divadla evropského typu – zejména činohry. V době „pozdní moderny" už tomu tak není. Jestliže tedy Kodešova inscenace „přepjatého thrilleru let sedmdesátých", jak Shafferův text charakterizovala Radka Hrdinová ve Zpravodaji JH č. 7, s. 4, se snažila odkrýt tuto její složku, pak se vracela k nejtradičnějším polohám činoherního divadla. A v každém případě sílu této tradice připomněla: jenže si tím možná připravila své „mezi", jak o tom svědčí některé ohlasy, které tuto dramatičnost pokládaly za popisnou.

Ale jak říká česky ono přísloví, které je latinským mezititulkem této části: Proti gustu řádný dišputát. Amatérské divadlo se bude zřejmě stále více hrát pro vlastního nebo přinejmenším stejně naladěného diváka. Ať už to bude velká skupina diváků, nebo skupiny menší. Zdá se, že nejrůznější „mezi", jež se projevovala na 77. JH, budou naše amatérské divadlo přítomnosti nadále silně poznamenávat. A že se už jen krajně zřídka objeví představení, které dojde uznání u všech. Proto asi ten JH 2007 neměl nade všechno vyčnívající vrcholy. Ale ani propasti, neboť ta různorodost přinášela vždycky pro jistou část diváků něco zajímavého. Budeme muset s touto různorodostí zacházet, pokaždé intenzivně pronikat k poetice scénického tvaru, snažit se o ní přemýšlet a pak teprve vynášet soudy. Mimochodem: díky těm všem „mezi" jsem měl dojem, že se pozdvihla váha PC klubu jako právě veřejné tribuny snažící se o takové myšlení a že v tomto smyslu tento klub asi nejvíce potvrdil svou funkci a svůj smysl. Zřejmě to nebude náhodou. Neboť Jiráskův Hronov staví vedle sebe reprezentanty mnoha druhů, poddruhů a žánrů amatérského divadla, a tím vznikají nové souvislosti a možnosti jiných nových pohledů, které na „oborových" přehlídkách nejsou buď zřetelné, nebo vůbec patrné. V tom je nepochybně záslužná inspirativnost Hronova jako dnešní základ jeho koncepce.

V tom okamžiku vynikají všechna ta „MEZI". A není dobré mluvit o tom, že tohle je nebo není moje gusto, ale spíše přemýšlet, co to „MEZI" znamená, co přináší.

Z hronovských recenzí

Výběr z recenzí uveřejněných ve Zpravodajích JH 2007 připravili Marie Poesová a Milan Strotzer

V pohronovské Amatérské scéně se pomalu stává tradicí vybírat zajímavé, kontroverzní či jinak podivuhodné recenze či kritiky na zhlédnutá představení. Dalším kritériem výběru je naopak absence jakékoliv zmínky o představeních nebo jen informativní v č. 2–4 AS. Snad vás výběr obohatí a rozšíří spektrum pohledu na některé inscenace.

Studio divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary
***Hana Franková na motivy F. Cartera*: Čerokí**

Anna Franková si zobrala za základ svojej inscenácie Čerokí knihu F. Cartera: Škola malého stromu. Vzniklo tak rozprávané divadlo, kolektívna hra na príbeh indiánského chlapca, ktorý sa po trpkej konfrontácii s civilizáciou bieleho muža vracia k svojim indiánskym prarodičom.

Autorka umne rozdelila prozaicke pasáže medzi jedenásť interpretov a drevenú marionetu s animátorom. Priestorove je inscenácia umiestnená do arény, a tak vytvára komunitu, akýsi archetipálny priestor, v ktorom sa diváci stávajú hercami a naopak aktéri sa stávajú kolektívom pozorovatelov. V takto vzniknutom priestore prebieha konfrontácia západnej civilizácie s indiánským chápaním sveta. Bábka – marioneta Malého stroma – je schopná v zástupnom konaní umožniť stotožnenie sa s postavou. Predsavuje vo svojej materiálovéj vernosti (drevená kľbená konštrukcia) správne zvolený znak. Škoda, že hlavička je zrealizovaná z polystyrénu a jej výtvarný kód príliš připomíná obligátne kašírované hračky.

„Skoro všechno je, ty VOLE jako, jenom JAKO, protože nic není doopravdy. Jakmile do toho jdeš doopravdy jako, tak jsi absolutní KRÁVA. Ty VOLE."

Predstavenie sa postupne dostáva do černobielej roviny, a to hlavne v situácii, keď sociálne pracovníčky odvádzajú chlapca do sirotčinca. Podobne je velmi zjednodušená konfrontácia s puritánskym protestantskym kňazom. Vzniká tak nechcený sentiment, ktorý neomylne zasiahne publikum, ale za cenu radikálneho zjednodušenia danej témy.

Nesporne predstavenie prináša pre interpretov vnútorne naplnenie, stotožnenie sa s morálnym posolstvom súznenia s prírodou a vyššími etickými princípmi. Zjednodušenie prináša však jednostranný pohľad a neschopnosť vidieť svet v súvislostiach a komplexicite.

Napriek všetkým výhradám (videl som predstavenie o 22. hodine, keď už bol súbor na hranici vyčerpania) treba oceniť sústredenú prácu, citlivý prístup a vnútorne herecké nasadenie mladých intrpretov, ktorí sa snažili prekonať handicapy takto koncipovaného rozprávaného divadla. Pretože o divadlo v pravom slova zmysle sa v tomto prípade nejednalo. ***Ján Zavarský***

Antonín D.S. Praha
***Martin J. Švejda*: Dítě**

Hra Dítě! je ze života městských intelektuálů hledajících nový model rodinného života, i ze života lidí, kteří se pokoušejí uchovat v sobě poslední zbytky přirozenosti, jejíž podobu ovšem neznají jinak než jako text. Je to komedie, podle jejíchž zákonů právě to, co její aktéři hledají, před očima diváků ztrácejí. Autor hry, která je spíš než dramatem sérií záběrů, si pohrává s obrácenými rolemi v současném vztahu, vtipně předvádí mužskou starostlivost opřenou o teoretickou přípravu a technicky vypracovaná řešení, o promyšlenou strategii partnerské komunikace. Vymyslí ale také řadu absurdních, převrácených situací.

Inscenace spolku Antonín D.S. z Prahy předkládá obraz úzkostlivé společnosti přejímající liberálně filozofické postuláty, ale vlastně neschopné žít svobodně, normálně, citově, přirozeně. Dialog dvou žen u černého piva tak není (doufám!) primitivní satirou na feministická klišé, ale zrcadlem marnosti (vulgární ženské „nečum nám do výstřihu" čtu jako paralelu obligátně mužského „ta má ale kozy"). Jinak řečeno – obrácený model nefunguje, tradiční ovšem nefunguje také, nefunguje nic. A výrazem toho je postava Viktora, který je singl.

Singl ovšem děti samozřejmě nechce, každou ženu, která by s ním chtěla naplnit své mateřství, okamžitě opouští. Singl Viki, který by měl i se svou kytarou a písničkami být ztělesněnou svobodou, na tom ovšem není o nic lépe než ostatní, je stejně trapný a frustrovaný jako ti, kteří žijí v páru.

Hra je napsaná na poměrně přesném matematickém principu, v přísné, třeba převrácené logice, pracuje s kombinatorikou, takže jsou všechny postavy nakonec do sebe totálně zapleteny. Kromě dítěte – to zůstává samo, většinou stranou anebo jako objekt podivných a podezřelých nároků. Nad dítětem se také vede poslední dialog hry a nad ležícím tělem mladé herečky v červené dětské sukni se ozve, taky naposledy (nikoli však v této hře poprvé), slovo „popojedem".

Repliky hry jsou sestaveny z pozitivních frází zakončených sarkastickou pointou, vulgarismy tu zcela přirozeně prokládají náročné větné konstrukce s bohatým slovníkem, slovo „vole" a „krávo" se zřetelně artikuluje, ne jako to známé plevelné, sémanticky vyprázdněné „voe". Jenomže nešťastné společenství neschopné soužití nějaké významově vyprázdněné pomocné slovíčko potřebuje, a tak se ve slovníku hry objevuje dobře odposlechnuté plevelné „jako". Skoro všechno je, ty VOLE jako, jenom JAKO, protože nic není doopravdy. Jakmile do toho jdeš doopravdy jako, tak jsi absolutní KRÁVA. Ty VOLE.

Je hrozně snadné takhle mluvit, protože tak pomalu mluvíme my všichni, kteří neznáme ten správný způsob, kteří ať se rozhodneme pro jednorázové pampersky, nebo pro textilní plíny, stejně okolo sebe zanecháme sajrajt. Herci tohoto svrchovaně autorského divadla oslovují publikum pochopením

Antonín D.S. Praha / Martin J. Švejda: Dítě! (hra ze života). Foto: Ivo Mičkal.

a přijetím tématu, s nímž si zcela přirozeně hrají. Aranžmá a scénografie korespondují s matematickou konstrukcí textu, všichni víme, že nikoho nic dobrého nečeká, a truchlivost celého vyznění je v tom, že takhle nějak žijeme. Inscenace spolku Antonín D.S. vznikla z autentického, intelektuálně zpracovaného prožitku jednoho docela zásadního problému současnosti. ***Alena Zemančíková***

Divadlo Samé vody Černošice
***Kolektiv souboru*: Čekání na Alberta**

Dříve, než jsem začal psát tuto recenzi, tak jsem zoufale sháněl informace od lidí, kteří už představení černošického souboru viděli, a ptal jsem se jich, jestli to, co bylo na jevišti hronovského divadla v sobotu 4. srpna 2007, bylo alespoň v něčem totožné s tím, co viděli předtím.

Ptal jsem se zcela konkrétně např. na jednotlivé předměty, které utvářely a dotvářely jevištní prostor. Dělal jsem to z jednoduchého a prostého důvodu: to představení začalo naprosto samozřejmě, okamžitě, bez zaváhání; např. akce s košem se rozvinula zcela plynule – dokonce z koše učinila jeden z hlavních významotvorných předmětů, jenž procházel celým představením. Něco málo o improvizaci tuším. Pokládám ji za jeden z vrcholů herectví; miluji inscenace, v nichž se situace předem daná a nazkoušená začne rozvíjet na základě nejrůznějších podnětů, jež herci do sebe vstřebávají a jež ze sebe uskutečňují. To se ovšem v divadle stává málokdy. A právě první seznámení s neznámými podmínkami prostoru bývá nejtěžší, nějakou dobu to trvá, než se najde nosný impuls, který herec svou akcí slovní i neslovní začne cílevědomě rozvíjet – řekněme po tématu, významu, smyslu – v jakýsi celek. A tady to šlo ráz na ráz. A tak to bylo se vším: repliky navazovaly, posouvaly děj a stávaly se vtipnými komentáři, které vzbuzovaly smích. Jen jsem žasnul a pořád

„Něco málo o improvizaci tuším. Pokládám ji za jeden z vrcholů herectví..."

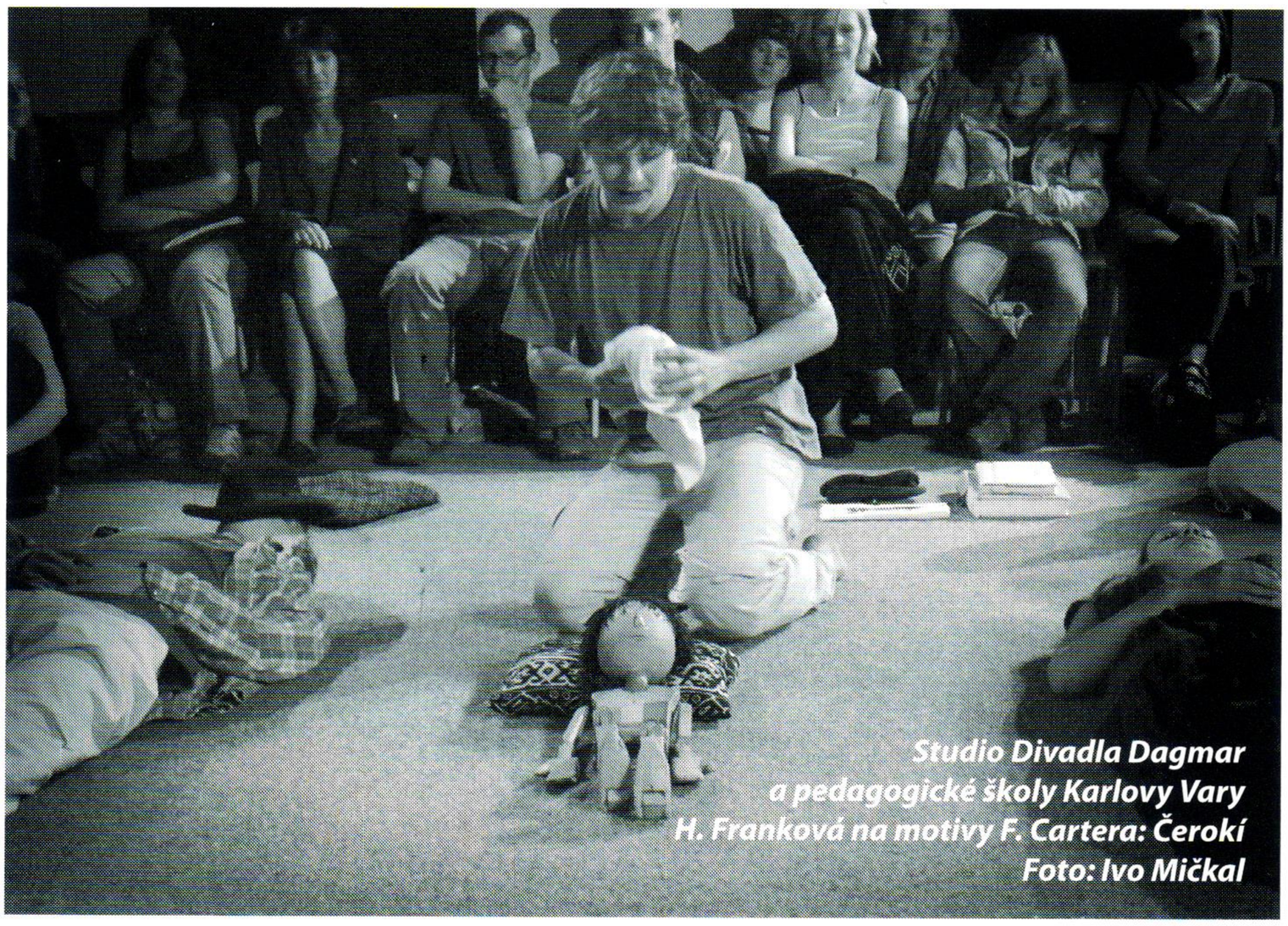
se ptal sám sebe: vědí, nebo alespoň tuší, co přijde, jsou připraveni alespoň v obrysech na tento komentář? Odpověď zaznamenaná na počátku, pokud jde o prostor, může být rozšířena. Ani smysl představení se neopakuje, takže ani repliky nemohou být připraveny.

Mohl bych samozřejmě konstatovat, že ke konci se přeci jen jisté problémy v návaznosti, nápaditosti, dynamice vyskytovaly. Ale já věru nepíšu běžnou recenzi, nesoudím a nekritizuji. Pro mně je ta tvořivá volnost a radost ze hry tak vzácnou hodnotou, že si pouze dovolím vyjádřit svůj pocit uspokojení z toho, že je v Černošicích skupina, která se zabývá tím, co v našem divadle – profesionálním i amatérském – vůbec není běžné: rozvojem herectví. ***Jan Císař***

LS Bublanina Vsetín
***Kateřina Davidová*: Začarovaný les**

V malom sále ZUŠ Hronov, na maličkom javištiatku stojí maličký paraván s batikovanou zelenou oponkou, maličkými ihličnatými stromčekami na hornej lište, predstavujúci náznak lesa. Po obidvoch stranách paravánku je mesiačik a slniečko namalované na kúsku kartonu z papundeklovej krabice.

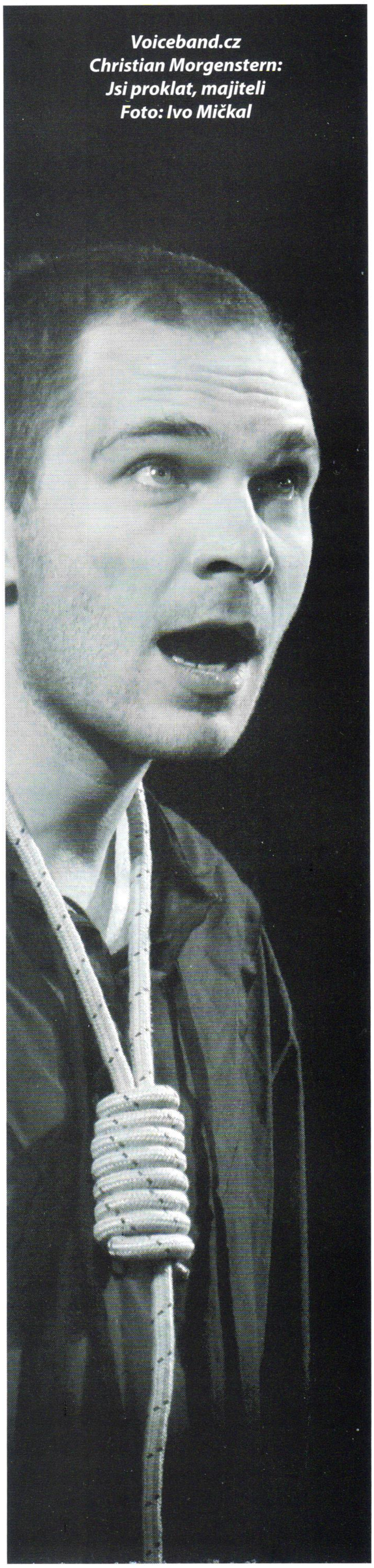
Turistka, oblečená do teplákov a trička, s červenými podkolienkami a červenými teniskami, rozprestrie zelenú kúpelňovú rohožku predstavujúcu trávnik, a začína pripravovať divadelnú bublaninu pre detských i dospelých divákov. Najskor nájde zablúdeného Gašparka, ktorý hľadá zatúlanú princeznu. Postupne vstupujú do hry ďalšie postavy, obvykle aktívne v rozprávkach pre deti. Vlk s Karkulkou, Ježibaba s perníkovou chalúpkou a sladkosťami pokazenými zubami, Drak v

Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary H. Franková na motivy F. Cartera: Čerokí Foto: Ivo Mičkal

Divadlo Samé vody Černošice Čekání na Alberta Foto: Ivo Mičkal

Voiceband.cz
Christian Morgenstern:
Jsi proklat, majiteli
Foto: Ivo Mičkal

tieňovej diere, ktorý sa zmení na nekomunikatívnu jašteričku. Nakoniec zabudnutú turistku v začarovanom lese rozprávkové postavičky zachránia a hlavná hrdinka sa ocitá na autobusovej zastávke.

Na záver predstavenia sa slniečko a mesiačik premenia na siluetu hradu a autobusovú zastávku s odoberacím symbolom autobusu. Autobus s turistkou odchádza a Gašparko s princeznou miznú v bráne hradu. Začarovaný les končí šťastným happy-endom.

Takto príjemne vyzerá divadelná bublanina na prvý pohľad. Pri detailnejším pozorovaní však vystupuje na povrch samoúčelnost zvolenej divadelnej koláže, jej nízka schopnost nadviazať kontakt s divákom. Predstaviteľka síce stále zdanlivo oslovuje publikum, ale vo svojom zmechanizovanom výkone žiadnu zpätnú väzbu od publika ani neočakáva, dokonca pokial' sa zpätná väzba náhodou dostaví, posobí pre ňu rušivo a nepríjemne. Predstavenie síce vyzerá ako divadlo pre deti – ako „mateřinka" –, ale rezignáciou na detskú reakciu sa stalo obyčajnou exhibíciou dvoch hereček, ktorým však nemožno uprieť správne typové obsadenie.

Divadlo pre deti by malo rešpektovať detského diváka, divadelná bublanina musí deťom tiež chutiť. ***Ján Zavarský***

V.A.D. Kladno
***Lupinec & Co. podle Julese Verna*:**
Tajemný VAD v Karpatech

Kladno je zvláštní město. Kdysi mělo (anebo ještě má?) hokejový tým, který se nazýval SONP. Nikdy mi nebylo jasné, co tato šifra znamená. A nyní tam již deset let existuje Divadlo V.A.D. a já opět nevím, co ta zkratka znamená. Když jsem včera viděl jeho představení – které notabene má VAD i v názvu – opět jsem moc moudrý nebyl.

„...potřeba kýče je možná dnes veliká. Já ale tvrdím, že kýč a sentiment jsou pro slabochy. I když je to kýč, který nám pomáhá žít."

Velmi špatně se píše o něčem, co je „zapouzdřeno" samo do sebe, co používá kódy a vazby, jimž rozumí v podstatě jen „zasvěcení", a ostatní mohou jen odhadovat jejich překvapivost, pikantnost, humornost, nadsázku či razanci. Jsou-li ovšem vůbec jaké. V sále měli Kladenští naštěstí většinu příznivců a stejně naladěných či znalých diváků, a tak reakce byly vstřícné. Nejvíc pochopitelně při nahraných čteních a projevech profesora Jana Císaře. Ty nemohly zde nezapůsobit, při nich se pochopitelně „chytal" každý, kdo na JH či na některém amatérském lektorovaném festivalu strávil aspoň jedno odpoledne. Dokonce se odvažuju tvrdit, že tyto projevy by zafungovaly vždy a všude, neboť profesor Císař je skvělý rétor a vášnivý performer, čehož už kdysi využil i režisér Petr Lébl v televizním Studiu Kroměříž. Přál bych profesorovi Císaři i nám – divákům – více příležitostí setkat se s jeho chytrým, sebeironickým a velmi sofistikovaným, intelektuálně-kabaretním performerstvím. Za toto pozvání do jejich inscenace je třeba vzdát Kladeňákům hold.

Zbytek představení však měl – aspoň pro mne – více vad než „klad". Divák sleduje jakýsi výlet divadla do rumunských Karpat po stopách románu Julese Verna Tajemný hrad v Karpatech, jehož části čtené profesorem Císařem zaznívají z reproduktoru. Dva hlavní mužští představitelé neustále vymýšlejí, jak napsat novou hru a připravit novou inscenaci, a divák záhy pozná, že tato „příprava" – cesta do Karpat – je už právě tím textem a tou inscenací. A tak jsme svědky jakéhosi divadla na divadle či spíše simulované reality na divadle, kdy není jasné, co je deníkovým záznamem a

Rádobydivadlo Klapý
Liz Fullerová: Liz a Betty
Foto: Ivo Mičkal

co tvorbou. Text není nijak výrazně strukturovaný, hlášky i humor jsou primitivní, děj banálně přímočarý. Herci prostě na každé zastávce svého výletu hekají, pokoušejí se o slovní vtipy a po chvíli pokračují dál. Do toho se postupně začnou objevovat i divadelní (herecké) výjevy z Verneova románu. Ty však působí jako přihlouplá fraška z pseudofolklorního lidového divadla – asi jako když pražští sklepáci parodují venkovské ochotníky. Nakonec se obě roviny zčásti propojí, ale způsobem tak nenápaditým a – opět – přihlouplým, až je mi stydno. Popisnost, doslovnost, monotónnost, slovní fádnost, výtvarnou unylost a hudební kýčovitost, tak bych charakterizoval tuto „hru" – snad parodii reality show – a její inscenaci.

Před rokem zde na JH vystoupil improvizační soubor Láhor/Soundsystem s projektem 100 procent alibi. Navenek šlo vlastně o velmi podobný pseudorealistický přístup. Také se tam ploužila uzavřená skupina kamarádů s batohy a „cosi" řešila. Ovšem v jejich případě šlo za prvé o improvizaci, a za druhé o daleko podstatnější témata a otázky. A překvapivější, odvážnější řešení. Tajemný VAD v Karpatech byl pro mne herecky stejně rozpačitou, ale tím, že šlo o narežírovanou, předem napsanou a nazkoušenou věc, nepřijatelnou divadelní prací. O tématu nemluvě. ***Vladimír Hulec***

Jules Verne se svými gentlemany, vybavenými různými přístroji, tropickými helmami, puškou, lupou, několika zrnky obilí v kapse a věrným sluhou jakožto komickou postavou, je nestárnoucím – či spíše věčně postarším – průvodcem mnohých generací světem, vědou a technikou. Jeho texty působí dnes už rovnou jako parodie, podobně, jako třeba texty Arthura Connana Doyla. V tomto duchu jeho Tajemný hrad v Karpatech došel filmového zpracování v režii Oldřicha Lipského: pozoruhodností tohoto filmu byla Gabriela Beňačková zpívající árii osudové pěvkyně ve vymyšleném jazyce.

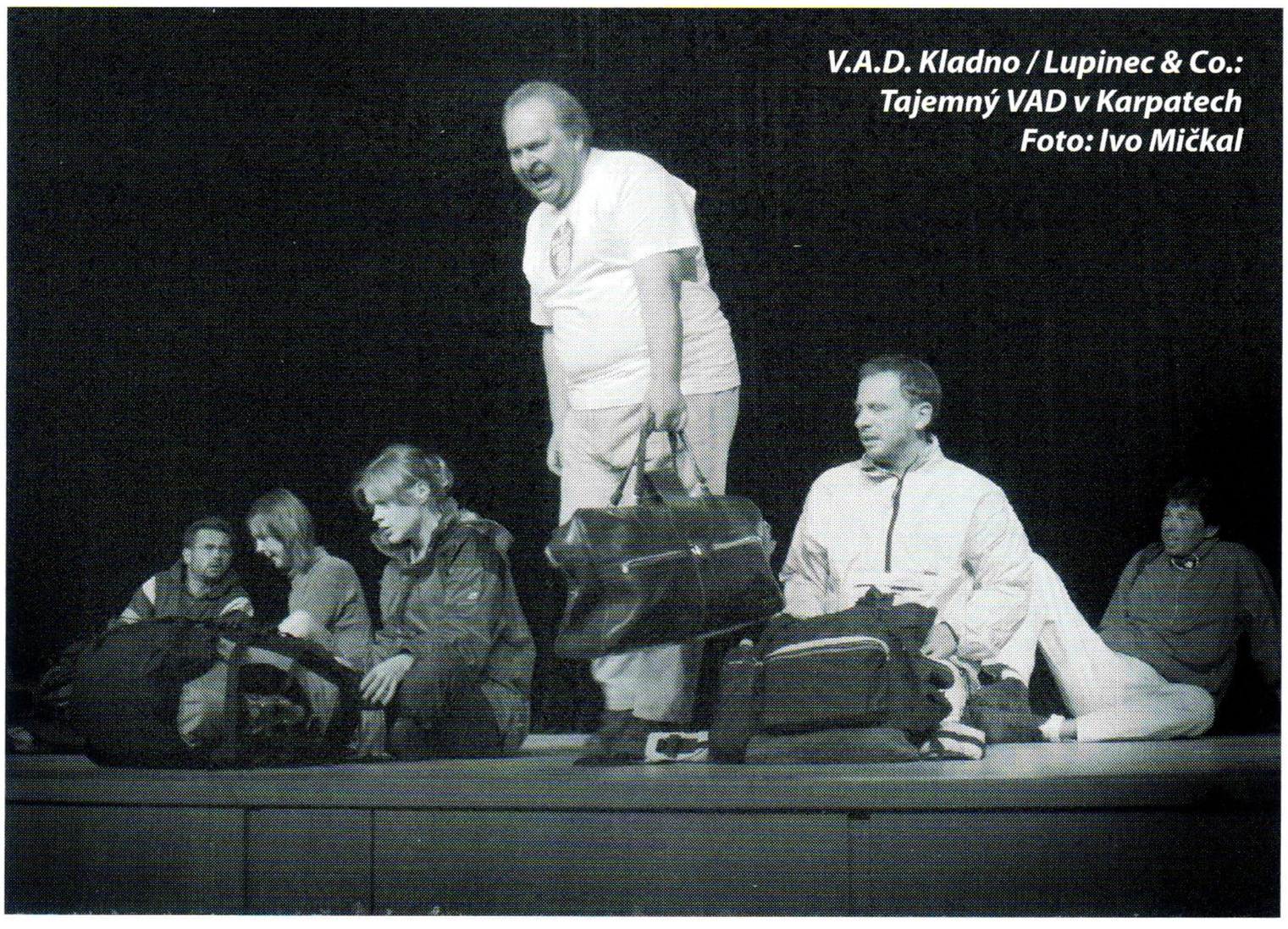
Cesta do hor je obrazem cesty k sobě samému, to je fakt známý z mytologie všech kultur. Pro nás Středoevropany těmito iniciačními cestami po mnohé generace byly cesty do rumunských hor: kde ještě dodneška je neporušená příroda a lidé, kteří žijí způsobem, jenž my už nejméně celé století neznáme. Bylo to do Rumunska – a snad dodnes je – levné a dobrodružné. Inscenace Tajemný VAD v Karpatech to obé slučuje. Pracuje s archaickým – historicky prvním – překladem verneovky do češtiny, vlastním textem, zveršovaným jednoduchým, až insitním způsobem, s dialogy členů turistické výpravy divadelního spolku do Karpat, jež jsou zřejmě zapsaným výsledkem kolektivní improvizace, a jedním divadelně kritickým monologem. Příběh výpravy divadelního spolku do Rumunska se postupně propojuje s příběhem verneovky, až skončí velkým finále, kde turisté splynou s postavami verneovky v grandiózní pantomimické scéně. Ačkoliv všechny komponenty inscenace vznikaly zřejmě v procesu kolektivní tvorby, výsledek je přesný, ukázněný, strukturovaný v několika nejen dějových, ale i významových rovinách. Na Jiráskově Hronově pochopitelně zabírá text verneovky čtený divadelním teoretikem Janem Císařem, ke chvále interpreta je ovšem třeba říci, že archaický text je v nahrávce čten se smyslem pro poezii a bizarnost textu a s precizní artikulací. Divadelně kritický vstup profesora Císaře je v inscenaci zařazen v místě, kdy potřebuje nový impuls. Podobnou funkci v jiném místě inscenace má také taneční snové vystoupení Lenky Novotné, které vnáší do inscenace moment krásy a čisté poezie. Verše, jimiž je vyprávěn Verneův příběh, jsou možná hodně prostomyslné a herci ne vždycky všechno uhrají, ale člověk nakonec propadne rytmu a řádu celku, baví se naplněním neblahého osudu turistů i absurdně groteskním vyzněním verneovky.

„Nakonec se obě roviny zčásti propojí, ale způsobem tak nenápaditým a – opět – přihlouplým, až je mi stydno. Popisnost, doslovnost, monotónnost, slovní fádnost, výtvarnou unylost a hudební kýčovitost, tak bych charakterizoval tuto ‚hru' – snad parodii reality show – a její inscenaci."

Ke cti inscenace slouží zvládnutí a tematizace přestaveb, početného jevištního personálu, světla i zvuku, nenápadné, ale promyšlené kostýmování. Nic podstatně novějšího, než co říkal v jalových normalizačních 80. letech 20. století již zmíněný film Oldřicha Lipského, inscenace souboru VAD neříká, a stejně jako on je i toto divadlo chytrým, mírně ironickým a vůči klasikovi zábavným večerem.

Dějová linie turistické výpravy pak připomíná scénář na Hronově přítomné Daniely Fischerové k filmu Vlčí bouda – ovšem jen do míry odkrytí povah a charakterů členů výpravy. Skutečné drama se mezi nimi neodehraje, opravdové zkoušce vystaveni nejsou. V tom se projevuje distanc od předlohy – romantik Jules Verne své hrdiny do nebezpečenství vrhá a není jeho vina, že hrůzné instrumenty hraběte a jeho ďábelského pomocníka jsou nám dnes k smíchu. ***Alena Zemančíková***

„Příběh výpravy divadelního spolku do Rumunska se postupně propojuje s příběhem verneovky, až skončí velkým finále, kde turisté splynou s postavami verneovky v grandiózní pantomimické scéně."

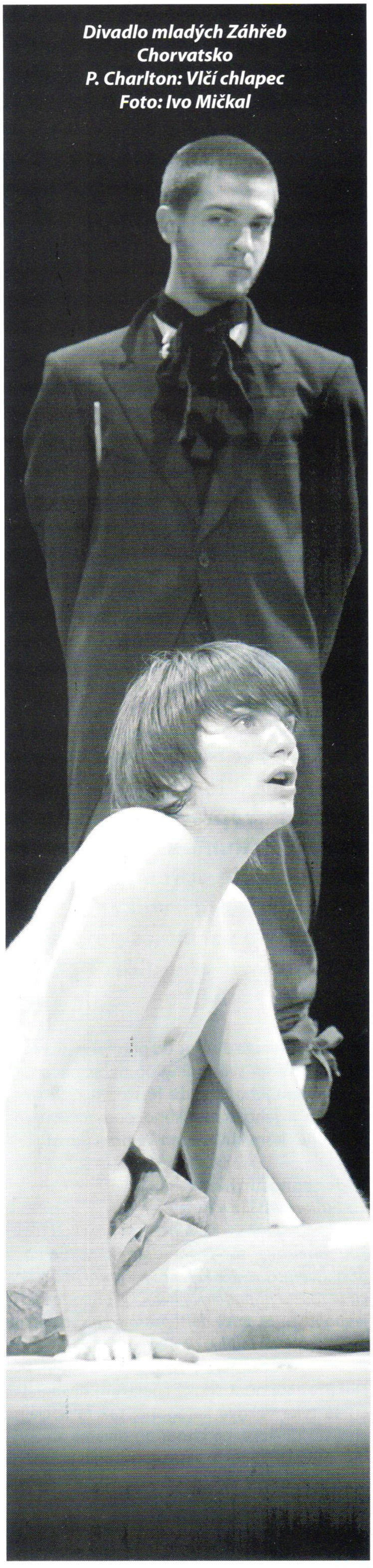
V.A.D. Kladno / Lupinec & Co.: Tajemný VAD v Karpatech
Foto: Ivo Mičkal

Rádobydivadlo Klapý
***Liz Fullerová*: Liz a Betty**

Komedie Liz a Betty je typickou ukázkou americké spotřební dramatiky. Čerpá z atraktivního prostředí, je pro komorní počet herců (v tomto případě dvě herečky, případně ještě jednoho muže a dvě další postavy) a spoléhá na sentimentálně laděné diváky.

Dokáže „vzít" za srdíčko, ale nedrásá. Dokáže zaujmout široké spektrum diváků, jak co se týká věkové kategorie, tak té sociálně „široké" divácké, co chodí do divadla za „svými" herci a chce si vkusně, nepříliš náročně oddechnout. Je velkou příležitostí pro herce a současně jistotou pro kasu.

Hru Elizabeth Fullerové do Čech přivezlo pražské Divadlo Ungelt, které ji v

Divadlo mladých Záhřeb
Chorvatsko
P. Charlton: Vlčí chlapec
Foto: Ivo Mičkal

„..chorvatčina znela z javiska o mnoho artikulovanejšie ako v mnohých prípadoch domáca javisková čeština."

říjnu 2005 pod názvem Perla Hollywoodu a já (původní název zní Me and Jezebel) uvedlo dokonce v evropské premiéře. Režii měl jeden z největších současných českých režisérů Ladislav Smoček, hrály Simona Postlerová (Liz) a Alena Vránová (Betty). Obě skvělé herečky. Zvlášť Alena Vránová je v inscenaci skutečně famózní. Její Betty je neskutečně sebestředná, protivná a arogantní, což herečka vyvažuje obrovskou sebeironií a nadhledem. Zkrátka jde o herecký koncert, na nějž nemá většina profesionálních herců. Jakmile se tohoto úkolu zhostí menší herecká osobnost, nemá proti velké profesionální herečce šanci. A to se vším respektem k paní Evě Andělové. Zjednodušeně řečeno, hry tohoto typu, to jsou vlastně dráhy pro auta formule 1. Jakmile po nich jezdí auta jiné „váhové" kategorie, je to nedostatečné.

A takové bylo představení Rádobydivadla Klapý. Všechno bylo víceméně „jak má být", ale to je pro tuto dramatiku málo. Text byl kultivovaně přečtený a kultivovaně zahraný. Nic víc, nic míň. Obě herečky ukázaly schopnost zvládnout velkou textovou plochu, vnímaly se, dokázaly rozehrát většinu situací k pointám a závěrečné entrée s čtením dopisu vyvolalo jistě v mnohých divácích slzy. No a co? Všichni cítíme, že byly vyvolané uměle, násilně, podprahově. Všechno bylo v zásadě dobře, ale současně úplně špatně. Pokud má divadlo za úkol zbavovat nás klapek růžových brýlí a ukazovat svět kolem nás v nějakém ostřejším nasvícení, je Liz a Betty někde úplně jinde. Ty brýle nám nasazuje. I když to jsou brýle, jež – snad – oživí divákovu citovou stránku. A každý z nás potřebuje občas pohladit a utvrdit se, že jej mají jiní rádi. Jsme-li ale na festivalu, který na divadlo klade náročnější úkoly a cíle, musíme tuto hru i její inscenaci odsoudit a označit za kýč. Milan Uhde v jednom svém nedávném fejetonu kýč bránil. Potřebuje jej jeho maminka, aby vůbec dokázala v tomto světě žít. Má pravdu a potřeba kýče je možná dnes veliká. Já ale tvrdím, že kýč a sentiment jsou pro slabochy. I když je to kýč, který nám pomáhá žít. ***Vladimír Hulec***

P. S. I k samotné inscenaci bych ale měl mnoho výhrad. Mnohé situace jsou ze strany Veroniky Týcové (Liz) příliš teatralizované, kód jejího herectví neodpovídá kódu až příliš kultivované Evy Andělové. Zkrátka jejich souhra často skřípe. Asi nejvíce to bylo patrné v etudě jízdy autem.

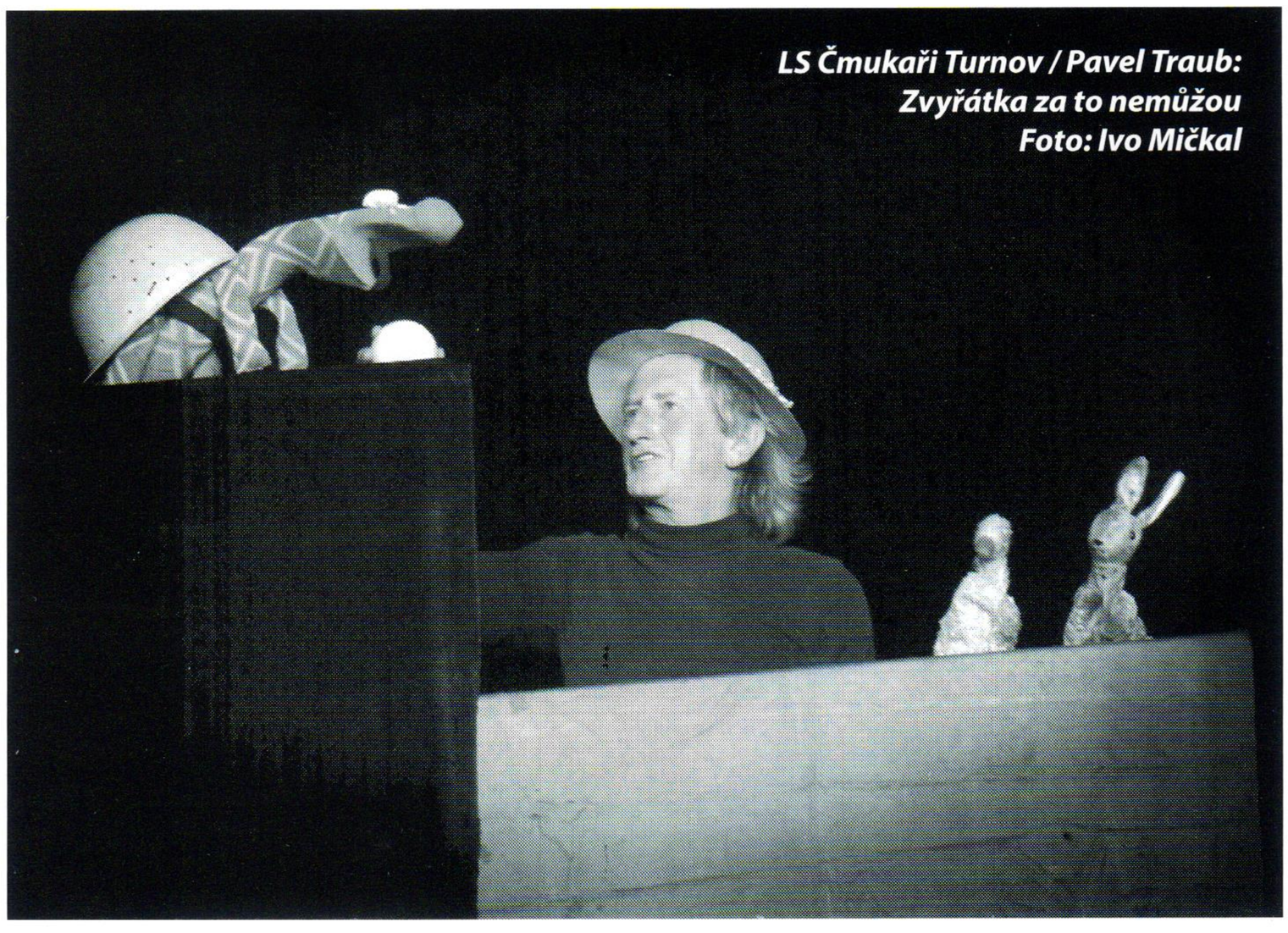
LS Čmukaři Turnov
***Pavel Traub*: Zvyřátka za to nemůžou**

Přiznám se bez mučení, že jsem na Čmukaře šla jen s tím, že je to známé jméno souboru a že hrají s loutkami. Tedy v podstatě duše informací nepolíbená.

Zvyřátka za to nemůžou je svým způsobem taková loutková cooolnesss – tedy přesně v duchu, v jakém se nese naše letošní představa Hronova.

Fakt je ten, že zatímco na počátku jsem byla připravena spíše na jakousi jemně dětskou podívanou (i když název přece jen signalizoval, že to nebude jen tak), přelila mě vlna drsných, byť pro mě velmi zábavných příběhů, které mně připomněly i leccos ze života. Neboť nesnesitelně páchnoucích slizounů – tchořů Prďochů, kteří zneužijí vaší práce a prezentují se jí jako svou, nenasytných syslů či zajíců, kteří očekávají, že úspěch přijde sám, je kolem nás spousta. O to raději si pak vychutnáme jejich neradostné konce. V bajce je to jako v počítačové hře – neprožíváme bolestně tragédii jejich pádu, protože – DOBŘE JIM TAK!

V inscenaci, jejíž výprava se skládá z několika krabic jakoby vytažených ze smeťá-

LS Čmukaři Turnov / Pavel Traub:
Zvyřátka za to nemůžou
Foto: Ivo Mičkal

ku, půvabně oškliváckých loutek vyrobených z každému dostupných materiálů a soustavy převážně cinkavých nástrojů, nám tři zúčastění – Jaroslav Ipser, Daniela Weissová a Romana Zemenová – předkládají příběhy ve zkratce, lakonicky drsně a zároveň trefně. Hrají si s tím tak trochu lážo plážo (někdy jsem si skutečně nebyla jista, zda jde o promyšlené či skutečné kiksy jak v technice, tak v projevu jednotlivců).

Je to typ představení, které mě nejen baví svou lakoničností a zdánlivou jednoduchostí a skutečně kameňáckými gagy (ty jdou ovšem na vrub autora Pavla Trauba), ale zároveň dětskou (možná až dětinskou) hravostí propojenou s ležérní a přitom neobyčejně působivou písňovou částí. Kombinace výše popsaných elementů herecké tvorby, která ve svém výsledku baví, ale i nutí k zamyšlení (aniž bychom měli pocit zvednutého ukazováčku), je skutečně na jevišti (i profesionálních divadel) jen zřídkakdy k vidění. ***Jana Soprová***

Studio divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary
***Hana Franková podle Fanii Fénelonové*: Kdyby bylo nebe**

Ťažko si vieme predstaviť vätší kontrast ako dievčenský orchester v koncentračnom tábore. Fabrika na smrť, Auschwitz, miesto, kde ľudskosť si siahla na svoje dno, nepredstavitelné zlyhanie evrópskej civilizácie. Orchester a hudba ako symbol duchovného bohatstva, umenia, emócie a krásy.

Tento kontrast je základným východiskom pre kolektívnu inscenáciu súboru Studia divadla Dagmar z Karlových Varov, pre sled obrazov z inferna. Priestorové riešenie je veľmi jednoduché. V sále Josefa Čapka sa spolu s aktérmi ocitáme ve veľkej čiernej krabici. Inscenátori správne rezignovali na vyvýšené javisko, zrušili portál, a stvorili tak jednotnú komunitu účinkujúcich a obecenstva. Prinútili diváka stať sa pozorovateľom i spoluúčastníkom, ľudskou bytosťou, ktorá sa stáva nechceným svedkom, a tak trochu i viníkom. Viníkom vo svojej bezmocnosti zasiahnuť, zrušiť a ukončiť takto emotívne atakujúcu situáciu.

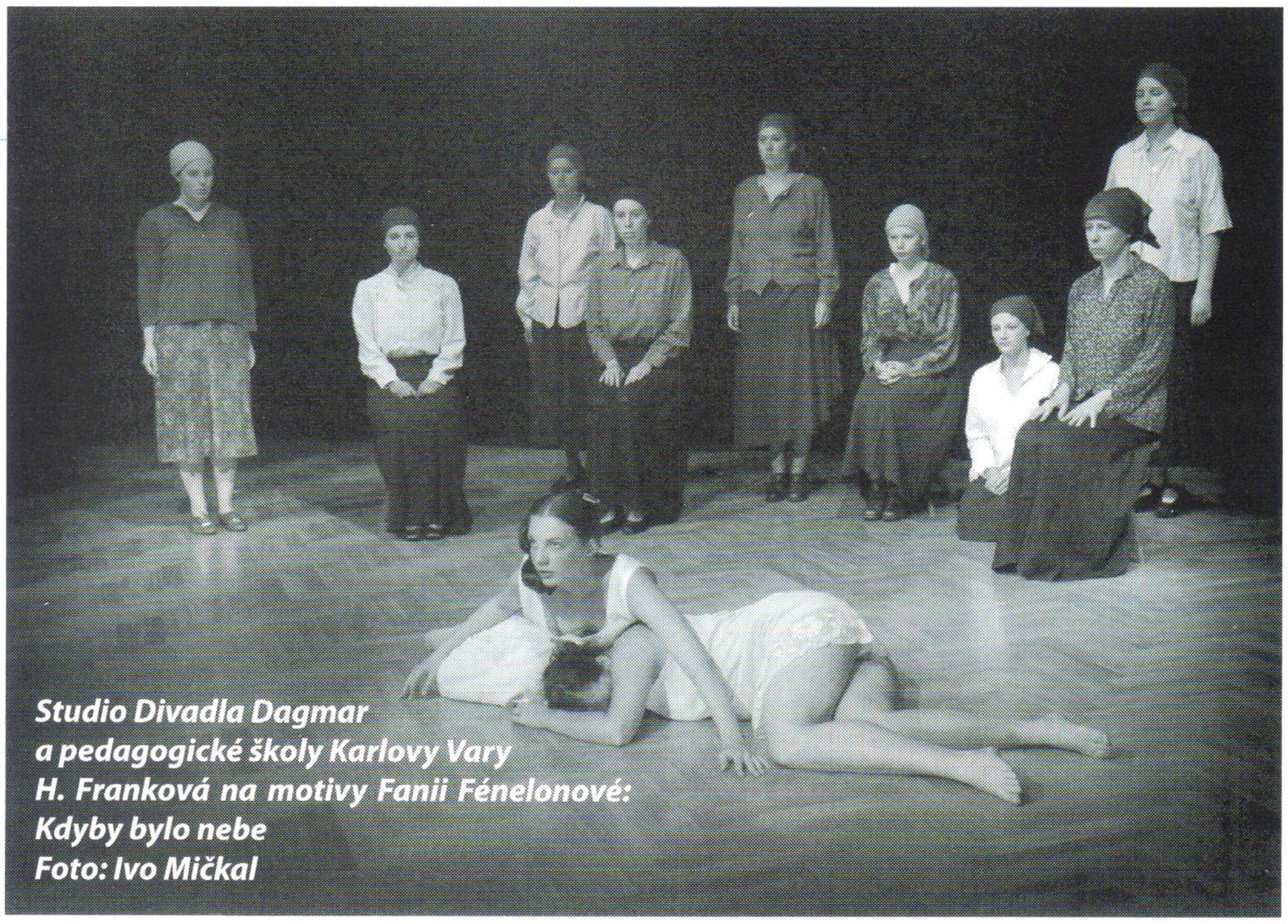
Dramatická výchova či výchovná dramatika? To je otázka, ktorú si kladiem po zhliadnutí predstavenia. Vychovávame a poučujeme divákov či aktérov? Nesporne je výsledný tvar choreograficky, pohybovo a herecky vypiate a expresívne zvládnutý, má dobre vybudovanú štruktúru, opiera sa o plasticitu jednotlivých obrazov a v staccatovom posune smeruje do záverečného, takmer apokalyptického zániku.

Majú herečky potrebu takto expresívne a zanietene znovu evokovať hrozy holocaustu? Je to ich psychoterapia, či kulturný exkurz do doby obludnej nekultúrnosti? Je to apel na súčasného diváka, inšpirovaný súčasnými popieračmi holocaustu? Sú to len niektoré otázky, ktoré dané téma vyvolává. Inscenácia však nedáva odpoveď, nepokúša sa zaujať stanovisko, len zobrazuje a emotívne útočí.

Privátny príbeh autorky Fanii Fénelonové „Dievčenský orchester – svedectvo z koncentračného tábora v Osvienčime – Birkenau" stratil svoju individuálnu podobu, zmizol zvláštny druh humoru a osobnej naliehavosti. V realizovanom predstavení prevažuje úporná snaha o vypätú emotívnu apelatívnosť. ***Ján Zavarský***

Divadlo mladých Záhřeb, Chorvatsko
***P. Charlton*: Vlčí chlapec**

Ľudí, ktorí vyrástli v lese medzi zvieratami, bolo viacero. Najslávnejší bol Nemec Gaspar Hauser. Kiplingov Mauglí je nimi išpirovaný. P. Charlton využil túto nesporne atraktívnu tému. Záhrebské Divadlo mladých siahlo po tomto texte, aby ho pretavilo do zvláštneho typu pohybovo-znakového divadla.

Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary H. Franková na motivy Fanii Fénelonové: Kdyby bylo nebe
Foto: Ivo Mičkal

Vlčí chlapec, ktorého „ulovia" miestní poľovníci, sa ocitne na roznych miestach, na ktorých skúmajú, či je to ešte ľudská bytosť, či dokáže rozoznať, čo je správne a čo nie, čo je mravné a čo nie, či je šanca ho civilizovať... Vrchnosť usúdi, že je to úplný idiot a dá od veci ruky preč. Ujme sa ho miestny učiteľ a jeho slúžka a naučia ho čosi z ľudských obyčajov. Učiteľ praktické zručnosti, slúžka sa usiluje o citovú výchovu.

V inscenáci režiséra Vlada Krušiča však nejde o vyrozprávanie pikantného príbehu, ale o podobenstvo stretnutia človeka s prírodnými silami. Ozýva sa v tejto inscenácii čosi z osvietensko–racionalistickej filozofie. Totiž úfnosť, že možno nad prírodou zvíťaziť, podrobiť si ju. Preto vlčí chlapec dostane meno Victor – Víťazstvo. No zvíťazili ľudia nad onou prírodou, ktorú tu zastupuje bytosť na hranici zvieraťa a človeka? To je otázka, na ktorú v takto vedenej inscenácii ťažko odpovedať. No v každom prípade Victor sa tu stáva mierou a meradlom ľudskosti society, v ktorej sa nedobrovoľne ocitol. Nielen tej dedinskej, ale aj tej vyššej. A inscenácia, napriamo, kladie otázku publiku, či sa vlčiemu chlapcovi stalo dobre, či je medzi ľuďmi šťastný.

Zahrebská inscenácia nemá ambíciu prerozprávať príbeh v úplnosti. Predkladá vlastne z neho len charakteristické fragmen-

„Dramatická výchova či výchovná dramatika? To je otázka, ktorú si kladiem po zhliadnutí predstavenia. Vychovávame a poučujeme divákov či aktérov?"

ty, stvárňuje ich prostriedkami pohybového i pantomimického divadla. Spevom i hudbou, ktoré netvoria práve najsilnejšiu stránku inscenácie, rozohrávaním situácii, ktoré sa vylupujú z tradičného akoby chorovodu, tanca do kruhu, aby členovia choru stvárnili celý rad postáv. Režisér i herci dokázali nájsť pre to dostatok plastických – i keď zvačša dosť jednoduchých charakteristík – miniatúr. Výtvarnú stránku tu reprezentuje náznak ľudového odevu a zopár kostýmových doplnkov určujúcich profesiu, postavenie postavy. Svojou podobou odkazujú na minulosť, teda na to 18. storočie, kedy objavili Gaspara Hausera. Možno teda tvrdiť, že cieľom tejto inscenácie, dodajme, kultivovanej inscenácie, je podobenstvo. O tom, čo tancoval s ľuďmi a zostal smutný. ***Vladimír Štefko***

P. S. Asi som nebol sám, ktorý si všimol, že chorvatčina znela z javiska o mnoho artikulovanejšie ako v mnohých prípadoch domáca javisková čeština.

Rádobydivadlo Klapý
Peter Shaffer: Equus
Foto: Ivo Mičkal

Rádobydivadlo Klapý
***Peter Shaffer*: Eguus**

Peter Shaffer je uznávaný britský dramatik. Equus je jedna z jeho nejslavnějších her, dostal za ni dvě z nejprestižnějších ocenění, americkou Tony Award, obdobu filmových Oscarů, a cenu newyorských kritiků za nejlepší hru, na Broadwayi měla víc než tisíc repríz, byla zfilmována a letos zažila slavný jevištní revival v londýnském Gielgud Theatre s Danielem Radcliffem, představitelem filmového Harryho Pottera, v roli Alana Strange.

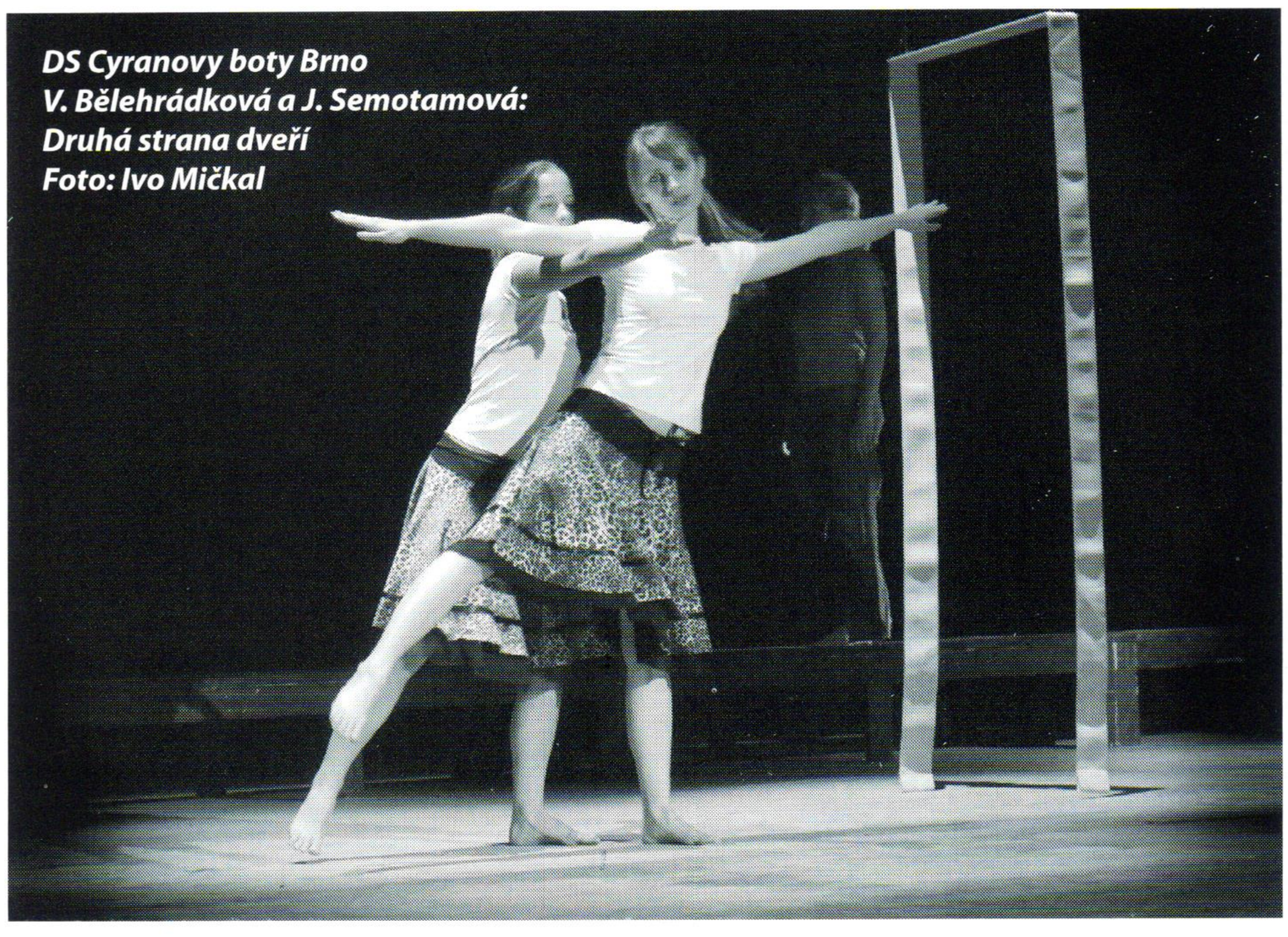
U nás prošla snad všemi profesionálními jevišti a řadou amatérských souborů. Přesto se osmělím zveřejnit svou domněnku, že Equus je špatná hra, která dosti povrchním způsobem využívá divácké atraktivity jak šokující událostí (sedmnáctiletý chlapec oslepí během jedné noci několik koní), tak i prostředí a metod psychiatrické kliniky, kde se doktor Martin Dysart snaží zjistit motiv chlapcova jednání. V jednom kotli se tu vaří hysterická matka, jež chlapce naočkovala náboženským vizionářstvím, přičemž v jeho mysli zaujal pozici boha kůň jako ztělesnění nejčistší bytosti, dále pedantský, leč slabošský otec, ukájející své sexuální potřeby potají návštěvou erotických filmů, chlapcova první sexuální zkušenost odehrávající se proti jeho vůli takřka před očima jeho idolu, a navíc paralelně vedená linie sexuálně-profesní krize samotného psychiatra, kterou se rozhodne řešit (že tak pozdě?) právě pod vlivem chlapcova případu – který vede mimochodem značně neprofesionálně za pomoci „zázračně" účinkujících prostředků, jako je hypnóza či „droga pravdy". Je tady toho namícháno opravdu považlivě dost na to, aby se divák cítil zasažen a vzpamatoval se až po skončení tohoto věru přepjatého thrilleru let sedmdesátých.

Přes to všechno (a nebo právě proto) chápu oblibu Shafferovy hry i motiv, proč si právě ji vybralo Rádobydivadlo Klapý, které rádo doluje v temných hlubinách lidských duší. Chápu i to, že si Ladislav Valeš chtěl zahrát roli doktora Dysarta, kterou ve filmové verzi vytvořil Richard Burton a pro niž se celkem logicky cítí v podmínkách svého souboru povolán. Bohužel je to ale právě Valešův psychiatr, který pro mě stupňuje přepjatost Shafferova textu až k těžko snesitelné a uvěřitelné míře – jeho sebetrpitelské objevování vlastního traumatu činí z Dysarta hlavní postavu (je ostatně psaný i jako první v obsazení programové brožury), ačkoli tou je Alan Strang, kterého Vít Šťastný hraje opravdu šťastným způsobem od vstupní vyzývavé vzpurnosti přes nedůvěřivost, odkrývání zmatených exaltovaných poloh Alanova nitra až k upřímně nešťastné klukovské bezradnosti.

Dramaturgie, režie a scénografie Jaroslava Kodeše pracuje s několika průběžně využívanými znaky (jablko, plachty, postel jako letící kůň) a kolektivní přítomností všech herců na scéně, která je ale využívána poněkud mechanicky. Co pokládám u tak zkušeného souboru za kritiky hodné, je jevištní mluva na hranici slyšitelnosti (zkraje třetí řady Sálu Josefa Čapka), přičemž na vině je i „intimní" vyprávěcí tón v intonačně jednotvárné deklamační rovině. V programovém brožuře JH má inscenace podtitul či slogan „jak se rodí a zabíjí vášeň". Nevím, zda si ho zvolili sami inscenátoři, ale o tom, že se tu rodí a zabíjí právě vášeň, bych si dovolila pochybovat. ***Radmila Hrdinová***

Shafferova hra Equus prešla mnohými významnými scénami. No napriek slávnemu menu dramatika, nie je to hra bezproblémová.

Hra, ktorá svojou mnohovrstevnatosťou kladie veľké nároky na inscenátorov. Princíp detektívnej rekonštrukcie ohavného činu, ktorý spáchal mladý človek, vzbuzuje dojem, že rozmotanie tejto záhady, či motivácie jeho konania, je v hre to hlavné. Nie je to celkom tak. Za oným príbehom sa skrýva

DS Cyranovy boty Brno
V. Bělehrádková a J. Semotamová:
Druhá strana dveří
Foto: Ivo Mičkal

množstvo frustrácií, problémov, traum, najrozličnejších motivácii konania postáv.

Ďalším problémom hry je jej štruktura a viacepriestorovosť jako zdroj inscenačních východísk. Režisér súboru Klapý J. Kodeš mal pri úprave textu i rozhodnutí, kde sa príbeh odohrá, dosť šťastnú ruku. Skrátenie textu sice ochudobnilo priestor pre niektoré postavy, ale vzhľadom na jeho režijnú koncecpiu, ktorá sa uberá cestou zvecnenia ztvárňovaných situácii, tie straty nie sú veľké. Navyše rozumne odhadol možnosti svojich hercov, ktorí by museli zápasiť s vačšími textovými pasusmi. Druhé jeho zaujimavé rozhodnuti bolo zvoliť iba jeden základný akčný priestor – psychiatrickú kliniku. To mu umožnilo zbaviť sa nebezpečenstva ilustratívnosti alebo aj prebujnelej symboliky, ku ktorej text nabáda. Shafferova hra má centrálnu postavu v Allanovi, J. Kodeš presúva pozornosť aj na psychiatra. Tak sa z hry stáva rekonštrukčná analýza dvoch „pacientov", ktorí sa v jednom čase stretli na jednom mieste. Allan, produkt strašného rodinného prostredia, a doktor, produkt vlastnej sebaľútosti, pasivity, syndromu vyhorenia. A zrazu sa stávajú na sebe závislí vo vačšej miere, ako len pacient a lekár. Lúskanie osudu jedného sa stáva katalyzátorom sebapsychoanalýzy toho druhého. Obsah ich životov sa skríži a hypoteticky vedie k oslobodeniu sa. Ale podstatný je „záznam" civilizačnej krízy.

Režisér narába s množstvom symbolov, scénografia je nielen zmysluplná, ale má schopnost imaginatívnu a herec v nej funguje aj jako spolutvorca priestoru i premeny času. Kostým charakterizuje postavu sociálne, ale aj mentálne a svetonázorovo. A na zdelenie najdoležitejších, a pre príbeh potrebných informácii stačí aj blackautové herectvo sekundárnych postáv. Sú v tejto inscenácii dostatočne zreteľné. Doktor psychiatrie skúseného L. Valeša a najma Allan V. Šťastného sú oporami inscenácie. Inscenácia, ktorá sa odhodlala ísť jednoduchšími cestami, ako ponúka autor je teda prinajmenšom solidná, vyrovnaná, s mnohými invenciami hodnými zvýšenej pozornosti. Paradoxne tie redukcie, ktoré zaznamenají zasvatení znalci hry, inscenácii skor pomohli. ***Vladimír Štefko***

Divadelní skupina Evrybáby Plzeň
***Evrybáby*:**
Osmá sedí u stolu, pojídá mou mrtvolu

Devět sympatických učitelek (studentek učitelství) s chytrým a poučeným Romanem Černíkem za zády hraje na JH. Tématem je úděl žen. No nejděte na to…

Začátek je slibný. Evrybáby citují staré texty, příručku pro katolické manžele, baví sebe i nás tím, jak se pohled na lásku, instituci manželství, na sex a erotiku posunul a diametrálně změnil. S nadhledem vstupují do osobních výpovědí o svých prvních láskách, symbol jablka je patřičný a srozumitelný. Hra s hrníčky však už tuto čitelnou sémantiku postrádá. S nižší srozumitelností znaků se postupně vytrácí i největší kvalita úvodu – nadhled nad sdělovaným. Děvčata berou své úděly stále vážněji. V pasáži o první menstruaci jsou snad osobní vzpomínky upřímné a pro herečky významné, ale poprvé si jako divák kladu otázku, k čemu ta montáž textů, pohybových kreací, her s předměty vlastně slouží. Upřímnost je určitě osobnostní kvalitou, leč nikoli sama o sobě kvalitou divadelní. A tak s množením měsíčkové krve narůstají i mé rozpaky nad tím, zda tu mám, mohu a vlastně i chci být. Zdá se mi, že Evrybáby hrají víc pro sebe. Vždy devětkrát opakovaná velmi podobná informace, bez čitelné vnitřní struktury a hierarchie, bez zřetelnějšího vztahu k další takové baterii, přestává být napínavým sdělením. Tady se už

„…Vít Šťastný hraje opravdu šťastným způsobem od vstupní vyzývavé vzpurnosti přes nedůvěřivost, odkrývání zmatených exaltovaných poloh Alanova nitra až k upřímně nešťastné klukovské bezradnosti."

nadhled nekoná vůbec. Úděl žen je stále tragičtější a vrcholí zprávou o africké obřízce. Ta je však sdělována současně s hezkým obrazem strojení nevěsty, nevěsty, jež vzápětí vstupuje do nitra dominantního znaku stejného významu. Tak si říkám, je konečně vdaná, přijdou děti a snad se zablýskne i na veselejší časy. Statistické údaje dokládající, kterak jsou dívky, slečny a paní uzurpovány, přečkávám s touto nadějí. Pak vyjde z velkého bílého znaku žena v černém (vdova?) a bolestně mne vyvede z omylu. Anebo se mýlím? Znovu opakovaná říkačka „Měl jsem ženu…" končí: „Osmá sedí u stolu, pojídá mou mrtvolu." Že by ty dámy nebyly tak nevinné?

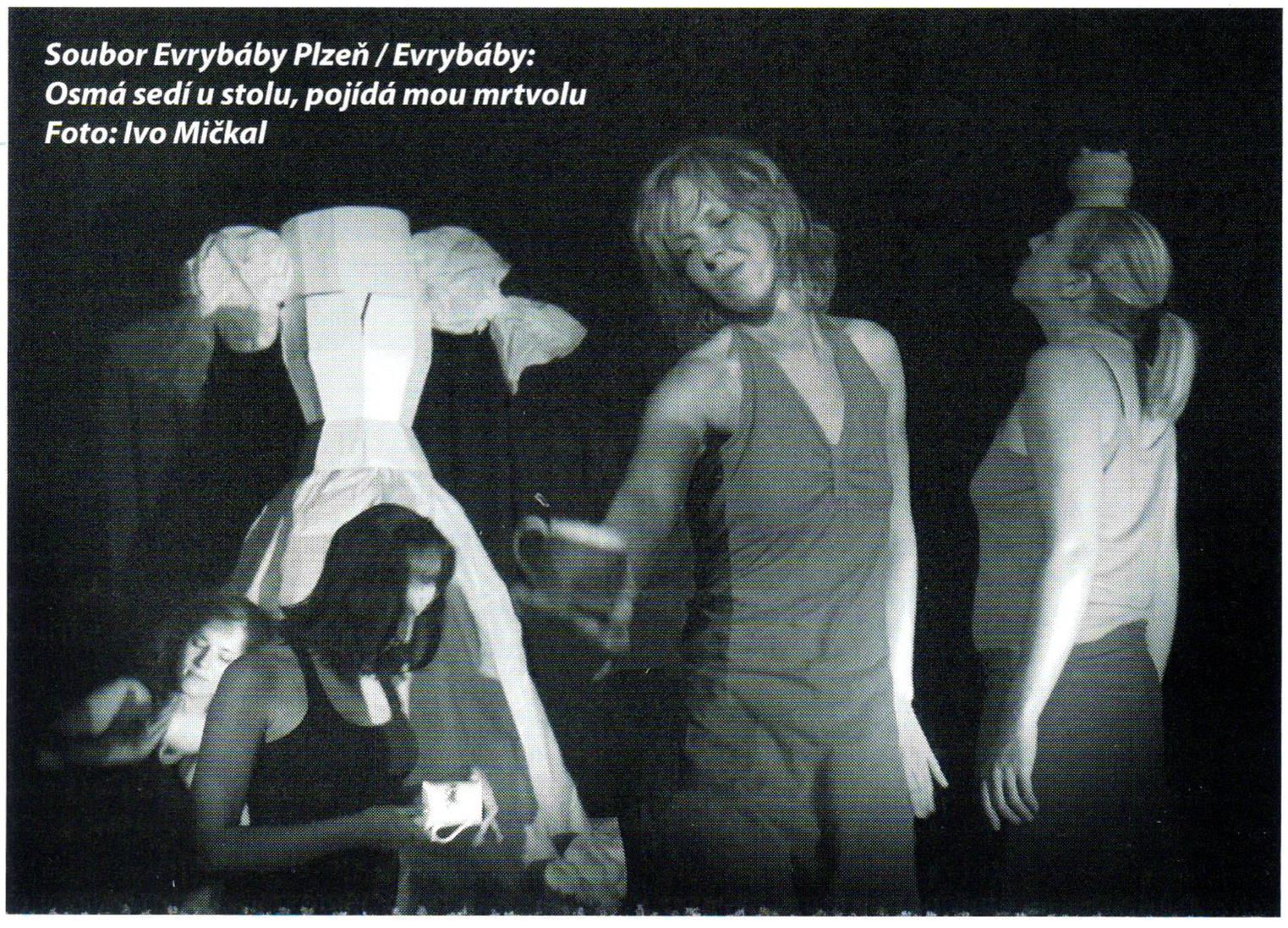
Vzpomínám na měsíc starý zážitek z této inscenace na WP. Snad si nic nenamlouvám, když budu tvrdit, že rozdíl v obou představeních byl zejména v absenci již zmiňovaného nadhledu v neprospěch realizace hronovské. Nemyslím, že by se o ženské otázce mělo mluvit jen a jen s rozesmátou tváří, ale jestliže je divadelní tvar komponován množinou nepříliš sourodých informací z různých

„Upřímnost je určitě osobnostní kvalitou, leč nikoli sama o sobě kvalitou divadelní. A tak s množením měsíčkové krve narůstají i mé rozpaky nad tím, zda tu mám, mohu a vlastně i chci být."

zdrojů, pak lze předpokládat, že tato různost a mnohost je dána snahou nechat nahlédnout sledovanou problematiku právě tak diferencovaně, a to v obsahu i „náladě". Neříkám objektivně, od objektivity tu umění není, snad jen objevněji a poutavěji.

První věta této recenze platí nicméně stále.

Odcházím ze Slávie s vlastní ženou a po očku ji pozoruji. Něco vykládá a směje se. Ulevilo se mi. Není to s vámi, děvčata, tak tragické. Současně se však do úlevy vkradla zrádná pochybnost: Nesměje se vlastně tomu, že ví, že ona je ta osmá? ***František Zborník***

Soubor Evrybáby Plzeň / Evrybáby:
Osmá sedí u stolu, pojídá mou mrtvolu
Foto: Ivo Mičkal

DS Cyranovy boty Brno
***V. Bělehrádková, J. Semotamová*:**
Druhá strana dveří

Recenze od nejednoho autora. Dostal jsem za úkol napsat recenzi k tomuto představení. K představení DRUHÁ STRANA DVEŘÍ divadelní skupiny Cyranovy boty z Brna. Je to neverbální

divadlo, tedy jako stvořené k tomu, abych se optal zahraničních účastníků svého semináře „L" (o neverbálním divadle). Takže zazní vícero pohledů – některé až z Anglie.

Zhlédli jsme dvacetiminutové představení plné expresivního pohybu, který v sobě skrýval spoustu metafor a symbolů. Pohyb byl velice kultivovaný a procítěný. Vyjadřovali jím vztahy mezi lidmi, kteří hledají cesty, jak se navzájem sblížit. Je mezi nimi však mnoho překážek, které symbolizují dveře zavěšené uprostřed jeviště. Úvodní choreografie se opakuje na konci představení, z čehož vyplývá beznaděj jejich snažení. Kdo si troufne ty dveře otevřít jako první? A když už si někdo troufne, jako na potvoru vypadne klika.

Všichni protagonisté zvládli svoji úlohu úspěšně, využívali přitom, jak sami říkají, techniky současného tance, Labanovu analýzu pohybu, improvizaci i taneční terapii. Pochvalu by zasloužila dívčina ve třetím plánu, která se celý čas pouze pohybovala zpomaleně vpřed. Představení provázela živá hudba, která silně umocňovala atmosféru. Jako celek bylo ale představení trochu monotonní, nikam negradovalo. Asi bych se po delší době začal nudit. Jejich dvacetiminutovka byla tedy optimálním řešením. ***Michal Hecht***

„Rakouští dramatikové jako Werner Schwab, Georg Tabori, Thomas Bernard a nezapomeňme na Elfriede Jelinekovou nás naučili rozumět jazyku divadelní hry, který není zápisem skutečné mluvy, ale umělou poetickou hodnotou a odvahou mluvit tímto jazykem, přeexponovaným na entou, o banalitách každodennosti."

Malá scéna Zlín
***Werner Schwab*:**
Lidumor aneb Má játra beze smyslu

Werner Schwab je zvláštní, skandální případ v dramatice německy mluvících zemí. Ještě dříve, než byl v Praze ustaven Festival německého divadla, byla jeho hra Prezidentky uvedena na festivalu v Plzni: tam se ve Velkém divadle, takřkajíc ve zlatých portálech, odehrál příběh z prostředí doslova fekálního v provedení tří hereček, které na jevišti vypadaly jako odpudivé, zdevastované baby, které říkaly a dělaly hrozné věci.

Půl hodiny po představení se ve foyeru na besedě s tvůrci objevily tři divadelní anštaltky typu Jana Hlaváčová, Iva Janžurová a řekněme Věra Galatíková: elegantní, krásné, oduševnělé. Tehdy jsme si říkali – k takovému divadlu české herečky nikdo nedonutí. A hle, uplynulo deset dvanáct let a je to tady úplně normálně, Lidumor se hraje v pražském Komorním divadle, v roli paní Vočistcové a paní Červové excelují Daniela Kolářová a Marie Málková, mrzáka Hermana hraje Karel Roden. Rakouští dramatikové jako Werner Schwab, Georg Tabori, Thomas Bernard a nezapomeňme na Elfriede Jelinekovou nás naučili rozumět jazyku divadelní hry, který není zápisem skutečné mluvy, ale umělou poetickou hodnotou a odvahou mluvit tímto jazykem, přeexponovaným na entou, o banalitách každodennosti.

Inscenace Malé scény Zlín je rozhodně odvážným divadelním činem. Schwabův Lidumor totiž klade nesmírné nároky jak na inscenátory, tak na diváky. Hrůzný obraz lidského estetického i morálního dna je totiž několikátou mocninou reality a pokud se s tímhle divák nevyrovná, je zhnusen a v divadle buď trpí, nebo odchází.

Ve zlínské inscenaci je třeba ocenit pochopení a výklad textu, souznění herců a pečlivě vypracované řešení první a druhé části hry – tedy situace Červových a Kovačičových. Na rozdíl od Nejhodnějších medvídků, kteří text svého přítele a kmenového autora René Levínského sdělovali vnějškově, nepřesvědčivě, zlínští herci otřesné věty Schwabovy příšerné komedie zvládli a podařilo se jim předat poetiku textu i do publika. Po několika prvních minutách inscenace zvládli i prostor a bylo jim rozumět. Hra je ale nemilosrdná – má ještě třetí část, kdy se vše, co jsme už slyšeli, zase jinak převypráví v monologu paní Vočistcové, a tam docházejí síly hercům i publiku. Vystřídání herečky hercem je matoucí (a autorem není předepsané), než stačí divák přijmout úkol zpracovat změnu představitele, uteče mu valná část textu, nepochopí, proč to má celé poslouchat ještě jednou, převáží fyzické i psychické nepohodlí a odmítavý postoj. Matní i kontury důležité postavy paní Vočistcové.

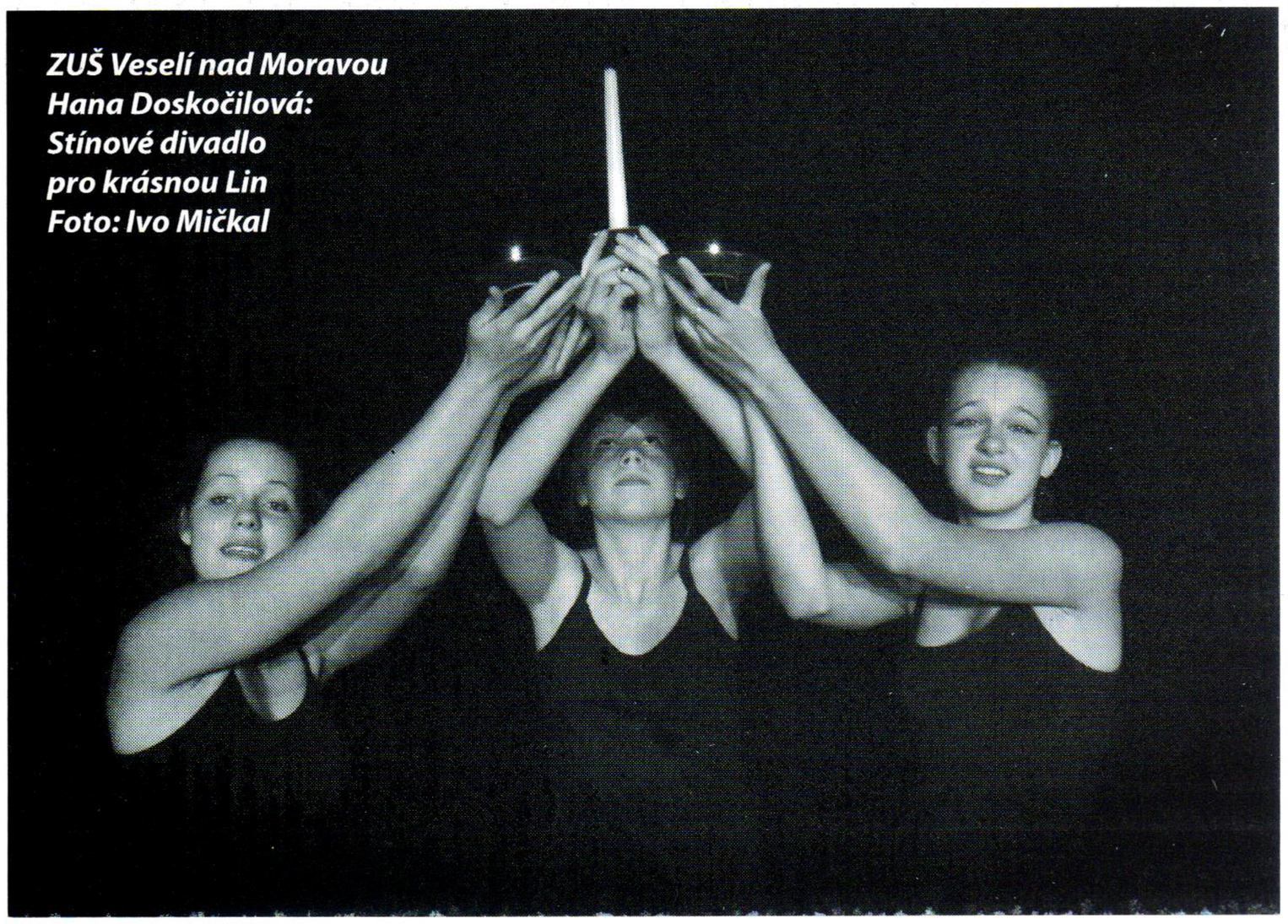
Uvést Schwabův Lidumor je důstojný a odvážný čin, který se opírá o porozumění tématu i poetice kusu, rozhodně není nějakou prvoplánovou provokací. Tvůrci inscenace si tím uložili těžký úkol, k němuž potřebovali kromě velké dávky dovednosti a umění i odvahu. Možná měli mít také odvahu udělat pauzu i s tím rizikem, že jim většina publika odejde. No a co – ta zbylá by představení dosledovala v dýchatelnějším ovzduší a přece jen trochu odpočatá od zvláštní „eklhaft" poezie, pro kterou nám v české kultuře chybí vlastní paralela a kterou tím pádem těžko přijímáme. Ale poezie to je – vždyť kdo z nás se může úplně distancovat od repliky „nenávidím děti a pracoviště", stejně jako obrat „snaživý rodinný tým" lze vztáhnout na leccos, s čím denně přicházíme do styku. „Praxe" totiž často „vypadá jako Herman Červ." Tedy je mrzácká, zneužitá, otlučená, obtížná, dokonce mnohdy prostě hnusná. ***Alena Zemančíková***

Recitační skupina Tragaču ZUŠ Prostějov
***Ze sbírky láska a smrt*: Tragaču, Tragaču**

MOTTO: V národních písních se v co průzračitém křišťálu odráží soukromý život národní. Nad písněmi se vzduch vznáší takový, jakým duše osvěžuje se. František Sušil

Inscenace Tragaču, Tragaču vychází ze sbírky Láska a smrt, kterou z lidových básní a písní roku 1938, tedy v době, kdy byla ohrožena existence českého národa, uspořádali básníci František Halas a Vladimír Holan. Síla této sbírky nevyprchala, i když se k ní vracíme v jiné době, neboť patří do tisíciletého rodokmenu naší poezie: Důkazem je i představení dnešní mladé generace!

Čtyři půvabné dívky zvolily básně, které se jich osobně dotýkají, to jest, postihují jejich radosti i strasti, touhy i sny. K me-

ZUŠ Veselí nad Moravou
Hana Doskočilová:
Stínové divadlo
pro krásnou Lin
Foto: Ivo Mičkal

taforickému vyjádření svých představ použily přesné rekvizity z doby tenkrát i z doby dnešní – trakař, malovaný džbán, plechovky koly, hamburgery – čímž bravurně potvrdily, že problémy mládí jsou věčně platné. Nastolené téma lásky, nevěry, přátelství, zrady umocnily tím, že zvolené rekvizity se v jejich interpretaci poezie staly výrazným a především významovým divadelním znakem. Použití ikon chlapců v podobě hadrových panáčků jim dovolilo prezentovat jejich představy i vztahy k lásce, k čemuž dále vtipně využily trakař v jeho funkci reálné i obrazné. Upřímná otevřenost a především schopnost sdělovat své pocity byly pohlazením duší diváků. Nezbývá než poděkovat souboru, s jakou lehkostí nás dokázal vtáhnout do světa svých představ i světa naší paměti – osobní i historické. ***Majka Kotisová***

ZUŠ Veselí nad Moravou
***Hana Doskočilová*:**
Stínové divadlo pro krásnou Lin

V malej sále ZUŠ Hronov, po zotmení, v mihotavom svetle sviečok, prednášajú tri milé dievčatá kratučký príbeh o krásnej Lin. Poetická rozprávka o dievčati, ktoré nemohlo ani chodiť, ani hovoriť.

Muž, ktorý sa zjaví v mestečku a porozpráva jej tri tieňové príbehy, ju vylieči. V treťom príbehu muž, generál Žu, zabije draka a hodí Lin cez paraván ružu. Tá sa do svojho osloboditeľa zamiluje a napokon s ním ujde z domu. Rozprávka sa inšpiruje čínskymi motívmi nielen v texte, ale aj v realizácii.

Tieňové divadlo patrilo v Číne k obľúbeným javiskovým tvarom. Poetika príbehu sa predvádzala plošne vyrezanými bábkami, pôvodne z kože, na bielom textile, ktorý bol presvietený vzadu umiesteným svetelým zdrojom. Priesvitné farebné bábky tak dopĺňali ilúziu rozprávaného príbehu.

Dievčatá v súbore z Veselí nad Moravou si bábky zrealizovali z tenučkého

„Hrůzný obraz lidského estetického i morálního dna je totiž několikátou mocninou reality a pokud se s tímhle divák nevyrovná, je zhnusen a v divadle buď trpí, nebo odchází."

výkresového papieru, ale výprava napriek zjednodušeniu prináša azijskú atmosféru. Kultivovaný pohyb, prirodzenosť a jednoduché čierne kostými podporili elegantný dojem z predstavenia. Nenápadná hudba tento dojem len podtrhuje. Vyčítať by sa dala nedostatočne zvládnutá javisková reč. Správne dimenzovaná dĺžka predstavenia neunavovala a výtvarné prostriedky spolu s redukovaným hereckým prejavom priniesli príjemný divadelný zážitok. ***Ján Zavarský***

Geisslers Hofcomoedianten Kuks
***Heinrich Rademin:* Amor tyran**

Pouliční divadlo – jakékoli – je speciální divadelní disciplína. Soubor kukských herců nabízí jednu z nejtradičnějších. Vezmete žebřiňák, přijedete s ním na náměstí nebo louku, vyvěsíte plakátky nebo jinak pozvete místní, vyberete do klobouku a zahrajete jim nějakou lidovou či jarmareční hru.

Soubor Geisslers Hofcomoedianten je ale rafinovanější, lépe řečeno má ještě další ambice. Nejde mu „jen" o rekonstrukci tradic potulných divadelníků, nejde mu ani tak o formu (aspoň zatím) jako o obsah. Vznikl v roce 2000 v rámci festivalu barokního divadla na Kuksu a od té doby se snaží různým způsobem rekonstruovat a současnými divadelními prostředky reflektovat tehdejší divadlo u nás. Oživuje původní texty či textové předlohy a rozličným způsobem je inscenuje. Amor tyran je z těch – zatím – nejtradičněji pojatých.

RS Tragaču, Tragaču ZUŠ Prostějov
Ze sbírky Láska a smrt
uspoř. F. Halasem
a V. Holanem:
Tragaču, Tragaču
Foto: Ivo Mičkal

Malá scéna Zlín / Werner Schwab:
Lidumor
aneb Má játra beze smyslu
Foto: Ivo Mičkal

Divadýlko na dlani Mladá Boleslav / Karel Steigerwald: A tak tě prosím, kníže... Foto: Ivo Mičkal.

Na začátku sice přiznají herci, že nevědí, co hrát, a uvažují o Shakespearovi, pak však „objeví" původní text Amora tyrana (skutečně pochází ze Sporckova archivu z Kuksu, dle něhož byl hrán 15. 2. 1718 v jeho tamním divadle) v současném překladu Josefa Balvína s upravenými texty písní Vladimíra Justa. Po tomto sdělení se „rozjíždí" samotná inscenace, jíž přímo před diváky režíruje její skutečný režisér Petr Hašek v barokním obleku. Vybírá představitele jednotlivých rolí, diskutuje, komunikuje i s diváky. Herci si berou velmi sporé, stylizované, moderně pojaté, barokem inspirované kostýmy (nápodoby širokých sukní, různých vycpávek, šperků a podobně) a divák pak sleduje jednoduchý děj o nevěrném králi Aspadidesovi z Arábie (Petr Novák), který se chtěl stát králem všehomíra,

„Práce souboru Geisslers Hofcomedianten je v kontextu českého divadla cenná a i po divadelní stránce přitažlivá a atraktivní. Má v sobě pel nadšenectví i pečeť profesionalismu."

jeho ženě Achiluši (Kateřina Bohadlová) a jeho milence, dvorní dámě Adigedě (Kristýna). Vedle nich vystupují v inscenaci další postavy ztvárněné Vendulou Štíchovou (Mesango, strážce říšského pokladu), Otakarem Fajfrem (Elgezil, velitel královských vojsk) a Martinem Bohadlem (debil Orome). Herci hrají daný příběh a text, ale současně mají i dost možností vzájemně i s diváky improvizovat. Každé představení je tak jedinečné a provází je jiná atmosféra. Odpoledne těsně po dešti bylo obsazeno jen pár řad, večer již bylo takřka plno. Herci si dokázali poradit s oběma variantami a – jako svědek – mohu s překvapením říct, že reakce diváků byly téměř stejné. A to i když v jedné chvíli si Kukští dovolí poměrně dost – repliky jedné okrajové postavy nechají číst náhodně vybranému divákovi. Díky tomuto a obdobným „žertíkům" vzniká v průběhu představení uvolněná, vzájemně vstřícná nálada a vlastně tak Kukští splňují základní požadavek pouličního divadla – vytvářet živou komunikaci mezi herci a diváky.

Co se týká samotné inscenace, neodvážím se posuzovat míru odchýlení původní předloze a původně zamýšlenému tvaru. Kukští mixují vliv moderně vnímaného lidového divadla s odkazy na komedii dell´arte, ypsilonskou hravost s amatérským pitvořením. Lépe dopadají dámy, zvláště výstupy Kateřiny Bohadlové (jež je vystudovanou odbornicí právě na barokní divadlo) a Venduly Štíchové patří k vrcholným číslům. Pánové jsou trochu moc pitvorní a razantní. Chybí jim lehkost a překvapivost. Obdobně „nenapadnutý" je závěr představení, kdy všichni před diváky pomřou. Myslím, že návrat do civilního stavu a – byť třeba jen naznačený – odjezd by celku slušel víc.

To jsou však jen připomínky na okraj. Práce souboru Geisslers Hofcomedianten je v kontextu českého divadla cenná a i po divadelní stránce přitažlivá a atraktivní. Má v sobě pel nadšenectví i pečeť profesionalismu. Hergot, to je docela dost, ne? ***Vladimír Hulec***

Divadlo (bez záruky) Praha
***Christo Bojčev*: Titanic Orchestra**

Bulharská dramatika není na českých scénách nijak častým hostem. Proto je třeba každý takový počin sledovat s jistým zájmem a respektem k dramaturgii toho či onoho souboru.

Přestože české publikum již mělo možnost se v minulosti s dílem Christo Bojčeva seznámit, jedná se v případě inscenace pražského Divadla (bez záruky) o událost více než podnětnou. Jejich uvedení hry Titanic Orchestra bylo totiž českou premiérou. Opět se zde tak potvrzuje skutečnost, že amatérské divadlo nemusí za profesionálními scénami nijak zaostávat – a v případě invenční dramaturgické volby to platí dvojnásob. Není proto možná ani náhodou, že uvedení jiné Bojčevovy hry Plukovník pták v Divadle Na zábradlí měl onehdá na svědomí z amatérského prostředí vzešlý režisér Petr Lébl.

Titanic Orchestra není hrou o hudebnících, jak by se mohl nebohého diváka snažit oklamat její název. Ústřední téma by však bylo možné velmi obecně postihnout jako ohledávání klamu, iluze a zdání. Půdorys Bojčevova textu není nijak komplikovaný, nesnaží se okatě vnucovat hluboká filozofická témata, vše zdá se býti nadmíru jasné. A přece není jasné a jisté vůbec nic. Čtveřice postav čeká na jakémsi osamoceném a opuštěném nádraží na vlak, aby mohla toto zapomenuté místo opustit a odejít, odjet, zmizet. Únik jim poskytuje nanejvýš alkohol a chvílemi též vlastní nicotné vzpomínky. Ve chvíli, kdy zničehonic zastaví vlak, je zmíněné trojici mužů a jedné ženě „doručena" bedna s podivným obsahem – s mužem, jenž o sobě říká, že se jmenuje Harry, Harry Houdini. Toto zjevení postupně převezme otěže situace a nabízí ostatním svou vlastní variantu zmizení... Iluze ovládá realitu, stavy přesahují skutečnost.

Bojčev pracuje s lehkou nadsázkou, ironickým humorem a neustálým znejišťováním čehokoli vyřčeného. Jako by vše, co zazní, bylo okamžitě zpochybněno. Kdo vlastně jsou? Kam mohou odejít? Co je čeká? Na co si to vlastně hrají?

Postavy se pohybují v podivném uzavřeně otevřeném prostoru, z něhož sice není úniku, ale v němž se mohou poměrně

Geisslers Hofcomoedianten Kuks Amor tyran / Foto: Ivo Mičkal

svobodně pohybovat – okolní svět zřejmě existuje, dokonce o něm zřejmě také něco tuší, pouze se do něho vlastními silami nejsou schopni přemístit. Inscenace Divadla (bez záruky) rozehrává tato témata s radostí, nadsázkou, vtipem, přičemž klade nejednu zásadní otázku. Pod rouškou zdánlivé jednoduchosti si tak drze dovolí nezodpovědět na otázky po lidském bytí, po schopnostech naší imaginace, po tom, o co (nám) vlastně v životě jde. A to je dobře. Česká premiéra bulharské hry Titanic Orchestra je nadmíru vyvedeným a sympatickým tvarem, s nímž se budou muset poměřovat i všechny případné (a chystané) inscenace v divadle profesionálním. ***Petr Christov***

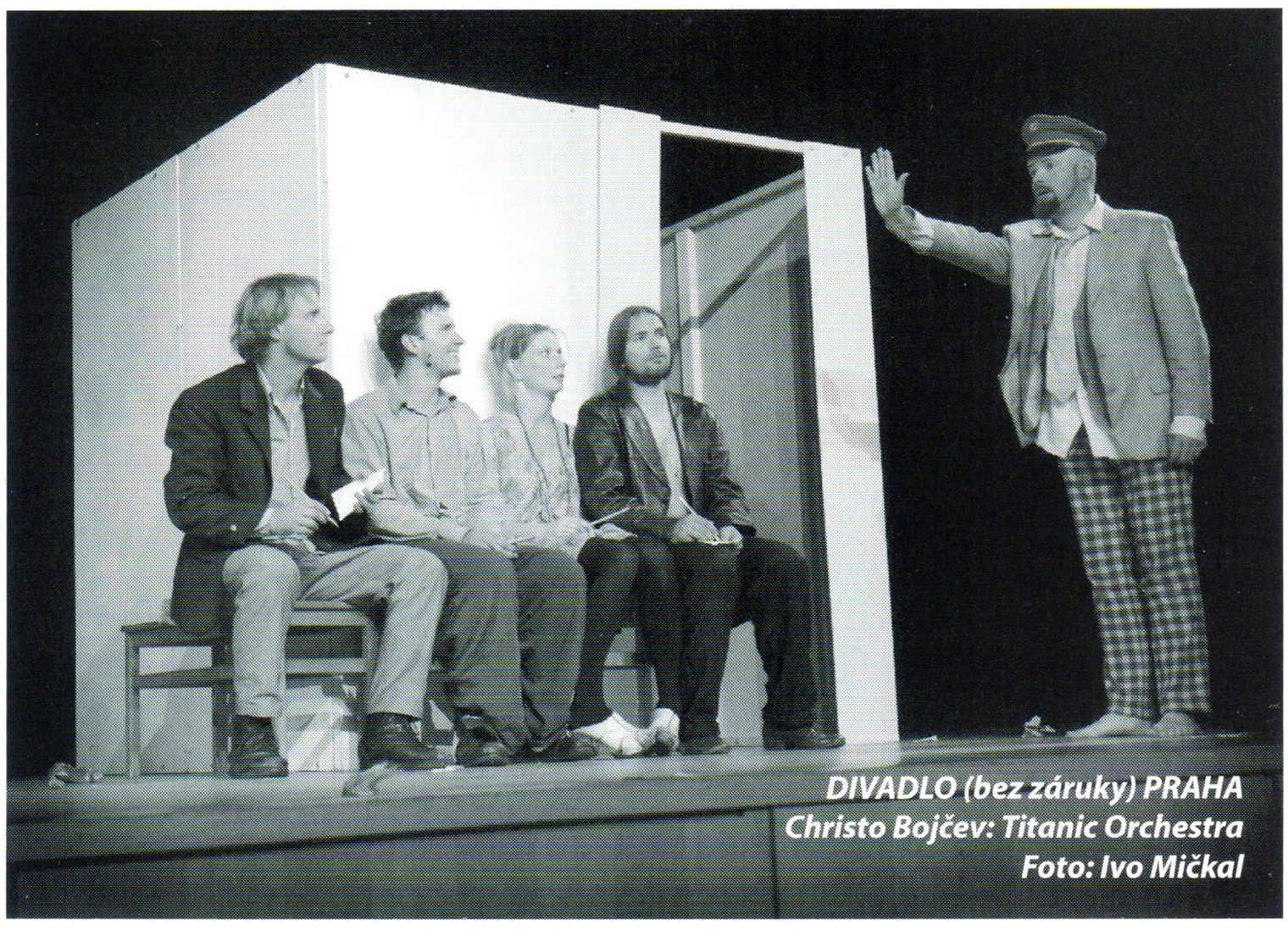
Divadelní skupina DISK Trnava
***Dušan Vicen, Vlado Janček a kol. Disku*: Geniální epocha podle Schulze**

Pro plné pochopení slovenské inscenace je znalost života a díla Bruno Schulze – nebo aspoň jistý kontext jeho tvorby – velmi důležitá. Slovenský soubor nabízí skrze – letos zde nečekaně častý motiv – divadlo na divadle a skrze sebereflexi sebe sama včetně prostředí, ve kterém tvůrci působí, otisk jeho díla, jeho temných, vážných podtextů do dnešní doby. A možná nejen dnešní, ale do doby celého dvacátého století včetně války a následného komunismu (závěrečný průvod s černými mávátky a transparenty).

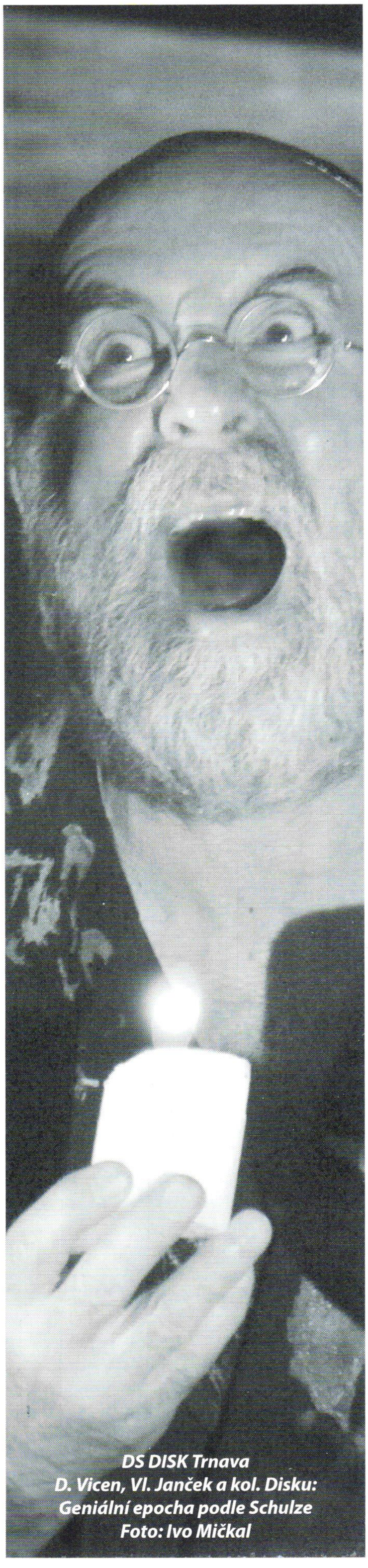
Když jsem zde včera psal o nedospělosti letošních hronovských inscenací, patří tato rozhodně mimo mělké, životem a tvorbou nevyhloubené řečiště. Je formálně i myšlenkově dotažená, propracovaná, pro- a do-myšlená. Je možná nejvyzrálejší ze všech, které jsme zde mohli vidět. Rozvíjí mnoho významových i dějových rovin najednou, ty se různě kříží a míjejí, vytvářejí asociativní i zcela logické významy a propojení. Herci pracují s mnoha odkazy, které na první zhlédnutí a bez znalostí Schulzova díla lze jen odhadovat. To však nijak nebrání tomu vnímat atmosféru pronásledování, špiclování, podezírání, nedorozumění i černého židovského humoru, který se vždy dokáže vysmát lidské naivitě a malosti, byť by šlo o Žida (autora) samého. Svícení, hudebnost, scénografie jsou obrovskými devizami této inscenace. Nebyla zde snad letos tak propracovaná divadelní práce. A herecké porozumění danému tématu! To je radost sama o sobě. Vzpomeňte jen na tanec chóru, kde se vedle ostatních objeví poloobnažení staří herci a jen se „tak nějak" nakrucují. To není prázdná exhibice, to není jen nápad a jeho naplnění, to je vyjádření samotného tématu inscenace. Z hrůz minulosti, z příběhů Schulzových povídek a románů vystupují před diváky zvláštní, originální osobnosti, které tu jsou a zůstávají. Jako epocha Bruna Schulze.

Válka skončila, pronásledování Židů také, ale nastal komunismus a je dnešek. Jsou jiní démoni, mají jiný kabát – třeba exekutorský, ale stále jsou mezi námi a my se s nimi musíme setkávat a utkávat. A… prohrávat. Naše životy končí v koši, zrovna tak jako Schulzova kniha na začátku inscenace. Jedinou šancí je, že skrze naše bytí a skrze divadlo budou existovat i ti, co takové knihy budou z košů vytahovat a číst. I kdyby to bylo v Trnavě a nikdo jim nerozuměl. Člověk zůstane člověkem, jen když si uchová důstojnost, tajemství a charakter. Zrovna tak jako divadlo. ***Vladimír Hulec***

„…uvedení hry Titanic Orchestra bylo totiž českou premiérou. Opět se zde tak potvrzuje skutečnost, že amatérské divadlo nemusí za profesionálními scénami nijak zaostávat – a v případě invenční dramaturgické volby to platí dvojnásob."

DIVADLO (bez záruky) PRAHA
Christo Bojčev: Titanic Orchestra
Foto: Ivo Mičkal

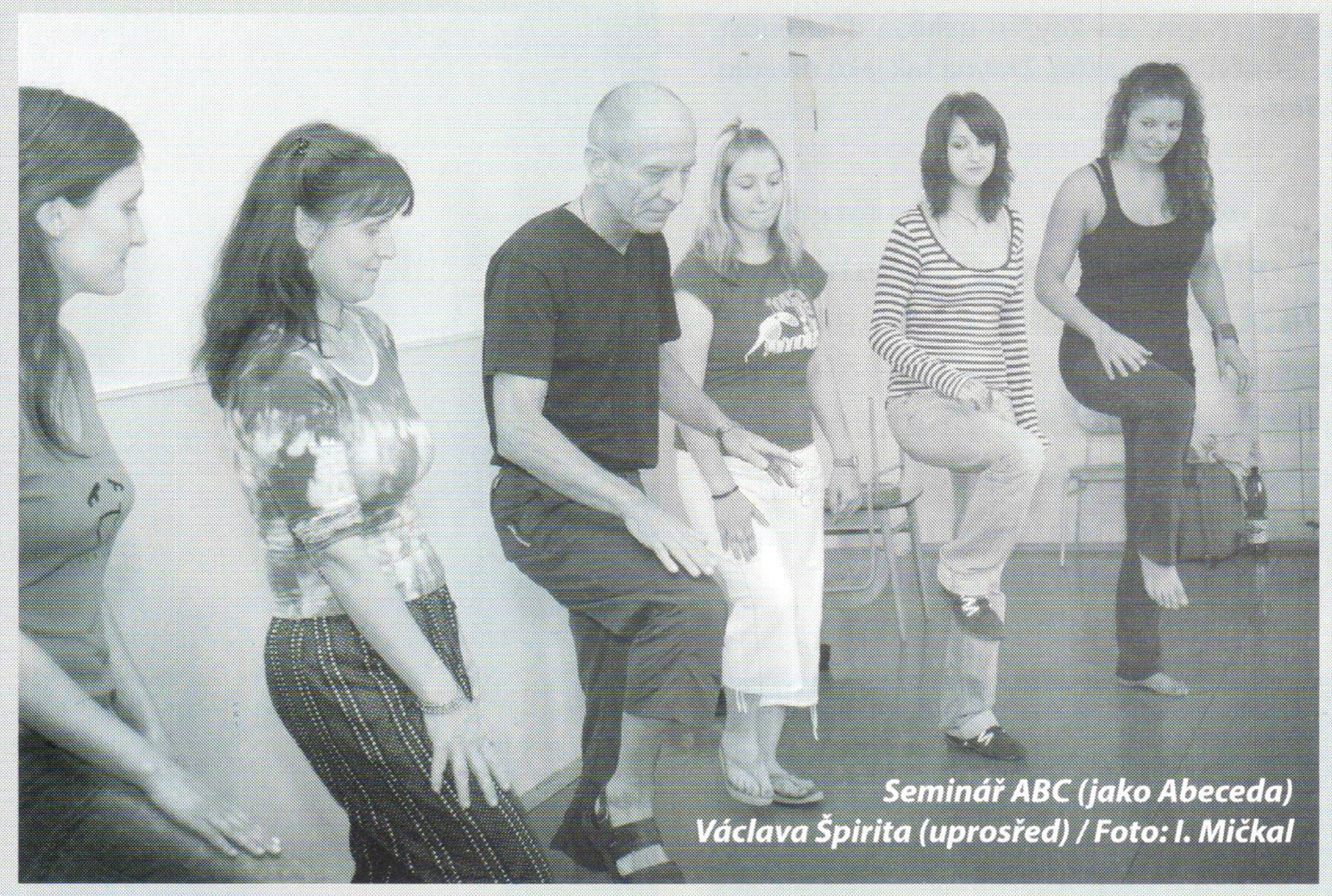
DS DISK Trnava
D. Vicen, Vl. Janček a kol. Disku:
Geniální epocha podle Schulze
Foto: Ivo Mičkal

Přijeli jsme, viděli jsme, zvítězili…?!

Klub (nejen) mladých divadelníků očima (nejen) mladých divadelníků

KnMD na 77. Jiráskově Hronově nabídl letos 15 seminářů, které probíhaly po celou dobu trvání festivalu, mimo to se konal ještě jeden krátkodobý (A jako Autorské právo) a nad rámec základních seminářů probíhal v nočních hodinách také DK jako Diskuzní klub.

Co se v seminářích odehrávalo? Na čem se pracovalo? A jak? V následujícím textu můžete nahlédnout do dění v seminářích očima jejich účastníků, seminaristů. Mluvili jsme s nimi ke konci festivalu, proto někteří ještě tajili, co bude výstupem, závěrečným představením a byli proto v rozhovoru opatrnější. Někteří byli hovornější, jiným se moc povídat nechtělo, protože ještě vstřebávali vše, čím procházeli. Pro některé to bylo první setkání s Hronovem, pro druhé to byla další z četných hronovských zkušeností. Některé jsme zastihli v semináři, další jsme zpovídali o přestávce mezi představeními, jiné v noci u sklenky: to vše mohlo ovlivnit jejich pohled na věc. Zajímala nás jejich očekávání, s nimiž si seminář vybírali, a to, jak se tato očekávání naplnila. Jejich názor zcela určitě nemůže být naprosto totožný s hodnocením ostatních seminaristů z jednotlivých kurzů. Přesto ale může být zajímavé přečíst si, jak to viděli oni.

Seminář ABC (jako Abeceda) Václava Špirita (uprostřed) / Foto: I. Mičkal

ABC – jako Abeceda – Divadelní abeceda pro začínající divadelníky – lektor Václav Špirit, očima seminaristy Mikuláše Můdreho

V seznamu seminářů mě nejvíc oslovil ABC asi proto, že jsem na jevišti ještě nestál, ale s herectvím bych chtěl začít. Moje očekávání se naplnila velmi pozitivně. Hned první den. Nejspíš proto, že seminář byl velmi přátelský, mohli jsme si říct, co koho baví, zajímá, jestli se chceme víc zabývat dýcháním, mluvou, pohybem… Všechno se dělo formou různých cvičení a her. Bylo to víc praktické než teoretické, ale zároveň jsme diskutovali o zhlédnutých představeních a pan Špirit nám vyprávěl o svých divadelních zkušenostech.

Ráno jsme začínali rozcvičkou, pak jsme mluvili o představeních a po přestávce jsme se věnovali cvičením – pantomimě, herectví… Bylo to hlavně o herectví. Dostali jsme texty, na které jsme měli vymyslet situace a tak podobně. Pracovali jsme především ve skupině. Jediným minusem bylo, že nás bylo hodně, pan Špirit říkal, že aby se daly některé věci dělat, měla by nás být tak polovina. A ještě jedno minus – že Hronov netrvá dvacet, ale jen deset dní! Jsem tu velice spokojen.

DRH – jako Dramaturgie – Režie – Herectví – Od slova k jevištnímu tvaru – lektoři Marie Kotisová a Vladimír Zajíc , očima seminaristky Jany Dvořákové

Očekávala jsem, že si zdokonalím všechny tři věci: dramaturgii, herectví a režii. Kromě herectví jsem totiž zatím nic jiného nezkusila. Takže mě zajímala i práce s hercem a s textem.

„Jediným minusem bylo, že nás bylo hodně… /…/ A ještě jedno minus – že Hronov netrvá dvacet, ale jen deset dní! Jsem tu velice spokojen."

Dělali jsme různé etudy na koncentraci, taky na vžívání se do role. Byli jsme rozděleni do čtyř skupin. Mohli jsme se rozhodnout, kdo si chce vyzkoušet dramaturgii, kdo režii a kdo herectví. Když jsme dostali na výběr, přihlásili se čtyři lidé, co chtěli dělat režii, ostatní chtěli hrát či dělat dramaturgii. Vznikly tak čtyři skupiny, v každé z nich byl jeden režisér. Dramaturgický výklad a koncepci jsme si rozmysleli společně. Zpracovávali jsme Shakespearův Sen noci svatojánské, ale pouze ty pasáže, kde vystupují řemeslníci. Jejich čtyři výstupy jsou zhruba na čtyřech stranách.

Musím ale říci, že se tu dělalo přesně to, co jsem čekala, že se bude dělat. Vlastně teď ani nevím, jestli jsem se zdokonalila, no, možná že to ještě ani moc necítím, ale doufám, že mi to všechno doklapne třeba později.

G –jako Genesis – Co lze na scéně vyjádřit beze slov – lektorka Eva Ochrymčuková za avizovanou prof. Zoju Mikotovou, očima seminaristek Elišky Křenkové a Heleny Plickové

E – Na základě anonce v d´ARTAMA-nu jsem myslela, že půjde o pohybové divadlo, o praktická cvičení víc než o teorii, a tak jsem si řekla, že to bych ráda zkusila. Pochopila jsem taky, že máme „přičuchnout" k různým odvětvím divadla a získat tak všeobecnější přehled. Studuji taneční konzervatoř, takže mám k pohybu blízko.

H – Seminář jsem si vybrala hlavně kvůli různorodosti. Genesis jako zrod tvůrčích sil, které můžou nasměrovat divadlo. Že to nebude čistě daná jediná linie, které se budeme držet. Čekala jsem, že nám seminář otevře obzory, o kterých jsme třeba vůbec netušili a ke kterým se v domovském divadle nedostaneme, protože tam používáme jiné postupy.

Z dílny hereckého tréninku F. Krenuse / Foto: I. Mičkal

O lektorce jsem věděla jen to, co bylo napsáno v anotaci.

E – Mně bylo řečeno, že je to dobrá profesorka a že neprohloupím, když se k ní přihlásím. Ona ale nakonec onemocněla. Byla tady však její žačka, která se dozvěděla, že se seminář nebude konat a sama nabídla, že se nás ujme, pokud my budeme chtít.

H – Většina přihlášených s tím souhlasila, jen tři odešli. Já jsem si řekla – proč ne, už bylo jasné, že ostatní semináře jsou nadupané víc než dost, tak proč to zbytečně hrotit.

E – Navíc absolvovala její školu… A jak jsme spokojené? Moc! Bylo to skvělý. Opravdu to nebyla teorie, všechno jsme si vyzkoušeli a nenudili jsme se. Klobouk dolů, že to Eva zvládla, byla připravená ze dne na den, vycházela z nás, když se něco nepovedlo, sedli jsme si do kroužku a povídali si o tom. Jsme moc spokojený.

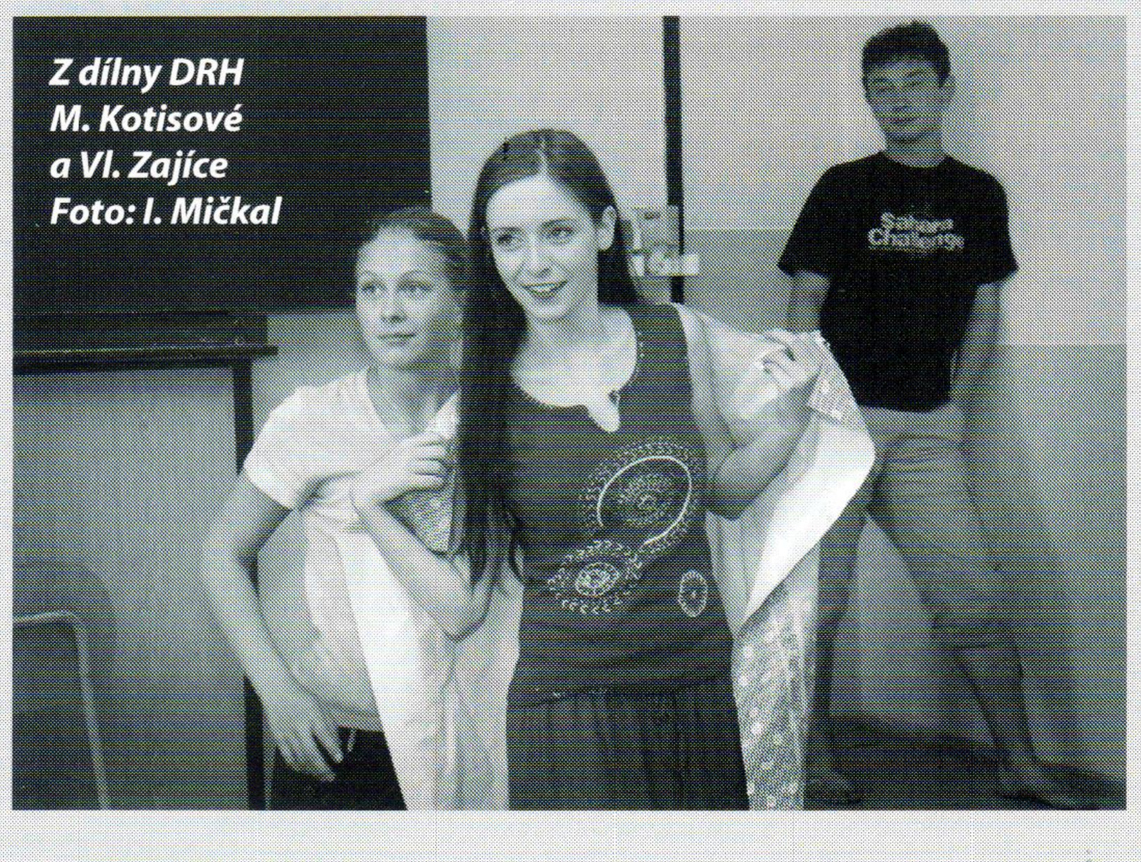
H – Vždy bylo ranní pozdravení a polední loučení. Ale pak už byl každý den jiný – pokaždé genesis – zrod něčeho nového. Nejdřív jsme například pracovali se svým tělem, tomu jsme věnovali celý den, potom s předmětem, s různými věcmi (židle, rukavičky…). Po každém dnu jsme na papírky měli napsat co se nám líbilo, co ne, v čem bychom chtěli pokračovat a lektorka na to brala ohledy a vycházela z toho v další přípravě. Některá cvičení jsme opakovali nebo dělali víc do hloubky. Pracovali jsme ve skupinkách i jednotlivě, den strašně rychle utekl. Žádné minusy jsme nenašli. Příjemný bylo i to, že jsme bydleli na Zbečníku a měli tam i seminář. To nejdřív vypadalo nevýhodně, ale pak se ukázalo, že je to fajn, měli jsme tam svoje soukromí.

Doporučujeme a byly bychom rády, kdyby se seminář za rok opakoval! Eva ví, co dělá, a má fakt výbornej přístup.

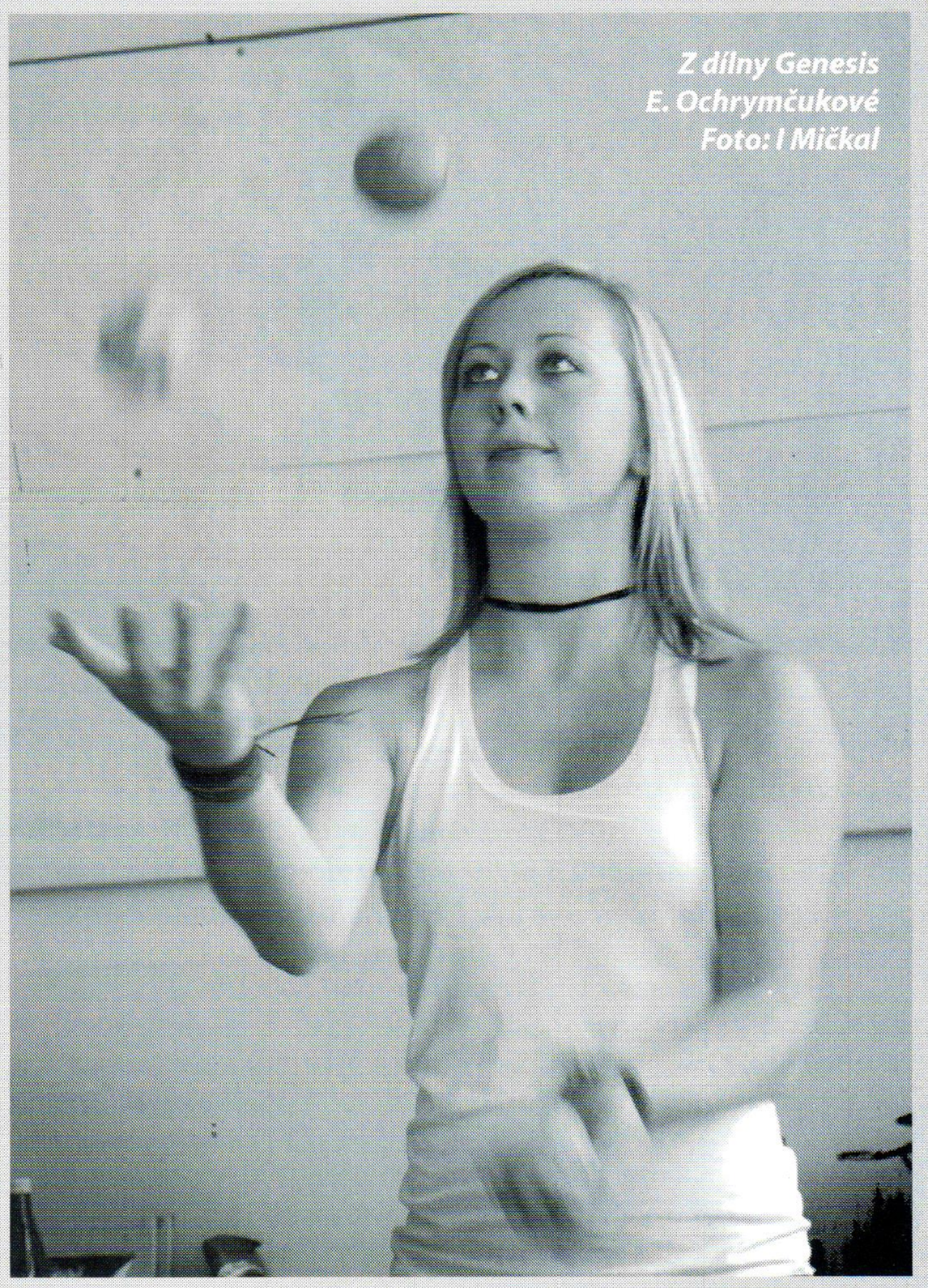
H – jako herecký trénink – Od imaginárních simulací k autentickým reakcím – lektor Filip Krenus, očima seminaristky Kateřiny Veselovské

Čekala jsem, že si vylepším takové ty základní herecké dovednosti, soustředění, akrobacii, spíše jsem si myslela, že to bude víc fyzicky zaměřené než psychicky, ale dělali jsme i s imaginací, bylo to zaměřeno i na psychická cvičení.

Moje očekávání se splnila. První dvě hodiny jsme vždy měli fyzický trénink, takové rozehřívání, tam jsme opravdu makali, až padali. Druhá část byla věnovaná improvizacím, dělali jsme různé scénky, cvičení… V průběhu semináře jsme se hlavně snažili pochopit metodu Michaila Čechova, to znamená, že jsme nejdřív vycházeli z prvotních dojmů ze světa, všemi smysly jsme vnímali různá prostředí, zvuky, měli jsme se pohybovat ve vodě, představovat se…, velkou roli hrála imaginace. Soustředili jsme se na centrum myšlení, centrum vůle a v rámci toho jsme doplňovali různé charakteristiky a ty jsme pak používali, když jsme hráli. Bylo to velmi zajímavé. Ačkoli lektor kurzu Filip Krenus mluvil anglicky, komunikace probíhala v pohodě, všichni jsme rozuměli a když ne, tak nám to vysvětlil. Takže všem doporučuju!

Z dílny DRH M. Kotisové a Vl. Zajíce Foto: I. Mičkal

Z dílny Genesis E. Ochrymčukové Foto: I Mičkal

„Vždy bylo ranní pozdravení a polední loučení. Ale pak už byl každý den jiný – pokaždé genesis – zrod něčeho nového."

I – jako Iniciace mluvy – Učme se mluvit – lektor Jaroslav Kodeš, očima seminaristů Jardy Schejbala a Zuzany Holubcové

J – Seminář na mě, přiznávám, zbyl, jako první jsem měl neverbální komunikaci. Další možnosti jsem volil jen tak, náhodně. Už jsem byl ale minule na jevištní řeči, tak jsem chtěl zkusit pracovat s mluvou, učit se dál mluvit, protože mám tichý a nevýrazný hlas.

Mám-li po necelém týdnu hodnotit, tak musím říci, že bylo fajn, jak pan Jarda Kodeš s každým individuálně pracoval, bral si jednoho po druhém na cvičení…, ale dělali jsme to třeba hodinu a půl a byla to pak trochu nuda. Také jsme, dle mého názoru, zbytečně moc času věnovali hodnocení představení. Někomu to ale vyhovovalo. V semináři obecně byla otevřená atmosféra, nikdo se nebál mluvit. Šlo o to, jestli správně vyslovujeme všechny hlásky, jestli při tom dobře dýcháme, jestli je náš hlas znělý či neznělý…, jak toho docílit, aby byl znělý apod. Jak jsem už řekl, přišlo mi to ale trošku zdlouhavé, mohli jsme stihnout víc, ale na druhou stranu se mi ještě v žádném semináři nestalo, že bych si všechny důležité věci vyzkoušel. Tady ano. V minulých seminářích se vždy vybrali dva tři lidi, kteří to dělali, a ostatní jen koukali. Takže tady toho bylo sice méně, ale zato pořádně.

Z – Do kurzu jsem se přihlásila na doporučení od kamarádky, která už tu jednou byla a moc si ho chválila, a taky proto, že jsem věděla, že mluvu potřebuji zdokonalit nejenom na jevišti, ale i v životě. Díky semináři jsem si začala uvědomovat, což je asi to nejdůležitější. Vzhledem k tomu, že nemám žádnou mluvní vadu, jsem zjistila, že je to opravdu jen o mé lenosti myslet na mluvu. Dělali jsme různá cvičení, učili jsme se práci s dechem, pracovali jsme s publicistickým textem a snažili se naučit správně interpretovat co se významu i výslovnosti týče.

Ze semináře K (jako Komunikace) Daniely Fischerové Foto: Ivo Mičkal

Ze semináře I (jako Iniciace mluvy) Jaroslava Kodeše / Foto Ivo Mičkal

Důvodem pro návštěvu Iniciace mluvy je určitě osobnost lektora, líbilo se mi, že jsme mohli projevit vlastní názor, že se nám věnoval každému zvlášť, nikdo nebyl bit: je to báječný člověk.

J – jako Jevištní řeč – Učme se mluvit – praktická dechová, artikulační, hlasová a rezonanční cvičení – lektorka Regina Szymiková, očima seminaristů Petra Koláře a Jakuba Žlábka

P – Sliboval jsem si od semináře J, že se tu dá opravdu naučit mluvit, zlepšit projev na veřejnosti. Myslím, že je to asi „nejveřejnější" seminář JH, v tom smyslu, že není jen pro herce, jen pro divadlo. Od jeho bývalých účastníků jsem měl zprávy, že Regina Szymiková je výborná lektorka a seminář je užitečný pro kohokoliv, nejen pro herce. Moje očekávání se splnila výborně.

J – Ze začátku jsme se učili dýchat a správně artikulovat. Každý den začínal rozcvičkou – cvičením dechovým a fyzickým. Šlo o to mluvit v pohybu a správně u toho dýchat, naučit se být srozumitelný při jakékoli činnosti, stále dodržovat správnou artikulaci. Po rozcvičce následovalo praktické cvičení úkolu z předešlého dne.

„Byla to dřina, ale rozhodně to stojí za to..."

Předváděčka dílny L (jako Legenda) Michala Hechta / Foto: Ivo Mičkal

„Nevím, jestli jsou všichni přímo nadšení, ale spokojenost je veliká určitě. Hlavně praktická cvičení jsou kvitována s velkým povděkem, protože si člověk vyzkouší to, co běžně nemůže."

P – Měli jsme se naučit konkrétní text (monolog či dialog) a na něm předvést konkrétní pocity. Tady šlo vlastně o jevištní projev. Všichni jsme měli stejný text, jeden po druhém jsme předváděli úkol před publikem složeným z ostatních seminaristů a Regina nás opravovala. Každému poradila co a jak zlepšit. Postupně jsme si už svoje slabší místa dokázali ohlídat sami. Pracovali jsme v kolektivu, ale zároveň velmi individuálně. Regina se nám úžasně věnovala, přestože nás bylo hodně, dokonce ještě víc, než původně být mělo, protože přibyli někteří ze zrušeného semináře.

Nejpřesněji celý seminář asi shrnula Regina hned na začátku, když nám řekla, že nás nenaučí dokonale mluvit, nezlepší náš hlas, ale pomůže nám najít správnou, ideální hlasovou polohu, kterou každý má. V průběhu celého semináře jsme ji hledali… a našli! Ještě ji ale asi nedokážeme stabilně udržet. Ale cvičení, která jsme se naučili, můžeme doma trénovat sami. Ty texty si, myslím, budeme pamatovat ještě dlouho.

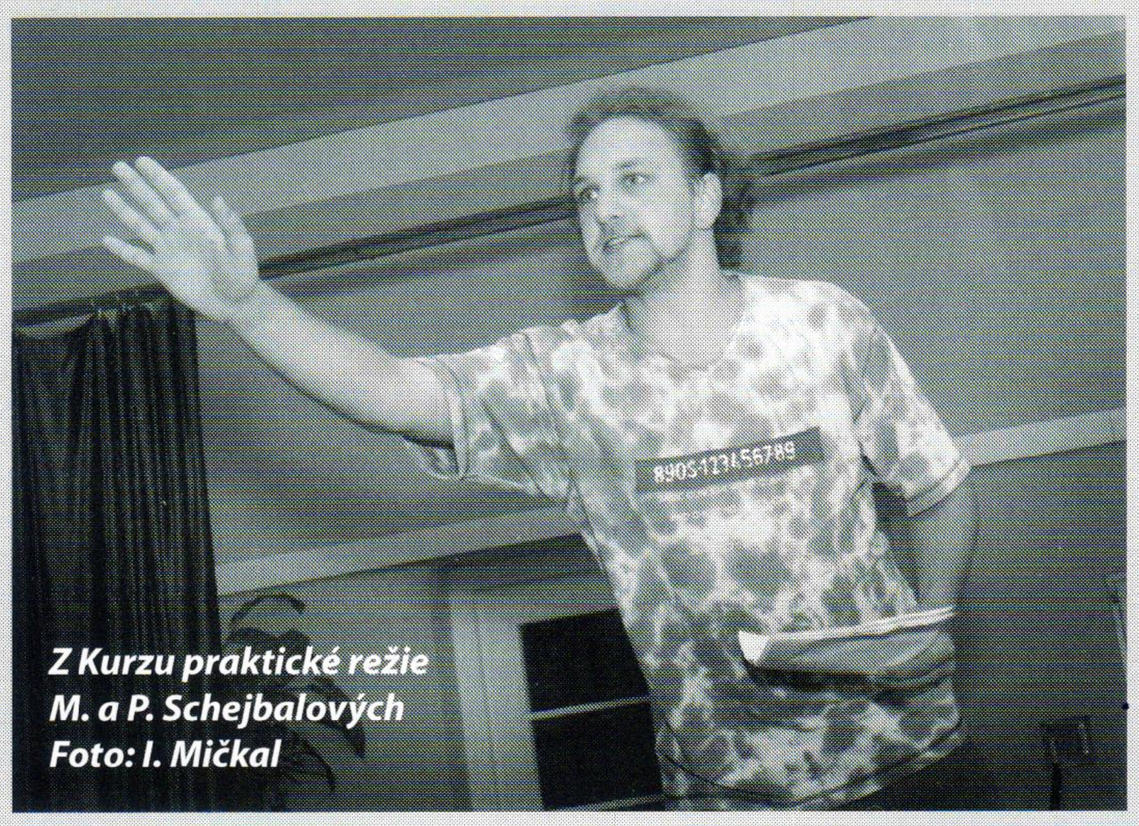
J – O případném veřejném vystoupení jsme demokraticky hlasovali a pro byli jen tři.

P – Žádné minus jsem na semináři J neodhalil. Snad jen, že tam bylo moc lidí. A pak, ale to není minus!, že Regina opravdu jede pořád nadoraz, i když seminaristé už únavou odpadávají. Ale to je dobře!

J – O zhlédutých představeních JH jsme se bavili také, ale právě z hlediska jevištní řeči. Navíc, a to bylo moc zajímavé, jsme se od Reginy dozvěděli spoustu konkrétních případů, jak herec na jevišti docílí změnu významu v jevištním projevu malou změnou hlasu.

K – jako Komunikace – Tajná řeč lidského těla – lektorka Daniela Fischerová, očima seminaristky Soni Heroutové

Tenhle kurz je každoročně žádaný, má velkou publicitu, je atraktivní. Před třemi lety v něm byl můj přítel, který mi jej vřele doporučil, takže jsem se tam zkusila probojovat a probojovala se! Nic moc jsem neočekávala, jen tradičně práci a práci. Tady konkrétně s neverbalitou, ale nic konkrétního. Tak se mi to nemohlo splnit ani nesplnit, ale musím říct, že jsem nadšená. Úplně maximálně. Daniela nás dobíjí úžasnou energií. Dokáže nakapat, nadávkovat – není to ani jen praktické nebo jen teoretické. Teorii do nás nahustí na začátku, dokud ještě vnímáme, a pak zkoušíme prakticky. Ona má v sobě citlivý senzor, kterým rozpozná, nakolik kdo ještě vnímá a u koho je to problematické. Dělali jsme uvolňovací cvičení nebo dýchací či kontaktní cvičení, prokládali tím práci tak, že už mi ani nepřišlo, že se něco učím. Všechno přichází samozřejmě a Danielu fakt naprosto hltám. Seminář můžu všem doporučit. I když není, pravda, asi pro každého. Daniela je trochu jakoby manipulátorka, jakoby nenápadně vnucuje východní filozofii a věřím, že jsou lidi, kterým to může vadit.

Z Kurzu praktické režie M. a P. Schejbalových Foto: I. Mičkal

Ale ona to nenazývá východní filozofií, řekne, že je to dechové cvičení a tak, a můžete to pojmout, jak chcete, buď jen jako dechové cvičení nebo jako meditaci nebo ještě jinak. Ale je to fakt hodně dobré.

Nevím, jestli jsou všichni přímo nadšení, ale spokojenost je veliká určitě. Hlavně praktická cvičení jsou kvitována s velkým povděkem, protože si člověk vyzkouší to, co běžně nemůže. Děláme normální komunikaci netradičně. Třeba oční kontakt normálně trvá deset vteřin a my jsme se dívali do očí sedm minut! Pro ty, kteří se stydí, je to, myslím, trochu psychoterapie, my, které dotýkání baví, si to docela hodně užíváme.

„...Regina opravdu jede pořád nadoraz, i když seminaristé už únavou odpadávají."

Ze semináře J (jako Jevištní řeč) Reginy Szymikové / Foto: I. Mičkal

KPR – jako Kurz praktické režie – dlouhodobý vzdělávací program – lektoři Milan a Pavlína Schejbalovi, očima seminaristy Davida Slížka Píďovského

Do KPR jsem se přihlásil, protože je to dlouhodobý seminář, letos probíhá poslední rok a já chci mít samozřejmě to vzdělání kompletní. To nejde, začít něco studovat, a pak to třeba nedodělat. Je to seminář, který je podle mého názoru tady asi nejlepší, právě proto, že je dlouhodobý. Není to jednorázovka, kdy člověk přijede na týden a půl a něco se tu snaží naučit, potom zas odjede, a tím to končí. Kurz praktické režie je pětiletý. Scházíme se vždy dvakrát ročně na povinných seminářích (v Hronově a v Sokolově), pak ještě dobrovolně jednou až dvakrát ročně, pravidlem se stala setkání ve Chvaleticích. Vzdělávání, které v rámci kurzu získáváme, je velice komplexní. Člověk se dozví ze všech divadelních oborů alespoň něco. Od dramaturgie, rozboru a výkladu textu, přes práci s hercem až po scénografii. Za těch pět let je to ohromný posun.

Na tomhle Hronově tedy ale probíhá náš poslední ročník, věnujeme se tu divadelní kritice a zejména intenzivní přípravě absolventského představení. Podílí se na něm všichni frekventanti KPR, ať již jako režiséři či jako herci, výtvarníci. Je to kolektivní dílo, které je usměrňované naším lektorem Milanem Schejbalem, ten má právo veta. Tohle absolventské představení budeme hrát na Popelce v Rakovníku v listopadu, tak se velice těšíme. Má očekávání jsou opět splněna.

L – jako Legenda – Non-verbal workshop – mezinárodní divadelní dílna – lektor Michal Hecht, očima seminaristy Františka Hniličky

Do semináře jsem se přihlásil, protože mám rád pohyb a protože znám práci Michala Hechta a obdivuji ji. Vím, co dělá, takže jsem tušil, do čeho půjdu. Práce byla rozdělena na dvě části, přičemž ta první byla vyloženě pantomima, a ta druhá byla akrobacie. Já se těšil hlavně na akrobacii, tím jsem si prošel, takže má očekávání byla naprosto splněna.

Byla to dřina, ale rozhodně to stojí za to, protože na konci semináře všichni odcházejí obohacení o nové zkušenosti, které nikde jinde nemůžou nabýt. Tématem, na němž jsme pracovali, nám byla legenda o králi Artušovi.

M – jako Maska – Odkrývání skrytého – lektor Karel Vostárek, očima seminaristy Jiřího Anderleho

Do Masky jsem se vlastně nepřihlašoval, byl jsem tam propaden. Byl jsem tam rád propaden, protože už když jsem uvažoval, kam se přihlásit, byla Maska hodně horký kandidát. Sešla se tu příjemná parta lidí a setkání s maskou a Karlem bylo moc fajn. Moje očekávání to vlastně předčilo. Když jsem uvažoval o Masce, říkal jsem si – co já činoherec s maskou? Nechci se za nic schovávat, ale ono to nebylo jen o práci s maskou. Dělali jsme mnohá cvičení, která nám odhalovala, že lidské tělo je vlastně jakoby velká maska nebo rekvizita. Už tělo samo o sobě nonverbálně komunikuje. Tím spíš, když na něm maska něco zvýrazní nebo potlačí. Takže seminář byl pro mě něco úžasného, ten pocit přešel i na celý hronovský pobyt, letos jsem si to tu velmi užíval.

Práce byla dvojí. Jednak konkrétní, praktická, kdy jsme si vyráběli obličejovou masku, jednak cvičení – pro uvědomění si, co maska všechno umožňuje, a pak i různé pocitové záležitosti. Byla to práce kolektivní i individuální. Skupiny masek spolupracovaly, většinou improvizovaně. Například jsme ve skupině měli stejné neutrální masky bez výrazu, které vygumovaly celý obličej a hrál zbytek těla. Bylo zajímavé sledovat, jak se to, co chci vyjádřit, přenáší do celého těla. To bylo zajímavé hlavně i pro pozorovatele.

Také jsme si udělali posmrtnou masku. Sádrové obvazy jsme nanesli na obličej, tím jsme získali „negativ" obličeje, a do něj jsme pak vylili sádru, čímž vznikla posmrtná maska. Ne pro legraci, dál jsme s nimi pracovali. Domodelováním z hlíny vznikala nová maska.

Učili jsme se tedy jak techniku masky, tak i použití. Díky Karlovi pro nás masky přestaly být kusem papíru nebo čehosi a začaly fungovat víc duchovně, někdo říkal i magicky. Maska má v sobě možná skutečně něco, co ani nevíme. Vzpomeňte na indiány či černochy,

Z performance dílny
Site specific Tomáše Žižky
Foto: I. Mičkal

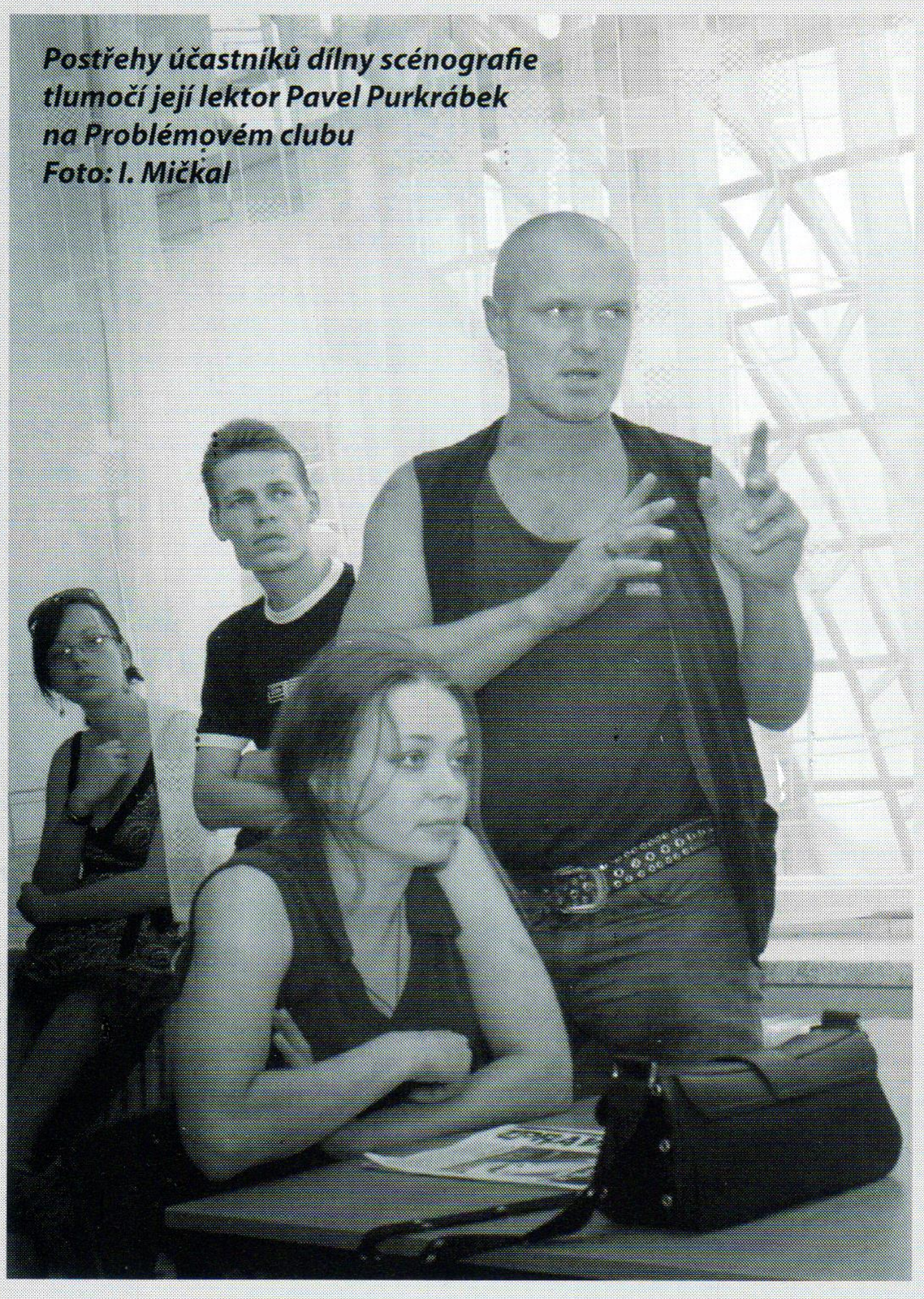

Předváděčka dílny
M (jako Maska)
Karla Vostárka
Foto: I. Mičkal

jak s maskou zacházejí. Určitá pravidla nám Karel vysvětlil hned na začátku, třeba že maska se nepokládá tváří na podložku, nepíchá se do očí, musí se udržovat určitý vztah, což, myslím, hodně pomůže i pro ten pocit, kdy člověk masku na sobě má a učí se s ní zacházet.

N – jako Nestyďte se nestydět – Nahlížení na věci osobitým pohledem – lektorka Jana Koubková, očima seminaristy Jardy Hájka

Čekal jsem, že to bude něco o tom, jak se zbavit studu při vystupování na veřejnosti. A ono to o tom vůbec nebylo! Asi ani být nemělo. Takže název byl trochu matoucí. Myslím, že by byl přesnější například název R jako Rytmus, to by odpovídalo. Zabývali jsme se hlavně různorodou prací s rytmem, hlasem, se slovíčky, s říkadly, básněmi… Jana přinesla spoustu textů, ze kterých jsme si mohli vybrat a na nich pak pracovat. Různě jsme je rytmizovali, zpívali.

Postřehy účastníků dílny scénografie
tlumočí její lektor Pavel Purkrábek
na Problémovém clubu
Foto: I. Mičkal

Každý jsme si také vybrali jeden jen pro sebe a s ním jsme měli něco vytvořit.

Ze začátku to bylo super, podnětů bylo hrozně moc a bylo to velmi tvůrčí, ale práce v semináři přešla vlastně v přípravu závěrečného vystoupení, a to si myslím, že je trochu škoda. Druhá polovina týdne už byla hlavně o tom vyprecizovat a dotáhnout představení do tvaru. Seminář rozhodně ztratil počáteční grády a tah.

Zpočátku jsme pracovali hlavně na textech, které přinesla Jana. Měla o nich jasnou představu, někde je už s někým dělala. Šlo o jejich rytmizování, interpretaci. Kdo si nevěděl rady, tomu Jana pomohla, texty už měla ozkoušené, ale kdo si to chtěl udělat po svém, dostal příležitost s tím, že použil lidi kolem. Z jednotlivých textů se nakonec poskládalo to závěrečné představení.

Každý to vnímal úplně jinak. V semináři jsou lidi, kteří jsou na Hronově poprvé, nemají žádné srovnání, jiní tu jsou podesáté atp. Myslím, že jisté kouzlo Jany Koubkové určitě funguje. Texty, které nám předložila, jsou doslova její, až někdy člověka napadlo, že nás tlačí do takového tvaru, jaký ona si představuje, ale je fakt, že v jejím semináři hlavně ty tvůrčí typy měly šanci. Hned na začátku ale bylo vidět, že hodně lidí pochopilo zaměření semináře jako já. Měli jsme se předvádět a pro některé to nebylo příjemné. Já jsem si představoval, že tam budou třeba „odtrémovací" cvičení atp.

O – jako Odjinud – Nejen o zpěvu a pohybu – lektorka Feng-yün Song, očima seminaristy Petra Vojkůvky

Seminář Odjinud byl inzerován s podtitulem Mystika s hlasem a ještě tam bylo napsáno O hlasu a dýchání. Z loňska jsem o paní Song slyšel, že je tam přísný režim, nesmí se rušit, ráno jsou povinná cvičení… Tak jsme se nějak sešli a na úvod po představení chtěla paní Song po každém, aby zazpíval nějakou píseň. Libovolnou. Na té že budeme pracovat. To bylo nečekané. Ale nebojím se, říkal jsem si, má na to své metody, tak půjdeme její cestou… Lektorka začala mluvit o dýchání, uvolňování těla, o relaxaci podle teorie tao–či. Takže jsme se začali uvolňovat, učit se dýchat. Paní Song každého kontrolovala, pak jsme zase zpívali svou píseň, já jsem si vybral Když jsem k vám chodíval přes ty lesy, a jak se objevily nečisté tóny, lektorka někomu říkala výš, jinému níž… a ještě níž a pak ještě výš, což se hlavně chlapům zdálo trochu divné. Pak jsme se měli zabalit do vajíčka na kolenou, zpívat v tom zabalení, zpívat v různých pozicích a různě hlasitě… Z každého vytáhla to, co chtěla. Písně pak zněly úplně jinak, čistěji! Vzal jsem si z toho poučení o posazení hlasu. S tím jsem problémy měl, proto jsem si ten seminář vybral. Paní Song poradila, čeho si všímat, na co dávat pozor, aby hlas správně zněl. A když ho dobře posadím, bude pro moje dorozumívání s okolím lepší. A možná i pro ty hlasivky.

Výsledek? Já se slyším nějak a správně posazený hlas podle paní Song mi zněl divně, až neposlouchatelně. Ale když jsem dozpíval, dostalo

Nemůžeme tvrdit, že to bylo špatné, ale jako by chyběla jasná koncepce. Ke konci jsme navázali spolupráci se seminářem DRH, /.../ dostali jsme jasnou režijní koncepci, ke které jsme hledali funkční scénografické řešení. To nás bavilo..."

Z dílny Jany Koubkové
Foto: Ivo Mičkal

„Ze začátku to bylo super, podnětů bylo hrozně moc a bylo to velmi tvůrčí, ale práce v semináři přešla vlastně v přípravu závěrečného vystoupení, a to si myslím, že je trochu škoda."

měli jsme strašně zajímavé rozcvičky, hrály se hry, kdy do sebe vtahujete prostor – takové iniciační věci, a potom jsme zkoumali postavy, takové ty lůzry Hronova, ptali jsme se místních, mluvili jsme s kronikářem, zjišťovali jsme, co tu bylo za figurky. To vše kvůli závěrečnému představení. Figurky jsme zjišťovali proto, že nám inspirativním prostorem byl tentokrát Hronov. Naučili jsme se rozlišovat centrum prostoru, hledali jsme, kde tu v Hronově vnímáme centrum, kde ho vnímají ostatní..., kde je periferie, přesně jsme si vymezovali hranice..., v tom to bylo strašně, ale strašně zajímavý.

se mi potlesku s tím, že to bylo krásné. Pak jsme rozebírali svoje pocity a všichni říkali, že to znělo čistě, mnohem líp. Paní Song to ze všech dostala! Někomu to trvalo déle, někdo dlouho nechtěl nebo mu ty hlasové posuny tak nešly, ale dala si s ním práci. Jednodušeji to šlo, když si někdo vybral lidovou píseň s dlouhými táhlými tóny, horší to bylo u mladých holek, které si vybraly nějaké pitominy.

Ta práce se postupně nabalovala, dvacet seminaristů se střídalo, pracovali jsme na pokračování a na střídačku s relaxací a cvičením. Lektorka nám předložila také texty čínských písní v českém přepisu, takže jsme se učili čínské lidové

„Seminář mi dal víc, než jsem očekával. Jsem vcelku nadšen, že jsem si dobře vybral, jako jsem vždycky nadšen ze všech seminářů, které jsem absolvoval."

Dílna O (jako Odjinud)
Feng-yün Song / Foto: I. Mičkal

z různých oblastí. Tohle nakouknutí do jiné kultury bylo zase přínosným setkáním s jinou, velkou poetičností a obrazotvorností. Zase je to další úžasná položka. Učili jsme se je zpívat i dvoj-, trojhlasně. Dopoledne uteklo jako voda. Pracovali jsme individuálně s reflexí skupiny, i po dvojicích. A vedle otevření se a uvolnění jsme se učili, že je také důležité se včas zavřít před svým okolím a posunout se jinam, uvědomit si sebe sama. Já to beru jako způsob zastavení se, to, co současným lidem dnes chybí – dělat si radosti, uvolnit se, zastavit se, zacvičit si... To je jedna cesta, kterou nám paní Song ukázala. Někdo si to do života vezme, někdo ne. Je to určitě přenosné a přínosné do civilního života, nejen do divadla. Mladé osazenstvo semináře hledalo logiku, jak to napasovat do života v Čechách, jestli se dá něco vynechat nebo ne, jestli je třeba v procesu relaxace podle tao-či vše přesně dodržet... Já jsem jim pak říkal, že s tím nemusejí souhlasit, mohou to učení praktikovat a nemusejí, ale pro každého je dobré, když si z toho něco odnese, myslím si. Protože nejmenší počet lidí s pocitem štěstí se nachází v Evropě. V blahobytné Evropě.

Seminář mi dal víc, než jsem očekával. Jsem vcelku nadšen, že jsem si dobře vybral, jako jsem vždycky nadšen ze všech seminářů, které jsem absolvoval.

Jeden jediný seminarista odpadl. Měl jistá očekávání a během prvního dne zjistil, že seminář jde jinudy, než by potřeboval, tak přestal chodit.

P – jako Prostor – Souhra s příběhem prostoru – lektor Tomáš Žižka, očima seminaristů Pavly Suché a Vítka Štěpána

P – Moc se mi líbila předloňská předváděčka a vůbec jsem netušila, co v semináři dělali, tak jsem se chtěla přesvědčit, jakou cestou se k takovému konci dospěje. Dokonce to převýšilo moje očekávání. Nevěděla jsem, že se takhle dá pracovat s prostorem, naučila jsem se nové věci. Každý den jsme se rozcvičili,

V – Seminář jsem si nevybral, zbyl na mě, já ho původně nechtěl. Ze začátku jsem byl trochu rozčarován, protože jsem o tom nic nevěděl, ale nakonec se to tak příjemně rozvinulo, že jsem velmi rád, že jsem tam byl. Je to zajímavý přístup a zajímavý pohled.

V podstatě jsme začali jednoduchými divadelními rozcvičkami: na postavení těla v prostoru, zvuku v těle, vnímání zvuku v prostoru prostřednictvím těla, pohybu těla v prostoru... a pak na to navázaly práce s prostředím. Tady Tomáš Žižka přišel s postavou Josefa Čapka a jeho pozicí v Hronově v konfrontací s Jiráskem. To je zajímavé téma, protože všichni mají Hronov spojený s Jiráskem, Čapek s Hronovem spojován tolik není – a z toho se rozvine závěrečné představení...

S – jako Scénografie – Fungující scénografické řešení inscenace – lektor Pavel Purkrábek, očima seminaristů Víta Herziny (za spolupráce sester Lindy a Sandry Kotizových)

My se přes rok věnujeme zejména herectví, takže jsme chtěli seminář o něčem jiném. Chtěli jsme si vyzkoušet tu technickou, „výrobní" stranu divadla. Řada lidí se do S hlásila s tím, že chtějí konkrétní rady, jak se vypořádat se scénografií, hledali konkrétní řešení svých konkrétních

„Fascinovalo mne, jakým způsobem přistupovali k Harile nebo Zvyřátkám."

problémů, které řeší ve svém souboru. Ty elementární věci se v semináři určitě dozvěděli, ale o praktické scénografii to vlastně moc nebylo. Jistěže scénografie je obsáhlý obor, který nelze za pár dní naučit, ale většina seminaristů čekala, že se dozví nějaké zákonitosti, které na divadle fungují, chtěli praktické rady, ale nakonec byli vlastně docela rozpačití. V semináři tohoto typu by, podle nás, možná bylo dobré zadat předem k přečtení určitou hru, na které by se v semináři stavělo. Z hlediska scénografie, samozřejmě. Musíme říct, že Pavel Purkrábek je fajn člověk, ale měl by víc hledět na to, že v amatérském divadle funguje i scénografická stránka trochu jinak než v profesionálním. Amatéři asi vždycky nemají předem přesné plány a nákresy scénografie atp., nevěnují se tolik tomu kreslení a přípravám. Věci řeší víc za pochodu.

Nemůžeme tvrdit, že to bylo špatné, ale jako by chyběla jasná koncepce. Ke konci jsme navázali spolupráci se seminářem DRH, který pracuje na konkrétním textu, a tak jsme dostali jasnou režijní koncepci, ke které jsme hledali funkční scénografické řešení. To nás bavilo a bylo by fajn právě nějak takhle postupovat příště, připravit se předem.

Rozhodně si myslíme, že kurz scénografie na Hronov patří, ale lepším řešením by byl možná kurz na delší běh – model, který byl ve Vysokém. Vždy se dojde k tomu, že seminaristé chtějí dělat něco konkrétního, jednu věc. A na to v jednom týdnu není čas.

Fajn byly diskuze o zhlédnutých představeních z hlediska scénografie.

PC – jako Problémový club – Rozpravy a disputace, očima seminaristů Aleše a Davida Hejralových

A – Do Hronova jsem jel letos za účelem zvýšení si přehledu o divadelní tvorbě, z mé strany především po té technické stránce. Jsem hlavně technik, svítím občas v jednom studentském divadle v Olomouci, tak jsem se přihlásil do Problémového clubu, abych si mohl vyslechnout názory profesionálů na to či ono divadelní představení. Z minulého roku jsem věděl, že se jednotlivá představení liší reprízu po repríze. Jednou se hercům vede, jednou se nevede... kolikrát jsem loni nevěděl, o jakém představení to lektoři vlastně mluví, protože názory a dojmy měli zcela odlišné od těch mých. Ale letos jsem toto nezaznamenal. Takže každé odpoledne před dalším maratonem inscenací jsem měl možnost konfrontovat své poznatky s poznatky odborníků, což jsem také dělal a v duchu nad vším přemítal. Myslím ale, že kdyby se více zaměřili na rozbor jednotlivých inscenací, byl bych na tom líp. Na druhou stranu ale uznávám, že by pak byl nedostatek času enormní. Tedy jak který den. Někdy jsme měli více času a spíše se polemizovalo, jindy se musela debata ukončit předčasně. Trochu lituji, že jsem nenavštěvoval noční debaty vedené Janem Šotkovským, které mohly být ještě více přínosné, ale od toho je příští festival. Jinak jsem byl nadšen ze všech lektorů, kdy bylo vidět, že své práci rozumějí. Fascinovalo mne, jakým způsobem přistupovali k Harile nebo Zvyřátkám.

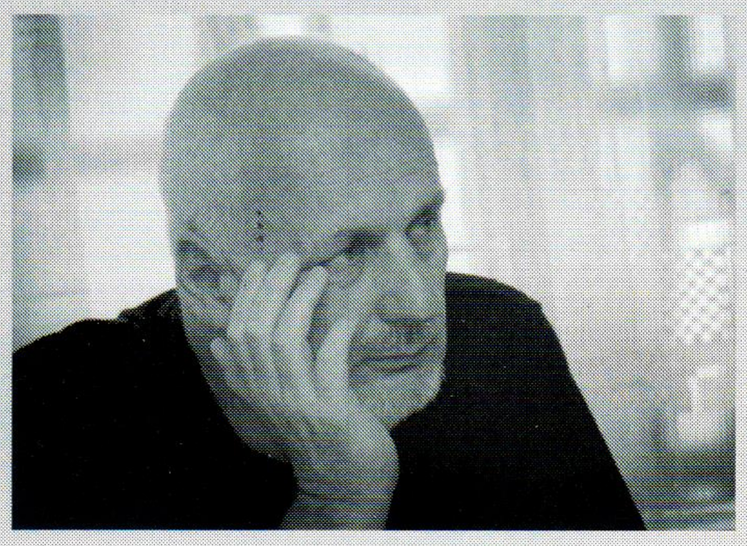
Někdy si říkám, že bych hodnotil jednotlivé hry jinak, kdybych měl možnost si přečíst slovo autora, ne jen to zveřejněné v brožuře. Ono to dělá divy, když jde člověk do sálu obeznámen s textem, a už ho tedy bude zajímat styl a způsob podání.

D – Už loni, při mé první účasti na Jiráskově Hronovu, jsem se dověděl o Problémovém clubu, ovšem neměl jsem příležitost jej navštěvovat. Po zhlédnutí jednotlivých inscenací jsem se ale potýkal s problémem, že jsem si nebyl vždy schopný odpovědět na otázky, které se mi při odchodu ze sálu hnaly hlavou. Proto jsem letos uznal návštěvu Problémového clubu za zcela nezbytnou. Seminář probíhal vždy v klidném rytmu, kdy lektoři předkládali své názory a přijímali názory ostatních. Nezřídka se slovem připojili i seminaristé nebo zástupci diskutovaného představení. Vlastně jsem si při každé účasti ověřil, jak rozmanité mohou být názory. Například k představení Harila. Po odchodu ze sálu jsem si byl téměř jistý, že to, co jsem viděl, nebo spíš slyšel (pro zasvěcené), je bezpochyby špatné představení. Ovšem po vyslechnutí lektorů jsem si (opět) uvědomil, že existuje víc úhlů pohledu. Předtím jsem měl tendenci některé symboly přehlížet a také mylně interpretovat. Ovšem den za dnem, jak jsem club navštěvoval, jsem si je začal uvědomovat. Konkrétně pan profesor Císař je pro mne opravdu kapacitou a při poslechu jeho příspěvků jsem vždy spokojen. Ať už mi můj názor potvrdí, nebo vyvrátí. To platí i o ostatních členech sboru, kteří mi vnesli jasno i do poměrně tmavých míst inscenační teorie.

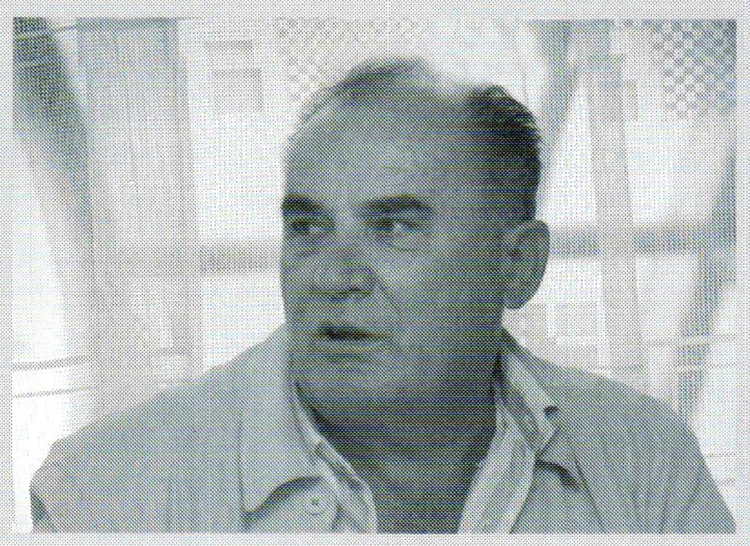
Všem, které jsme v nabitém hronovském programu zdržovali svými dotazy, se ještě jednou omlouváme a děkujeme jim!

V ulicích Hronova vyzvídali

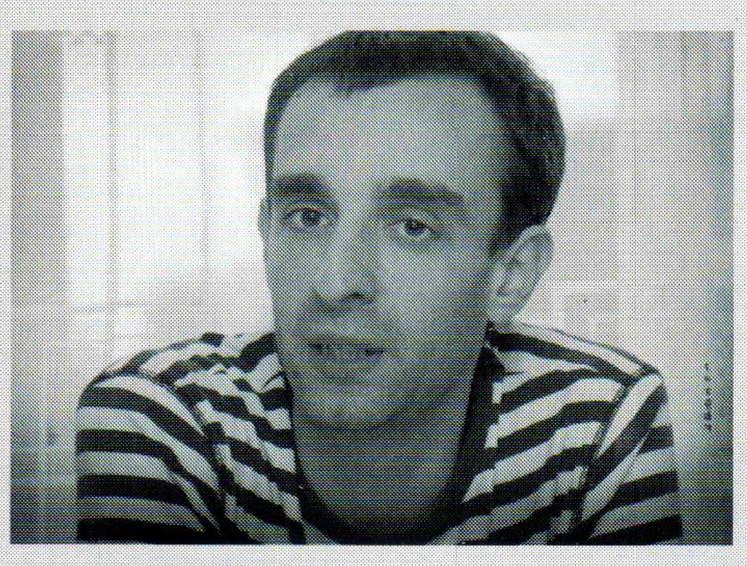
Pavlína Schejbalová a Radim Wolák

Fotogalerie lektorského týmu Problémového clubu 77. JH. Zleva nahoře: prof. Mgr. Ján Zavarský, prof. PhDr. Jan Císař, CSc. a prof. PhDr. Vladimír Štefko, CSc. Zleva dole: moderátor PC PaedDr. František Zborník, Mgr. Petr Christov, Ph.D. a Mgr. Alena Zemančíková. Foto: Ivo Mičkal.

Tolik seminářů jako na Hronově nikde nemají

O tom, jak si stojí Hronov ve srovnání s festivaly jinde ve světě, si s ***Lenkou Lázňovskou*** *povídala* ***Zuzana Vojtíšková***

Jiráskův Hronov (JH) letos úspěšně prošel sedmasedmdesátým ročníkem. Mezi festivaly, které se chlubí nepřetržitým trváním od svého vzniku, je tak nejstarším divadelním festivalem v Evropě. Můžeme se jím pyšnit jak doma, tak v zahraničí, protože obstojí i v mezinárodním srovnání. LENKA LÁZŇOVSKÁ, volená prezidentka středoevropské sekce AITA/IATA, která je zároveň předsedkyní festivalového výboru JH a vedoucí NIPOS-ARTAMA, má možnost srovnávat. Práce ji zavedla na různá místa: bývá pravidelným hostem na prestižních festivalech v Německu, především v Rudolstadtu a Paderbornu, jezdívá do maďarské Kazincbarciky či slovenského Martina na Scénickou žatvu, zná i světový festival amatérského divadla v Monaku a zažila i mnohé další, například v Africe či Kanadě.

Jaké jméno má JH ve světě, respektive v Evropě?

Zahraniční hosté k nám jezdí asi od roku 1965. V 70. letech nastala nucená přestávka, protože v době začínající normalizace režim zahraniční návštěvy nepřipouštěl. Ovšem už v 80. letech k nám začali jezdit hosté přes AITA/IATA, a proto je JH docela známý: když se na kongresu AITA/IATA vysloví jeho jméno, má to skutečně dobrý zvuk. Jistě příznivě se na tom podílí jak tradice festivalu, tak zahraniční úspěchy českých souborů.

Na pomyslné pyramidě divadelních festivalů stojí na vrchu světový festival amatérského divadla. Můžeme řadit JH hned do první linie za něj?

Jen částečně, protože JH není čistý mezinárodní festival. Aby mohl být zařazen do nějakého patra, musel by se proměnit poměr našich a zahraničních inscenací, které se v Hronově odehrají. Z celkového počtu čtyřiadvaceti inscenací by tak pět mohlo být našich a zbytek zahraničních. Z tohoto pohledu tedy na pyramidě mezinárodních festivalů figurovat nemůžeme, ale na druhou stranu je JH v mezinárodním kontextu uznávaný jako kvalitní festival, na kterém jsou překvapivě plné sály diváků. Zahraniční hosty JH tato skutečnost vždy naprosto „omráčí"! Chorvati se nás letos dokonce ptali, jestli sem diváky odněkud organizovaně svážíme a nevytváříme jen jakousi kulisu pro zahraniční hosty. Když jsem byla na chorvatském mezinárodním festivalu v přímořském městečku Kastav, občas jsme se v tamních hledištích báli, jak tam bylo málo lidí. To je tedy jedna věc, která je na JH obdivuhodná. Druhou zvláštností která je pro zahraniční hosty málo pochopitelná, je spolupráce s odborníky z profesionálního divadla. JH dává amatérskou a profesionální divadelní obec dohromady, což je něco naprosto výjimečného. Neexistuje zahraniční festival amatérského divadla, na kterém by v porotě zasedal vedoucí katedry teorie a kritiky umělecké vysoké školy, vedle něj vedoucí katedry divadelní vědy filozofické fakulty a tak podobně. To je ve světě něco naprosto nemyslitelného!

JH je žatvou toho nejlepšího, co se během roku v amatérském divadle urodilo. Jsou jiné festivaly koncipovány podobně?

Čistou žatvou je festival v Martině, který takto funguje už od šedesátých let minulého století. Je tedy pro Hronov otcem

„JH dává amatérskou a profesionální divadelní obec dohromady, což je něco naprosto výjimečného. Neexistuje zahraniční festival amatérského divadla, na kterém by v porotě zasedal vedoucí katedry teorie a kritiky umělecké vysoké školy, vedle něj vedoucí katedry divadelní vědy filozofické fakulty a tak podobně. To je ve světě něco naprosto nemyslitelného!"

či matkou a jeho zkušenosti byly i pro nás po revoluci velkou inspirací. V zahraničí existují v zásadě dva modely: národní a vedle nich prestižní mezinárodní festivaly. Ty fungují na základě zaslaných návrhů a přihlášek a dramaturgická rada vybere, které soubory pozve. JH je „hybrid" mezi festivalem se zahraniční účastí a festivalem festivalů. V poslední době se v zahraničí opakovaně setkávám se snahou vytvořit podobnou strukturu výběru jako má JH, tedy vybudovat postupová kola. Konkrétně o tom začali

Mgr. Lenka Lázňovská. Foto: archiv AS.

uvažovat Finové a podobnou koncepci má i festival v Maďarsku či Chorvatsku. V Německu mají jeden vrcholný festival činoherního divadla a na ten se vybírá ze stovek inscenací. Národní federace amatérského divadla má pobočky v jednotlivých spolkových republikách a ty vybírají. Na přehlídku se pak dostane patnáct nejlepších inscenací. Vedle toho v Německu existuje několik víceméně prestižních mezinárodních festivalů, na které vybírá program dramaturgická rada na základě zaslaných návrhů. Některé festivaly jsou tematizované a jiné zase limitované například počtem osob a podobně. Program světového festivalu amatérského divadla, který se koná jednou za dva roky, sestavuje dramaturgická komise AITA/IATA, tzv. committee mix, což je „mix" místních pořadatelů a představitelů světového vedení organizace. Právo doporučit představení na festival mají pouze národní střediska, soubor sám se nemůže přihlásit.

Na JH je výhodně sestavený program tak, aby každý mohl vidět všechny inscenace přehlídky. Je stejná praxe všude?

Oddělila bych od sebe světový festival a ostatní přehlídky. Světový festival se koná jednou za dva roky, stálým místem konání je Monako, kam se vrací jednou za čtyři roky, o dalších místech rozhoduje světový kongres AITA/IATA (letos se konal v Jižní Koreji), přijíždí i hodně pozorovatelů z celého světa. Každá inscenace se proto hraje dvakrát ve dvou dnech po sobě, některá

i třikrát ve třech dnech po sobě. Pořadatel sestavuje program do bloků, které tvoří vždy tři inscenace. Toto seskupení není zpravidla nijak dramaturgicky opodstatněné, vzniká spíš podle technických podmínek, kdy například soubory potřebují stejný typ scény a podobně. Protože je k dispozici zpravidla víc než jeden sál, hrají se takto ustanovené bloky proti sobě. To je tedy zkušenost ze světového festivalu. Jiná praxe je například v německém Paderbornu, kde jsou tři hrací prostory. Každá inscenace, s výjimkou představení pro děti, se hraje pouze jednou. Představení je poměrně málo, takže jdou jedno za druhým, nikoli proti sobě. Získat vstupenku do sálu není žádný problém, protože festival navštěvuje mnohem méně lidí, než známe z JH.

Jak dlouho festivaly v zahraničí zpravidla trvají?

Světový festival se koná deset dní, stejně jako JH. Inscenací je hodně a hraje se jen večer, protože přes den se konají schůze, kongresy, semináře, rozborové semináře, různá setkání a podobně. Většina ostatních festivalů probíhá zpravidla od čtvrtka – někdy od středy – do neděle. Jedná se tedy o prodloužený víkend.

Patří k zahraničním festivalům zmíněné semináře a jsou tak různorodé a tematicky bohaté jako na JH?

Tolik seminářů jako u nás nikde jinde nemají. Organizátorka finského festivalu ve městě Mikelli, která se zúčastnila jako host 76. JH, byla naprosto konsternována a nedokázala si vůbec představit, že by něco podobného bylo možné uspořádat u nich. V Monaku jsou dvě dílny pro mladé publikum, vedené většinou nějakou světově uznávanou osobností. Tradicí je každodenní dopolední rozborový seminář, tzv. kolokvium, které se už léta odehrává v neměnném čase. Jedním ze dvou divadelních kritiků je už léta nestor anglické divadelní vědy Sir Antony Cornish.

Jak jsou festivaly zpravidla financovány?

V programové brožuře třeba festivalu v Paderbornu se dočtete, že hlavním pořadatelem je německá federace, podporovaná ministerstvem vnitra, které financuje kancelář federace a mzdu přibližně jeden a půl zaměstnance sekretariátu. Na další věci si federace žádá o grant, což platí i pro zmíněný festival. Kulturu dále podporuje spolkové ministerstvo pro rodinu, seniory, ženy a mládež. Existují i celoněmecké fondy, u kterých je také možno žádat prostředky, např. celoněmecký Kulturní fond. Projekty posuzuje rada fondu, ve které je například velmi uznávaná osobnost evropské kulturologie prof. Max Fuchs. Dále je možné žádat republikové fondy, které disponují s prostředky příslušné spolkové republiky, a v neposlední řadě také město. Paderborn dotuje např. zemské ministerstvo pro rozvoj země, kulturu a sport. Ve výsledku se pořadatelům festivalu podaří shromáždit docela slušnou částku. Ovšem je zajímavé, že všichni organizátoři jsou dobrovolníci! Uvaděčky, šatnářky, hostesky, tlumočníci a další nedostávají za svou práci žádný honorář. Výjimku tvoří divadelní technici, kteří jsou zaměstnanci divadla.

Přispívají na festivaly také sponzoři?

V Německu jsou největšími sponzory banky. Funguje to tak, že prezidentem většiny velkých mezinárodních festivalů je například manželka spolkového prezidenta nebo podobně společensky významná osobnost, která vyjednává s bankami. Banka si pak klade za čest podpořit třeba světový festival dětského divadla, který se koná jednou za čtyři roky v Lingenu. Na letošním Paderbornu se např. podílel bankovní dům Volksbank Paderborn-Höxter.

S jakými formami stravování a ubytování jste se setkala na různých festivalech?

Většinou nikoli hotelového typu. Převažují mládežnické nebo turistické ubytovny. Stravování pořadatel hradí a zabezpečuje nejrůzněji: někdy se vydávají lístečky do označených restaurací, jindy se jedná o společné stravování bufetového typu a podobně. Ovšem třeba Monako mívá tradici docela bohatého menu, kdy si člověk může vybrat z pěti různých typů jídel, včetně ryb a vegetariánské stravy. Jídlo se poskytuje pouze hrajícím souborům na určitý omezený počet dní. Žádné výhody neexistují pro delegáty nebo vyslance národních středisek či pozorovatele. Stejné je to i s ubytováním. Vše je na vlastní náklady každého hosta.

JH se odehrává v městečku s počtem obyvatel asi šest a půl tisíce. V jakých městech se odehrávají zahraniční festivaly a jak města spolupracují s pořadateli?

Města jsou samozřejmě spolupořadateli, všude přijde na zahájení starosta nebo primátor, vždy lze očekávat projev, ve kterém vyjádří radost nad tím, že může festival přivítat na svém území. Velikost měst se liší, například Paderborn je asi stotisícové město, které je dost bohaté. Je tam počítačový průmysl a další celoněmecky uznávané firmy, včetně největší německé továrny na marmeládu. Naproti tomu Rudolstadt je město poměrně malé. Ovšem nevybavuji si, že by se nějaký festival konal v hlavním městě: podmínky pro festivalové dění tam nejsou výhodné. Za velmi podstatnou stránku marketingu jednotlivých festivalů je třeba považovat infrastrukturu místa v oblasti turistického ruchu. Místa se také netají tím, že hosté jsou příležitostí pro místní podnikatele. Asi by žádný podnikatel ve službách nezavřel podnik, protože divadlo nemá rád. Množství lidí je příležitostí k byznysu. To patrně hronovskému řezníkovi na náměstí nic neříká. Na tom je vidět naše nedospělost.

Dílna Site specific Tomáše Žižky se aktivně věnovala vztahu města k starým dobrým rodákům. Foto: Jaroslav Kodeš.

Amatérské divadlo je divadlem větších možností

Rozhovor Vladimíra Hulce s profesorem Vladimírem Štefkem

Profesor Vladimír Štefko (1942)… Nevím, jaké asociace se vám při vyslovení toho jména či při setkání s osobou jeho nositele – třeba na hronovském PC klubu – v mysli vytvoří. Erudovaný, trochu moc profesorský, možná až pedantický muž bez velkého smyslu pro ironii, humor a nadsázku… tak aspoň působil na mě během čtyř let, kdy jsem ho potkával jako redaktor Zpravodaje na JH. Hned poprvé – v roce 2004 – jsem s ním dělal rozhovor. Tehdy mě nejvíc zajímala jeho politická kariéra. Začátkem 90. let byl ředitelem Slovenského rozhlasu, po rozdělení státu působil jako tiskový mluvčí prvního prezidenta Slovenské republiky Michala Kováče. Když jsem se s profesorem Štefkem sešel letos – bylo to poslední den letošního JH v kavárně za Jiráskovým divadlem – zajímala mě jiná část jeho osobnosti a života, ta podstatná: divadlo. A byl jsem překvapen. Skoro vším – co zažil, co říkal, jaké hodnoty vyznává, jaké jsou jeho názory. Naše povídání se protáhlo a my probrali amatérské divadlo v Česku a Československu od šedesátých let po dnešek. A nejen to. Profesor Štefko mluvil erudovaně, profesorsky, možná až pedanticky a bez velkého smyslu pro ironii, humor a nadsázku… Ohromně zajímavě, poctivě a otevřeně. Bylo to jedno ze setkání, kdy je vám líto tok úvah zpovídané osoby zastavovat a při převodu text krátit. I když nakonec jsem přece jen některé pasáže musel vypustit, doufám, že se mi podařilo zachovat šíři a bohatost profesorových zkušeností a názorů.

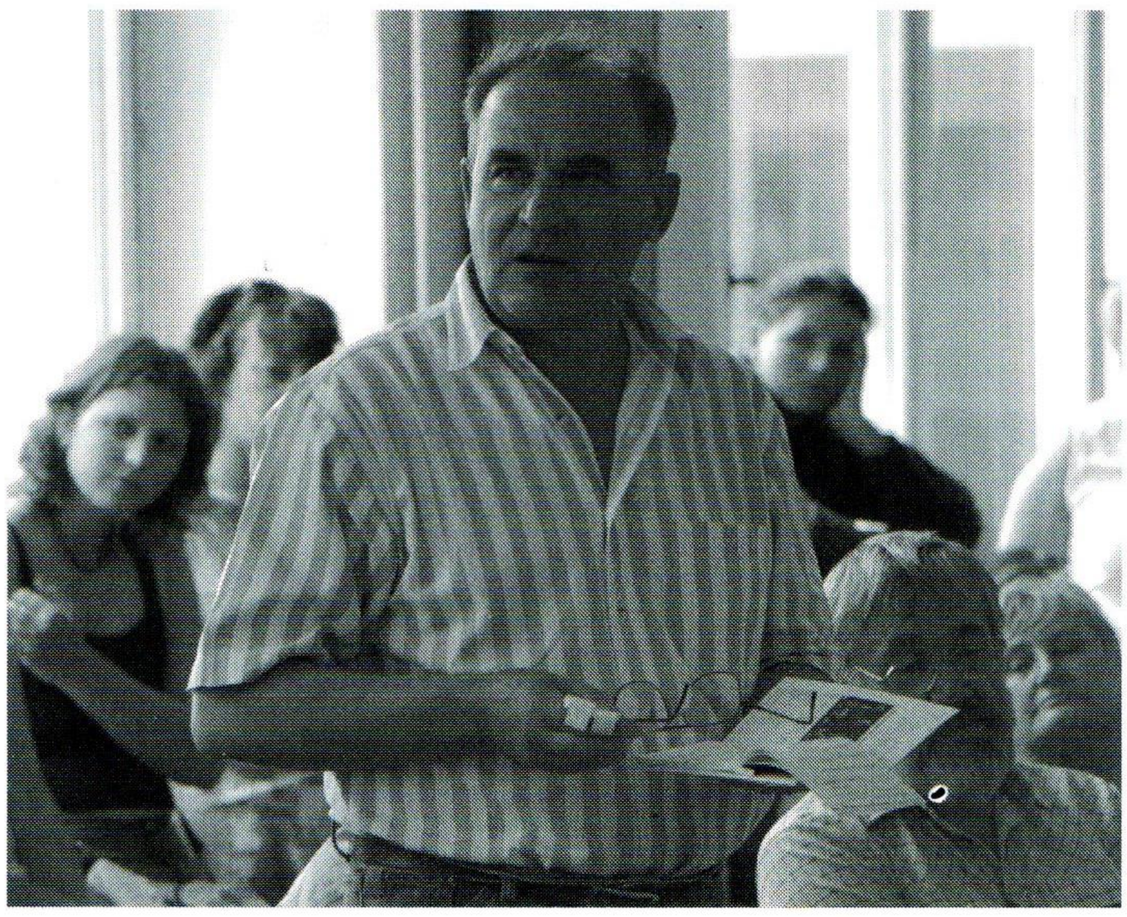
Divadlo je nekonečný svět. Možná by bylo dobré říct si na začátku, jaké divadlo vás přitahuje a jaké naopak popuzuje?

Mám rád divadlo, které má nějakou vypovídací schopnost. Divadlo, které má to, co Brecht nazývá sémantickým gestem, tedy divadlo, které chce něco odevzdat. Méně se mi líbí divadla, která zveřejňují jen své privátní pocity, i když třeba navázané na nějakou společenskou či vůbec civilizační situaci. Přílišná míra abstrakce a odstup od člověka, to mi na divadle trochu překáží.

Jaké divadlo vás formovalo?

Formování osobnosti jako takové je dlouhodobý proces. Mohu to řekněme ilustrovat na tom, jak jsem začal působit na Jiráskových Hronovech. Poprvé jsem tu byl v roce 1963 ještě jako divadelní kritik bratislavského deníku Smena. A od nějakého roku 1965, možná 1966, mě angažovali do poroty a působil jsem v nich zde nepřetržitě až do roku 1988. Důvod, proč jsem se do těchto celostátních porot, mezi kmety – hlavně pražské – dostal, byl ten, že tehdy se objevila v československém divadle neobyčejně silná vlna divadel malých jevištních forem a malých divadel vůbec a já jsem byl jedním z těch, který tato divadla znal a sledoval. Vznikaly nové soubory, které přicházely buď s vlastní autorskou tvorbou, inspirovaly se kabaretem a jeho nejrůznějšími podobami, nebo tehdy už na československá jeviště pronikající západní dramatikou jako Ionescem, Albeem a podobně. Nebo ji přímo inscenovaly. A pochopitelně tito starší kolegové měli k nim – řekněme – rezervovaný vztah. Tak jsem se stal nejmladším členem hronovské poroty. Samozřejmě byly s tou dramatikou velké starosti, protože politická vrchnost neměla tyto hry a revue příliš v lásce. Bylo třeba probojovávat myšlenku moderního divadla, které nelpí na žánrovém realismu a těžkých psychologických analýzách klasických textů. Tehdy se začaly objevovat první vlastní úpravy klasických textů, možná ani ne v té podobě, že by se texty přepisovaly, ale jednoduše se přesouvaly významové akcenty. Posouvaly se v žánrech od řekněme komedie k tragikomedii a grotesce, od tragédie k frašce a podobně. Takže toto byly mé začátky na JH, které mě i jako divadelního kritika formovaly. Ta dynamika a schopnost proměny divadelního principu byly tím, co mě na divadle nejvíc fascinovalo. Byl jsem přímým svědkem, jak se to, co se nazývá tradiční divadlo – on se ten pojem v čase velmi proměňoval, to, čemu dnes říkáme tradiční představení, je oproti tomu, co bylo před třiceti lety, obrovský rozdíl – přibližovalo ve své době velmi experimentálnímu, či řekněme alternativnímu – byť ten pojem nemám rád – divadlu. A jak se prolnuly. Přímo v reálu jsem sledoval to, co jiní znají spíš jen z teorie či dějin divadla. Že divadlo má zázračnou schopnost absorbovat nejrůznější podněty jak z mnoha společenských a vědních disciplín, od psychologie a psychiatrie až k politologii a sociologii, tak i různých formotvorných principů.

„Mám rád divadlo, které má nějakou vypovídací schopnost. /.../ ...divadlo, které chce něco odevzdat. /.../ Přílišná míra abstrakce a odstup od člověka, to mi na divadle trochu překáží."

Snímek z hronovského. Kritického klubu (K2), jedné z minulých variant PC, zachycuje prof. PhDr. Vladimíra Štefka, CSc. v roli lektora, kterou po dlouhé odmlce přijal v roce 2004. Foto: Ivo Mičkal.

Zajímalo by mě, jak a jaká jste si stanovoval kritéria při jeho hodnocení?

Vždy jsem usiloval o podporu dobrého, kvalitního divadla. Takového, které přináší nějaké myšlenky, které usiluje o společenskou kritičnost, o odhalování anomálií v životě člověka i jako individua.

Mohl byste být konkrétní? Jaké jsou vaše největší divadelní zážitky?

Vyjmenovat představení, která mě obzvlášť utkvěla v paměti, by byl dlouhý výčet. Ale celkem jistě by tam byl Romeo a Julie Otomara Krejči v pražském Národním divadle, Radokova Hra o lásce a smrti Romaina Rollanda, na Slovensku mnohé Pietorovy inscenace jak v martinském divadle, tak na Nové scéně – například Gorkého Na dně, která měla premiéru v roce 1967 a v podstatě představila tohoto autora, kterého tu dlouhé roky vydávali za otce socialistického realismu, co je samozřejmě nesmysl i z hlediska Gorkého biografie, jako předchůdce existencialistů. Pietor ukázal, že Na dně si v ničem nezadá s Beckettovým Čekáním na Godota. Ta existenciální, tak

řečená „nulová“ situace, tam zněla neobyčejně silně. Ještě bych rád vzpomenul na inscenaci Vladimíra Strniska, který na jevišti Studia Nové scény v Bratislavě – někdy v roce 1974 nebo 1975 – inscenoval úpravu Goetheho Claviga. Autory té úpravy byli manželé Alena a Jaroslav Vostrých. To byla inscenace, která přinesla tak vysokou stylizaci a zároveň se pod tou skvělou formou skrýval velmi hluboký obsah o tom – mám-li to říct velmi krátce – jakou sviní dokáže člověk být. To jsou inscenace, z kterých si dodnes pamatuju téměř každý obraz a situaci.

„Dokonce i tehdy, kdy jsem byl na vojně, jsem svou dovolenou využil k tomu, abych mohl do Hronova přijet. Hronov mě velmi zajímal a bavil především proto, že tu vždy byla taková – řekněme – dialogická situace. A já jsem dialogický člověk. Tvrdím, že dialog je matka pokroku.“

Na JH jste byl – jak říkáte – poprvé v roce 1963. Víte, kolikrát jste tu celkem byl?

No do toho roku 1988 jsem tu byl každý rok. Dokonce i tehdy, kdy jsem byl na vojně, jsem svou dovolenou využil k tomu, abych mohl do Hronova přijet. Hronov mě velmi zajímal a bavil především proto, že tu vždy byla taková – řekněme – dialogická situace. A já jsem dialogický člověk. Tvrdím, že dialog je matka pokroku. Mám rád rozhovory o divadle, rád vidím různorodá představení, o kterých může člověk přemýšlet. A takový byl JH po celou dobu, co sem jezdím.

Proč jste svou sérii v roce 1988 přerušil?

Na podzim 1987 jsem se stal šéfredaktorem časopisu, který se jmenoval Dialog. Začal vycházet v Bratislavě v atmosféře perestrojky, kdy jsme se snažili kdečím pohnout. A tak mi v roce 1988 ani 1989 na Hronov zkrátka nezbyl čas. Doba byla – jak se říká – těhotná událostmi. A pak, v lednu 1990, mě jmenovali ústředním ředitelem Slovenského rozhlasu a náměstkem ředitele Československého rozhlasu a já jsem se na dost dlouhou dobu ocitl zcela mimo divadlo. V té funkci mi samozřejmě nebyl dopřán čas chodit do divadla, ani o něm psát. Protože to bylo totální nasazení. No a když mě v roce 1994 mečiarovci z rozhlasu odstranili, protože jsem razantně prosazoval myšlenku občanského rádia, ne rádia, které bude podléhat nějaké straně, a jim se to samozřejmě nelíbilo, a tak mě protizákonně hlasováním v parlamentu odvolali. V tu chvíli mě pozval za svého mluvčího a vedoucího tiskového odboru prezident republiky Michal Kováč. Tam jsem strávil čas do března roku 1998, kdy Kováč z funkce odešel. V té době jsem si ale už obnovil malý úvazek na VŠMU – vedl jsem tam kritický seminář. A když jsem ve funkci mluvčího skončil, tak jsem se jako „ztracený syn“ vrátil naplno k divadlu, hlavně k práci na VŠMU, kde učím dodnes.

A v roce 2004 se konal návrat ztraceného syna i do Hronova… Ano. Toto je můj čtvrtý Hronov v řadě po takřka dvaceti letech půstu.

Co se v Hronově roku 2004 od vaší poslední návštěvy v roce 1987 změnilo?

Samozřejmě mnohé. Z lidí, se kterými jsem se důvěrně a dlouhé roky znal, zůstalo jen pár… Jezdí sem mně neznámá divadla, neznámí divadelníci. Proměnila se programová skladba. Ale v jedné věci se Hronov v zásadě nezměnil. Je to znovu fórum, na kterém se prezentuje úctyhodná šířka – obrovská paleta – divadelních postupů.

Než se dostaneme k současnosti, rád bych využil vaší dlouholeté zkušenosti s JH. Mohl byste se krátce zamyslet nad těmi dvaceti pěti ročníky mezi roky 1963-1987, které jste viděl v řadě?

Nejpodstatnější bylo to, že za tu dobu skončila éra kopírování profesionálního divadla amatéry. Ta éra začala končit právě začátkem let šedesátých. Neříkám, že v té době skončila, ale začala zcela zřetelně odcházet. A to hlavně zásluhou malých divadel a nové dramatiky, která se v Hronově čím dál víc uplatňovala. Ten proces byl velmi podobný i na Slovensku. Amatérské divadlo se dost rapidně začalo emancipovat od profesionálního divadla. Paradoxně i proto, že s amatéry spolupracovala celá řada profesionálů – a opět tady i na Slovensku – a to v prvé řadě těch mladých, kteří častokrát v amatérském divadle našli svobodnější prostor. Přece jen politická vrchnost nedohlédla do každého souboru. Častokrát profesionálové realizovali a zkoušeli na amatérském poli věci, které si na své mateřské scéně dovolit nemohli. Peter Scherhaufer to charakterizoval větou, že amatérské divadlo je divadlo větších možností. Takže paradoxně profíci, zvláště ti mladí, přispěli k emancipaci ochotnického divadla, které se už nechtělo podobat profesionálnímu divadlu. Už se nevzhlíželo ve hvězdách národních divadel, ale šlo samostatnou cestou. Zvláště do toho 89. roku a zvláště posilováním společenské kritičnosti. Aspoň tak jsem to vnímal.

Když jste se vrátil do Hronova v roce 2004, nepřipadalo vám – z vámi nyní popsaného pohledu – amatérské divadlo tak trochu v troskách?

Nemluvil bych o troskách. Já si myslím, že amatérské divadlo má velmi silný kořen a tak lehce ho nic nezničí. I když krizová období a sezony se celkem přirozeně objeví. Já jsem po příchodu do Hronova v roce 2005 v prvé řadě zaregistroval změnu poetiky a optiky. Že se amatérské divadlo od problematiky tak říkajíc společenské introvertizovalo, jde spíš do nitra člověka, častokrát i prostředky dost banálními nebo takovými, které jsem nepovažoval za úžasné. Další věc, kterou jsem si uvědomil – a to nejen na Hronovech, ale i jinde – že se častokrát mladí divadelníci vydávají za velké objevitele, přičemž jejich mnohé postupy jsou známé už víc než sto let, řekněme od francouzského symbolismu. Oni to samozřejmě nevědí, takže jim to nelze vyčítat, jen mi někdy překáží takové to časté velkopanské gesto: „Všimněte si, jací jsme originální!“ A když jim člověk řekne, že takto už pracoval v Paříži v posledním desetiletí 19. století Paul Fort (1872-1960, francouzský básník, spjatý zvl. se symbolismem, v osmnácti letech zakladatel amatérského Theatre Mixte, z kterého vytvořil experimentální Theatre d´Art – Umělecké divadlo, jež existovalo v Paříži v letech 1890-1893 – pozn. aut.), tak se dívají jako vyorané myši a nechce se jim tomu věřit.

Jak byste charakterizoval současné české amatérské divadlo, které vidíte na JH?

Řekl bych, že divadlo rozšířilo svůj obzor, zabralo větší pole. Před rokem 1989 byla na jedné straně malá divadla, která byla neobyčejně silná a přitažlivá, obecenstvem milovaná, a na druhém pólu stálo to – řekněme – neustále se modernizující tradiční divadlo, které vycházelo z realistických principů. To byly takové dva mantinely, dvě krajnosti. Ale dneska ty mantinely připomínají spíš nějaký mnohoúhelník, do kterého se vejde všelicos. Zajímavé pro mne je to, že je dnes daleko větší zájem o tématiku, která se dá zvládnout komediálními prostředky, prostředky tragigrotesky, tragifrašky, možná i frašky. Po celé ty tři roky – i letos – zaznamenávám silný příklon ke kabaretu.

Kabaret je legitimní součást divadelní kultury a zásluhy kabaretu o modernizaci tradičního divadla jsou nedoceněné. Lidé častokrát jen mávnou rukou: „To je jen takový kabaret!“ Ale ono to není

vůbec pravda. Samozřejmě nemám na mysli estrádu, mám na mysli kabaret, který má nějaké cíle, který má nějakou literární i jinou úroveň. Již dávno, než přišla postmoderna, objevil kabaret principy montáže, spojování různých žánrů, nový kontakt s obecenstvem a mnoho, mnoho věcí.

A na letošním Hronově jsem zjistil, že inklinace k takovému kabaretnímu typu divadla je silná. Na Slovensku se objevuje také, ale v menší míře a menší kvalitě.

Na druhou stranu mi na Hronově schází vážněji myšlené, náročněji koncipované hry a inscenační přístupy

Čtyři roky, co sem teď jezdíte, sice není dlouhá doba, nicméně zaznamenal jste i za tuto dobu nějakou proměnu, vývoj českého amatérského divadla?

Nemám pocit, že by se za ty čtyři roky projevil nějaký mimořádný posun. Ať ve skladbě programů, v žánrové orientaci, v tématice. Ale čtyři roky jsou opravdu velmi krátká doba.

Přesto se zeptám, jak byste současné české amatérské divadlo po této čtyřleté zkušenosti charakterizoval?

Těžko se mi na tuto otázku odpovídá, člověk by musel poznat širší zázemí, přinejmenším další celostátní přehlídky jednotlivých divadelních forem a typů…

Jedna věc, která je stále dost typická, je pohled z parodického odstupu na mnohá společenská i osobní témata. Pro české divadlo – zvláště amatérské – je to historicky dlouhodobý způsob reflexe světa i vašich národních dějin. Na Slovensku se to objevilo též, ale mnohem později. Je to asi dané historickým vývojem. My jsme nikdy neměli samostatnost – teď nemám na mysli tu poslední, ale řekněme za monarchie, kdy byly všechny slovenské kulturní instituce, všechny školy zakázané. Když vznikla Československá republika, tak se ke slovenské národnosti hlásilo na Slovensku dvacet sedm vysokoškolsky vzdělaných lidí. Bylo jich samozřejmě víc, ale působili v Budapešti a jinde. Takže jsme i svou minulost vnímali a dodnes vnímáme tak trochu rapsodicky, příliš vážně. I když na slovenských ochotnických jevištích často dominovala komedie, byla to vždy komedie tak říkajíc nezávazná, zábavná. K těm vážnějším tématům se přistupovalo se smrtelnou vážností, zvláště ke slovenským dějinám a jejich osobnostem. To se podařilo prolomit až poměrně nedávno. První byli pravděpodobně Milan Lasica s Julem Satinským, pak Stano Štepka s Radošinským naivním divadlem a Karol Horák, který napsal celou sérii velmi zajímavých her, ve kterých demytizoval jak slovenské dějiny, tak naše významné osobnosti. On je erudovaný literární vědec, má za sebou důkladný výzkum, takže dokázal slovenské historické osobnosti, které byly do té doby jen jakýmisi bustami naší historie, ukázat jako živé a někdy chybující lidi. Vy ale tuto sebeironizující tradici máte mnohem delší a hlubší. Dodnes se mi tato linie na českém divadle velmi, velmi líbí.

„Amatérské divadlo se dost rapidně začalo emancipovat od profesionálního divadla. /…/ Peter Scherhaufer to charakterizoval větou, že amatérské divadlo je divadlo větších možností. Takže paradoxně profíci, zvláště ti mladí, přispěli k emancipaci ochotnického divadla, které se už nechtělo podobat profesionálnímu divadlu."

Utkvělo vám během čtyřech let, co teď jezdíte na JH, nějaké jméno či inscenace českého amatérského divadla, které byste rád představil i na Slovensku?

Já bych teď nerad vytahoval jeden dva soubory nebo jedno dvě jména, které bych nějakým způsobem favorizoval. Na Scénické žatvě, což je náš vrcholný amatérský festival, jehož tradice sahá do roku 1923, takže – jen tak na okraj – naše Žatva je starší než vaše hronovská přehlídka, pravidelně od konce 2. světové války české soubory hostují. Takže česko-slovenský dialog funguje, i když možná dnes není tak intenzivní, jak bychom si přáli.

„Kabaret je legitimní součást divadelní kultury a zásluhy kabaretu o modernizaci tradičního divadla jsou nedoceněné."

Ale na druhou stranu slovenské soubory jezdí nejen do Hronova, ale i na jiné české festivaly a vždy se vracejí s dobrým pocitem, že si chvála Bohu máme stále co říct a že konfrontace divadelních postupů a optiky nazírání na skutečnost je velmi příbuzná.

Je tedy něco, co vám na JH chybí?

Přivítal bych – ale to je samozřejmě jen zbožné přání – aby na festivalu takového formátu bylo víc dobrých inscenací. Jsou tu vždy tak dvě tři inscenace, které člověka zaujmou, a těch, které by ani nemusel vidět, při kterých v hledišti trošku trpí. Ale to je přirozená záležitost amatérského divadla, které nemůže být jen „de-luxe".

To, o čem mluvíte, je problém celkové dramaturgie JH, neboť festival je vrcholovou přehlídkou celého českého amatérského divadla. Myslíte, že je možné dramaturgii nějak výrazně ovlivnit?

Samozřejmě ne. Festivalová dramaturgie je daná tím, co se urodilo, co přineslo samotné ochotnické hnutí a co na přehlídkách uspělo. Může se sice stát, že se v jednom roce najde čtyři, pět nebo i víc zajímavých inscenací světové klasiky nebo domácí tvorby, ale kdyby se pozvaly všechny, byl by festival disproporční. Jiráskův Hronov je zrcadlem, reflexí reálného stavu amatérského divadla v Česku. Chtít po něm nějakou dramaturgickou koncepci, hledat v něm nějaké vyváženosti, je hluboký nesmysl.

Ale jak tedy na JH dostat víc kvalitních inscenací, když sama skladba je daná způsobem výběru? Nepřežívá se tedy samotný způsob toho výběru? Nebyla by lepší osobnostní dramaturgie, kdy by se dramaturg třeba rok od roku proměňoval, ale za svůj výběr mohl sám ručit? Nebo nestálo by za to posílit úlohu off-programů?

„…častokrát se mladí divadelníci vydávají za velké objevitele, přičemž jejich mnohé postupy jsou známé už víc než sto let…"

Ve světě tento trend existuje. Nese ale riziko přílišné subjektivity, v jejímž důsledku se často i velmi dobré inscenace na takový festival nedostanou. Já za to nejhlavnější dramaturgické kritérium pro Hronov považuju kritérium kvality, tedy to, co se na jiných festivalech prosadilo jako skutečná hodnota. To je třeba na vrcholový festival, jakým Hronov je, přivézt. off-program je samozřejmě užitečný, o tom netřeba pochybovat, jen nevím, zda náhodou nezpůsobuje jisté matení hodnot a kritérií, protože mnozí návštěvníci festivalu nerozlišují, co je hlavní program a co off-program. Je přirozené, že se může někomu něco líbit víc z off-programu než z hlavního programu, ale pokud má festival za cíl prezentovat tu nejvyšší kvalitu, tak by se na tu nejvyšší kvalitu měl soustředit. A to jak v procesu výběru, tak i v tom, jak jsou inscenace prezentované – v jakých časech, v jakých prostorech. Možná je to tím, že jsem už trochu starší, ale na festivalu, kdy musím jít denně na tři čtyři představení a vedle toho ještě mám absolvovat další programy, ztrácím ani ne tak fyzické síly jako spíš psychický čas k tomu, abych ty podněty nějakým způsobem strávil a abych si nějaké výrazné zajímavosti zapamatoval, fixoval, a abych celý program nevnímal jen tak „letem světem". Toho se obávám. Množství vždy nemusí přinést výsledek, který bychom si přáli. Samozřejmě chápu, že pořadatelé chtějí nabídnout širokou paletu inscenací, velkou galerii souborů, ale jakmile je v programu příliš mnoho nedomyšlených, nedokončených děl, tak si myslím, že by až tak velká škoda nenastala, kdyby na JH nebyla.

Neproměnil se ale dnes vůbec pojem „amatérské divadlo"? Nestálo by za to otevřít svět amatérského divadla i jiným – řekněme nezávislým – poloprofesionálním skupinám, které by toto hnutí oživily?

To je jistě zajímavá úvaha, ale myslím si, že korektivem této úvahy by bylo samo ochotnické hnutí. Pamatuju si, že velmi dlouhé roky existovaly spory, zda profíci mají amatérům pomáhat, zda tam mohou účinkovat. A zajímavé bylo též to, že po nějakém čase i ti, co neměli možnost dělat s profíky, si zvykli a pochopili, že vytvořením kvalitní inscenace se poskytuje impuls i těm ostatním. Že to může fungovat jako nějaký vzor nebo inspirace. Tak fungovaly inscenace Z-divadla ze Zelenče Jozefa Bednárika, ze kterých nejméně pět bylo i na JH. A amatéři si tehdy řekli: „Ano, na Zeleneč nemáme, ale pokusíme se je nějak dohnat." A doháněli ne kopírováním, ale kladením si náročnějších kritérií na vlastní práci – na tréninky, na hlasovou a pohybovou přípravu atd. Takže já si myslím, že vaše úvaha by stála za praktickou zkoušku, i když široké ochotnické hnutí by jistě zaprotestovalo. Možná by ty skupiny mohly vystoupit v off-programu jako inspirační zdroj.

„Jiráskův Hronov je zrcadlem, reflexí reálného stavu amatérského divadla v Česku. Chtít po něm nějakou dramaturgickou koncepci, hledat v něm nějaké vyváženosti, je hluboký nesmysl. /.../ Já za to nejhlavnější dramaturgické kritérium pro Hronov považuji kritérium kvality, tedy to, co se na jiných festivalech prosadilo jako skutečná hodnota."

Bavíme se stále o programu JH. Není ale největší kvalita JH v klubech a workshopech?

Jejich samotnou kvalitu si netroufám posuzovat, protože do klubů a dílen jsem nechodil, ale v každém případě je to jistě velmi důležitá součást festivalu.

Když jsem vzpomínal, že se na Slovensku v roce 1923 konal první festival ochotnického divadla, tak jeho organizátoři přímo geniálně odhadli význam vzdělávání a i ve velmi chudých podmínkách, kdy nebyly peníze, připravili – tehdy se to jmenovalo – kurzy. Velkou práci tam udělal Vojtěch Kristian Blahník, který celá léta jezdíval do Martina a zavedl tam do té doby neznámou věc – rozbory soutěžních inscenací. Velmi důkladné. Celé jedno dopoledne se věnovalo jedné dvěma inscenacím.

Workshopy jsou dnes absolutně přirozená součást JH i Žatvy. Byl by hřích nevyužít takovou koncentraci účastníků a toho, že si mohou získávané zkušenosti a dovednosti okamžitě konfrontovat odpoledne a večer v divadle. Takže i v tomto ohledu JH plní velkou misi.

Jste čtyři roky v PC. Není jedna z krizí současného divadla v myšlení o něm? Jak vidíte reakce účastníků PC na vaše rozbory v porovnání s léty před rokem 1989?

Posluchači jsou možná méně divadelně erudovaní, ale to mě neotravuje. Člověk nemůže automaticky předpokládat, že student gymnázia zná historii divadla, i když je to vždy užitečné. Spíš mě někdy trápí takový – řekl bych – ostych. Posluchači nemají dost odvahy říct, co by je zajímalo nebo čemu nerozuměli. Dřív tu diskuze bývaly velmi bouřlivé. Odehrávaly se ve velkém sále Slávie, ve kterém se tísnilo snad sto padesát i víc lidí. Dnes taková ta prudká dynamika výměny názorů v podobě polemického vedení dialogu jako by odešla. To mě trochu mrzí, neboť jak už jsem říkal, dialog je matka pokroku, a ten dialog se má vést nejen mezi profesory, ale i mezi profesory a jejich posluchači jako zcela principiální věc.

Malá scéna Zlín / Werner Schwab: Lidumor aneb Má játra beze smyslu. Foto: Ivo Mičkal.

PC je ale trochu specifický, neboť organizátoři jeho cíle formulovali jako vzdělávací. Chtějí, aby v něm v prvé řadě zazněly názory divadelních profesionálů – ať teoretiků, či praktiků – a aby se v nich na základě podnětů z konkrétních inscenací docházelo k nějakým obecnějším závěrům. Máme vidět nějaký problém v širších souvislostech. To samozřejmě užitečné je, jen někdy pochybuju, zda auditorium je na tento způsob kvazi-diskuze dostatečně připravené. Jsou tam mnozí, kteří nepolemizují, ale dělají si poznámky a ptají se, co jsme tím či oním mysleli. Člověk samozřejmě rád odpoví, ale trošku mi chybí živější, dynamičtější dialog.

Jaký byl vlastně letošní JH z vašeho pohledu?

To, že tu bylo mnoho souborů, které jsou – jak jste to nazval ve Zpravodaji – „nedospělé", tedy mladé a s mladými lidmi či dokonce pracující s dětmi, je dané výběrem. Když existuje festival věnovaný mládežnickému divadlu, tak se tu i inscenace z takového festivalu objeví. To by mi nevadilo. Horší je, že někdy i cíle, které si soubory kladly, byly dost jednoduché. A to je škoda.

To byly řekněme ty programy veseloherního, kabaretního charakteru, jako třeba inscenace Produkt pražských Krvik Totr. Větší ambice mělo Švejdovo Dítě z pražského Antonína, ale také používali prostředky, které jsou zakotvené kdesi v kabaretu. Obdobně na mě působilo Čekání na Alberta… U nich nastal ještě další problém – improvizace. Improvizace jako výsledný inscenační produkt se mi zdá jako slepá ulička. Tady bylo několik souborů, které se na improvizaci spoléhaly, ale k improvizaci je třeba mít velké mistry. I v profi-divadle je takových jen pár, spočítali bychom je u vás i na Slovensku na prstech jedné ruky. Vloni tu byl Láhor s detektivkou 100 % alibi. Zpracovat žánr detektivky improvizačními prostředky je absolutně nelogické, neboť detektivka je postavená na rafinovanosti, preciznosti, hodnověrnosti, důkladnosti, přesnosti, a to se v improvizaci a navíc ve velkém kolektivu zorganizovat jednoduše nedá.

Další převládající typ letošního divadelního programu bylo – jak tomu říkám – vyprávěné divadlo. Čerokí Hanky Frankové z Divadla Dagmar, Začarovaný les, Kdyby bylo nebe, Zvyřátka za to nemůžou atd. V takových inscenacích se vlastně ani neděje skutečné divadlo, je to v podstatě jen používání omezených divadelních prostředků – arénový prostor, nějaké rekvizity, gesto – pro prezentaci literatury na jevišti. To, co se říká, se vypovídá v zásadě jen epickými prostředky. Kdybyste to vyprávění z inscenace vystřihli, nezůstane nic. Nechť mi všichni, co tak pracují, prominou, ale mně to přijde pro divadlo málo.

Amatérské divadlo asi čeká nějaké důkladnější zvládnutí prostředků, které jsou divadlu vlastní, které nejsou půjčkami z jiných forem. Jistě, divadlo dokáže jakékoli vnější impulsy zpracovat a absorbovat, jen si myslím, že škála prostředků, které se letos na JH prezentovaly, byla příliš úzká.

Které inscenace na letošním JH hodnotíte nejvýš?

Nejvíc si cením těch souborů, které si položily laťku vysoko. Takový byl třeba Schwabův Lidumor z Malé scény ze Zlína. I když je tam celá řada problémů – a znovu problémů, které vyplývají z nedostatků důkladnější znalosti divadelních prostředků –, byla to inscenace, která za něčím šla a o něco bojovala. Oni dobře porozuměli textu, tématu i základní poetice nebo hladině, ve které se má inscenace odehrávat, ale bohužel hráli jen rezultát, výsledek. Nehráli procesuálnost toho příběhu – teď nemám na mysli žádného Stanislavského, ale mám na mysli jistou motivaci konání. Tím se stalo, že se inscenace jevila pro vnímání diváka strašně dlouhá. Ztratila vnitřní dynamiku a proměnila se v jistý druh transparentu. Chyběly jí mikrosituace, které by budovaly celek. Oni postupovali opačně, od celku k situacím. A ten celek navíc zobrazovali prakticky stejnými prostředky dvě a půl hodiny.

Obdobný problém měla i další inscenace, které si vážím – Kdyby bylo nebe karlovarského Studia Divadla Dagmar. Zpracovávali závažné téma, jejich práce byla velmi kultivovaná, ale režisérka chybovala opět v tom, že prezentovala jen takříkajíc finální tvary. Inscenaci chyběla jistá procesuálnost, dramaticky vystavěná mikrodramata, která by prohloubila divácký zážitek a zdvihla kvalitu samotné inscenace.

Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary / H. Franková na motivy Fanii Fénelonové: Kdyby bylo nebe. Foto: Ivo Mičkal.

V.A.D. Kladno / Lupinec & Co. podle Julese Verna: Tajemný VAD v Karpatech. Foto: Ivo Mičkal.

Zlatého Aloise, neoficiální cenu za nejlepší inscenaci JH, získal letos Tajemný VAD v Karpatech kladenských V.A.D. Jak jste viděl tuto inscenaci?

Patřím mezi její příznivce, i když si nemyslím, že je dokonalá. Má jeden šikovný technologický nápad, a totiž ten, že propojuje cestu členů souboru do Transylvánských Alp s jistou persifláží vybraných partií z románu Julese Verna Tajemný hrad v Karpatech. Sympatický je mi hlavně ten recesistický, parodický, inteligentní humor, který mám odjakživa rád, zvláště je-li duchaplný, což mnohým komediálním inscenacím dnes chybí. Sranda tam je, jen duchaplnost ne. Pohled V.A.D. na sebe samé byl výrazně sebeironický, sebezpochybňující, a to jsem velmi oceňoval. Nebylo to – jak říkáme na Slovensku – napapané. Dokázali si udělat srandu i sami ze sebe. To se mi jeví jako velmi sympatická vlastnost.

A co slovenská účast – Divadelní skupina Disk Trnava a jejich Geniální epocha podle Schulze?

Já to divadlo znám velmi dlouho. Kdysi to byl takový velmi tradiční soubor. Ale během desetiletí – existuje od roku 1955 – se velmi proměnil, zvláště zásluhou Blaho Uhlára, který s nimi jistý čas pracoval. Inscenace, se kterou přijeli na JH, se sice nedá interpretovat – je možno ji vzít jen jako jakési panoptikum, obraz absurdity a chaosu, který v životě existuje, takže se nedivím, když byl z ní někdo rozpačitý či odešel. Takové inscenace lze vnímat hlavně emotivně. Ale já ji přesto beru a velmi oceňuji. Zvláště pro vyspělou hereckou práci, kdy herec jen samotnou existencí na jevišti dokáže vyvolat napětí a pozornost.

Jaká je vlastně situace současného slovenského divadla? Liší se nějak slovenské divadlo od českého?

Situace i rozdíly jsou v podstatě stejné jako dřív. Nové státní upořádání nemělo podle mě na situaci divadla v našich zemích vliv. Samozřejmě slovenské divadlo je trochu jiné než české. Je to jiná škola, kde oproti racionálnímu českému divadlu hraje větší roli citová vroucnost a emocionalita, zvláště v herectví. Proto jsou slovenské inscenace tak v Praze milované. Je tam jiný typ herectví, ve kterém člověčina víc „smrdí".

Smutné ale je, že na Slovensku ubylo divadelních souborů. Před převratem jich aktivně činných bylo kolem 1450, dnes jich je kolem 400-450. Často ztratily své základny, některé domy kultury, kde hrávaly, se prodaly a dnes jsou tam vietnamské tržnice… To byl jistě problém i v Česku, ale rychle jste se oklepali. V tom vaši situaci obdivuju. Že se české divadlo z těch pro divadlo krizových devadesátých let rychle vzpamatovalo. A obdivuju vaši masovou amatérskou základnu i to, co nazývám „entuziasmem pro divadlo". Toho je na Slovensku momentálně míň. Souvisí to samozřejmě i s mnoha sociální-

„Další převládající typ letošního divadelního programu bylo – jak tomu říkám – vyprávěné divadlo. /.../ To, co se říká, se vypovídá v zásadě jen epickými prostředky. Kdybyste to vyprávění z inscenace vystřihli, nezůstane nic. Nechť mi všichni, co tak pracují, prominou, ale mně to přijde pro divadlo málo."

mi problémy. Ale co se týká divadelního směrování, mnoho rozdílů mezi Českem a Slovenskem není. Postmoderna poznamenává vaše i slovenské, profesionální i amatérské divadlo.

Jak vidíte vůbec situaci divadla v současném světě?

U nás i v západním světě nastala velká krize dramatu. Navíc je dnes divadlo značně povrchní. Souvisí to především s rozbouráním hodnotového systému společnosti. Dnes je největší hodnotou mobil, „trendy" milenec či milenka, auto, pozice ve firmě, počítač a diskotéka. Nic jiného současného mladého člověka nezajímá. Co tedy můžete čekat od divadla, jež je „zrcadlem doby"?

Na druhou stranu jsem přesvědčen, že tato éra bezbřehého divadla nebude trvat příliš dlouho. Když se člověk podívá na repertoár západních divadel, cítí, že je tam – při absorbování množství novodobých podnětů – možné vysledovat jistý návrat k příběhu, k charakteru nebo aspoň k typu postavy. Takže odhaduju, že vývoj půjde tím směrem i u nás. Znovu asi půjde o proces novodobého sbližování divadla s publikem, protože soudobé divadlo začalo diváky rozdělovat. Na jedné straně kvazi-elitní či často jen snobské a na druhé straně ultrakonzervativní či takové, co hledá jen oddech a zábavu.

V dějinách divadla vždy byly etapy, kdy divadlo bylo jen zábavou, a jiná údobí, kdy za něco bojovalo, o něco zápasilo. O důstojnost člověka, za svobodu takovou či onakou. Teď mám pocit, že divadlo za nic nebojuje a že z toho důvodu do něj velmi intenzivně pronikají komerční prvky. A to i do těch divadel, která jsme donedávna považovali za velmi dobrá a solidní. Vítězí kategorie tzv. dobře udělané hry, která se tu objevila s Eugenem Scribem ve čtyřicátých letech 19. století. Tyto hry prožívají veliký rozkvět. A ve většině extravagantních nebo kvazi-experimentálních představeních objevíte jen práci pro efekt, aby šokovala. I když řekněme nezískají masového diváka, jsou takzvaně „in".

I když české divadlo znám v posledních letech velmi málo, mám pocit, že prvky jisté komercionalizace, jistého prázdného kvazi-experimentování jsou u vás také dost silné.

Takže já nejsem moc spokojený s tím, co se děje.

„V dějinách divadla vždy byly etapy, kdy divadlo bylo jen zábavou, a jiná údobí, kdy za něco bojovalo, o něco zápasilo. O důstojnost člověka, za svobodu takovou či onakou. Teď mám pocit, že divadlo za nic nebojuje a že z toho důvodu do něj velmi intenzivně pronikají komerční prvky."

Mluvíte o divadle nejen fundovaně a erudovaně, ale i velmi kriticky. Baví vás vůbec ještě? Co vás vůbec k němu tak dlouhou dobu přitahuje?

Na to je velmi těžké odpovídat. Mám-li být hodně upřímný, tak divadlo mě zajímá už podstatně míň než před těmi třiceti čtyřiceti padesáti lety. Je to jistě dané především únavou mého vlastního materiálu, tím, že jsem – jak tomu říkám – „pokažený divák", protože za těch padesát let jsem viděl tolik představení, tolik her četl a tolik textů prostudoval, že to už musí být opravdu něco mimořádného, abych byl nadšený. Ale stále ve mně žije jistá naděje, a když jdu na představení, říkám, si: „Co kdyby…" A jdu.

Takže mě v poslední době víc než živé divadlo čím dál víc zajímají spíš dějiny divadla – mám tuto historickou úchylku od dětství. Bavilo a baví mě zkoumat divadelní dění v širokých kontextech. Často divadlo vypadá jenom jako jevový fenomén, ale z většího časového odstupu mu člověk lépe porozumí, než když byl jeho aktivním svědkem. Čili dnes mě baví hledat koryta, ve kterých se divadlo pohybovalo, a do divadla chodím už velmi málo a hlavně se silnou skepsí, protože jen zřídkakdy z něj odcházím spokojený. Spokojený v tom smyslu, že by představení bylo zdrojem nějakých podnětů, o kterých by mě bavilo ještě dva dny přemýšlet. V divadle je mnoho povrchnosti.

Prof. PhDr. Vladimír Štefko, CSc., divadelní kritik, pedagog a publicista, v současnosti pedagog katedry divadelní vědy VŠMU v Bratislavě a redaktor časopisu Javisko.

Divadelní skupina DISK Trnava / Dušan Vicen, Vlado Janček a kol. Disku: Geniální epocha podle Schulze. Foto: Ivo Mičkal.

K rozhovoru s René Levínským

Pokračování ze strany č. 10

Je směšné tvrdit, že tady (na Šrámkově Písku – pozn. red.) nějaký soubor dostal honorář. Z čeho proboha? Takže Medvídci hronovským pořadatelů neříkali zcela pravdu, že?! Movitější přehlídky, jako např. Loutkářská Chrudim, která se rozpočtově JH blíží, hradí stravování na jeden den, ubytování po dobu přehlídky (tj. šest nocí, což naštěstí využije jen málokdo) a příspěvek na dopravu.

Je faktem, že od dob posledního ministerského období Pavla Dostála se státní neinvestiční dotace na JH zvýšila. Do r. 1999 platily soubory účastnický poplatek 150,- Kč na osobu. Tím se řešilo stravování, protože na to žádná dotace ani sponzorský dar není, nebyly a nebudou. Vzhledem k tomu, že JH se koná také v menších prostorách, takže

s výjimkou těch, co hrají dvakrát v Jiráskově divadle v jednom dni, ostatní hrají víckrát a často ve dvou až třech dnech. Po dobu vystupování přehlídka hradí a zajišťuje stravování a noclehy. V roce 2000 se pořadatelé rozhodli, že nebudou nic vybírat a že uhradí pobyt. Každý soubor má možnost požádat v místě působení o veřejnou dotaci, na dopravu přispívají mnohé krajské úřady. Od příštího roku bude JH poskytovat příspěvek na dopravu. Nečiní tak kvůli Medvídkům, nýbrž kvůli skutečnosti, že se začaly objevovat soubory složené z lidí z různých míst, o nichž říkat, že mají někde sídlo, je složité. Ty si budou v některém městě nebo kraji o dotaci žádat těžko.

Vraťme se ještě na chvíli k Medvídkům. Pořadatelé (KIS Hronov) Vám tak jako jiným souborům nabídli prostřednictvím příkazní smlouvy nějaké podmínky. Smlouva je dvoustranný akt, chce-li si jedna ze smluvních stran vyjednat jiné, asi nemůže smlouvu přeškrtat, rukou opravit, poslat zpět v průběhu festivalu. To je však přesný popis toho, co se stalo. Nežiji v Německu tak jako Vy, ale znám dobře tamní podmínky pořádání festivalů amatérského divadla. Vím zcela jistě, že by na „nejednání" pořadatelé reagovali stejně jako na JH. A ruku na srdce: Vy máte spočítáno, kolik diváků po Vašem odpolední představení chtělo vrátit vstupné a kolik jich nepřišlo na večerní představení poté, co se rozkřikla zvěst, jaké bylo to odpolední? Říkám to s plnou odpovědností člověka, který musel odpovídat na písemné (e-mailové) i ústní stížnosti typu, že Harila zostudila JH. Všem jsem odpovídala, že jsem na letošním ŠP, odkud byla vybrána, byla osobně, takže to není něco, co znám pouze z ústního podání. Budu hájit právo inscenace na JH být. To říkám jen proto, že se přirozeně a právem z tábora odborné kritiky ozvaly i jiné hlasy.

Nemyslíte si, že pořadatelé tunelují rozpočet, avšak ARTAMA je pro Vás nemorální, protože nedokáže ochránit práva souborů. Možná, jak napsal opoziční recesistický plátek na JH (mimochodem je dobře, že vycházel), že pořadatelé JH nikomu honorář nedávají, pouze sami sobě. Podrobnější čerpání rozpočtu JH není tabu, vyšlo také ve Zpravodaji. Nerada bych si myslela, že uvažujete stejně jako jistý nejmenovaný novinář, jemuž se nelíbilo, že lektoři 15 dílen na JH stojí 300 tis. Kč a považuje to za skandální. Desetidenní přehlídka takto složitě strukturovaná jako JH je prostě drahá. Pouze jediný nocleh stovek účastníků stojí téměř 100 tis. Kč, o stravování ani nemluvím. Levný studený řízek by Marcela Kollertová musela smažit osobně, jinak vyjde na stovku. Takto bych mohla vzít položku po položce a říci, za co se peníze utratily.

Asi Vás trochu překvapím, když řeknu, nesouhlasím, ale přesto děkuji. „Případ" Nejhodnějších medvídků se totiž stane východiskem uvažování jak dál. ARTAMA tady opravdu je kvůli JH a dalším přehlídkám, kvůli Amatérské scéně, zájmovému a dalšímu vzdělávání, nikoliv naopak. Zabývat se tím budeme tak, jako to činíme vždycky, společně s občanskými sdruženími včetně VSVD.

Přeji Vám hodně dalších originálních dramatických textů.

Vaše ***Lenka Lázňovská***

Vážený pane Levinský,

je mi smutno z Vašeho pohledu na Jiráskův Hronov. Mně, jako člověku, který se aktivně pohybuje v oblasti amatérského divadla, opravdu připadá hronovský festival jako špička pyramidy. Moc mě mrzí, když diváci, kteří se na „Hronov" přijedou podívat na to nejlepší z amatérského divadla, odcházejí z představení naštvaní do té míry, že chtějí vrátit vstupné. Ale o tom Vy se ve svém rozhovoru nezmiňujete. Ano, Jiráskův Hronov ztrácí diváky, kteří si vezmou dovolenou, přijedou do Hronova, zaplatí si ubytování, vstupenky, a pak vidí „tohle". Je jasné, že už nikdy nepřijedou. Pokud to byl záměr Vaší divadelní hry, tak vězte, že se Vám to povedlo. Gratuluji.

A jak je to s úhradou nákladů?

Jiráskův Hronov je festival amatérského divadla a jeho pravidla a propozice určuje festivalový výbor. Ten se skládá z odborníků a zástupců všech organizací a sdružení, které tento festival pořádají. Pravidla týkající se toho, co se bude jednotlivým účinkujícím souborům hradit a co ne, se během let mění a upravují. Většinou se reaguje na aktuální potřeby jednotlivých souborů. Před několika málo lety se např. souborům hradila doprava a nehradil se jim plnou měrou pobyt (vybíraly se účastnické poplatky na hlavu a den pobytu). Ale většině souborů přispěl zřizovatel či rodné město raději na dopravu než na pobyt formou účastnického poplatku. Proto se festivalový výbor rozhodl, že pravidla financování změní na stávající – je hrazen nocleh den před prvním představením až do noci po posledním představení a po celou tuto dobu obědy a večeře. Nemohu za to, že jste přijeli až 3 hodiny před představením, tudíž jste nemohli dostat nic jiného než řízek s chlebem.

Jsme si vědomi toho, že to asi nevyhovuje všem, a proto se již festivalový výbor, který zasedal na konci 77. JH, rozhodl hledat cesty k tomu, aby bylo možné hradit nebo alespoň rozhodnou měrou přispět na dopravu souborů.

Ale pokud existují pravidla a platí pro všechny, měla by se dodržovat. Vy jste však porušili všechna ujednání. Vaše představení nezačalo včas, protože jste „doma" zapomněli kulisy. Dále z důvodu toho, že nebudete na festivalu spát a ušetříte nám tím finance, jsme se rozhodli zaplatit vám náklady na cestovné. Ale chyba, opět porušení dohody. Přestože jste tvrdili, že bude v ubytovacím zařízení spát pouze jeden z herců, na ubytovnu jich dorazilo sedm a my jsme to samozřejmě museli zaplatit.

A nyní na vysvětlenou k rozpočtu Jiráskova Hronova. Nelze počítat zisky na konkrétní představení, jak uvádíte. Je to mnohem složitější. Získat dotace a finance z grantových programů přináší i řadu podmínek a omezení, proto jste o ně asi nikdy nežádali.

Co se týká příspěvku z Ministerstva kultury ČR, ten je vždy určen na konkrétní náklady a nesmí se použít na nic jiného. Většinou je tato částka poskytnuta na honoráře lektorů (200 tis. Kč, ale dalších 150 tis. se doplácí z dalších získaných prostředků), propagaci festivalu (130 tis. Kč) a ubytování souborů v hlavním programu (240 tis. Kč). Ostatní náklady musíme hradit z jiných zdrojů. Co jsou to ty ostatní náklady? Pro Vaši představu Vám uvedu jen pár čísel z provozních nákladů festivalu. Mzdy zaměstnanců zajišťujících veškerou přípravu hracích prostorů a plynulý chod při realizaci (440 tis. Kč), režijní materiál – materiál na vybavení některých hracích prostorů, čisticí prostředky, toaletní papír, ubrousky atp. (120 tis. Kč), stravování souborů (110 tis. Kč), diety a cestovné lektorů, organizačního štábu a redakce zpravodaje (100 tis. Kč), pořízení videozáznamů inscenací a videodokumentu festivalu (60 tis. Kč), pronájmy prostorů včetně EKO WC (46 tis. Kč), kancelářské potřeby včetně papírů na tisk zpravodaje (35 tis. Kč), spotřeba energií – elektřina, voda, plyn (30 000 Kč), požární dozor (30 000 Kč), telekomunikační služby (30 tis. Kč), softwarové služby včetně programového vybavení (28 tis. Kč), propagační předměty a dárky pro soubory (27 tis. Kč), květiny pro soubory (10 tis Kč). Existuje celá řada dalších drobnějších nákladů, jako je např. poštovné, doprava materiálu, přeprava seminaristů atd. atd., které sice nedosahují pětimístných čísel, ale ve svém úhrnu činí další velkou položku do výše vyrovnaného rozpočtu festivalu.

Kritizovat je snadné, ale člověk musí brát v úvahu obě strany mince.

Po skončení festivalu přišlo i mnoho kladných ohlasů nejenom z Čech, ale i ze zahraničí. Proto se domnívám, že si na letošním Jiráskově Hronově nepřipadala většina účinkujících souborů vykořisťována. Sama jsem se snažila prosadit na Festivalovém výboru nějaký způsob přispění na dopravu účinkujícím souborům na největší festival v České republice. I když zatím nevím, kde na to v rozpočtu ušetříme.

Přeji všem: „ZLOMTE VAZ"

Kollertová Marcela

ředitelka KIS Hronov

Šumperské názvosloví

Kišišpa Kateřina Crhová
Foto k článku: seminaristé

S.M.A.D. – Setkání mladých amatérských divadelníků.
S.M.Ä.D. – Zpravodaj dílny, letos vydaný v počtu čtyř čísel.
ŠUMPERK – Krásné město, divadelní dílna, kamarádi, šumperské divadlo, zdravotní škola, internát, Hotel Grand... a datum, které je třeba si zapsat či pečlivě zapamatovat. Letošní: **17.–26. srpna 2007**. Příští: 15.–24. srpna 2008.
2+1 – Lidé, kteří se snažili seminaristům i lektorům splnit, co jim na očích viděli, byli šedými eminencemi všech jednání, jež psali S.M.Ä .D., jednoduše ti s inventárními čísly 1., 2., 3.
SEMINARISTA – Ten, kdo se letos přihlásil, přijel a aktivně či pasivně má rád divadlo. Osoba ve věku 17–30 let. Harcovník – seminarista, který je tu nejméně podruhé, ví, kde najde divadlo, internát, bufet a oblíbené podniky, a nováček – seminarista, který přijel poprvé, vůbec netuší, kde najde divadlo, internát a je mu zatím utajena existence bufetu i oblíbených podniků.
LEKTOR – Osoba, která se všem (především však své třídě) během deseti dnů snaží předat něco ze svého umu a zkušeností. Přítel. Velitel. GURU.
TŘÍDA – Ve dnech konání je rodinou, zázemím, nejvyšším objektem zájmu. Taktéž je a bude první vzpomínkou na letošní ročník.

„Dá se tu pracovat ráno a večer a kdo chce, může pracovat i v noci. Jsme tu pány svého pracovního času a nikdo nás nenutí do toho, co se nám nechce dělat. Má to neopakovatelnou atmosféru."

Lektoři pro S.M.Ä.D. a S.M.Ä.D. o třídách:

Luboš Veselý – třída A, nová (veselá) tvář
Múza mu zařídila úraz kolena, a tak se Luboš místo sportu nechal zlákat do ZUŠ (mimochodem Soňou Pavelkovou, nestorkou české dramatické výchovy a autorkou jiného šumperského lektora, Ondry) a natolik se mu to zalíbilo, že se stal hercem. Říká, že každý člověk může zahrát každou roli. V Šumperku se mu líbí, svoje frekventanty popisuje jako talentované lidi, kteří chtějí dělat divadlo. Nejsou dosud zkažení řemeslem. Jsou dobří. Je to jeho první lektorská zkušenost, která ho činí šťastným a Veselým.
Pod jednou střechou a pěkně od podlahy
Pokud zrovna nebyli zavřeni v temných prostorách „hrádečku", seděli v parku, na zahrádce u kafe nebo pod švestkou a škrtali, škrtali a škrtali, až na dřeň textu Čechovova Višňového sadu. Učení textů, detailní práce v prostoru v kontextu s charakterem postav a práce na konkrétní roli jim nedovolovaly pomalu ani jíst a spát. Pod vedením svého trpělivého a laskavého lektora se však této řeholi věnovali dobrovolně a rádi s plným nasazením.

Třída G Patrika Lančariče

„...jen málokdo věděl, že výsledkem snažení tohoto tělesa bude první slovensko-český trampský muzikál."

Třída B Juraje Benčíka v šumperských ulicích při akci se sochou Josefa II. Autory fotografií na této dvoustraně jsou seminaristé Šumperského setkání mladých amatérských divadelníků 2007.

Juraj Benčík – třída B,
prý jste zabalili sochu Josefa II. do potravinové fólie...
Naším cílem bylo, aby se nás kolemjdoucí zeptali, co to tam děláme. V tu chvíli by se od nás dozvěděli, co je to za sochu, odkud pochází a že ji připravujeme pro odlití kopie pro partnerské město v Anglii. Od začátku to byla fikce, zajímaly nás reakce okolí. Za tři dny, co jsme na soše pracovali, se nám podařilo takto informovat kolem stovky různě reagujících lidí. Pro veřejnost se vše odhalí, až vyjde v místních novinách článek, který odkryje fakt, že to bylo divadlo.
Pouličné /skryté/ divadlo (Které jsme téměř neviděli, pozn. redakce.)
To, že tu byli s námi, jsme poznali jen podle rozruchu v jinak klidném městě. Obyvatelé Šumperka ukázkově a ochotně reagovali, když byli stavěni do předem připravených situací – půjčili kolo, mobil, ochotně pomáhali omdlelým seminaristkám apod., volali policisty, hasiče a jiné veřejné činitele, když si všimli, že je socha Josefa II. postupně pokrývána montážní pěnou – aniž by tušili, že to není skutečnost a navíc!!!, že jsou tajně dokumentováni. (Z čehož mělo béčko nelíčenou radost.)

Třída H Michala Hechta

Jozef Krasula – třída F

Co pro tebe znamenají Šumperské dílny?

Je to úžasná škola, i když bývá hodně náročná. Vidím, co všechno se za ten týden dá udělat a co všechno se lidé naučí. Na frekventantech, kteří se dílen účastní opakovaně, je pak jasně vidět, jak rostou divadelně i lidsky. A k tomu je tu ještě ten osobní rozměr, že je to setkání s přáteli. Na rozdíl od dílen v jiných městech, které jsem absolvoval, je v Šumperku výhoda obrovské koncentrace na práci. Dá se tu pracovat ráno a večer a kdo chce, může pracovat i v noci. Jsme tu pány svého pracovního času a nikdo nás nenutí do toho, co se nám nechce dělat. Má to neopakovatelnou atmosféru.

Divadlo ako poezie, Poézia ako divadlo

Seminaristé této třídy chodili Šumperkem s hlavou v oblacích a s nohama pevně na zemi. (Zvláště od té chvíle, co si jeden z nich při interpretaci básně rozbil hlavu). Verše J.H. Krchovského se ozývaly ze všech šumperských koutů, s poezií na rtech vstávali i usínali. Z prostor divadelního sálu se ale neustále linuly salvy smíchu. Až do závěrečné prezentace jsme netušili, že může být s depresivními verši J.H. Krchovského taková sranda (citace Zdeny S.).

Patrik Lančarič – třída G

Co tě ovlivňuje v tvorbě?

Hlavně hudba, prožívám ji celým tělem, když připravuji představení, hudba je první, čím se inspiruji, intuitivně, pomáhá mi pojmenovat životní pocit. Pak výtvarné umění a poezie – ta tvoří velkou část mé knihovny...

Jaká je tvoje letošní třída?

Parta skvělých lidí, jsou opravdu dobří, já letos trochu cítím svoje hranice, přál bych si jim dát ještě víc energie...

Hudobné divadlo...? Divadlo hudby...?

Ač se tato třída sešla s velmi rozdílnými hudebními dovednostmi (někteří si dokonce přivezli nástroje, na které nikdy nehráli), jejich nasazení pro dokonalou orchestrální tvorbu bylo někdy až smrtící. Třída byla viděna, jak kromě všelijakých hudebních nástrojů několikrát denně přenáší do svých prostor zásoby vincentky (povoleného a nutného dopingu). Za vydatného kloktání ladili, zpívali, hráli a tvořili. Zdmi divadla prosakovaly neslýchané rytmy a melodie a jen málokdo věděl, že výsledkem snažení tohoto tělesa bude první slovensko-český trampský muzikál.

Michal Hecht – třída H

K: Kdy a jako co jsi byl poprvé na Šumperku?

M: Jako frekventant. V roce 1987, u tehdy ještě nedostudovaného Ondry Pavelky. Jako lektor asi od roku 1997.

K: Proč se k tobě lidi hlásí?

M: Protože chtějí dělat pohyb... Tedy doufám.

K: A co tě na těch dílnách baví?

M: Nejvíc asi ten vývoj, pokaždé je to jiné. Jiní lidé, jiná energie, čerpám z lidí zase nové nápady. *(No ještě, že to přiznáš, upíre! pozn. K.)*

Divadelní dílna Neverbálno

Nebyla příliš slyšet. Seminaristé byli nakaženi dosud neznámou infekcí hechtitidy a zřejmě hned po příjezdu ztratili řeč. Dorozumívali se posunky (byli schopni pantomimicky vyjádřit objednávku jídla či dokonce předpověď počasí). Veselým metáním přemetů a salt dávali najevo souhlas, případně na otázky odpovídali stavbou kolektivní lidské pyramidy o třech patrech. Jejich závěrečná prezentace v Mašince byla úžasnou ukázkou artistického umění.

VEČERNÍ PROGRAM – Ti, kteří nás letos přijeli inspirovat.

Túlavé divadlo Trnava, Bratislava, Jakub Nvota: Hamlet, alebo Nález lebky – unikátna verzia najslávnejšie Shakespearovej drámy

Improvizační liga Praha – Improvizační zápas

Divadelní soubor E. Krumpáče Rosice u Brna, na motivy K.J. Erbena: Zlatý kolovrat

Filmový klub – Rozhovor s nepřítelem, režie Patrik Lančarič

Divadlo Šesť pé pri DZ Partizánske: na motivy L. Aškenazyho Hra na ocina a maminu

ŠUMPERSKÉ AKTIVITY – Třída G zorganizovala veřejně interní potlach (rozuměj: večerní oheň se zpěvy, tanci a buřty). Dosud neodhalený Yetti (nebo Ježíšek?) všem nadělil bonbon pod polštář a dokonce měl i čas na několik pěkných instalací z bot, deštníků a květin v prostorách internátu. Už druhým rokem se v rámci odpočinkového odpoledne uskutečnil sportovně laděný turnaj mezi jednotlivými třídami, kde nešlo především o vítězství, ale o čas, kdy mohli být všichni účastníci letošního S.M.A.D. pohromadě.

DVOUMINUTOVKY – Noční můra lektorů a seminaristů. Po sportovním turnaji měly za úkol všechny třídy (kromě vítězného týmu) před večerním představením předvést vítězi krátká vystoupení na předem určené téma. Některé třídy tvrdě pracovaly na těchto úkolech (které si mimochodem lektoři sami vymysleli) i v době krátkého času určeného na odpočinek (oběd, večeře, sprcha).

PODĚKOVÁNÍ – Velké a všem.

„Až do závěrečné prezentace jsme netušili, že může být s depresivními verši J.H. Krchovského taková sranda."

Třída F Jozefa Krasuly

Nafouklé bubliny dneska skvěle fungují

aneb Rozhovor Davida Slížka s režisérem souboru Geißlers Hofcomoedianten Petrem Haškem o divadle, baroku a festivalu Theatrum Kuks

„Na Kuksu je hlavně úžasný genius loci. Myslím, že to je základní deviza festivalu. Je to nádherné místo, které je vlastně trochu zapomenuté. Přitom ve své době, před 300 lety, to bylo kulturní centrum Evropy."

Festival barokního divadla, opery a hudby Theatrum Kuks proběhl 23.–28. srpna už pošesté. Ve srovnání s letními rockovými festivaly jde o komorní akci, na kterou každoročně zavítají stovky diváků (v roce 2005 jich například bylo 1200). Festival se odehrává v barokním komplexu, který začal v roce 1692 stavět František Antonín Špork. Z původního rozsáhlého lázeňského areálu se do dnešních dnů dochoval jen hospitál s kostelem Nejsvětější Trojice a kryptou. Sochařskou výzdobu areálu vytvořil Matyáš Bernard Braun. Samotný zámek a některé další budovy padly v historii za oběť povodním a požárům. O festivalu, lásce k baroknímu divadlu a geniu loci jsme hovořili s Petrem Haškem, režisérem souboru Geißlers Hofcomoedianten, který se specializuje na moderní rekonstrukce barokních žánrů.

Festival barokního divadla, opery a hudby – to zní jako Pražské jaro, Smetanova Litomyšl nebo podobný vážný festival zaměřený na úzkou skupinu diváků…

Tak úplně to tak není. Festival v Kuksu je otevřenější, nezaměřuje se čistě na barokní věci nebo rekonstrukce. Jsou tam i představení, která se netýkají přímo baroka, ale jsou jím inspirovány – například divadlo v maskách, komedie dell´arte a další.

Pojem baroko mi už od základní školy „zavání" dějepisem a vážnými tématy. Barokní rekonstrukce, které hraje tvůj soubor, jsou přitom velice současným divadelním tvarem. Dá se to samé říct i o festivalu? Nebo je to festival pro diváky v oblecích a večerních róbách?

Tak to určitě není, řada věcí například probíhá v plenéru po celém areálu Kuksu. Hraje se také v našem vlastním divadle, Comoedien-Hausu, které jsme sami vybudovali, je to bývalá stodola. Hraje se také v hospitále, na schodech i na řece.

Jak jste jako soubor k baroku dospěli? Co vás přivedlo k tomu, že zpřítomňujete historické tvary?

To je hrozná náhoda, vyvinulo se to ze známosti se Standou Bohadlem, který je iniciátorem festivalu a celé té myšlenky. On je hudební vědec a občas nachází nějaké texty v archivech, a tak ho napadlo, že bychom jednu barokní věc mohli udělat. První byl Amor Tyran a pak se z toho stala taková tradice, ze které teď je už šestý ročník festivalu. Nám je baroko nějakým způsobem blízké, má spoustu pojítek se současností. V barokních hrách najdete velká témata, pompéznost, jsou to takové ty nafouklé bubliny, které dneska skvěle fungují. Nemám rád na jevišti realismus, i proto mě možná baroko oslovuje.

Festival se letos odehrává už pošesté, jezdí k vám některé soubory hrát pravidelně?

Máme spřízněné soubory, například Malé vinohradské divadlo, společně jsme i udělali komedii dell' arte. Na festivalu míváme pravidelně dílnu na komedii dell' arte s italskými herci, hraje se v okolí hospitálu. Pak musím jmenovat

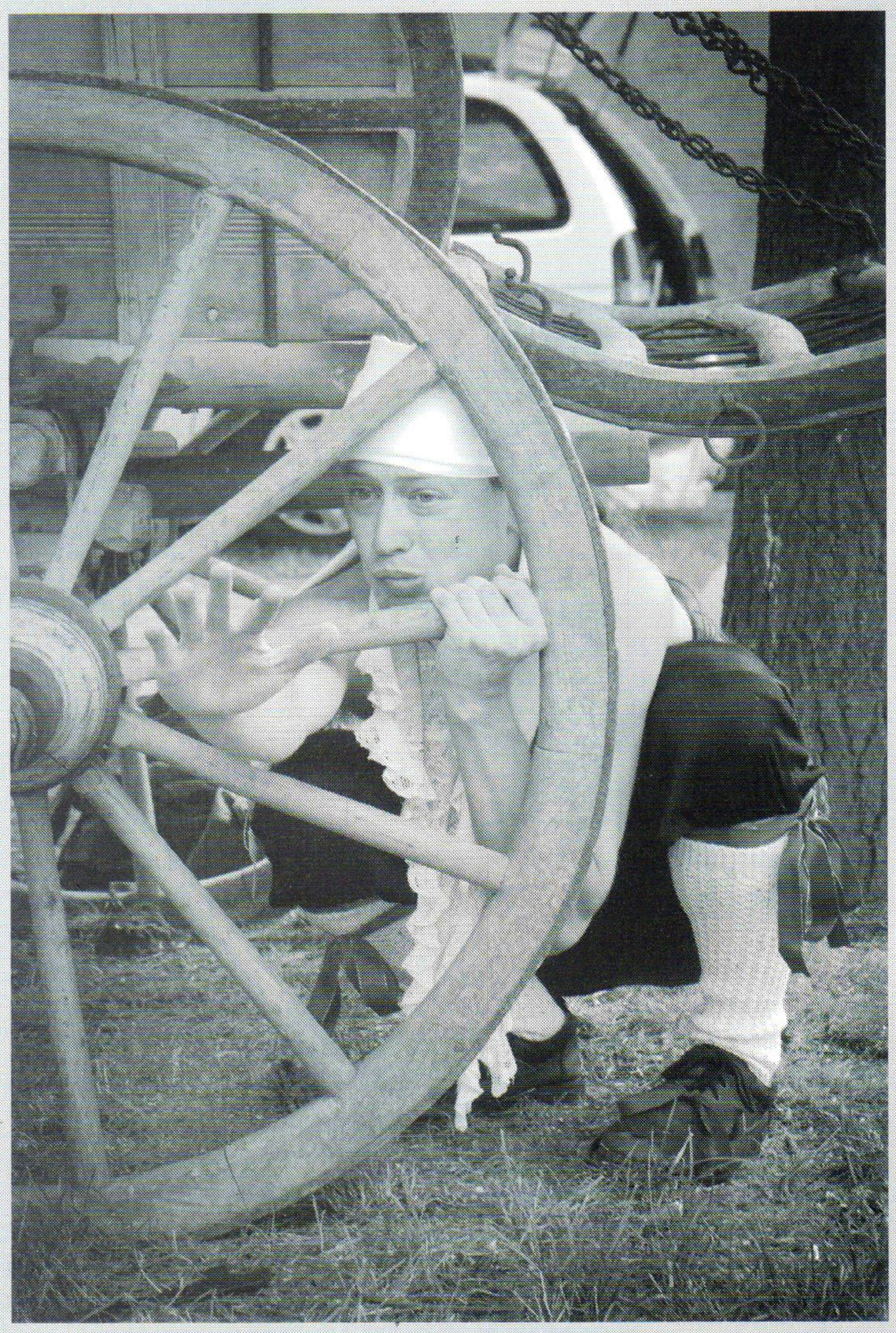
soubor Ritornello, to je Michael Pospíšil, který se specializuje na barokní muziku. Pravidelně jezdí i pardubická konzervatoř, která pokaždé přiveze nějakou operu. Častým návštěvníkem je i Ctibor Turba.

Jací diváci na festival jezdí, jsou to opravdu kovaní milovníci baroka?

Myslím, že se to postupně mění, ale ze začátku to tak určitě bylo. Třeba mladé lidi pořád musíme na festival sami zvát, moc o něm nevědí. Už naštěstí máme svou diváckou obec a na každý festival děláme novou premiéru a na nás chodí hlavně ti mladí.

Říkáš, že dostat na festival mladé publikum je problém. Na co diváky lákáte?

Na Kuksu je hlavně úžasný genius loci. Myslím, že to je základní deviza festivalu. Je to nádherné místo, které je vlastně

Geisslers Hofcomoedianten Kuks / Heinrich Rademin: Amor tyran. Foto: Ivo Mičkal. Dtto fota na předchozí straně dole.

trochu zapomenuté. Přitom ve své době, před 300 lety, to bylo kulturní centrum Evropy. A v průběhu festivalu Kuks takovým strašně zajímavým způsobem ožívá. Hraje se po celém areálu. Kuks je rozdělený řekou Labe. Na jedné straně stojí hospitál, což je duchovní místo, a na protějším břehu jsou lázně, světské místo – bylo tam divadlo, orloj, kolonáda. A na všech těch místech probíhají představení. Festival začíná pár kilometrů od Kuksu, v místě, kde je v lese ukrytý Braunův Betlém, jsou tam do skal vytesány různé biblické výjevy. A letošní ročník měl specialitu – poprvé se hrálo na lodích na řece.

rozhovorpro as

Hra a dění na HRAnDĚNÍ už popáté

Rozhovor s ***Jakubem Michálkem***
připravil ***Vladimír Fekar***

Multižánrový festival ***HRAnDĚNÍ aneb Setkání amatérského divadla a hudby*** *ovládl Zlín letos už popáté. Rozžívá Zlín amatérským divadlem a hudbou na sklonku prázdnin, před začátkem školního roku. Letos se ve dnech 30. 8.–1. 9. 2007 odehrával v několika prostorách, v divadelním klubu Zelenáčova šopa, v prostorách hradu v městské části Zlín-Malenovice, v hudebním klubu U Tetoura a v areálu firmy VLW.*

Festival staví především na multižánrovosti. Letos se zde prezentovalo divadlo Prkno z Veverské Bitýšky a Malá scéna Zlín, v minulých letech na něm však vystoupil například přerovský Dostavník, zlínské Divadlo Mandragora, Divadlo Prádelna, Jiříkovo vidění, valašskomeziříčský Schod, holešovský Hvizd a další. Kromě divadla byly k vidění projekce studentských filmů a k slyšení koncerty rockové, jazzové, bluesové i funkové. Od počátku je duchovním otcem tohoto festivalu, který si postupně získává čím dál větší oblibu, Jakub Michálek.

Jak se zrodila přehlídka HRAnDĚNÍ?

V roce 2002 jsem se přestěhoval z jednoho konce Zlína na druhý – do Malenovic. Když jsem zjistil, jaké podmínky a zázemí nabízejí prostory této městské části a přitom jsou využívány jen sporadicky, nápad byl na světě. Měl jsem v té době aktivní kontakt s amatérským divadlem a k hudbě taky nebylo daleko, proto došlo ke spojení těchto dvou žánrů. Název HRAnDĚNÍ vznikl spojením dvou slov, která popisují, co je v prvé řadě nabízeno, asi jako rock'n'roll, s podtitulem „setkání amatérského divadla a hudby.

Jak se vyvíjela dramaturgie?

Dramaturgická stavba setkání je neustále ve vývoji a hledání. Hrálo se nejdřív na jednom místě, dnes už to jsou tři malenovické prostory. Hrálo se dva dny, dnes jsou to tři dny. Jasným pojítkem však zůstává divadlo a hudba – žánrové mantinely zůstávají nevytýčené a omezující je snad jen fakt, že se většina akcí děje pod širým nebem.

Co považuješ za nejzdařilejší v letošním ročníku?

Asi počasí. To nám v posledních ročnících příliš nepřálo.

Co tě láká na spojování divadla a hudby na festivalech?

Myslím, že patří k sobě. Vždyť pokud se nejedná vyloženě o

Jakub Michálek (soukromé foto)

žánrově vyhraněný festival, tak se tam obojí navzájem proplétá a doplňuje, buďto jako hlavní náplň, nebo jako součást off-programu.

Proč převažovala v letošním ročníku právě hudba nad divadlem?

Jde o to, co se ti podaří nacpat do dvou večerů a jednoho dne. Spočítal jsem, že za pět let bylo k vidění 31 inscenací v podání souborů z celé Moravy a uskutečnilo se 41 koncertů, a protože není určen hlavní žánr, tak převažující počet divadel nebo hudebních skupin v programu určitě nehraje roli. Jde především o setkání a představování se. Mimochodem: když se dívám do programu letošního ročníku, tak ve čtyřech kapelách hrají divadelníci, z toho jedna kapela mimo jiné účinkuje i v divadelní inscenaci. Tak se ten letošní větší rozdíl trochu vykompenzoval.

Pracuješ v Městském divadle Zlín jako osvětlovač…

Ano, v této sezoně jsem otevřel už druhou dekádu u divadla.

Jak bys srovnal své zkušenosti s amatérským a profesionálním divadlem?

Zkušenosti? Bez dotace či sponzorů to nemá ani jedno lehké. Jinak pouze dobré – vyzkoušel jsem si i režii, hudbu, zvuk, dělal jsem kulisáka, řidiče. Určitě tam jsou rozdíly ve fungování a vztazích – kamarád versus kolega, koníček versus práce atd., ale obojí spojuje jedno. A to je divadlo. Když bychom zrušili ten statut, určitě by se někde našly i srovnatelné výkony. Při dnešním boji o diváka to mají amatéři určitě lehčí, netlačí je žádné tabulky s čísly a mohou si dovolit více či méně odvážné projekty bez vážnějších následků.

Jaké jsou výhledy HRAnDĚNÍ pro následující roky?

Dá-li pánbůh, sponzoři, město Zlín (kterým touto cestou děkuji za ročníky předešlé), tak 2008 – pošesté, 2018 – pošestnácté. Rád bych poděkoval i rodině, ve které mám velkou oporu. Někde jsem slyšel, že co bylo popáté, už je tradiční. Takže i HRAnDĚNÍ bude používat tento přívlastek. Dál bych chtěl připravit jako každý rok nějaké překvapení. Letos to bylo moje vystoupení s kapelou, s níž jsme hráli naposledy před deseti lety. Samozřejmostí je doprovodný program – kino, dílny, výstavy atd. a určitě se chci juknout po účinkujících i za hranicemi naší vlasti.

Don Quijot de La Mancha vzešlý z workshopu na Slezskoostravském hradu
Foto: archiv Dividla

Letní divadelní workshop Slezskoostravský hrad 2007

Několik poznámek po konci a před počátkem

Saša Rychecký – DIVIDLO Ostrava

Letní divadelní workshop 2007 je za námi. Dobře tak – a škoda. Bylo to INTENZIVNÍCH 14 dnů, s mnoha problémy od počátku, až do poslední hodiny. Šli jsme do toho proti všem a proti všemu. Napřed nevyšel grant Mládeže – tudíž nebyly peníze v množství potřebném. Profesionálové se z toho stáhli, buď sami, nebo jsem je odvolal. Nebylo na ně. Nebylo ani naše zázemí na Korunce. Na pronajatém Středisku turistiky v Porubě jsme zpočátku nebyli „doma" a museli se učit tam být, dělat a žít. Přihlásilo se jen 15 seminaristů, méně oproti plánům. Slovensko to vzdalo, Polsko se raději zapřelo. Výsledný stav: 2 z Olomouce, 1 z Broumova, 1 z Nového Jičína, 12 z Dividla. Hrad nám pronajali jen na 4 dny, na víc jsme neměli. Nebýt podpory Výstavnictví Ostrava, jmenovitě pana ředitele Burdy, fandovství všech na hradu, příspěvkům na projekt z MK ČR, Statutárního města Ostravy a městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, vše by bylo ještě složitější!

Tristní by se zdál výčet všech problémů. Museli bychom mluvit o nezájmu mnohých, sponzorů, kolegů, ale i médií o náš projekt (nedostatek cizinců – pro televizi neatraktivní a zbytečné, bez financí na uspořádání tiskovky a především pohoštění nikdo nepřijde), o nemožnosti dostat se k počítači a tiskárně, do dílen, skladů, kulisárny, pro kostýmy. Zednické práce, výměna oken, nová fasáda, padající strop sálu – vzhledem ke stavu objektu a pracem občas probíhajícím na Středisku volného času Korunka, kde jsme s Dividlem doma. Jenže problémy jsou od toho, abychom je řešili, a dnes už o nich ani nevíme a časem zůstane jen radost z toho, co se podařilo.

Příběh Dona Quijota mě léta lákal pro paralely se současností, se vším, co jsem zažíval. Patřil mezi sny, které si schovávám na někdy, na „až přijde čas". Ten letos nazrál. Především máme v Dividle několik opravdu šikovných a tvůrčích lidí. A když už se všechno tak nedobře sešlo, rozhodl jsem se dál nečekat a zkusit společně převést tu složitou a veledlouhou knihu na jeviště. Hledat – a najít – divadelní prostředky, vyjádření. Největší obavy? Jestli to pro mě silné téma nebude nakonec jen moje. Nechtěl jsem, aby se ostatní stali pasivními konzumenty, či dokonce loutkami v mých rukou, které by nevěděly co, proč, o čem, pro koho a jak hrají. Musel jsem se oprostit od všech svých ambicí a věřit těm, které mám kolem sebe, jejich invenci, chuti, zodpovědnosti. Být opravdu jen ten výhybkář přehazující koleje, aby nejeli v protisměru. Všichni jsme se stali rovnocennými partnery. Se stejnou zodpovědností – a to nejen za výsledek, ale za každou společnou hodinu. Za všechny maličkosti, o nichž se nemluví. Se stejnými pravomocemi. Všichni jsme měli – a používali – své právo veta. Museli jsme se mimo jiné naučit jeden druhému naslouchat, vnímat se, argumentovat, diskutovat, zkoušet, vymýšlet a zavrhovat, vzdávat se zajímavých věcí, které se nehodily do celku.

Snad nikdo ze seminaristů knihu nikdy celou nečetl. Jen jsem mohl doufat, že Cervantesovo motto: „NON BENE PRO TOTO LIBERTAS VENDITUR AURO" stane se našim společným tématem – a že si v příběhu blázna (?) Dona Quijota de la Mancha, již 420 roků starého, najdeme

„…paralelu s dneškem, se současností jsme našli v okamžiku, kdy jsme si uvědomili, v čem je svoboda Dona Quijota."

příběh o nás. Všechny problémy před a v průběhu nás utvrzovaly ve vědomí, že o své ideály se musíme umět porvat, že je to téma dnešní a naše, a – že třeba proti všem a všemu – to dokážeme! Onu paralelu s dneškem, se současností jsme našli v okamžiku, kdy jsme si uvědomili, v čem je svoboda Dona Quijota. Mnozí mají své sny a představy a ideály, on ale měl v sobě svobodu k tomu, aby se je pokusil uskutečnit – bez ohledu na výsměch a nedůvěru okolí. Že jeho cíle byly pošetilé? Pro koho? Především pro ty, kteří sami v sobě nikdy nenajdou svobodu své sny uskutečnit!

Jako správní idealisté jsme chtěli očistit pravý a původní význam slova WORKSHOP – neboli DÍLNA. Což je časový úsek, v němž dobrovolně přihlásivší se jedinci pracují společně na jednom společném projektu – tématu. V průběhu této práce a spolupráce získávají jisté zkušenosti a dovednosti, jsou spoluzodpovědni za celý průběh i za výsledek. Cílem pak není realizace konečné veřejné produkce za každou cenu, ale završení spolupráce na maximálně dosažitelném bodu. Spolupráci jsme se museli učit, ale všichni jsme se učit chtěli, měli jsme důvod – a společný cíl!

Na začátku jsme si všichni řekli, že se pokusíme představení, na která mají profesionální divadla tři měsíce, stihnout za dva týdny. Přičemž to bude naše SPOLEČNÉ dílo a to ve všech složkách. Bez těch Don Quijotů, kterými jsme se na 20 hodin denně všichni stali, by to byl úkol nemožný! Hledali jsme – a nacházeli – společnou řeč, kompromisy, zapřeli mnohdy sami sebe ve prospěch ostatních, protože jsme chtěli své cíle nejen proklamovat, ale opravdu realizovat. Bez zbytečných řečí, bombastických slibů, příkazů druhý den už neplatných. Byla to praktická škola skutečné týmové spolupráce! Tím, že jsme se částečně vzdali své osobní svobody ve prospěch ostatních, ve prospěch společného ideálu, tím jsme nakonec paradoxně získali nezávislost na vnějších okolnostech a svobody daleko větší porci. Ne náhodou bylo nakonec motto našeho představení „Nevěř všemu, co čteš!", protože „…rytířovo slovo je pevnější skály, je-li vyřčeno, není třeba je sepisovat! V něm je rytířská čest – a co je na světě většího než čest?"

Měl jsem z toho všeho obavy – přiznávám. Nechtěl jsem, aby to bylo horší než vloni, než kdysi za mého působení na Plumlově, aby to bylo jen laciné a určené pro komerci. A bylo jasné, že budeme mít jen na sobě dramaturgii (přečtení celé 800stránkové knihy, její výklad, vyhledání všech souvislostí i historických, výpis dramatizovatelných situací, jejich seřazení a opětovný výklad, volbu žánru, divadelních prostředků). Že nás nemine scénografie – převod situací na jeviště, do konkrétního prostoru v konkrétním čase. Kostýmy, rekvizity, výběr hudby, práce herecká, vlastní režie, to znamená sešití všeho vymyšleného do smysluplného a fungujícího tvaru. Aby výsledný tvar představení ve všech jeho složkách sděloval divákům naše téma, náš výklad. K tomu jsme museli zajistit sami stravování, plakáty a pozvánky, jejich rozeslání a distribuci, fotografování a natáčení, osvětlení, ozvučení představení… Na pouhých 14 dnů toho bylo docela dost – a zdaleka jsem nestihl vzpomenout všechno, ono to není až tak důležité.

Toto poznání, vědomí, bereme my, kteří jsme mohli spolu být, dělat i nakonec pozvat diváky na hrad beze strachu z trapna, zesměšnění, jako hlavní výsledek naší čtrnáctidenní spolupráce. Ti, kteří přijít chtěli a mohli, ti všichni přišli, viděli. Těm jsme skládali počet ze svých činů. Díky za to! Vám, kteří jste cestu za námi nenašli, vzkazujeme: snad ji najdete alespoň k sobě. Moc vám to přejeme, věřte, tomu zážitku se nic nevyrovná, tak nechutná ani moc…

V těch souvislostech mě napadá: Je normální, že se u nás tolik o všem mluví, ale málo dělá? Je predestinací k moci schopnost vše ožvanit, z činů se vymluvit, vylhat? Nemohlo by být méně řečí, frází, nabubřelých proklamací a více skutečných činů? Nedalo by se všude hrát otevřeně, poctivě, na rovinu? Kolika lidem jde o skutečný čin, o dosažení cíle – a kolika o funkci, moc, peníze? Kvalita člověka, skupiny, spolupráce prověřuje se především v kritických okamžicích. Při povodních, v krizích – jako před 39 lety při „osvobození"…

Jak to bude s týmy kolem nás? Nejen těch vzdálených – vrcholových, parlamentních, vládních, stranických, ale především nejbližších? Kdy přejdeme od slov ke skutečným činům, ke skutečné spolupráci? Nebo se dál budeme za zády pomlouvat, pasivně čekat na to, co udělají ostatní, přehazovat své zodpovědnosti na jiné? Žádný osvícený diktátor nepřijde, všechno je to jen a jen na nás – všech. Na vědomí spoluzodpovědnosti za činy a konání každého jednoho, ať na jakémkoliv postu. Náš tým byl v kritické situaci před začátkem a po celou dobu trvání workshopu, ale zaťali jsme se. A jen proto byla 18. srpna 2007 ve 21.00 hodin na hradě premiéra před cca 350 diváky!

Dramaturgie, režie, scénografie, kostýmy i rekvizity, výběr hudby, realizace představení – to vše bylo společné. Pomáhaly, malovaly, šily, natíraly a výhybky občas (mezi nákupy, vařením a úklidem) přehazovaly: Hana, Tatiana i Beatka Rychecké, Helena Skálová. Filip Skála s rozcvičením a choreografií (připomínka loňské práce na Komenském), Anička Solilová z Vysokého Mýta u světel i Anička Ševečková z Hnojníka s dětmi svého souboru také přišli se svou troškou… Celý projekt byl pak dílem Dividla Ostrava a Saši Rychechého.

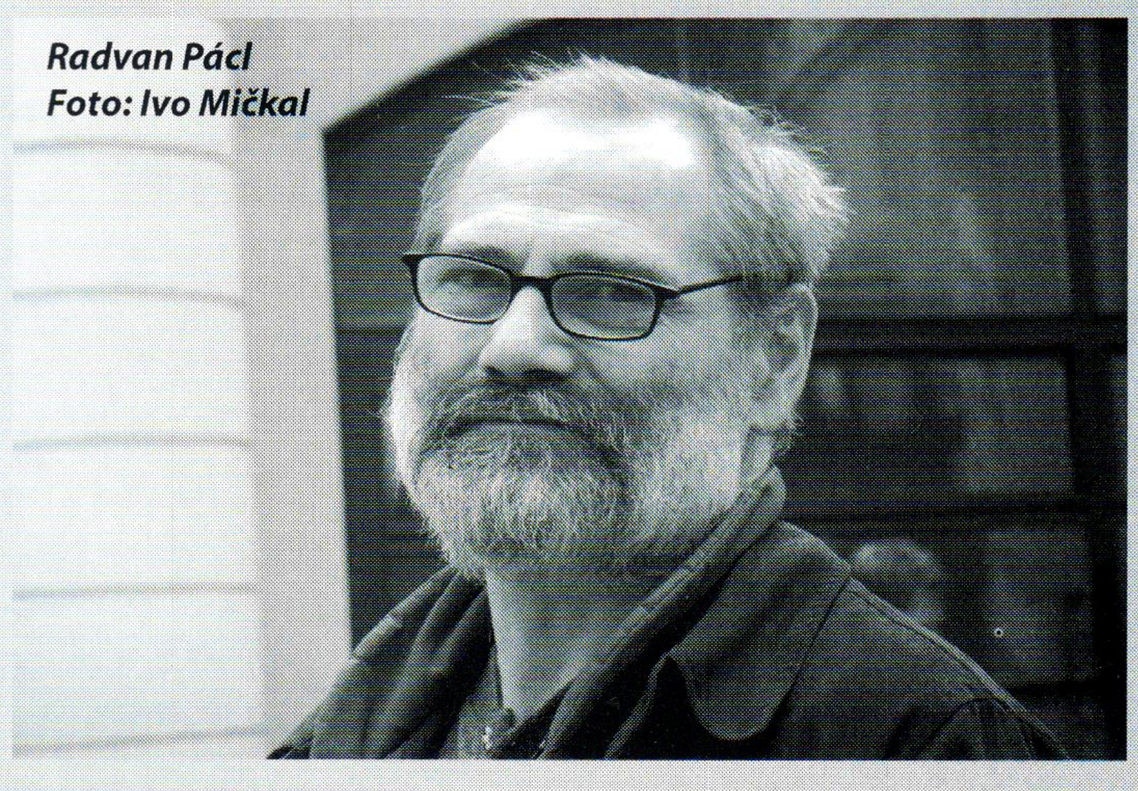
A tak jsme s Dividlem zase před počátkem. Nové spolupráce, nových setkání, nových lidí, představení, těšení se. Každý konec je počátkem dalšího dění – a dokud budeme mít své sny (a sílu je realizovat, abychom si mohli vysnít další sny), do té doby budeme opravdu žít. Až budeme rezignovat, pak budeme dožívat.

„My jsme se narodili, abychom žili umíraje, zatímco mnozí umírají pojídaje!"

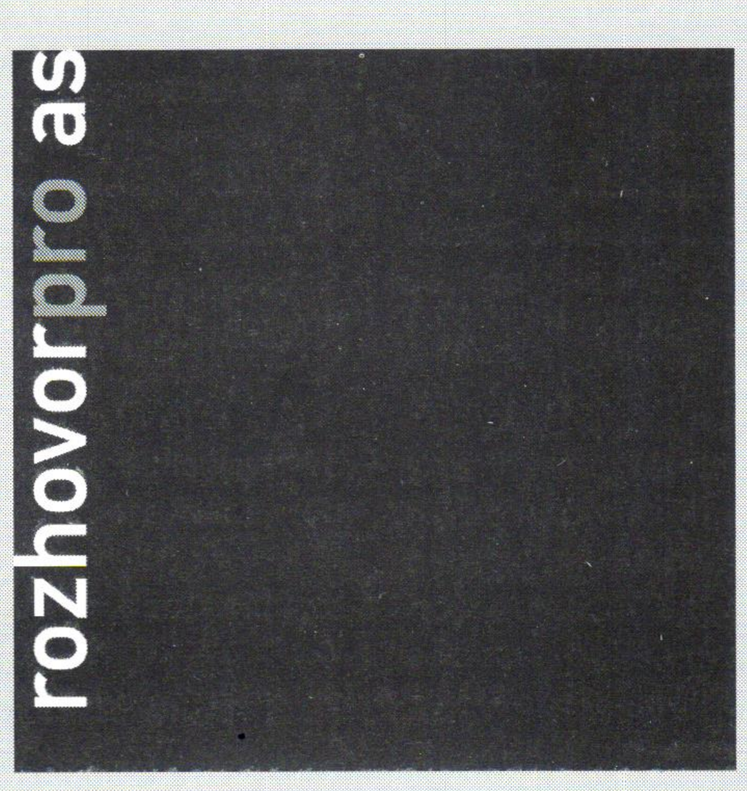
V klubu se polemizuje, v klubu se lidé hádají, žijí, odpočívají a baví se aneb Činoherní klub uvádí

Rozhovor s Radvanem Páclem připravila Simona Bezoušková

Radvana Pácla mám neodmyslitelně spojeného s Činoherním klubem, především však s projektem Činoherní klub uvádí, ve kterém se profesionální scéna otevírá amatérům, inspiraci a diskuzi. A právě diskuze s Radvanem Páclem během každé mé návštěvy Činoherního klubu jsou onou pověstnou „třešinkou", o kterou bych se s vámi prostřednictvím tohoto rozhovoru ráda rozdělila.

Radvan Pácl
Foto: Ivo Mičkal

V čí hlavě se projekt Činoherní klub uvádí zrodil?

Snad nebude od věci zmínit se o souvislostech, které má české divadlo ve své historii. Ve chvílích, kdy politická situace značně omezila existenci svobodné tvorby profesionálním divadelníkům, amatérské divadlo hrálo velmi důležitou roli. Důkazem je osud profesionálních divadelníků, kterým bylo po okupaci 1968 a v následné normalizaci znemožněno pokračovat v práci v souborech, které založili a spoluvytvářeli. Jejich výsledky se přes oficiální zákazy nemohly neprojevit při tvorbě inscenací amatérských souborů v době normalizace. Jaroslav Vostrý psal publikace pro amatérské divadelníky, Ladislav Smoček se stal oblíbeným dramatikem a Václav Kotva vedl amatérský soubor v Radnicích. Amatérské divadlo bylo v době normalizace „o něco více svobodnější". Právě setkání „pod svícnem" zachovala naději, která ve vnějším světě z mého pohledu moc neexistovala. Šlo spíše o určitý druh terapie za dohledu osobností, které odměnou za to, že české divadlo dovedly ke světovosti, byly poslány do vyhnanství profesionální nečinnosti. Jejich úloha ve vývoji amatérského divadla byla nezastupitelná. Rád vzpomínám na Jana Císaře, který na Jiráskových Hronovech vedl polemiky nejen o amatérském, ale i o divadle jako takovém.

„Amatérští herci jsou „divadelní srdcaři" a jsou rádi, když pro svůj upřímný vztah k divadlu najdou pochopení u diváka."

Činoherní klub uvádí se formálně objevil ve chvíli, kdy transformace Činoherního klubu z příspěvkové organizace na obecně prospěšnou společnost (prosinec 2002) vytvořila předpoklad samostatnějšího rozhodování nad svěřenými finančními prostředky (závislost na rozpočtových pravidlech není tak striktní). A jak již z názvu nového právního postavení Činoherního klubu o.p.s. vyplývá, bylo nutné – možné naplnit navíc skutečnost obecné prospěšnosti. Volba pana ředitele Vladimíra Procházky padla na oblast neprofesionální divadelní činnosti. A tento projekt svěřil mně.

Měl jsem určitou diváckou zkušenost s uváděním amatérských a poloprofesionálních souborů v Činoherním klubu. Například Václav Kotva tady představil své amatérské divadlo z Radnic. Byla to spíše nahodilá setkávání.

Jak složitý byl přechod od této nahodilé formy k pevnému formátu a pravidelnému uvádění neprofesionálních inscenací?

Bylo třeba vejít ve známost jak mezi amatérské soubory, tak i jejich diváky. Pro mne důležitou roli hraje postavení herce v inscenaci. Je-li jeho dovednost – svobodně se vyjádřit - podporována autorem a režisérem a diváci to cítí, je to pro mne záruka lidské kvality. Amatérští herci jsou „divadelní srdcaři" a jsou rádi, když pro svůj upřímný vztah k divadlu najdou pochopení u diváka. Po pěti letech vím, že pravidelnost, zdůrazňuji pravidelnost, nepravidelných nedělních večerů poloprofesionální amatérských souborů vešla ve známost. Naděje od nahodilé formy k pevnému formátu tu je.

Program Čk uvádí dáváte dohromady vy sám. Můžete prozradit, jak a na základě čeho inscenace vybíráte?

Vždy musím připravit deset až dvanáct inscenací, které během sezony uvedeme v Čk uvádí. Moje orientace v amatérském divadle vychází jednak z přehlídek neprofesionální divadelní činnosti organizované Artamou a z vlastního hledání zajímavých souborů, které se na přehlídkách neobjevují. Třetí je už i taková možnost, že soubory samy projeví zájem hrát v Čk uvádí. Ta má dva aspekty: jedni si chtějí svou dovednost vyzkoušet v prostředí, které je láká z důvodu určitého růstu, a jiní to vystoupení chápou jako společenskou záležitost. A pak věřím na určitou náhodu, která k tomu všemu patří.

„Nehodnotím kvalitu hereckých výkonů, ale tu lásku k herectví, srdcařskou schopnost ztotožnit se s pocitem svobodné výpovědi o sobě, podělit se s tím společně s kolegy a s divákem."

Jací diváci Čk uvádí navštěvují?

Samozřejmě jsou to lidé, kteří přijdou se souborem. Potom jsou to diváci, které dané téma a jeho zpracování zajímá a mají navíc rádi amatérské divadlo. Objevují se i diváci, kteří chodí do Činoherního klubu a při té příležitosti zkusí Čk uvádí. A pak je malá skupinka těch, kteří jsou zvědaví, třeba sami chtějí dělat amatérské divadlo a úplně nevědí, jak na to. A je i případ, kdy název inscenace Bílí andělé pijí tesavelu přilákal diváky.

Čk uvádí je jistě finančně náročný projekt. Jak ho financujete?

Určité finance vyplynuly z nového právního postavení Činoherního klubu o.p.s. Využili jsme pro letošní rok grantu MK ČR.

Čk uvádí teď na chvíli opustíme a zeptám se vás na něco trochu jiného. Vy jste jeden z mála lidí, který za rok navštíví poměrně dost krajských a národních přehlídek včetně Jiráskova Hronova. Co si vlastně o celém tom soutěžním systému myslíte? Je podle vás dobře, že něco takového existuje?

Určité hledisko jako kategorie kvality či nekvality existuje v obecném slova smyslu. Je-li příležitost a možnost zaplatit lektory, kteří na přehlídkách s amatéry diskutují o tom, jak každou svou dovednost v sobě uchopují, co je originální, co je autentické a co je opsané, je dobré ji využít a podporovat. Soutěže v divadle nemám rád. Je to velmi složitá situace jak pro toho, kdo rozhoduje, tak i pro samotný soubor. Zážitek mezi hercem a divákem nemusí být vždy totožný s hodnocením a umístněním inscenace na přehlídce.

S dovolením u přehlídek ještě na chvíli zůstanu, neboť jste letos navštívil i první ročník Divadelního Děčína. Jak celou přehlídku hodnotíte?

Neskutečnou radost mám z toho, že se na všech přehlídkách otevřel problém diváků. Dříve mi na nich totiž bývalo trochu smutno. Mluvím o problému, který jsem zažil na FEMA-Du v Poděbradech, v Písku i na Třebíči. Sedělo nás v hledišti pár. Soubor měl strach před porotou a nemohl se opřít diváka. V Děčíně jsem byl velmi překvapen, že tam po celou dobu přehlídky byli diváci. Chtěl bych ještě ocenit vstřícnost lidí, kteří přehlídku měli na starosti.

V Činoherním klubu se díky Čk uvádí potkává amatérské divadlo s divadlem profesionálním. Jak podle vás toto setkání jednotlivé strany obohacuje, obohacuje-li je vůbec.

V knížce Divadla, která našla svou dobu říká Jan Císař, že „Činoherní klub začíná od herce". Dosavadní zkušenosti s amatérskými soubory na jevišti ČK mám velmi pozitivní právě přes herce. Většina cítí, jakou úlohu v Činoherním klubu má herec, a diváci jim v tom vycházejí vstříc. Nehodnotím kvalitu hereckých výkonů, ale tu lásku k herectví, srdcařskou schopnost ztotožnit se s pocitem svobodné výpovědi o sobě, podělit se s tím společně s kolegy a s divákem. Všechno to souvisí s tím, že Činoherní klub uvádí zve neprofesionální divadelníky vlastně do „klubu", kde se polemizuje, lidé se hádají, žijí, odpočívají a baví se.

Na jaké tituly se diváci mohou v rámci Čk uvádí těšit? Na co byste je pozval?

Velmi rád bych je pozval na naše stránky www.cinoherniklub.cz, kde si můžou najít, co zrovna který měsíc Činoherní klub uvádí. V září jsme pozvali Nejhodnější medvídky s Harilou, v říjnu De Facto Mimo s Groteskou, v listopadu ING Kolektiv – DS Čtyřlístek Frýdek-Místek.

kukátkodosvěta

Korejská rychlovka De Facto Mimo

28th AITA/IATA International Theatre Festival očima nonverbálního herce

Martin Kolář

Nejdřív jsme nevěřili, že do Koreje poletíme, a pak to zase nikdo nevěřil nám. Když jsme měli v sobotu letět a ve čtvrtek být zpátky, ptali se všichni: „A to se vám vyplatí?" O tom jsme nepřemýšleli. Jsme herci, tak hrajeme. A nakonec: stejně už nevěříme, že jsme tam opravdu byli.

Když jsme v lednové bouři čekali 32 hodin na let do Helsinek, nevěděli jsme, že stejně dlouho trvá cesta do Koreje a zpátky. Jedenáct hodin v letadle plus osm hodin časový rozdíl, pak hodinka letu ze Soulu do Busanu, necelá hodina autobusem a jsme v Masanu (na jihu Jižní Koreje). Hurá!

Vedro jsme čekali, ale sauna nás překvapila. Nepomůže nic, za pět minut propotíte tričko, za deset minut batoh.

Abychom se otrkali, vzali nás rovnou na večeři do takové horší trojky, ale nebylo nač si stěžovat. Korejců tam bylo čtyřicet, ale brzy nám vysvětlili, že jde o čínský soubor, který už má po představení. A jeden z Číňanů byl Korejec a byl to prezident korejského centra AITA/IATA. Seznamovali jsme se rychle.

Snad něco o jídle, ať to máme za sebou. Chobotnice vypadají a chutnají jako hračky vyrobené v Číně. Feferonky si Korejci zásadně namáčejí do chilli omáčky. Chilli je vůbec úplně ve všem a k některým jídlům by se měl podávat hasicí přístroj. Třeba k zelným listům v chilli omáčce nebo ke kostnatým rybičkám v chilli omáčce nebo k ředkvím v chilli omáčce... A když jsme si do své misky chilli

„Chilli je vůbec úplně ve všem a k některým jídlům by se měl podávat hasicí přístroj."

„Když jsme některé z našich kritických připomínek naznačovali Leo Trompovi, což je, world president AITA/IATA asbl', jenom se usmíval. Kdo by se neusmíval, když je z Karibiku."

omáčku nedali, přišla paní šéfová a dala nám ji tam sama. Ale chutnalo nám. Dokonce jsme se ani neptali, jaké maso to jíme. Jenom ty mořské řasy, kterých bylo kilo v každém jídle, byly ve skutečnosti horská tráva. Tedy pokud jsme dobře rozuměli. V Koreji se anglicky moc nemluví a když, tak s velice specifickou výslovností. Například, než jsme při cestě zpátky pochopili, že „Joplajt! Joplajt!" znamená „Your flight! Your flight!", tak nám málem uletělo letadlo.

U nás jsme z festivalů zvyklí na festivalové centrum, kde se všichni potkávají, debatují a získávají informace, ať už je to foyer divadla nebo Triton. V Masanu nic takového není. Festival je utopený ve městě (nebo městech) mezi nízkými horami. Všude jsme jezdili autobusem, protože vzdálenosti jsou velké a orientační body žádné. Navíc nás „naši Korejci" hlídali jako šikmé oko v hlavě. Jakmile se někdo vzdálil od skupiny, byť na pět metrů, hned nás lovili s výkřikem „Imposibl! Imposibl!". Skoro jsme měli pocit, že nic nesmíme.

Divadlo De Facto Mimo Jihlava / Martin Kolář: Groteska. Foto: Ivo Mičkal.

Divadlo De Facto Mimo Jihlava
Martin Kolář: Groteska / Foto: Ivo Mičkal

Chtěli jsme jít k moři: Imposibl! Chtěli jsme jít nakoupit: Imposibl! Chtěli jsme se rozdělit: IMPOSIBL!!! Až Švédové nám třetí den vysvětlili, že musíme zvýšit hlas a trvat na svém. A pomohlo to. Dokonce jsme se i rozdělili, heč. A ten jeden volný den jsme se nechali zavést na rybí trh, kde měli k jídlu několik živočichů, o jejichž existenci jsme nevěděli ani po dvaceti letech zírání na Život v přírodě. Lavory plné ryb, sépií, platýzů, krabů a chobotnic nás uchvátily, ale

„Takže jsme poprvé a naposled hráli Grotesku s horským kolem. Když jsme k naprostému zděšení všeho Korejstva odmontovali blatníky, brzdy, přehazovačku, světla a část řídítek, nikdo už neprotestoval proti přestříkání nabílo."

mořský, ehm, šulín nás... postříkal vodou.

Grotesku jsme hráli v MBC Hall, což je takové kongresové centrum se sálem pro 1200 diváků. Docela jsme se tam ztratili, na jevišti by se mohla jet rallye Paříž–Dakkar, ale zvládli jsme to. U nás doma stavíme Grotesku půl hodiny i se svícením. V Masanu jsme stavěli šest hodin. Techniků tam bylo deset, ale měli dost času a neměli rekvizity, o kterých nám dva měsíce tvrdili, že je seženou – lavičku, stůl, židli a starobylé kolo. Takže jsme poprvé a naposled hráli Grotesku s horským kolem. Když jsme k naprostému zděšení všeho Korejstva odmontovali blatníky, brzdy, přehazovačku, světla a část řídítek, nikdo už neprotestoval proti přestříkání nabílo.

Nakonec přišlo asi čtyři sta diváků a reagovali stejně jako diváci v Broumově, Jeseníku nebo finském Mikkeli. Trošku jsme se báli, jestli Chaplin tenkrát prorazil až do zátoky Japonského moře, ale zřejmě ano. Po představení jsme se propocení a páchnoucí půl hodiny fotografovali s davem pubertálních dívek, které vtrhly na jeviště. Nekecám.

Je ovšem třeba říct, že festival měl řadu organizačních nedostatků. Například nikdo neví, proč již několik let jsou každý den jenom dvě představení, a to obě současně (o půl osmé večer). A tak se nám litevští divadelníci omlouvali, že šli raději na Pákistánce, protože nás přece ještě uvidí na spoustě festivalů. Citelně nám chybělo nějaké centrum – není kde se setkávat po představení. Všichni se sice sejdou před ubytovnou, ale není kam si sednout a nesmí se dělat hluk. A tak když Češi, Slováci a Mongolové obsadí lavičky, Litevcům musí stačit schody, Švédům obrubník a Makedoncům zídka. Finové, Rusové, Norové a Španělé mají smůlu.

Divadlo De Facto Mimo Jihlava
Martin Kolář: Groteska
Foto: Ivo Mičkal

Organizační chaos nepříjemně ovlivnil i některá představení. Litevci hráli v sousedním městě, kam ovšem korejští pořadatelé zapomněli vypravit autobusy s diváky, takže se hrálo jen pro litevského atašé a jeho manželku. Dále: jistý aktivní italský účastník souběžného světového kongresu nás donutil přijít na besedu s korejskými divadelníky, kterým o tom ovšem korejští pořadatelé zapomněli říct. Nebo: do katalogu místo fotografií z našeho představení přetiskli technické fotky rekvizit, které jsme potřebovali sehnat. A: kdepak je naše pamětní plaketa, kterou nám zapomněli předat, a na kterou Slováci reagovali slovy „Z toho sa budú dobre jesť halušky"? Festivalový guide book se neobtěžoval s maily či weby divadelních souborů a tak dále.

Když jsme některé z našich kritických připomínek naznačovali Leo Trompovi, což je „world president AITA/IATA asbl", jenom se usmíval. Kdo by se neusmíval, když je z Karibiku.

Nechci rýpat zbytečně hluboko, ale za úvahu stojí zřejmě nepatrně pochybná kritéria, podle kterých jsou představení na festival vybírána. Jistěže každý nemůže a nemusí hrát nonverbální a tudíž všeobecně srozumitelné představení, ale některé inscenace (nejen pákistánské, norské a konec konců i slovenské) byly postaveny především na textu, který není nijak překládán. Ani korejské představení nebylo tlumočeno, ale dokázalo zaujmout akcí, barevností a expresivním herectvím.

„A když se jeden z našich Michalů potkal u pisoáru s Finem, který viděl Grotesku v lednu v Mikkeli, to jsme najednou pochopili, že jsme snad opravdu součástí nějakého většího světa, než je Jihlava, která nám na letenky nedala ani korunu, protože si pánové a dámy u vesla nebyli jistí, jestli je mezinárodní festival v Jižní Koreji dostatečně reprezentativní akce."

Korea je pestrá a rychlá země (tisíckrát jsme slyšeli „hari, hari", protože jsme museli spěchat, abychom mohli čekat půl hodiny na autobus). Kamkoliv se podíváte, najdete televizi s velkoplošnou obrazovkou. V každé restauraci, v obchodech, v autobusech. V divadelní šatně jsme měli větší televizi, než máme doma koupelnu. Provoz na ulicích je nekonečný a šestiproudý. Když někdo jede s motorkou do davu na chodníku, nikdy nezatroubí. Anglicky nikdo neumí a veškeré nápisy jsou pouze v korejštině. Zahrady jsou nádherné a precizně upravené – drobné zahradníky unesou i ty nejtenčí větve. Pěticentimetrové cikády jsou hlasitější než sekačka na trávu. Ve dne je skleníkově dusno, v noci se ochlazuje na příjemných pětadvacet stupňů. A nejlíp je v Tesku, v oddělení mražených potravin!

Několikrát jsem si byl jistý, že zažíváme něco neopakovatelného. Třeba když Mongolové sebrali Bangladéšanům buben, aby zahráli We Will, We Will Rock You. Zpívali všichni. V jednu chvíli jsem měl dokonce pocit, že jeden Mongol s námi zpívá českou hymnu, ale když pijete pivo z dvoulitrové PET lahve, máte spousty různých pocitů. Nebo když ve dvě ráno přijeli Slováci, které jsme nikdy předtím neviděli – takhle nadšené vítání jsem dlouho nezažil. A když se jeden z našich Michalů potkal u pisoáru s Finem, který viděl Grotesku v lednu v Mikkeli, to jsme najednou pochopili, že jsme snad opravdu součástí nějakého většího světa, než je Jihlava, která nám na letenky nedala ani korunu, protože si pánové a dámy u vesla nebyli jistí, jestli je mezinárodní festival v Jižní Koreji dostatečně reprezentativní akce.

Děkujeme.

Nevyhlášenou soutěž „Opijte si svého Korejce" vyhráli Finové.

Martinská Scénická žatva mezi paprsky Slunce a kapkami deště

František Zborník

V příjemném kulturním městě Martině se ve dnech 28. srpna až 1. září konala jubilejní Scénická žatva, přehlídka toho nejlepšího, co slovenské amatérské scénické umění aktuálně nabízí, pořádaná společně Národným osvetovým centrem v Bratislavě a městem Martin. Pod Martinskými vrchy se letos v závěru léta střídala jasná modrá obloha s chladnými větry a mokrými přeháňkami. S uvedenými představeními to, obrazně řečeno, vypadalo podobně.

Jubileum 85. ročníku se v Domě odborů Strojár slavilo v úvodním komponovaném podvečeru s názvem Opäť o päť rokov. Byly to chvíle vzpomínkové, neboť autoři pojali záměr představit v krátkých scénkách, výstupech, dialozích ukázky z inscenací minuloročních nositelů Ceny za tvůrčí čin roku. (Na

Súkromná ZUŠ Ludus Bratislava / Peter Hudák: V pondelok pôjdem s tebou. Foto: archiv NOC Bratislava.

Slovensku není Žatva jen přehlídkou, ale má i soutěžní charakter. Porotou nejlépe hodnocená inscenace získá výše uvedený titul spojený s finanční odměnou.) Autoři vzpomínkové kompozice se zřejmě obávali, aby pořad nenabyl oficiózních rozměrů, což se podařilo, večer to byl vskutku neformální, místy snad až alternativní. V jeho rámci byly dekorovány výjimečné osobnosti slovenského amatérského divadla, za všechny připomenu např. i u nás známého Vlada Benka.

Postupně se potom během pěti dnů a nocí představilo na jevišti DO Strojár, ve Štúdiu Komorného divadla i jinde (recitátoři šikovně využili prostory Slovenského národného literárného múzea) včetně oné skupiny recitátorů, patnáct inscenací, z toho čtyři soubory vystoupily jako hosté. České divadlo úspěšně reprezentovaly čtyři dívky z prostějovského recitačního souboru pásmem lidové poezie Tragaču, Tragaču a DS Karolínka s dnes už slavnou inscenací Martina Františáka Doma.

Věren úvodní meteorologické metafoře se budu dále věnovat jen inscenacím, které tak či onak přinesly do Martina hřejivé paprsky sluneční, byť třeba ne úplně zářily. Ale člověk schoulený před vichry a lijáky se potěší každým nadějným svitem.

Soutěžní část přehlídky otevřela DS Etudy Kendice s inscenací Ionescovy Lekce. Soubor na Slovensku zatím ne-

„...během pěti dnů a nocí se představilo /.../ patnáct inscenací, z toho čtyři soubory vystoupily jako hosté. České divadlo úspěšně reprezentovaly čtyři dívky z prostějovského recitačního souboru pásmem lidové poezie Tragaču, Tragaču a DS Karolínka s dnes už slavnou inscenací Martina Františáka Doma."

příliš známý příjemně překvapil. Nazval jsem si pro sebe jejich produkci jako lekci o „absurditě" i jako lekci pro talentované. Do festivalového deníku jsem napsal:

DS Etudy Kendice / Eugéne Ionesco: Lekcia. Foto: Filip Lašut.

„Inscenace dramatických opusů E. Ionesca mají v našich zemích četnou tradici, skutečně kvalitních uvedení však tolik nebylo. Zjednodušené zařazení jeho dramat do škatulky tzv. absurdní vedla ke vzniku inscenací, byť třeba i formálně zajímavých, nicméně tak zatěžkaných hromaděním nonsensů, že se v nich autorovy záměry ztrácely jako veslice v rozbouřeném moři. Klasické poučky, že absurditu lze nejúčinněji vyjádřit co nejnormálnějšími prostředky, se držel málokdo. Inscenace DS Etudy se těmto nástrahám do značné míry vyhnula, šlo o pokus autora důstojný a v zásadě zdařilý. Scéna jednoduchého mobiliáře ozvláštněného zabalením do papíru, diváka sice uvádí do „jiného, nereálného" světa, jednání herců, jejich kostýmování, způsob budování dramatických situací však (s výjimkou znakové práce s papírem) působil realisticky, přirozeně. Kendičtí rozumějí základní situaci hry – žačka přichází na vyučovací lekci za starším velmi vzdělaným profesorem, aby se lekce stala metaforou souboje čistoty a přirozenosti, hravosti dítěte/slečny se světem dospělých. Ten je zde představovaný ve všech jeho schématech, konzervatismech, patologičností, s níž se vyžaduje papouškování nabiflovaných pouček a algoritmů, zde navíc i s tupou nemilosrdností. To není absurdní, absurdní je rámec, do něhož je tato situace zasazena. Profesor v extázi svého vědění vraždí jednu svou žačku za druhou. Lekce se stává obrazem odvrácené

Divadlo „A" a Divadlo Shanti Prievidza / Bertolt Brecht: Malomeštiakova svadba. Foto: Filip Lašut.

etuda Stopárka nepostrádala vtip, schopnost přesné pointy ani nakažlivou radost z hraní.

Jedním z předpokládaných vrcholů Žatvy byla Brechtova Maloměšťákova svatba v podání Divadla „A" a Divadla Shanti z Prievidze. V režii nepřítomného Josefa Krasuly rozehrál soubor vizuálně i audiálně bohatou podívanou na téma maloměšťáctví, pokrytectví, na téma „slzy, které svět nevidí". Herci přicházející během představení o své bílé líčení, ukazují postupně svou pravou tvář. Stejně tak, jako se rozpadá mobiliář narychlo vyrobený Ženichem, tak se i rozpadají vztahy mezi postavami. Najevo vycházejí nevěry, lhostejnosti, skrývané těhotenství nevěsty. Hraje se v rychlých střizích, hraje se podobenství o lidském panoptiku. J. Krasula vytvořil se souborem poměrně přesnou, poučenou studii, jak lze inscenovat Brechta. Všechno tu technicky klape, vše je na svém místě. Ale představení končí a divák cítí, že něco zbývá. S respektem se kloní nasazení herců i dovednosti režisérské, jen toho zážitku, té zprávy,

DS Jána Chalupku mesta Brezno / Ferko Urbánek: Pani richtárka. Foto: Filip Lašut.

strany dospívání a socializace („Stříhali dohola malého chlapečka…" napadají mě Kainarovy verše). Když připočteme dobře disponovanou trojici herců, byla tu šance na silný divadelní zážitek. Takový zásah se ale zase nekonal. Proč? Inscenátoři se přece jen nevyhnuli nejméně dvěma pastem. Tu první si nachystali sami: Znaková papírová scéna nabízející onen jiný svět postupně přestává sloužit v konkrétních situacích (listování v učebnicích) a zůstává jen znakem oné jinakosti, abstrahuje, vzdaluje nás sdělovaným významům, a tím paradoxně ubírá na účinku zásahu. Ionesco přitom ve svých inscenačních poznámkách předepisuje scénografii velmi konkrétní a jistě ví proč. Druhou pastí je tematické zacílení inscenace. Autorova realita je přece jen časově vzdálená, hra vznikla v r. 1950, Ionescův protitotalitní protest, vycházející z čerstvého zážitku nacismu (v závěru dokonce dramatik nabízí, aby si profesor navlékl pásku s hákovým křížem, čímž má umlčet otazníky zvědavců nad 40 rakvemi) není už námi zaplaťbůh tak aktuálně silně prožívaná. V předloze lze najít jiná témata, která v sobě potenci drtivé aktuálnosti mají. Inscenátoři tu však ke své škodě více věřili autorovi, na rozdíl od scénografického řešení, v rovině tématu se ale pokora tolik nevyplatila. Lekce měla jinak v mnoha směrech nepřehlédnutelné znaky talentované práce režisérky V. Pavelkové, stejně jako herectví všech tří protagonistů.

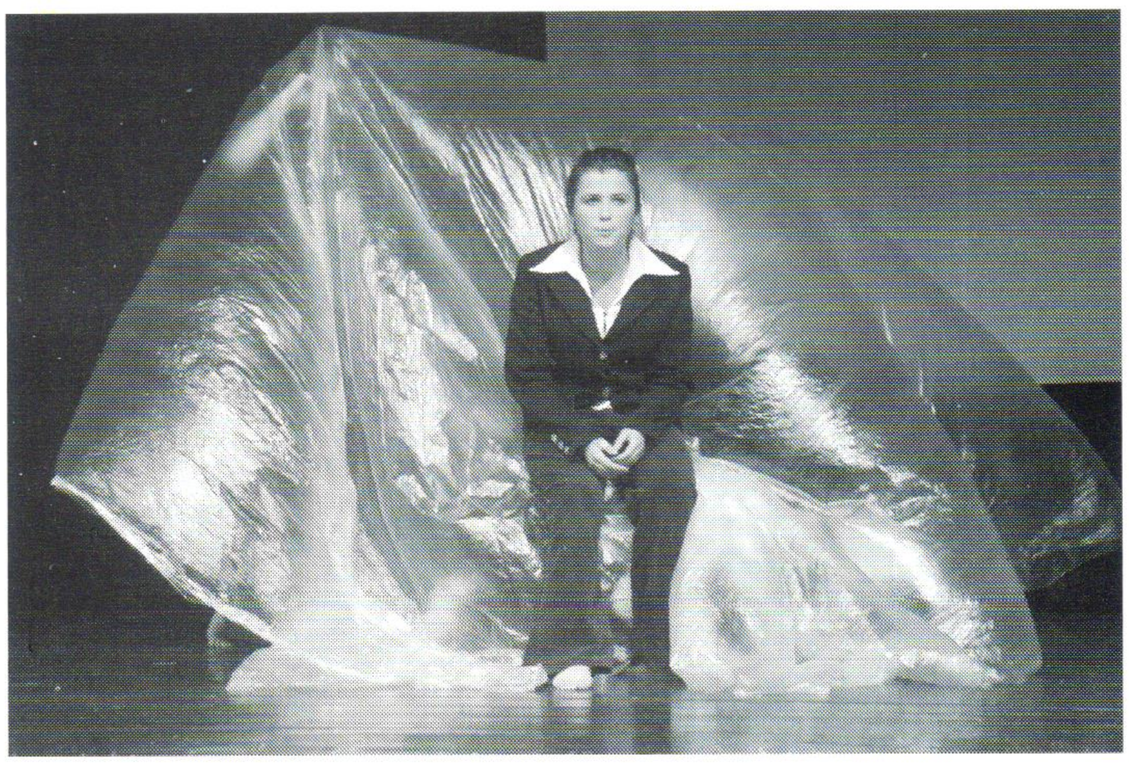
Odpoledne divadla hraného dětmi potvrdilo slušnou úroveň pedagogické práce vedoucích souborů i jejich talent k divadelnímu tvaru. Platí to o Dětském divadelním souboru Regetka z Ruskova s inscenací montáže motivů známých pohádek s názvem Šatočka a zejména pak o následujících dvou týmech: Soukromá ZUŠ Ludus Bratislava se prezentovala v režii Moniky Ondrejkové inteligentní inscenací V pondelok pôjdem s tebou, kde chlapec i děvče, hlavní a jediní protagonisté, dokázali strhnout publikum upřímnou a nevykalkulovanou výpovědí o první lásce, o jižním větru (my bychom s F. Šrámkem řekli stříbrném), jenž poprvé zavál do jejich životů. Humor a dostatek dovedností přinesli na jevišti chlapci a děvče z Dětského divadelního souboru Zádrapky ze Senice. Jejich pantomimická která zasahuje a v souladu s velkým BB, má přimět k otázkám a snad i k odpovědím, se nedostává. Otázky po pravdě lidské existence, po jejím smyslu se v představení nedostavily. Zdá se, že maloměšťáctví se ve svých charakteristikách a projevech od Brechtových dob posunulo jinam, dál. Dnes přece už nešokuje gravidita nevěst či vztahová promiskuita. Povrchnost a masky této doby tkví v něčem jiném a jsou stejně nebezpečné jako ony z půlky minulého století. Paradoxem pak je, že inscenace formálně velmi „brechtovská" ani neškolí ani neprovokuje, jen „je". Nicméně už to, jak existuje, stojí za zhlédnutí.

Paní Rychtárka, starý dramatický text z venkovského prostředí klasika Ferka Urbánka přivezl do Martina DS Jána Chalupku z Brezna. Snad právě proto, že Urbánkova poetika a vesnické prostředí, jež zobrazuje, se od Brechtových měšťáků tolik odlišují, snad právě proto, že ambice obou posledně jmenovaných souborů byly naopak podobně vysoké, předcházelo i toto představení značné očekávání. Režisér Ján Sládeček původní předlohu výrazně zkrátil, což na jedné straně inscenaci zbavuje balastu ozdobných replik, na straně druhé však poněkud znejasňuje motivace některých jednání postav. Hraje se na scéně a

v kostýmech J. Vála. Obojí je stylizované, kostýmy v převládající bílé a krémové barvě respektují do jisté míry svým střihem venkovskou tradici a současně nabízejí pohled „nad věc". To vše vypovídá o určitém dramaturgicko-režijním záměru. Ten se však v průběhu představení nekonkretizuje, znejasňují jej různé druhy herectví (od civilního, tradičního herectví psychologické pravděpodobnosti přes expresi až civilismu a dokonce jakémusi zábavnému figurkaření). Podobně různorodě působí někdy řešení dramatických situací. Divákovi, jemuž se nedostává přesnějšího klíče, kterým má viděné „odemykat", je k rozhodnutí, zda tu jde o kritický pohled na venkovské prostředí s jeho konzervatismy a sociálním kastovnictvím či romantický příběh o lásce, jež svého štěstí i majetku po právu nalezla, nebo jen o pobavení. Vlastně všemi těmito pohledy šlo na přestavení nahlédnout. Boží oko zablikající na závěr nad scénou „čtení" příběhu dozajista také nepomohlo. A tak jsme stáli opět před dílem, které nepostrádá poučené divadelní myšlení, vložené kvantum práce ani talent zúčastněných, a přece jako celek nedosáhlo předpokládané kvality.

Vrcholem Scénické žatvy se nakonec v její poslední den stalo slovensko-české spojení realizované v inscenaci Dětského divadelního souboru Prvosenka ze Zákamenného. Jeho divadelní adaptace Wolkerovy pohádky (ve slovenštině) O milionárovi, ktorý ukradol slnko v sobě spojila aktuální poselství, v němž posunulo původní sociální téma k obecnějšímu etickému poslání, s mimořádně podařeným scénářem a především výtvarnou složkou. Režisérka Zuzana Demková vsadila právě na etické poselství předlohy, v které si milionář přisvojí slunce. Ale slunce dává štěstí všem, nepatří jedinci. A tak nakonec slunce vrátí lidem, žijícím v tmě, děti. Autorovu tezovitost se nepodařilo překonat beze zbytku, ale i díky některým novým motivům (úvahy lékaře o zelené trávě) není celkový tvar jen ideologickým posláním, ale zážitkem působícím na emoce i rozum diváka. Inscenaci, vyrovnané ve všech svých jevištních složkách, dominuje podíl výtvarný. Scéna, kostýmy i projekce se vzájemně doplňují, jevištní výtvarná metafora obohacuje sdělení, jehož se nám dostává prostřednictvím kolektivu herců. Inscenace po právu (porota se shodla jednomyslně) získala Cenu za tvůrčí čin roku.

V soutěžním programu 85. Scénické žatvy byly ještě následující soubory s těmito inscenacemi: Divadelné zoskupenie Desky Pezinok – Alica za zrkadlom, Bábkarský súbor Manócska z Galanty – Dlhá noha, tučné brucho, krivá huba,

Detský divadelný súbor Prvosienka Zákamenné / Na motivy pohádky Jiřího Wolkera: O milionárovi, ktorý ukradol slnko. Foto: Filip Lašut.

Štúdio Kasprzyk Liptovský Mikuláš s pantomimou Šach–mat, Dětský recitační kolektiv Rámus Vinodol – Balady.

Jako hosté krom už jmenovaných vystoupily: Divadelná škola 1. gymnázia ze slovinského Mariboru – Lepa Vida, Divadlo Potoň Levice s úpravou klasikova thrilleru pod názvem Shake ShakespeaRe_Mackbeth, Ochotnické divadlo Jana Čemana z Pivnice (Srbsko) s hrou Muzy Pavlovové Tajemství Balzámu.

Žatva se už tradičně nespokojuje s hlavním programem, v divadelním stanu se ve vedlejším programu střídaly divadelní inscenace s hudebními produkcemi a stan se tak stal neoficiálním centrem mimoprogramového života účastníků.

Co na závěr? Divadlo v Martině letos nepřineslo (s jedinou „milionářskou" výjimkou) vrcholné zážitky. Ambice, s nimiž sem některé vyspělé soubory přijely, nepostrádaly svých opodstatnění v dramaturgické volbě, režijních či hereckých do-

„Vrcholem Scénické žatvy se nakonec v její poslední den stalo slovensko-české spojení realizované v inscenaci Wolkerovy pohádky (ve slovenštině) O milionárovi, ktorý ukradol slnko Dětského divadelního souboru Prvosenka ze Zákamenného."

DDS Prvosienka Zákamenné
O milionárovi, ktorý ukradol slnko
Foto: Filip Lašut

Detský divadelný súbor Prvosienka Zákamenné / Na motivy pohádky Jiřího Wolkera: O milionárovi, ktorý ukradol slnko. Foto: Filip Lašut.

„Je zjevné, že soubory by potřebovaly více metodické pomoci, přístupnější zdroje literatury, i potřebu co nejdříve obnovit škálu vzdělávacích možností ve všech divadelních disciplínách. Je třeba změnit smysl a poslání soutěží tak, aby se staly pravidelnou praktickou platformou odborného růstu."

vednostech, troskotaly však na nevyrovnanosti jednotlivých složek nebo na podcenění tematického zaměření. Důvodem může být náhoda, důvody mohou být i hlubší. S dovolením autora si na závěr dovolím citovat ze závěrečného slova předsedy odborné poroty* Olega Dlouhého (v českém překladu, kráceno):

„...Podrobnejší pohledy na uplynulý týden naznačujú, že ne každé snažení se promítlo v očekávaný výsledek. Většina představení přinesla jen průměrné zážitky. Nelze nevyzdvihnout hledačství souborů v dramaturgii. Mladí z Kendic si našli Ionesca, Prievidzané hledali nadčasové hodnoty v klasikovi Brechtovi, ochotníci z Brezna v léta zpochybňovaném a zatracovaném Urbánkovi... Nelze nevidět ani hledání nových, či aspoň živých a atraktívních divadelních forem, výrazových prostředků... Na druhé straně však mnozí odhalili, kolik tvrdé práce je ještě čeká na ceste za plnohodnotným divadlem. Jsou však na této cestě velmi často osamoceni. Porota sa shodla v poznání, že současné amatérské snažení doplácí na nepříznivé podmínky, ekonomické i organizační. Společnost dnes nevytváří ani pro kulturu takové podmínky, které by jí dopřály soustředit se především na své poslání (bez kompromisů z finančních důvodů). Je zjevné, že soubory by potřebovaly více metodické pomoci, přístupnější zdroje literatury. Je potřeba co nejdříve obnovit škálu vzdělávacích možností ve všech divadelních disciplínach. Je třeba změnit smysl a poslání soutěží, aby sa staly pravidelnou praktickou platformou odborného růstu. Ochotníci vědí, co by potřebovali..."

Martinské kapky deště obsahovaly chlad ale současně i mnohou vláhu, která, jak jsme věřili, připravila půdu pro příští úrodu, pro Žatvu 2008.

*Složení odborné poroty 85. SŹ: Oleg Dlouhý, předseda, členové: Vladislava Fekete, Belo Felix, Miklosz Forgáč, Karol Horváth, František Zborník, moderátor Ján Šimko.

O evropské kultuře aneb Jak jsme ukradli ledničku aneb Dialog na evropské scéně

Miroslav Elgr

Na letošní Den dětí jsme se všichni těšili. Ne snad proto, že bychom očekávali přívaly dárků, ale proto, že jsme odjížděli s představením Přelet reprezentovat Českou republiku na Divadelní dny evropských kultur do německého Paderbornu. Přátelé a příbuzní zamáčkli slzu, řidiči nastartovali motory a my, těšíce se na nové zážitky, se vydali za hranice vlasti a všedních dnů…

Německá nátura se pozná hned. Sotva jsme vystoupili z auta a nevěřícně si začali prohlížet obrovskou Paderhalle posetou zlatými andělíčky, kteří vypadají jako filmoví Oscaři v noční košili, už se k nám hrnuli organizátoři s otevřenou náručí a výčitkou v očích, že jsme přijeli o hodinu později, než jsme nahlásili. Inu, přesnost musí být. A proto urychleně podepsat několik lejster, parkšajnů, připnout si odznáčky, klíčky od ubytovny vyzvednou za nás, jenom nezdržovat, a honem rychle do nedaleké Kulturwerkstatt, kde už na nás čekají technici! Německé organizaci se zkrátka nedá nic vytknout.

Němečtí technici jsou velice disciplinovaní. Ani je nenapadlo nám nadávat, i když jsme je nutili sehnat starý koberec, přemístit osvětlovací a zvukařský pult na druhý konec haly, kam už nedosáhl kabel, dokonce ani když jsme začali plivat oheň pod požárním hlásičem. Statečně přetrpěli vše.

S technickou přípravou jsme byli hotovi až čtvrthodinu před začátkem představení, kdy už před vchodem temně hučely a podupávaly davy. Báječné publikum a pocit odpovědnosti nás však vybičovaly k dobrému výkonu, a tak jsme si představení užili my i diváci, i slovenský pes, který vše spokojeně prospal. Volání bravo, růže, výborná večeře a dodatečný potlesk a gratulace v jídelně bohatě zacelily rány z dlouhé cesty a hektické zkoušky.

Zacelily je dokonce tak dokonale, že jsme se večer vypravili na divadelní diskotéku. Tam jsme ovšem zjistili, v čem také spočívá poznávání kultur, zvláště té hostitelské – v poslouchání hip-hopu a techna. Naštěstí jsme nebyli sami, komu přišel tento program malinko jednotvárný, a tak jsme si u DJ vybojovali, že si následující večer přineseme vlastní CD. A tím jsme zase přichystali kulturní šok svým hostitelům. Posíleni o Slováky a Rusy jsme je totiž za skočných melodií Gorana Bregoviče vytěsnili z tanečního parketu a vesele předváděli slovanské taneční umění.

Ke kulturním střetům však nedocházelo jen na divadelních prknech či tanečních večerech. Vyznamenali jsme se náramně i v Jugendherberge, ve které jsme byli ubytováni. Při návratu z diskotéky jsme našli na chodbě prázdnou ledničku, která některým členům souboru připadala nevyužitá, a tak si ji odnesli na pokoj a naplnili ji vlastními zásobami, tedy většinou pivem. Jenže na druhý den jsme neměli ani ledničku, ani piva, dokonce ani Karlův salám, zato na stole ležel dopis od správce, že krást se nemá, lednička je jeho a v herberku je zakázáno konzumovat alkohol. Takže jsme vyslali omluvnou delegaci, i když jsme trošku trnuli, že si bude chtít u správce prosvištět nová slovíčka z Alles Gute, např. slavnou větu: „My tu nekrademe, my si to jenom půjčujeme," a to by taky celá delegace mohla prosvištět okny herberku. Naštěstí měl správce pochopení, politoval nehodných Čechů poznamenaných komunismem a vrátil nám velkoryse salám i pivo.

V sobotu a neděli jsme vyrazili na prohlídku města. Paderborn je zhruba stočtyřicetitisícové město ve spolkové zemi Severní Porýní–Vestfálsko a jeho název je odvozen od říčky Padery, která zde pramení a je považována za nejkratší řeku Německa. Střed města je tedy protkán mnoha potůčky a vodními kanály. Obdivovali jsme i četné architektonické skvosty, převážně znovu postavené po bombových náletech na konci války, např. centrální katedrálu s ostatky sv. Libora a symbolem města, proslulým a

Paderbornskými nade vše milovaným Drei-Hasen-Fenster (takové nenápadné gotické okénko se třemi zajíci), dále domy s hrázděným zdivem, bývalou lékárnu, ve které bylo objeveno morfium, anebo obří umělohmotnou lebku uprostřed parku, ve které jsme k velkému překvapení nalezli saunu i s erárními ručníky.

Také jsme měli čas zhlédnout i několik představení: **německo-polsko-český studentský projekt** inspirovaný **Tkalci** ***Gerharda Hauptmanna***, charismatické **ruské** taneční představení **O lásce dona Perlimplina** z pera ***Federica Garcíi Lorcy,*** **slovenské** vzpomínky na život ruského spisovatele ***Daniila Ivanoviče Charmse*** a na závěr dvě **německá** představení – **lörrašské** mládí nás poučilo, co obnáší víkendová diskotéka, a se čtveřicí herců z **Essenu j**sme se vydali na pohádkovou cestu do Brazílie podle ***Daniila Charmse.***

I na základě těchto inscenací nám bylo jasné, že umělecká úroveň paderbornského festivalu je vysoká. Jednotlivá představení jsou velmi rozmanitá, a i když jsme všemu nerozuměli, rozhodně jsme se nenudili. Aspoň jsme se mohli více soustředit na scénografické řešení, mimiku a gesta postav či intonaci vět, a tak jsme pomalu zjišťovali, že herecké výkony jsou hnedle srovnatelné s profesionálními. Paderbornský festival má špičkovou úroveň nejen co se týče organizace celého festivalu, ale i kvality inscenací, které nabízí porovnání toho nejlepšího, co se za poslední léta v Německu a jinde v Evropě urodilo. Dlouholetá divadelní tradice přináší i tu výhodu, že na každé představení přijde dostatek diváků. A díky diskuzím a celkové přátelské atmosféře nechybí zpětná vazba. Až by se chtělo říci, že paderbornské Divadelní dny se chvílemi stávají Divadelními sny.

Divadelní dny evropských kultur pro nezávislé a neprofesionální soubory

(Theatertage Europäischer Kulturen für Freie und nichtprofessionelle Gruppen) je divadelní festival pořádaný a finančně podporovaný Svazem německých amatérských divadel (Bund Deutscher Amateurtheater) a Sdružením amatérských divadel Severního Porýní a Vestfálska (Amateurtheaterverband Nordrhein-Westfalen) ve městě Paderbornu. První ročník se uskutečnil v roce 1982 a od té doby se zde divadelníci setkávají každé dva roky. Letošní ročník byl však výjimkou. Konal se totiž po tříleté pauze, neboť se oslavovalo dvacet pět let trvání festivalu. Letos se festival uskutečnil od středy 30. 5. do neděle 3. 6. a představil dvanáct inscenací ze šesti zemí. Každý den vycházely festivalové noviny a probíhaly diskuze o sehraných představeních, v pátek a sobotu se konaly i workshopy.

Dialog Plzeň: Přelet
Foto: Jan Ryba

DS Dialog existuje od roku 1949 a v současné době je členem občanského sdružení **Plzeňská neprofesionální scéna**. Představení **Přelet** vzniklo podle knihy ***Kena Keseyho*** Vyhoďme ho z kola ven a podle filmu Miloše Formana Přelet nad kukaččím hnízdem. Upravil ho herec, mim, akrobat a režisér Michal Hecht a Přelet se tak stal 143. inscenací tohoto souboru. Hostování v Paderbornu se uskutečnilo za laskavé podpory Ministerstva kultury ČR a Města Plzeň.

postgraduálnísloupky

Paměť divadla IV

Jan Císař

O různých vlivech, trendech, tendencích a okolnostech, které působily na české – respektive československé – amatérské divadlo v 70. a 80. letech 20. století a přisouvaly mu řadu podnětů, jež mu na konec zajišťovaly významné postavení, bylo napsáno už dost. Méně se už věnuje pozornost tomu, jak výsledky tohoto dění vstupovaly do kontaktů s širší amatérskou veřejností a komunikovaly s diváky. V tomto směru sehrály svou velkou roli přehlídky a festivaly amatérského divadla, o něž byl stále větší zájem. V roce 1977 vyšel v Amatérské scéně soupis všech festivalů a přehlídek, jenž doložil, že jich na začátku bylo v minulém roce 139, hrálo se na nich celkem 750 představení a vidělo je kolem 142 000 diváků. Odhadovalo se, že téměř čtvrtina roční amatérské produkce se představí na těchto akcích a že reprízovost vyspělých souborů se tím zdvihá o 50 procent.

Nebudu se v tomto vzpomínání věnovat těm festivalům a přehlídkám, které přetrvaly do dneška a jsou stále živým završením různých soutěží. Vzpomenu těch, které se z nějakých důvodů rodily jako přímá odpověď na aktuální potřeby doby a ztratily svůj smysl v okamžiku, kdy se doba zásadně změnila – tj. po listopadu 1989. Na prvním místě musí v těchto souvislostech stát poděbradský FEMAD, jenž se stal právem legendou a jehož místo je v dějinách českého amatérského divadla nepominutelné. Přesto chci v této Paměti divadla psát o dvou amatérských akcích festivalového a přehlídkového charakteru, které nemají tento význam a po svém zániku po roce 1989 jsou – myslím si – už hodně, ne-li zcela zapomenuty. Obě vyrostly průkazně z konkrétních podmínek „normalizačního" období, jež na počátku důrazně formovaly ideově – a v případě jedné z nich především jasně politicky – angažované zaměření (což v té době znamenalo aktivně projevovaný souhlas s posrpnovým vývojem), aby postupně otevíraly prostor pro divadelní projevy jiného, až opačného rázu. Festival současné divadelní tvorby, jejž vyhlásil v roce 1974 dramatický odbor při ZK ROH v Úpici byl v tomto smyslu dílem mistrovským. Současnost byla pojem, který skloňovala tehdejší „kulturní politika" denně mnohokrát; bylo to heslo, jež mělo maximálně povzbudit zrod oné „angažované" tvorby. Takže z tohoto hlediska se samozřejmě Úpickým dostalo požehnání a podpory ze strany oficiálních míst. Zároveň však takto koncipovaný festival počítal se širokým ohlasem v amatérských souborech. 33 představení, která amatéři přihlásili do prvního ročníku, jednoznačně dokazuje, že to byla úvaha správná, neboť vycházela z toho, že jeden silný, ne-li vůbec nejsilnější a trvalý proud amatérského divadla je vždycky zapuštěn do konkrétních reálných podob současného života, jež jsou životním zkušenostem amatérů nejbližší a jsou i bezpečným východiskem jejich

„Na Jiráskův Hronov nesměla, zato na úpickém festivalu přispívala k chápání dramaturgie nejen jako výběru současného textu, ale také jako výrazné aktuální interpretace, která je základem dramaturgicko-režijní koncepce..."

divadelní činnosti. Na počátku se také v Úpici hrály především texty současníků o současné realitě. Ani v nejmenším nechci přeceňovat jejich divadelní kvalitu i úroveň jejich společenského sdělení. Ale vývoj amatérského divadla šel krok za krokem kupředu; v jisté části souborů bylo stále evidentnější, že slovo současnost chápou jako snahu postihnout samostatně jistý zřetelný, nikoliv schematický a posrpnovému vývoji přitakávající smysl aktuálního dění a hledat pro sdělení tohoto postoje kvalitní scénický tvar.

Název Festival současné divadelní tvorby byl chytře zvolen dostatečně velkoryse, aby se pod něj vešly i tyto tendence, jež nebyly angažované ve smyslu oficiálně chápané současnosti – a dokonce se k ní stavěly v nějaké míře odmítavě. A tak úpický festival přijal do svého repertoáru inscenaci Elektrické pumy DS Metry Blansko, jež v té době patřila k nejlepším v oblasti hudebně-zábavného divadla, ale na Jiráskův Hronov nesměla vstoupit, protože bylo tehdy nepřijatelné jméno autora Jiřího Suchého. Stejný osud potkal inscenaci Tylova Jana Husa, která vznikla v souboru Severočeských tukových závodů z Ústí nad Labem. Režisér Rudolf Felzmann Tylův text výrazně zkrátil, obnažil jeho ideové jádro jako spor intelektuála s mocí, která jej nutí věřit v to, čemu se vzpírá jeho svědomí. Byla to v roce 1978 jedna z nejlepších inscenací české klasiky – vskutku současná i svým tvarem, jenž vycházel z vášnivé polemické rétoriky v obnaženém prostoru jeviště, které ani v nejmenším nepředstíralo iluzi minulosti. Na Jiráskův Hronov nesměla, zato na úpickém festivalu přispívala k chápání dramaturgie nejen jako výběru současného textu, ale také jako výrazné aktuální interpretace, která je základem dramaturgicko-režijní koncepce, o níž se tehdy čím dále tím více mluvilo.

I tudy se ubírala jedna z proměn tehdejšího tradičního amatérského současného divadla; pod oficiálně propagovaným heslem současnosti vznikala na jevišti divadelní kvalita, jež se této oficialitě vzdalovala. Ještě výraznější a paradoxnější byl tento vývoj u Národní přehlídky ruských a sovětských her ve Svitavách. Vznikla v roce 1973 jako výraz oddané politické loajality; o divadlo nešlo, ale o to, aby se tím ruským a sovětským repertoárem manifestovala vděčnost a láska k Sovětskému svazu. Byl jsem na této přehlídce v jejím počátečním stadiu jednou, abych viděl jedno představení Čechova, které mne zajímalo. Po představení jsem byl pozván ne večeři. Seděli jsme u stolu ve čtyřech a povídali si. Najednou jeden z nás povstal a cosi vestoje začal říkat o tom představení. Dost mne to zarazilo, ale pak jsem pochopil, že je to cosi jako hodnocení. Moc pozornosti tomu nikdo nevěnoval – a také to dlouho netrvalo. Pak si zase „hodnotitel" sedl a normálně jsme se bavili dál. Pravdou ovšem je, že od počátku se pod záštitu tohoto svrchovaně politicky angažovaného festivalu uchylovaly některé inscenace, které by jinde byly přijaty se zdviženým ukazováčkem a pokáráním. Na počátku 70. let se např. netěšily velké přízni komedie, byly považovány za ideově málo náročnou dramaturgii. Byly-li však od sovětských autorů, pak na svitavském festivalu procházely, byť jejich kvalita byla vyloženě slabá. A už se také tu a tam tehdy objevily některé texty – jako Bulgakovův Molière – které se rozhodně nevyznačovaly příliš velkou angažovaností.

Tento proces zesílil a prohloubil se v letech Gorbačovovy „perestrojky". Objevovaly se texty – často to byly dramatizace či jevištní adaptace – které se vyznačovaly kritičností a vyžadovaly i nekonvenční dramaturgicko-režijní interpretaci. Na svitavskou přehlídku začaly jezdit přední amatérské soubory – nejen činoherní, ale i ty, jež představovaly alternativní proud: např. vodňanská Šupina nebo pražská Lucerna, objevil se tu v polovině 80. let černošický Anfas vedený Vladimírem Zajícem, který ve zcela „alternativní" divadelní podobě rozvinul a realizoval některé tematicko-motivické linie Šolochovova Tichého Donu jako existenciální problémové situace lidského bytí. Změnil se i vztah k hodnocení. Chtěla-li být svitavská přehlídka skutečně přehlídkou národní, pak musela nasadit a zevrubně rozvíjet kritéria, jež v kontextu rozvoje tehdejšího amatérského divadla preferovala divadelní kvalitu jako nositele smyslu, jenž se rodí ze struktury scénického tvaru. A především: přibývalo inscenací „perestrojkových" sovětských textů různé provenience, které nastolovaly nejrůznější problémy, jež zdaleka neodpovídaly původnímu záměru učinit svitavskou přehlídku součástí oslav Měsíce československo-sovětského přátelství, což vrcholilo vždy slavnostním představením v den výročí říjnové revoluce 7. listopadu. Tuto proměnu symbolizovalo pohostinské vystoupení mladého lotyšského souboru v tento den. Samo představení bylo neskrývaně útočné vůči sovětskému státu a jeho moci. Už to způsobilo u oficiálních svitavských představitelů chmurnou náladu, protože dobře pochopili, že tohle vskutku není oslava přátelství k Sovětskému svazu. Všechno pak vyvrcholilo v okamžiku, kdy lotyšští amatéři poznali, že jsou součástí oslav té moci a té ideologie, o níž tak útočně hráli; jejich chování dalo jasně najevo, že s tímto slavnostním rituálem nechtějí mít nic společného.

To je ovšem jenom jedna příhoda, jež ovšem poměrně názorně ilustruje směr, kterým se svitavská národní přehlídka začal ubírat a jež na ní také začal převažovat. Vzhledem k tomu, že byla politicky tak neskrývaně zacílena k tomu, aby manifestovala vším – včetně své atmosféry – svou „pronormalizační" angažovanost, o to ostřeji se potom na ní projevovaly všechny kritické projevy, které v „perestrojkovém" balení v jisté době předstihovaly většinu společensky nonkonformních projevů na našich amatérských jevištích. Také jsem na hodnocení zažil několik velice otevřených diskuzí na některá jinak stále do té doby tabuizovaná témata. Což všechno bylo součástí toho, o čem byla řeč na počátku: měnila se společenská situace a měnilo se amatérské divadlo. A jeho festivaly i přehlídky, ať už původně měly jakékoliv zaměření, se stávaly tribunou tohoto pohybu. Nerad bych vzbuzoval dojem, že všechna představení na všech festivalech a přehlídkách se nesla v tomto duchu.To skutečně nikoliv. Ale hlavní a rozhodující směřování bylo na nich postupně stále jasnější, a v tom byl jejich smysl i význam.

dramaturgickýpozorník

RADY NERADY
pro divadelně nezasvěcené (-náctileté)

Zde je čtvrtý titul, který by mohl zaujmout žadatele tohoto typu: *„Založili jsme divadelní soubor. Jsme většinou z jedné třídy a je nám kolem sedmnácti. Vedoucím je jeden bezvadný učitel, ale nikdy divadlo nedělal, stejně jako nikdo z nás. Poraďte nám, co máme hrát. Nejlépe nějakou komedii s písničkami pro 8 až 12 osob. Když bude potřeba, dovedeme sehnat i další lidi."*

Čapkova Válka s mloky v dramatizaci Ivany Sobkové

Eva Machková

Na první pohled nereálný nápad dělat s dětmi nebo mládeží látku tak rozsáhlou a významů plnou, jako je Čapkova (bohužel tak reálná) sci-fi či antiutopie o zkáze světa prostřednictvím malých, leč agilních tvorečků. Musím se přiznat, že když s touto látkou za mnou před léty poprvé Ivana Sobková přišla, zděsila jsem se. Věděla ale, co chce a proč to chce, a vypracovala výukový projekt pro střední školu, který prostřednictvím Čapkovy látky integruje literaturu, sloh, zeměpis, historii, politologii, výtvarnou a hudební výchovu, jazyky… Z tohoto projektu později vznikla inscenace s žáky základní umělecké školy, úspěšně uváděná na nejrůznějších přehlídkách.

Klíčem k inscenování Války s mloky je u Ivany Sobkové žurnalistika, média. Celé je to koncipováno jako zpráva o oné události, která zničila náš svět. Mladí lidé tedy především referují a události, o nichž referují ilustrují a dokumentují některými scénami. Díky tomuto inscenančímu klíči od nich neočekáváme, že se stanou realistickými postavami pánů středního věku – kapitána Vantocha, vrátného Povondry nebo podnikatele Bondyho, natož pak skutečných redaktorů tehdejších Lidových novin Golombeka a Valenty, ani nemusejí řešit, jak vypadá a jak se chová, pohybuje a mluví mlok.

Autorka onu zprávu o zkáze světa posunula do současnosti volbou rámce, jímž je „poslední vysílání" televizních stanic celého světa – definitivně poslední historická událost v přímém přenosu. Komentátorem je chór, tvořený všemi aktéry inscenace, jednotlivé postavy situací z něj vystupují a pak se do něj zase vracejí. První situací, která odstartuje příběh, je setkání obou redaktorů s kapitánem Vantochem, následuje setkání Vantoch-Povondra a Vantoch-Bondy, od nichž se odvíjí zápletka s průmyslovým využitím mloků. Druhou část hry tvoří setkání umělkyně s mloky, Povondrovy komentáře nad novinami, scéna s mlokem v londýnské zoo. Ve třetí části celá záležitost s využitím mloků vrcholí, přerůstá lidem přes hlavu, dochází ke změnám konfigurace pevnin a ke střetům mloků a lidí. Čtvrtá část přináší první katastrofu v podobě zemětřesení v Louisianě a v páté je už jen mezinárodní konference ve Vaduzu, během níž se většina Evropy ocitá pod vodou. Inscenace počítá vedle televizních vstupů i s rozhlasovými zprávami a rozdáváním tisku divákům.

Válka s mloky není nijak náročná ani na scénografii: postačí jakýkoli volný prostor (nejlépe uprostřed diváků), obyčejný stůl a pár židlí, čtyři stojany (štafle apod.) v rozích prostoru (televizní stanice), základem kostýmování je sako, pánská košile.

V poznámce k textu hry píše Ivana Sobková: „ *Byl to pro nás obraz současného světa ovládaného tlakem médií a diktátem peněz; obraz lidstva, které si svou touhou po prospěchu vypěstuje vlastní zkázu, neschopnost rozpoznat hrozící nebezpečí či jeho ignorace a téma osobní zodpovědnosti každého z nás.*" V dalších inscenacích lze tato témata mírně obměňovat či doplňovat, ale v zásadě zůstávají jejím základem. Práce na takto pojaté Války s mloky, zejména pokud by se odehrávala na gymnáziu či jiné střední škole, může být spojena s větším či menším rozsahem projektového vyučování ve výše zmíněných oblastech středoškolské látky, může však vzniknout i zcela mimo vazbu na vyučování.

P. S. Válka s mloky vyšla společně s jinou dramatizací Ivany Sobkové – s japonskou pohádkou Kočičí palác, příběhem s výhradně ženskými postavami a ženskými vztahy. Pro skupiny složené jen z dívek je vzácnou příležitostí. (Ivana Sobková: Kočičí palác – Válka s mloky, in: Dětská scéna, textová příloha časopisu Tvořivá dramatika č. 1/2006, vydal NIPOS-ARTAMA.)

Poznámka redakce: Další část dramaturgického pozorníku naleznete v repertoárové příloze tohoto čísla AS na str. 15–20.

DRAMATURGICKÉ POZORNÍKY V ROČNÍKU AS 2007

- **RADY NERADY pro divadelně nezasvěcené (-náctileté)**
- **HRY VÝZNAMNÝCH DRAMATIKŮ NOVINKY SVĚTOVÉ DRAMATIKY**

poradna

Občanská sdružení v amatérském divadle

V. část
Jednodché nebo podvojné účetnictví?

Milan Strotzer

Podle platného znění § 38a zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, který byl doplněn do tohoto zákona zákonem č. 669/2004 Sb., mohou amatérské divadelní soubory ustavené jako občanská sdružení vést své účty výjimečně v soustavě jednoduchého účetnictví pouze do 31. prosince 2007. Poté by měly podle platných předpisů (zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 353/2001 Sb. a zákona č. 437/2003 Sb.) účtovat v soustavě podvojného účetnictví, byť v zjednodušeném rozsahu.

Výjimka pro občanská sdružení končí! Od 1. ledna 2008 mají zákonnou povinnost vést namísto jednoduchého podvojné účetnictví. Poslanci usilují o prodloužení výjimky do roku 2012 včetně.

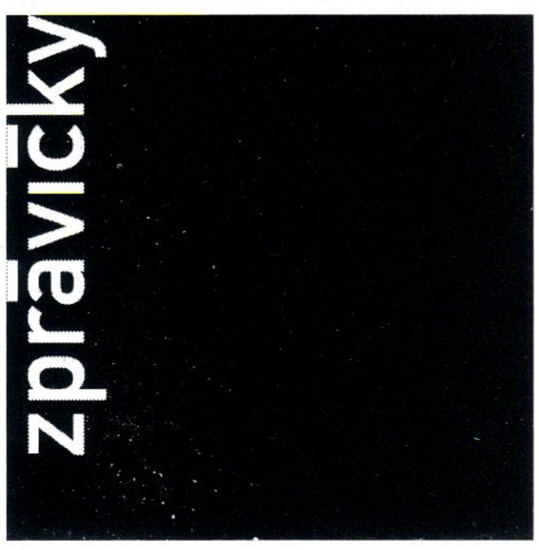
Podle původního znění § 38a zákona o účetnictví měla tato výjimka pro občanská sdružení skončit již k 31. prosinci 2006, avšak byla o rok prodloužena zákonem č. 264/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákoníku práce.

Redakce AS zamýšlela poskytnout prostřednictví této rubriky svým čtenářům potřebné základní informace o této změně, která přivodí občanským sdružením bezesporu starosti navíc. Naším záměrem bylo přinést potřebná upozornění, nejlépe i praktické návody k tomu, co budou muset občanská sdružení učinit, aby dostála liteře zákona. Počali jsme vyhledávat autora, který by předmětnou problematiku pojednal tak, aby pochopili i ti, kdo se příliš neorientují v jazyce, jakým jsou psána zákonná ustanovení. Při té příležitosti jsme získali informaci o tom, že na základě poslanecké iniciativy má být v současné době, konkrétně na 21. schůzi Parlamentu ČR, konané od 25. 9. 2007, projednávána změna zákona o účetnictví, spočívající v prodloužení možnosti používání jednoduchého účetnictví občanskými sdruženími a dalšími zákonem vyjmenovanými „neziskovými" právnickými osobami. **Předložená novela zákona navrhuje znovu prodlužit tuto možnost až do konce roku 2012.**

Zde je citace předloženého návrhu: *„S ohledem na skutečnost, že možnost účtovat v soustavě jednoduchého účetnictví lépe vyhovuje specifickému společenskému charakteru a podmínkám činnosti vyjmenovaných ‚neziskových' právnických osob, je těmito právnickými osobami vítána a nepůsobí v praxi žádné obtíže, navrhovaná novela zákona znovu prodlužuje tuto možnost až do 31. prosince 2012."*

Nutno však dodat, že se s uvedeným návrhem zabývala 11. července 2007 vláda ČR a vyjádřila s opětovným prodloužením termínu nesouhlas. Nesdílí názor, že možnost účtovat v soustavě jednoduchého účetnictví lépe vyhovuje specifickému společenskému charakteru a podmínkám činnosti občanských sdružení a dalších zákonem vyjmenovaných právnických osob. Naopak má za to, že zrušením výjimky bude dosaženo větší transparentnosti hospodaření, aniž by to znamenalo větší administrativní zatížení. Zákon nadto pamatoval na tzv. „neziskové" právnické osoby a umožňuje jim vést podvojné účetnictví ve zjednodušeném rozsahu. Vládní stanovisko je podpořeno tímto argumentem: *„Tato forma vedení účetnictví je co do administrativní náročnosti srovnatelná s dřívějším jednoduchým účetnictvím a nevyžaduje nezbytné použití výpočetní techniky."*

Tyto řádky píši v den, kdy máme právě redakční uzávěrku AS a kdy by měl o návrhu novely zákona jednat Parlament ČR. Až časopis dostanete do rukou, může být všechno jinak, možná se po dobu téměř pěti let nebudete muset změnami v účtování zabývat, nebo bude zřejmé, že nastal nejvyšší čas k zcela opačnému konání. Dojde-li na tu druhou variantu, pokusí se vám AS zprostředkovat potřebné informace pod stejným názvem v této rubrice.

HRADEC KRÁLOVÉ (100 tis. obyv.): V sobotu 29. září se v Novohradeckém divadle v Hradci Králové představil nový divadelní soubor Samohana královéhradeckého autora, režiséra, herce a divadelního pedagoga Josefa Tejkla. Svou veřejnou činnost zahájil premiérou nové Tejklovy hry nazvané Asteroid Bejček, komedií z prostředí hradecké hvězdárny. V inscenaci si zahráli autor Josef Tejkl postavu hvězdáře Bartošky, loutkoherec Jan Bílek postavu hvězdáře Bejčka, jazzman Martin Brunner, Jana Portyková, Jaroslav Pokorný a další. Roli hvězdáře Bartošky měl původně hrát sám Josef Bartoška – nadšený astronom, lidumil a skvělý člověk. Už se ale premiéry hry nedočkal. (MS)

HVOZDNÁ (950 obyv., okres Zlín): Kroužek divadelních ochotníků ve Hvozdné nastudoval pro dětské i dospělé publikum veselý muzikál Jana Grabowského Vlk, koza a kůzlátka. V premiéře jej uvedl 25. srpna v areálu myslivecké chaty Lovka na dolním rybníku ve Hvozdné. (MS)

LIBICE NAD CIDLINOU (1240 obyv., okres Nymburk): Divadelní spolek Vojan připravil za podpory MK ČR, Středočeského kraje a Obce Libice n. C. 6. ročník nesoutěžní přehlídky Divadelní babí léto v Libici nad Cidlinou. Ve dnech 22., 27., 29. a 30. září a 4. října 2007 pozval do libického kulturního domu divadelní soubory hrající pro děti i dospělé: soubor Klicpera z Chlumce nad Cidlinou s inscenací slavného muzikálu Petera Stoneho Sugar (Někdo to rád horké), soubor TJ Sokol z Lázní Toušeň s hrou pro děti Heleny Němcové a Václava Vedrala Matěj a čarodějnice, soubor J.K. Tyl z Meziměstí s komedií Robina Hawdona Úžasná svatba, Scénu Kralupy nad Vltavou s pohádkou Josefa Štefana Kubína Když se čerti rojili a Divadlo AHA! z Lysé nad Labem s inscenací Miroslava Pokorného Kubula a Kuba Kubikula podle Vladislava Vančury. Letošní Babí léto se v Libici protáhne do 1. prosince, kdy uvede místní soubor Vojan hru pro děti Vlastimila Pešky Měla babka čtyři jabka a na závěr vystoupí soubor Tyl z Rakovníka s Jirotkovým Saturninem v dramatizaci Adama Doležala. (MS)

PRAHA: Pražské Divadlo Lucerna MB připravilo na dny 29. června až 2. července 9. ročník mezinárodního festivalu nezávislých a amatérských divadel Apostrof Praha 2007. Festival se konal v Divadle Na zábradlí a na školní scéně pražské DAMU DISK. Pořadatelé na festival pozvali soubory tuzemské i zahraniční. Z domácích pražské divadlo lidí bez přístřeší Ježek a čížek s inscenací Křeček v kanapi podle Jaroslava Haška a Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary s inscenací Hany Frankové Kdyby bylo nebe na motivy knihy F. Fenelonové. Ze zahraničních souborů obdržely pozvání Al-Khareef Theatre ze Sýrie s inscenací hry Abd Elhekima Marzougua Snění o dobrém bydle, Disk z Trnavy s představením Padesátka, v němž se autoři Dušan Vicen a Vlado Janček ohlédli za padesátiletou historií trnavského Disku, dále polský soubor TRiP s inscenací Echo aneb Velký malý princ (Gawronská), Taneční divadlo Kompánia z maďarské Budapešti s inscenací Romeo a Julie podle W. Shakespeara, Monday Theatre z Rumunska s inscenací Sluneční hra (S. Peca), Metatarso Prod. ze Španělska s incenací hry Keplerova noční můra (D. Facal), německý Das Dokumentartheater s inscenací Tanec za ostnatým drátem (M. Schubarth). Pozvání se dostalo i souborům hodně vzdáleným, a to univerzitnímu souboru z Michiganu v USA se hrou Lorca v zeleném (N. Cruz) a univerzitnímu souboru z Bangkoku v Thajsku s inscenací Tancem na nirváně (P. Sukee). (MS)

RATAJE NAD SÁZAVOU (600 obyv., okres Kutná Hora): Občanské sdružení Exces připravilo na dny 13.–14. 7. 2007 v Ratajích nad Sázavou 6. ročník 100 % závislého festivalu nezávislé tvorby Pirknštejnský ptáček. Do prostor ratajského zámku a podzámčí pořadatelé pozvali divadelníky, hudebníky, ale také například šperkaře. (MS)

STOCHOV (5300 obyv., okres Kladno): Dům kultury ve Stochově ve spolupráci s místním divadelním souborem Luna a za podpory města a Středočeského kraje připravil na dny 11.–14. října 9. ročník divadelního festivalu nazvaného Stochovská Thálie. Pořadatelé pozvali na zahájení přehlídky Divadlo A. Dvořáka z Příbrami s hrou Patricka Ryana Jak jsem vyhrál válku, dále pak Divadlo V.A.D. Kladno s jeho novou inscenací, dramatizací románu Ladislava Klímy Utrpení knížete Sternenhocha, z Německa pak Theaterverein ze Schwarzenholzu s představením Výběr toho nejlepšího od Loriota, soubor Scéna z Libochovic s hrou Jana Drdy Hrátky s čertem a pražské Divadlo Palace s inscenací hry Noela Cowarda Líbánky aneb Láska ať jde k čertu. Místní soubor Luna naplánoval do programu přehlídky svou premiéru hry Jeana-Paula Danuda Ach, ta něha našich dam! v režii Luboše Fleischmanna. (MS)

SUCHDOL NAD LUŽNICÍ (3600 obyv., okres Jindřichův Hradec): V pátek 27. července 2007 měl místní soubor SUD v sále suchdolského kina druhou premiéru komedie Zdeňka Hovorky Pamfilo a spol., jejíž režie se ujal Petr Toufar a také si zahrál titulní roli. Dvě premiéry se v Suchdole obyčejně nekonají, důvodem pro zdvojení byl velký počet alternací ženských rolí. Sál kina byl přitom již podruhé plně vyprodán. Pro suchdolské divadelníky to bylo neuvěřitelné, za posledních dvacet let se v Suchdole s plným hledištěm nesetkali. Vyprodané sály měli např. ve Stráži nad Nežárkou, v Borovanech, ve Strmilově, ale doma nikdy, až nyní, v roce 101. výročí založení ochotnické tradice v Suchdole nad Lužnicí. Že by se s novým stoletím v místní divadelní tradici začalo blýskat na lepší časy? (MS)

SUŠICE (11 700 obyv., okres Klatovy): Městské kulturní středisko v Sušici připravilo na začátek prázdnin, na dny 6.–14. července, týdenní workshop na Šumavě s názvem Dramasteria aneb Sedmero ohnivých psů na Šumavě. Nabídka dílen byla barvitá: Ethno world music, Dílna činoherního divadla, Dílna pohybu, improvizace, tvorby, Dílna moderní pantomimy, Dílna scénografie, Dílna herecké improvizace a Dílna stepu. Poplatek za dílnu a ubytování v campu činil 2000 Kč, věkový limit pro účastníky byl 18–30 let.

Společným tématem dílen byla bouře. Záměrem pořadatelů bylo, aby se prostřednictvím jednotícího tématu dospělo k společnému závěrečnému vystoupení všech dílen. (MS)

10. října 2007 uplynulo 30 let od předčasného úmrtí někdejšího vedoucího redaktora časopisu Amatérská scéna Jiřího Beneše. Časopis vedl plných 23 let od jeho vzniku roku 1955, kdy ještě nesl název Ochotnické divadlo. Jiří Beneš byl ale také amatérským režisérem, organizátorem divadelního dění, kritikem, porotcem, lektorem vzdělávacích akcí pro amatérské divadelníky nevyjímaje Jiráskův Hronov. Předsedal Ústřednímu poradnímu sboru pro amatérské divadlo, stál při založení SČDO a byl až do své smrti členem jeho ústředního výboru. Čest jeho památce. (MS)

Jiří Beneš na snímku Pavla Štolla z poloviny 70. let minulého století.

kalendář

ŘÍJEN–PROSINEC 2007

probíhá do 8. 12.	**Miletín – XII. Erbenův Miletín,** přehlídka amatérských divadelních souborů
probíhá do 17. 11.	**Třebechovice pod Orebem –Symposion 2007**, 36. ročník přehlídky amatérských divadelních souborů
18.–21. 10.	**Bechyně – Nahlížení,** 18. celostátní přehlídka a dílna středoškolské dramatiky a mladého divadla
19.–21. 10.	**Svitavy – Podzimní setkání divadel ve Svitavách,** nesoutěžní přehlídka amatérského divadla
19. 10.	**Semily – Paroháč 2007,** 9. přehlídka divadelních, loutkářských a hudebních souborů
20.–21. 10.	**Praha – Loutkářská dílna**
20.–21.10.	**Olomouc, ZUŠ Žerotín – Kurz Základní principy divadelní práce s dětmi a mládeží**
23.–24.10.	**Jablonec nad Nisou – Podzimní fantazie**, VII. otevřený festival tance a pohybového divadla
25.–28. 10.	**Jablonec nad Nisou – Tanec, tanec..., 21. celostátní přehlídka scénického tance mládeže a dospělých**
26.–28. 10.	**Polná – Hrabalova ostře sledovaná Polná**, nesoutěžní přehlídka amatérského divadla
28. 10. – 2. 12.	**Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Litomyšl, Králíky, Dolní Dobrouč a Dolní Libchavy – Mezinárodní festival české a slovenské dramatické tvorby**
1. 11. –29. 12. (čtvrtky a neděle)	**Říčany u Prahy – Divadelní podzim Jiřího Šatopleta,** 11. nesoutěžní přehlídka amatérského divadla
2.–4. 11.	**Praha – Přelet nad loutkářským hnízdem, 17. oborová přehlídka loutkových divadel**
2.–24. 11.	**Úpice – Divadelní úsměvy 2007**, přehlídka amatérských divadelních souborů
3.–12. 11.	**České Budějovice – Budějcká Thálie 2007**, 9. ročník nesoutěžní přehlídky amatérských divadel
4.–25. 11. neděle	**Libčany – O cenu Matěje Kopeckého,** 34. přehlídka loutkářských souborů programově hrajících pro děti
6.–17. 11. soboty	**Chlumec nad Cidlinou – 60. Klicperův Chlumec,** festival veseloherního amatérského divadla
2.–4. 11.	**Praha** (CTD Praha 6) – **Uvedení do dramatické výchovy**, základní třísemestrální kurz pro učitele dramatické výchovy
2.–30. 11. (pátky)	**Týniště nad Orlicí – 40. Týnišťský divadelní podzim**, nesoutěžní přehlídka amatérského divadla
3. 11.–1. 12.	**Meziměstí – 44. Meziměstské divadelní hry**, nesoutěžní přehlídka amatérského divadla
7.–11. 11.	**RAKOVNÍK – POPELKA, národní přehlídka amatérského činoherního divadla pro děti**
7.–10. 11.	**Znojmo – 40. Pedagogická poema**, celostátní soutěžní přehlídka uměleckého přednesu studentů SPgŠ
12.–13.11.	**Olomouc – Čechova Olomouc**, přehlídka loutkářských souborů hrajících pro děti
15.–18. 11.	**Ostrava-Mariánské Hory, DDM Korunka – 23. Setkání divadel a lidí**
15.–18. 11.	**Bělá pod Bezdězem – Tréglova Bělá**, 4. ročník nesoutěžní přehlídky amatérského divadla
17. 11.	**Chlumec n. C.** (ZUŠ) **– 3. Loutkobraní**, setkání s loutkovým divadlem pro děti i dospělé
22.–24. 11.	**Valašské Meziříčí – Moravský festival poezie, 43. česko-slovenská přehlídka uměleckého přednesu**
23.–25. 11.	**Praha – Kaškova Zbraslav, národní přehlídka jednoaktových her**
29. 11.–2. 12.	**Brno – CVČ Lužánky – Nadělení v pohybu**, festival pohybového divadla a tance spojený s dílnami
5.–8. 12.	**Česká Lípa – Českolipský divadelní podzim**, 31. ročník nesoutěžní přehlídky amatérského divadla
14. 12.	**Ostrava – 6. přehlídka divadel mateřských škol Ostravy a okolí**
14.–16. 12.	**Kopřivnice – Kopřivnická Vánočka**, 7. ročník nesoutěžní přehlídky dětských a studentských divadel spojený s divadelní dílnou
14.–16. 12.	**Praha** (CTD Praha 6) – **Uvedení do dramatické výchovy**, základní třísemestrální kurz pro učitele dramatické výchovy
15.–16. 12.	**Praha – Podzimní přehlídka dětského a mladého divadla**

amaterskascena